

ДЖОН КАЦЕНБАХ ЧОВЕКЪТ СЯНКА

Превод от английски: Владимир Германов, 2000

chitanka.info

— Историята — каза Стивън — е кошмар,
от който се опитвам да се събудя...

Джеймс Джойс,
„Одисей“

ЕДНО ПРЕДОТВРАТЕНА СМЪРТ

Една ранна вечер, обещаваща да се превърне в противно гореща нощ, в средата на лятото, в Маями Бийч, Саймън Уинтър, възрастен мъж, който с години се бе занимавал професионално със смъртта, реши, че е време да се самоубие. Съжали за момент, че ще принуди някой друг да разчиства гадостите после, отиде бавно до шкафа и измъкна изподраскан револвер, с къса цев, 38-и калибър, полицейски специален, от кафявия кожен кобур, покрит с петна от пот. Отвори барабана и извади пет от шестте патрона. Пъхна ги в джоба си. Вярваше, че по този начин ще заличи всякакви съмнения по отношение на истинските му намерения.

С револвера в ръка се зае да намери лист хартия и химикалка, за да напише предсмъртно писмо. Това му отне две-три болезнени минути и едва когато избута настрани няколко бели, изгладени носни кърпи, игли за вратовръзки и копчета за ръкавели в чекмеджето на бюрото, успя да открие лист бяла хартия със сини редове и евтина химикалка. Е, каза си, каквото и да смяташ да кажеш, трябва да е кратко.

Спря за момент пред огледалото, за да види как изглежда, и се замисли дали няма да му е нужно още нещо. Не изглеждаше зле. Късата му карирана риза беше чиста, памучните му панталони, чорапите и бельото — също. Замисли се дали да не се избърсне и прокара опакото на дланта, стиснала пистолета, по бузата си. Почувства едnodневната четина, но реши, че не е необходимо. Имаше нужда от подстригване, но приглади с пръсти гъстата си бяла коса и сви рамене. Няма време, помисли си. Изведнъж си спомни, че някога, когато беше млад, му бяха казали, че човешката коса продължаваща расте и след смъртта. Косата и ноктите. Щеше му се да е истина. Това бе от нещата, които децата си разказват шепнешком, с абсолютно авторитетен тон, и които неизменно водят до приказки за духове в полутъмни стаи. Един от проблемите на растежа и остаряването,

мислеше си Саймън Уинтър, е това, че митовете от детството се заличават.

Отдръпна се от огледалото и огледа спалнята — леглото беше оправено, по ъглите нямаше купчини мръсни дрехи. Среднощните му четива, криминални и приключенски романи с меки корици, бяха струпани край нощното шкафче — стаята, помисли си той, не е безупречна, но пък може да се покаже на хората, което повече или по-малко би могло да се каже и за външния му вид. Съвсем определено не бе така разхвърляна, че да е необяснимо за стар ерген или пък, ако щеш, за малко дете — последното хрумване му се стори много интересно и го изпълни с чувство за завършеност.

Надникна в банята, видя флакончето с хапчета за сън и за момент се замисли дали да не използва тях, вместо стария си служебен револвер, но реши, че това би било твърде малодушен начин да се раздели с живота. Би трябвало, каза си, да си достатъчно смел, за да можеш да погледнеш цевта на оръжието си, а не просто да глътнеш шепа приспивателни и леко да се унесеш в непробуден сън. Влезе в кухнята. В мивката бяха струпани мръсните чинии от един ден. Докато ги гледаше втренчено, на ръба на една от тях изпълзя червеникава хлебарка и спря, сякаш искаше да види какво ще направи Саймън Уинтър.

— Гадна твар! — каза той гласно. — Прославената хлебарка. — Вдигна револвера и се прицели. — Бам! — добави. — Само един изстрел. Знаеш ли, че винаги съм бил отличен стрелец?

Това го накара да въздъхне дълбоко и да се усмихне. Остави револвера и листа на евтиния, покрит с бял линолеум плот и започна бързо да мие чиниите. Продължи да говори:

— Да се надяваме, че чистотата се нарежда някъде до праведността.

Смяташе, че е някак нелепо миенето на чинии да е последното му дело на земята, но си даваше сметка, че ако не ги измие той, някой друг ще трябва да се погрижи. Даваше си сметка, че това е част от природата му — никога не оставяше друг да довърши започнатото от него.

Хлебарката сякаш долови аромата на сапуна, разбра, че е в смъртна опасност и хукна по плота, а Саймън Уинтър замахна вяло с гъбата.

— Добре — каза той. — Можеш да избягаш, но няма къде да се скриеш.

Бръкна в шкафа под мивката, взе флакон отрова за насекоми, разклати го силно и пръсна в посоката, където бе изчезнала хлебарката.

— Предполагам, че ще си отидем заедно от този свят.

Спомни си, че древните викинги са убивали куче и са го слагали в краката на мъртъвците преди погребението, защото са смятали, че по пътя към Валхала воинът ще има нужда от компания, а каква по-добра компания от едно вярно куче, което вероятно не би обърнало внимание на факта, че този варварски обичай го е лишило от живот. Значи, мислеше Саймън Уинтър, ако имах куче, можех да застрелям първо него, но нямам, а и не бих направил подобно нещо, така че по пътя към Валхала или където и да било, компания ще трябва да ми бъде само тази хлебарка.

Засмя се на самия себе си. Зачуди се за какво ли биха си приказвали с хлебарката и реши, че така или иначе животът им не се е различавал кой знае колко, защото и той, и тя се бяха ровили в неприятните остатъци от ежедневието. Избърса мивката със замах, остави гъбата в ъгъла, взе револвера и листа и се върна във всекидневната на малкия си апартамент. Седна на протритото канапе и остави оръжието на ниската масичка пред себе си. Хвана химикалката и след кратък размисъл, написа:

До който се интересува:

Сам постъпих така със себе си.

Аз съм стар, уморен и самотен, и не съм правил нищо полезно от години. Не мисля, че светът ще скърби за мен.

Да, каза си, това е истина, само че светът се оправя много добре, независимо кой е умрял, така че всъщност не си казал нищо. Опря върха на химикалката в зъбите си и ги чукна веднъж или два пъти. Кажи това, което искаш да кажеш, продължаваше да упорства Саймън Уинтър, като учителка в началното училище, ядосана на съчиненията на учениците си. Продължи да пише:

Чувствам се като гостенин, злоупотребил с гостоприемството на домакините си.

Това е по-добре, каза си. А сега делово.

В спестовната ми сметка във „Фърст Федерал Банк“ има малко повече от 5000 долара, с част от които трябва да се плати изгарянето на тези стари кокали. Ако някой прояви любезността да изсипе пепелта ми във водите на Правителствения канал по време на отлив, ще му бъде благодарен.

Спря за момент и се замисли. Би било добре, ако го направят, когато големите пасажи тарпон, които живеят в канала, започнат да изскачат на повърхността, да гълтат въздух и да набират скорост, преди да се заемат с лапането на малки рибки. Те са красиви същества, с големи сребристи люспи отстрани, като броня, които им придават вид на средновековни странстващи рицари от морето, с големи, силни опашки, които приличат на сърпове и ги оттласкват напред във водата. Древни същества, непроменени от никаква еволюция в продължение на столетия, а някои от тях сигурно са на моите години. Зачуди се дали понякога тарпоните не се уморяват да плуват и ако се уморяват, какво правят в тази връзка? Може би просто намаляват скоростта и не си правят труд да бягат много бързо, когато някоя голяма риба чук се спусне в пасажа им. Не би било никак зле, ако се върна на земята като тарпон, помисли си той и продължи да пише:

Всички останали пари трябва да бъдат дадени на фондацията на вдовиците към полицейското управление на Маями Бийч или както там се нарича това нещо сега. Нямам роднини, които да уведомявате. Имах брат, но той умря, а децата му не са ми се обаждали от години.

Радвах се на живота и все пак успях да направя няколко добри неща. Ако някой се интересува, в старите ми

куфари, в спалнята, има една папка с вестникарски изрезки, посветени на някогашните ми разследвания.

Реши, че може да си позволи малко суетност и едно извинение.

Някога не бях по-лош от другите.
Извинете, че ви отегчих.

Спря за момент, огледа листа и се подписа със замах.

Саймън Уинтър, детектив, пенсионер.

Пое дълбоко въздух и вдигна ръка на височината на очите си. Не трепереше. Погледна надолу, към листа. И там нямаше следа от неувереност. Добре, каза си. Справял си се с много по-трудни неща. Няма причина да се бавиш повече.

Стисна револвера и сложи показалеца си на спусъка. Усещаше всяко движение на мускулите си, сякаш изведнъж бяха придобили някаква нова независимост. Напрежението в пръста, обвил спусъка, изпъваше сухожилията на дланта му. Усещаше как мускулът на ръката му се напрегна, когато вдигна револвера нагоре, когато стегна китката си, за да го задържи стабилно. Пулсът му се ускори. В паметта му нахлуха спомени. Застави се да затвори очи, да прогони всеки остатък на съмнение. Добре, каза си. Добре. Време е.

Саймън Уинтър опря цевта на револвера в небцето си и се зачуди дали ще почувства изстрела, който щеше да го убие. В този кратък момент на колебание, в това моментно забавяне, тишината, която бе създал около себе си, внезапно бе нарушена от силно и настойчиво чукане на входната врата на апартамента му.

Звукът прогърмя през самоубийствената му решимост, стресна го.

В същия този момент осъзна, че го връхлитат десетки малки усещания, сякаш светът изведнъж бе поискал от него да признае

съществуването му. Натискът на пръста върху спусъка заплашваше да среже кожата му. Вместо предчувствието за мигновена, пърлеца забрава, усещаше острия металически вкус на цевта, задушаваше се от мазната, лютивата миризма на течностите, с които бе почиствал оръжието. Езикът му докосна метала, чуваше свистенето на собственото си дишане.

Някъде в далечината изръмжа дизелов двигател. Зачуди се дали е автобус А-30, към Оушън Драйв, или А-42, към Колинс авеню. Една попаднала в капан муха се блъскаше като обезумяла в стъклото на прозореца и той си спомни скъсаната мрежа против насекоми на единия прозорец, която не беше поправил. Отвори очи и свали револвера.

Чукането на вратата се повтори, още по-нетърпеливо. Звукът бе тревожен, настойчив и победи решимостта му. Остави револвера на масичката, върху бележката, и стана.

— Моля ви, господин Уинтър — извика някой отвън.

Гласът беше писклив, изплашен и му се стори познат.

Вече е тъмно, каза си. Никой не е чукал на вратата ми след залез-слънце от години. Забързано, забравил за момент колебанието, което възрастта налагаше на ставите му, тръгна към вратата.

— Тук съм, тук съм — извика силно и отвори вратата, без да знае какво точно да очаква, но някъде в себе си се надяваше, че пуска при себе си нещо съществено и важно.

Страхът бе обвинил възрастната жена, застанала на прага, като ореол от светлина. Лицето ѝ беше сковано, пребледняло, изопнато като възел. Погледна Саймън Уинтър толкова безпомощно, че за миг той отстъпи назад, сякаш внезапно го бе връхлетял силен порив на вятъра — трябваше му няколко секунди, за да познае съседката си от близо десет години.

— Госпожо Милщайн, какво се е случило?

Жената протегна ръка, улови го за лакътя и започна да клати глава, сякаш искаше да покаже, че не е в състояние да произнесе думите както трябва.

— Добре ли сте?

— Господин Уинтър — проговори тя бавно, с почти неподвижни устни, — толкова се радвам, че сте си у дома. Аз съм съвсем сама и не знам какво да правя...

— Влезте вътре, моля ви. Кажете ми какво има.

Софи Милщайн прекрачи неуверено прага, без да пусне лакътя му. Стискаше го като алпинист, заплашен да полети в шеметна пропаст.

— Не можех да повярвам, господин Уинтър — заговори Софи Милщайн тихо, но изреченията набраха скорост и започнаха да се редят в тревожен поток. — Никой от нас, мисля си, не повярва. Изглеждаше толкова далечно. Толкова невъзможно. Как би могъл да е тук? Тук!? Не, изглеждаше така безумно, че никой от нас не повярва. Нито равинът, нито господин Силвър или Фрида Кронер. Но сгрешихме, господин Уинтър. Той е тук. Днес го видях с очите си. Тази вечер. Точно пред магазина за млечни продукти на Линкълн Роуд. Излязох и го видях. Той само ме погледна и аз веднага го познах. Очите му са като бръсначи, господин Уинтър. Не знаех какво да правя. Лио щеше да знае. Щеше да ми каже: „Софи, трябва да се обадим на някого“, и щеше да знае на кого, веднага. Само че Лио го няма вече, аз съм сама, а онзи е тук.

Погледна го безпомощно.

— Ще убие и мен — добави жената задъхано.

Саймън Уинтър насочи Софи Милщайн към всекидневната и я настани на вехтото канапе.

— Никой няма да убие когото и да било, госпожо Милщайн. Сега ще ви направя някаква студена напитка и ще ми разкажете какво ви е изплашило толкова.

Тя го изгледа изплашено.

— Трябва да предупредя другите!

— Да, да. Ще ви помогна да го направите, но, моля ви, пийнете нещо и ми обяснете за какво става дума.

Тя отвори уста, за да отговори, но сякаш отново изгуби дар слово и не се чу нито звук. Сложи длан на челото си, сякаш за да провери дали има температура и каза:

— Да, да, чай с лед, моля, ако имате. Толкова е горещо! Понякога, през лятото, човек има чувството, че въздухът гори.

Саймън Уинтър грабна револвера и предсмъртното си писмо от масичката пред Софи Милщайн и отиде в кухнята. Намери чиста чаша,

наля в нея вода, сложи няколко бучки лед и изсипа няколко лъжички чай на гранули. Остави писмото на плота, но преди да се върне, отново зареди петте патрона от джоба си в барабана на револвера. Когато влезе при старицата, я видя, че гледа втренчено пред себе си, сякаш наблюдаваше някакъв спомен. Почувства странна възбуда, усещане за неотложност. Страхът на Софи Милщайн беше гъст и лепкав, изпълваше стаята като дим. Той пое дълбоко въздух и забърза към нея.

— Изпийте това — каза ѝ с тон на човек, който говори на дете с висока температура. — После се успокойте и ми обяснете какво се е случило.

Софи Милщайн кимна, улови чашата с две ръце и отпи глътка от разпенилата се кафява течност. Преглътна с усилие и опря чашата до челото си. Саймън Уинтър забеляза, че очите ѝ се наляха със сълзи.

— Ще ме убие — изплака старицата още веднъж. — Не искам да умра.

— Госпожо Милщайн, моля ви — поклати глава Саймън Уинтър. — Кой?

Жената потрепери и прошепна на немски:

— Der Schattenmann.

— Кой? Това фамилно име ли е?

Тя го изгледа с удивление.

— Никой не знае името му, господин Уинтър. Поне никой от оцелелите.

— Добре, но кой...

— Той беше призрак.

— Не разбирам...

— Дявол.

— Кой?

— Беше въплъщение на злото, господин Уинтър. Беше по-зъл, отколкото можете да си представите. И сега е тук. Не вярвахме, господин Уинтър, но сгрехихме. Господин Щайн ни предупреди, но ние не го познавахме, така че как да повярваме?

Софи Милщайн потръпна.

— Стара съм — каза тя. — Стара съм, но не искам да умра.

Саймън Уинтър вдигна ръка.

— Моля ви, госпожо Милщайн, трябва да ми обясните. Успокойте се и ми разкажете кой е този човек и защо ви е изплашил

толкова.

Старицата отпи голяма глътка чай и остави чашата на масичката пред себе си. Поклати бавно глава и опита да се съсредоточи, после разтри леко веждите си с пръсти, сякаш за да прогони някакъв тежък спомен, и избърса сълзите, които се бяха насъбрали в очите ѝ. Въздъхна дълбоко и вдигна очи към него. Саймън Уинтър забеляза как ръката ѝ се спусна надолу и за миг опипа огърлицата на врата ѝ. Беше особена. На тънка златна верижка висеше малкото ѝ име, но от хилядите подобни, които носеха тийнейджърите навсякъде, я отличаваха двата малки диаманта, инкрустирани в двата края на буквата „С“ от „Софи“. Саймън Уинтър знаеше, че покойният ѝ съпруг, Лио, бе гребнал малко пари от скромния си пенсионен фонд и ѝ бе подарил огърлицата малко преди сърцето му да откаже да работи — сега Софи не я сваляше, както и сватбения си пръстен.

— Това е тъжна история, господин Уинтър. Беше толкова отдавна, че понякога ми се струва, че е било сън. Но не беше сън, господин Уинтър. По-скоро беше кошмар. Отпреди петдесет години.

— Слушам ви, госпожо Милщайн.

— През 1943-а семейството ми... мама, татко и брат ми, Ханси... все още бяхме в Берлин... Криехме се...

— Продължавайте.

— Това беше толкова ужасно, господин Уинтър! Нямахте и момент, нито секунда, нито паузата между два удара на сърцето, в който да мислим, че сме в безопасност. Нямахте какво да се яде, непрекъснато ни беше студено и всяка сутрин, щом се събудехме, си мислехме, че това може да е последният ни ден заедно. Струваше ни се, че рискът нараства с всяка изминала минута. Някой съсед можеше да прояви любопитство, полицай можеше да ти поиска документите. Можеше да се качиш на тролея и някой да те познае, защото те е виждал преди войната, преди жълтите звезди. Или пък да кажеш нещо дребно. Жест, интонация, някакво безпокойство, което да те издаде. В света няма по-подозрителни хора от германците. Знам го, господин Уинтър. Някога и аз бях една от тях. Беше нужно само толкова — най-малкото колебание, може би изплашен поглед, каквото и да било, което издава, че не си където трябва. И всичко щеше да свърши. През 1943-а вече знаехме, господин Уинтър. Може би не знаехме всичко, но знаехме достатъчно. Да те хванат означаваше сигурна смърт. Ясно и

просто. Понякога, спомням си, лежах будна в кревата и се молех някой английски бомбардировач да изсипе товара си върху нас, така че да си отидем заедно и да се избавим от този кошмарен страх. Треперех и се молех да умрем, а брат ми Ханси идваше при мен, улавяше ръката ми и оставаше при мен, докато се успокоя и заспя. Беше толкова силен. И находчив, господин Уинтър. Когато нямаше какво да ядем, винаги успяваше да намери картофи. Когато нямаше къде да спим, успяваше да ни намери апартамент или някакво мазе, където не задаваха въпроси и можехме да прекараме седмица и дори повече, живи, все още заедно.

— Какво стана с...

— Умря. Всички умряха.

Софи Милщайн въздъхна.

— Казах ви... Той ги уби. Намери ни и те умряха, всички.

Саймън Уинтър понечи да вмъкне още един въпрос, но старицата вдигна разтрепераната си ръка.

— Изслушайте ме, господин Уинтър, моля ви, докато все още имам сили. Страхувахме се от много неща, но най-лошото бяха ловците.

— Ловци?

— Бяха евреи, като нас, господин Уинтър. Само че работеха за Гестапо. На Ирранишещрасе имаше една сграда... Една от онези ужасни сиви сгради, които германците толкова много обичат. Наричаха я „Еврейско бюро за разследвания“. Той работеше там. Всички работеха там. Собствената им свобода зависеше от това, дали ще изловят нас.

— Значи човекът, когото смятате, че сте видели днес...

— Някои от тях си бяха спечелили слава, господин Уинтър. Ролф Исаксон, например, млад, арогантен, Стела Кублер... Беше руса и красива, приличаше на техните момичета. Тя предаде и собствения си съпруг. Имаше и други. Бяха свалили звездите си и дебнеха из града като хищни птици.

— Човекът днес...

— Der Schattenmann. Той присъстваше във всичките ни кошмари. Говореше се, че можел да те забележи и сред огромна тълпа хора, сякаш излъчвахме някакво невидимо сияние, което само той можеше да долови, сякаш ни познаваше по погледа. Или по походката, или телесната миризма. Не знаехме как го прави. Знаехме само, че ако те

открие, смъртта неизбежно ще почука на вратата ти. Говореха, че когато дойдат да те арестуват, той ще е някъде там, в тъмното, и че също ще бъде там рано сутринта, когато те качват на товарния влак за Аушвиц. Само че ти няма да го знаеш, защото никой не виждаше лицето му и никой не знаеше името му. Говореше се също, че ако видиш лицето му, ще те заведат в мазето на затвора „Плотцезее“, където беше вечна нощ и от което никой не излизаше жив, господин Уинтър. И той непременно се появявал, за да види как умираш, така че неговите очи да са последното нещо, което виждаш на тази земя. Той беше най-лошият. Далече най-лошият, защото се говореше, че това, което правел, му доставяло удоволствие и защото бил много добър в тези неща...

— А днес...

— Тук. Тук, в Маями Бийч. Просто не може да бъде, господин Уинтър. Това просто е невъзможно, но, струва ми се, наистина съм убедена, че днес го видях.

— Да, но...

— Само секунда. Бяха оставили една от вратите отворена и ходеха насам-натам из помещенията, защото трябваше да оформят документи! Германците попълваха документи и когато смятаха да те убият! И така, чиновникът от Гестапо приключи с нас, подпечата документите ни и ни поведоха надолу, към килиите, за да чакаме да ни транспортират, а аз успях, само за миг, да го зърна. Беше там, господин Уинтър, между двама офицери с онези ужасни черни униформи. Смееха се на някаква шега и аз разбрах, че е той. Шапката му беше килната назад, вдигна очи, изкрещя нещо и си помислих, че ще ме отвеждат в мазето, само че ме качиха на влака още същия ден. Може би си е мислил, че ще умра в лагера. Бях много малка, на шестнайсет, но ужасно дребна, като малко дете. Така или иначе, ги изненадах, господин Уинтър, защото оцелях.

Старицата млъкна, за да си поеме дъх.

— Не исках да умра. Тогава. Не искам и сега. Рано е още.

Софи Милщайн беше дребна жена, може би нямаше и един и шейсет, дори и с високите ортопедични обувки, които носеше, леко пълна. В сравнение със Саймън Уинтър бе като джудже, защото дори и на тази възраст, той беше висок метър и осемдесет. Носеше бялата си коса свита на висок кок, за да увеличи ръста ѝ и понякога изглеждаше

абсурдно, особено когато се появяваше от апартамента си с ярки на цвят полиестерни велосипедистки панталонки и блуза на цветя, повлякла след себе си голяма чанта за пазар на две колела. Саймън Уинтър я познаваше бегло — кимаше ѝ за поздрав, когато се срещаха, и избягваше продължителните разговори, които неизбежно щяха да са свързани с някакви жалвания — от градската управа, от жегата, от тийнейджърите и силната музика, от сина ѝ, който не ѝ се обажда достатъчно често, от старостта, от това, че е надживяла съпруга си — което той предпочиташе да си спести. Ако до този момент обаче отношението му към неговата съседка се изчерпваше с обикновената дистанцирана любезност и липса на заинтересованост, страхът, който видя в очите ѝ сега, промени нещата коренно.

Не беше наясно доколко трябва да ѝ вярва — професионалното съмнение на бившия полицай казваше думата си. Не приемаше нищо за чиста монета, докато не се увереше сам.

И осъзна, че единственото, което може да потвърди със сигурност в момента, е страхът на Софи Милщайн.

Погледна я и видя как малкото ѝ тяло потрепери. Тя се обърна към него и го погледна въпросително.

— Петдесет години минаха. И го видях за част от секундата. Възможно ли е да греша, господин Уинтър?

Реши да не отговаря на този въпрос, защото опитът му подсказваше, че вероятността Софи Милщайн да не греша почти не съществува. Замисли се. Този тип, този „ловец“ на хора, преди петдесет години трябва да е бил млад, на не повече от двацет и няколко. Сега вече е старец. Косата му се е променила, цветът на кожата му също. С възрастта лицето му вероятно се е отпуснало и подпухнало. Походката и гласът му също са променени. Нищо не се е запазило същото.

— Каза ли ви нещо този човек, днес?

— Не. Само ме гледаше. Погледите ни се срещнаха, беше късно следобед и слънцето светеше точно зад гърба му. После изчезна, господин Уинтър, просто изчезна в силната светлина и толкова. Аз хукнах. Хукнах, господин Уинтър, колкото ми държат краката. Не е както някога, но имах чувството, че ще полетя. Толкова се зарадвах, когато видях, че прозорците ви светят!

— Значи не каза нищо?

— Не каза.

— Заплаши ли ви по някакъв начин, с жест, някакво движение?

— Не. Само ме гледаше. Казах ви, очите му са като бръсначи.

— А как изглежда?

— Висок е... Не колкото вас, господин Уинтър, но все пак набит, здрав. Има ръце и рамене на млад човек.

Саймън Уинтър кимна. Съмненията му се засилваха. Да познаеш безпогрешно човек, когото си видял само за миг преди петдесет години, не беше сред нещата, които като бивш полицейски детектив би сметнал за вероятни, макар че бе виждал какво ли не. Предполагаше, че Софи Милщайн, чиято слаба връзка със света бе допълнително ерозираща след смъртта на мъжа ѝ, се бе разхождала навън, под палещото слънце в този горещ ден, потънала в твърде болезнени спомени, бе зърнала някакъв човек, който ѝ е напомнил нещо от същите тези спомени, и тя се е объркала и изплашила, защото е възрастна и защото е самотна. И си помисли с тъга: аз ще бъда ли различен?

Но не каза това, а заяви непоколебимо:

— Мисля, че всичко ще бъде наред, госпожо Милщайн. Нужна ви е малко почивка и...

— Трябва да предупредя другите — прекъсна го тя припряно. — Трябва да им кажа. Господин Щайн е бил прав. О, господин Уинтър, трябваше да му повярваме, но нима бихме могли? Стари сме вече. Не знаехме. На кого можеш да се обадиш, на кого можеш да кажеш? Колко ми се иска Лио да беше тук!

— Кои други? И кой е господин Щайн?

— Той също го е видял, а сега е покойник.

Щом чу тези думи, Саймън Уинтър веднага обузда съмненията си.

— Не разбирам, госпожо Милщайн — каза той бавно. — Моля, обяснете ми.

Вместо да отговори, тя го погледна безумно.

— Това вашият пистолет ли е? Зареден ли е?

— Да.

— Слава богу. През всичките тези години като полицаи ли сте били с него?

— Да.

— Трябва да го държите подръка, господин Уинтър. Моят Лио също искаше да си вземе пистолет, защото казваше, че негрите... всъщност, използва друга дума, не че имаше предразсъдъци, но го беше страх, затова използваше онази лоша дума... казваше, че обичали да идват по тези места и да грабят старите евреи, а ние сме си точно това, стари евреи, така че ако бях престъпник, сигурно и аз щях да разсъждавам като тях. Аз не му позволих да донесе такова нещо у дома, защото не исках да има пистолет наоколо, страхувах се, защото Лио не беше никак внимателен. Беше добър, но... Не знам. Понякога беше много невнимателен. Освен това си мислех, че не е разумно да имаш пистолет в къщата си, защото можеш да се нараниш, без да искаш, а сега съжалявам, че не позволих, защото щях да се отбранявам с него. Не бива да се колебая повече, господин Уинтър. Трябва да се обадя на другите и да им кажа, че той е тук, за да решим какво да правим.

— Госпожо Милщайн, моля ви, успокойте се. Кой е господин Щайн?

— Трябва да се обадя.

— Ще се обадите след минутка.

Тя не каза нищо.

Софи Милщайн седеше вдървено, вперила поглед право пред себе си. Саймън Уинтър изведнъж си спомни една престрелка, в която бе участвал преди години — при банков обир, когато за някакви си трийсет секунди всичко бе изригнало в порой от куршуми. Не неговият изстрел бе повалил крадеца, но той беше първият, който стигна до него — изрита настрани оръжието на падналия и после видя как очите му се разширяват, докато кръвта шуртеше от дупката на гърдите му. Беше млад, на двацетина години, горе-долу колкото самия него, и в погледа му се бяха появили десетки отчаяни въпроси, от които, разбира се, най-важният беше: „Ще оживея ли?“. Преди да успее да каже каквото и да било, видя как очите на младежа се обърнаха нагоре и той умря. Нещо подобно на този момент, когато връзката се прекъсва, видя сега в очите на Софи Милщайн и част от страха ѝ се вля и в неговите вени.

— Ще ме убие — каза тя с равен глас, примирено. — Трябва да предупредя другите. — Думите ѝ звучаха сухо, почти дрезгаво, като изопната до скъсване кожа.

— Госпожо Милщайн, моля ви, никой няма да ви убие. Няма да позволя.

Софи Милщайн продължаваше да гледа право напред, като че ли Саймън Уинтър вече не бе в стаята. След миг тялото ѝ потръпна, като че ли някакъв спомен я бе жегнал физически.

— Бях толкова малка и толкова изплашена. Предполагам, че всички са се страхували. Какви лоши времена бяха това, господин Уинтър! Всички се криехме и никой не беше сигурен дали ще е жив и следващата минута. Беше ужасно, господин Уинтър. Да си толкова млад, да се криеш и смъртта да те дебне всеки момент...

Саймън Уинтър кимна. Реши да я остави да говори, с надеждата след малко да се върне към действителността.

— Продължете, слушам ви.

— Преди година — заговори Софи Милщайн бавно — един човек на име Херман Щайн, който живееше в Сърфсайд, се самоуби. — Гласът ѝ отново стана равен. — Поне така ни казаха в полицията. Застрелял се с пистолет...

Както смятах да направя аз, помисли си Саймън Уинтър.

— И?

— След като умря, след като полицията провери какво е станало, след погребението и всичко останало, равин Рубинщайн получи писмо у дома си. Познавате ли равина, господин Уинтър?

— Не.

— Той е стар, като мен. Пенсионер. Получи писмо от мъртвец, изпратено няколко дни преди смъртта му. И този господин Херман Щайн, когото не познавам, просто няма как да познавам, защото е живял чак в Сърфсайд... на какво разстояние е това, господин Уинтър? Седемдесет, осемдесет пресечки от тук? Все едно в друг свят. И той изпраща писмо на равина, когото познава само бегло, защото е научил, че и той е от Берлин, като самия него, че също е оцелял след лагерите, което е почти невъзможно, та този човек изпраща писмо, в което казва: „Видях Der Schattenman“. Равинът, разбира се, е чувал това име, така че се обади на мен и някои други, госпожа Кронер и господин Силвър, които също са от Берлин, само тях успял да намери, защото след толкова много време малцина от нас са останали живи, и толкова малко въобще останаха живи още тогава... Та той ни събра и ни прочете писмото, само че не знаехме как да постъпим. Не можехме да

се обадим в полицията. Няма кой да ни помогне и, разбира се, самите ние не знаехме дали да вярваме, или не. Кой би си помислил, че той ще се появи тук, господин Уинтър? Точно тук? Е, минаха месеци оттогава. От време на време се отбивам при равина и си приказваме с него, но човек не обича да се връща към такива спомени. До днес, разбира се, защото, господин Уинтър, като този нещастен господин Щайн от Сърфсайд, когото не познавах и който сега е покойник, аз също го видях и сега той ще ме убие.

Лицето на Софи Милщайн беше обляно в сълзи, гласът ѝ нашепваше страх.

— Защо го няма Лио! — възкликна старицата. — Как ми се иска да беше тук!

— Този човек... Херман Щайн... той самоубил ли се е?

— Да. Не. Така казаха в полицията, господин Уинтър. Сега обаче, тази вечер, в момента, мисля, че се е случило нещо друго.

— А другите, равинът...

— Трябва да им се обадя.

Софи Милщайн изведнъж се заозърта трескаво.

— Бележникът ми... бележникът с всичките телефонни номера... у дома е.

— Ще ви придружа. Всичко ще бъде наред.

Софи Милщайн кимна и допи остатъка от ледения си чай.

— Възможно ли е да греша, господин Уинтър? Бил сте полицай. Минаха петдесет години и тогава го видях само за миг, преди да затръшнат вратата. За петдесет години човек може да се промени много. Възможно ли е да греша? — Поклати глава. — Искан ми се да греша. Моля се да съм сгрешила, господин Уинтър.

Той не знаеше какво да каже, така че си замълча. Сигурно греша, мислеше си. Но разказът ѝ будеше безпокойство и той не знаеше какво да мисли за самоубийството на Херман Щайн. Защо един старец ще се самоубива, след като е изпратил писмо? Може би се е чувствал стар и безполезен като мен. Може да е бил побъркан. Или болен. Може да е бил уморен от живота. Може би имаше стотици други причини. Когато човек се разкъсва от скръб, околните не проронват и сълза. Не знаеше за какво става дума, но изведнъж му се прииска да научи. Изпитваше нещо, което смяташе, че се е заличило след пенсионирането му, че с времето е изчезнало — някакво вътрешно ускорение, забързване,

думите и уплашеният поглед на съседката му се бяха превърнали в неизвестни от уравнение и той се чувстваше принуден, като някакъв електронен калкулатор, на който е подадена информация, да достигне до търсения отговор.

— Госпожо Милщайн, не е важно дали сте сгрешили, или не. Същественото тук е, че сте се изплашили и трябва да поговорите с приятелите си. След това трябва да се наспите добре, а утре, когато всички сме бодри, ще опитаме да стигнем до дъното на тази работа.

— Ще ми помогнете ли?

— Разбира се. Съседите трябва да си помагат, нали?

Софи Милщайн кимна с благодарност, протегна ръка и я сложи върху китката му. Той наведе поглед и за първи път видя избледнялата синя татуировка на ръката ѝ. А1742. Седмицата беше изписана по европейски, с чертичка в основата.

Нощта се бе спуснала безкомпромисно.

Саймън Уинтър и Софи Милщайн тръгнаха през двора, обвити от непрогледна тъмнина. Горещината ги обвиваше като ленти коприна. В средата на двора имаше статуя на полуголо херувимче, свирещо на тръба. Някога статуята бе красяла малък фонтан, но той отдавна беше сух. Комплексът бе малък — две еднакви двуетажни тухлени постройки, обърнати с лице една към друга. Бяха строени някъде през двайсетте години и в оформлението им се долавяха елементи на арт деко — входове с арки, заоблени прозорци, почти чувствена извивка на фасадата — които придаваха на сградите някаква женственост, като меката форма на прегърнати влюбени.

Времето и безмилостното слънце се бяха отнесли зле с къщите — боята се лющеше, климатиците не шумяха, а тракаха, вратите скърцаха и блокираха на ръждясалите си от тропическата влага панти. Вън, на улицата, имаше избеляла табела: „СЪНШАЙН АРМС“. Саймън Уинтър беше доволен от жилището си и се чувстваше комфортно в добре познатата, нуждаеща се от ремонт сграда.

Софи Милщайн спря пред вратата.

— Ще влезете ли преди мен? — попита тя.

Уинтър взе ключа от ръката ѝ и го мушна в здравата брава.

— Няма ли да извадите пистолета си?

Той поклати глава. Тя бе настояла да вземе оръжието и той го бе взел, но му се струваше някак глупаво да го размахва и имаше достатъчно опит, за да си дава сметка, че страхът на Софи Милщайн е изнервил и него. Ако револверът беше в ръката му, по невнимание би могъл да застреля господин и госпожа Кадош или стария Хари Финкъл — съседите ѝ от горния етаж.

— Не — отговори той. Отключи вратата и влезе.

— Електрическият ключ е там, на стената — обясни тя, но това беше излишно, защото разположението на апартамента ѝ беше огледално на разположението на неговия. Протегна ръка и запали лампата.

— Боже! — извика той изненадано.

Между краката му се шумугна нещо сивкавобяло.

— Дявол да го вземе...

— Ох, господин Бутс, колко си непослушен!

Саймън Уинтър се обърна и видя Софи Милщайн да укорява голям дебел котарак, който се умилкваше в краката ѝ.

— Съжалявам, че ви стресна, господин Уинтър.

Старицата вдигна котарака от земята и го прегърна.

Животното разглеждаше Саймън Уинтър с дразнещо котешко добродушие.

— Няма нищо — каза той, докато сърцето му туптеше забързано в гръдния кош.

Софи Милщайн остана в антрето, с котарака в ръце, докато Саймън Уинтър огледа апартамента. Почти веднага разбра, че са сами, ако не се брои папагалът, чийто кафез беше в ъгъла на всекидневната. Когато мина край него, птицата издаде рязък скърцащ звук.

— Всичко е наред, госпожо Милщайн — извика ѝ след малко.

— Проверихте ли дрешника? А под леглото? — отговори тя от антрето.

Саймън Уинтър въздъхна и извика отново:

— Ще го направя сега.

Влезе в малката ѝ спалня и я огледа. За миг се почувства странно неловко от това, че е в стаята, която Софи Милщайн е споделяла със съпруга си. Веднага забеляза, че е организирана и подредена жена. Бялата ѝ нощница беше сгъната в долния край на леглото, плотът на бюрото блестеше от чистота. Видя снимка на Лио Милщайн, сложена в

черна рамка, и още една, която предположи, че е на сина им и неговото семейство. Беше студийна — всички бяха с костюми и жакети, вратовръзки, дантелени неделни рокли. Върху бюрото забеляза малка кутийка за бижута — богато орнаментирана, от мед, и явно някой занаятчия бе работил доста време върху нея. Реши, че е някаква семейна реликва.

Отиде до дрешника и отвори вратата. Не забеляза неканен посетител, но пък установи, че Софи Милщайн е запазила всички костюми на Лио — солидни, кафяви и тъмносини, с еднаква кройка, до множеството рокли на цветя. В ъгъла висеше и кафяво палто от норки, което, според Саймън Уинтър, не беше дреха, която можеш да носиш кой знае колко в Маями, но сигурно струваше колкото теглото си, изчислено в спомени. Видя, че обувките на старицата са старателно подредени на пода, до тези на покойния ѝ съпруг.

Саймън Уинтър се обърна, погледна към снимката на Лио Милщайн и се извини едва чуто:

— Съжалявам, Лио, не исках да нахълтвам тук, но тя настоя...

След това бързо се подпря на едното си сковано от артритата коляно, което моментално се оплака, и се увери, че никой не се спотайва под леглото. Освен това забеляза, че там няма и малки топчета мъх и стари списания, ритнати там, за да не пречат, както в собствената му спалня. Вероятно, реши, Софи Милщайн гледаше на праха и нечистотията с презрението, с което един генерал гледа на разпасаните войници.

— Всичко е наред, госпожо Милщайн! — извика отново и се запъти към кухнята. Точно срещу мивката имаше плъзгаща се стъклена врата, през която се излизаше на малка, покрита с плочи задна веранда. На десетина метра от нея имаше ограда и след това беше малката уличка, където стояха кофите за боклук. Увери се, че вратата е заключена и се върна във всекидневната.

Софи Милщайн го очакваше там, все още с котарака в ръце. Лицето ѝ отново бе добило нормалния си цвят, в гласа ѝ се долавяше облекчение.

— Господин Уинтър, нямате представа колко съм ви благодарна.

— Няма защо, госпожо Милщайн.

— Сега трябва да се обадя на другите.

— Мисля, че да.

Наблюдаваше старицата, докато прекоси стаята и си помисли, че сред собствените ѝ снимки и дрънкулки, сред дантелените възглавници на канапето, сред собствените ѝ мебели и вещи, чувството на страх може би бързо се стапяше.

— Винаги държа телефонните номера ето тук — обади се тя и се отпусна в голямо кресло. На малка масичка встрани беше телефонът, жълт на цвят. Отвори чекмеджето на масичката и извади оттам евтин, подвързан с червена кожа бележник.

Изведнъж го обзе чувството, че ѝ се натрапва.

— Искате ли да изляза? — попита я. — Докато говорите по телефона?

Жената поклати глава и набра първия номер. Изчака малко, после се намръщи.

— Телефонният секретар на равина — отбеляза шепнешком. След секунда каза със силен, ясен глас: — Рави? Обажда се Софи. Моля, позвънете ми веднага, щом можете.

Обаждането сякаш върна предишното ѝ притеснение. Когато остави слушалката, дишаше учестено. Обърна се към Саймън Уинтър, който продължаваше да стои смутено край нея.

— Къде може да е отишъл? Би трябвало да си е у дома.

— Може да е излязъл да хапне навън.

— Да, възможно е.

— Или е отишъл на кино.

— Не е изключено. Може да е и на среща в синагогата. Понякога ходи там.

— Точно така.

Тези обичайни обяснения обаче като че ли не я успокоиха.

— Ще се обадите ли на другите? — попита Саймън Уинтър.

— Ще се наложи да почакам — отвърна Софи Милщайн нервно.

— Днес е вторник. Във вторник господин Силвър води госпожа Кронер в бридж клуба в центъра за възрастни хора. Правят го откакто започнахме да се срещаме с равина.

— Може би искате да се обадите на още някой?

— На кого?

— Синът ви? Може би, ако поговорите с него, ще се почувствате малко по-добре?

— Колко сте съобразителен, господин Уинтър... Ще му се обадя след малко.

— Имате ли нещо, което да ви помогне да заспите? След подобна уплаха може да ви е трудно да...

— О, да, имам си хапчета за сън. Не се безпокойте.

— А нещо за ядене? Всичко ли е наред?

— Господин Уинтър, вие сте твърде мил. Да, всичко е наред. Сега, когато съм си у дома, се чувствам много по-добре.

— И аз си мислех, че ще е така.

— А утре... ще ми помогнете ли? Заедно с другите... Да...

— ... да стигнем до дъното на всичко това. Разбира се.

— Как ще постъпите?

Въпросът беше добър, но той все още нямаше точен отговор.

— Е, най-малкото, което бих могъл да направя, струва ми се, е да проверя обстоятелствата около смъртта на господин Щайн. Освен това бихме могли да решим точно какво искате да правите вие. Може би с приятелите ви ще съумеем да набележим някакъв план.

Идеята сякаш зарадва Софи Милщайн и тя кимна доволно.

— Лио — отбеляза тя след това — беше като вас. Вземаше решения. Разбира се, той бе търговец на кинкалория, а не детектив, така че какво би могъл да направи, за да реши такава мистерия? Нали, господин Уинтър?

— В такъв случай ще ви оставя. Заклучете вратата, след като си отида, и не се колебайте да ми позвъните, ако нещо ви обезпокои. Мисля обаче, че най-добре за вас ще е да се наспите. Утре ще започнем на свежи глави.

— Господин Уинтър, вие сте истински джентълмен. Ще взема хапче, веднага щом си тръгнете.

Старицата стана и го изпрати до вратата. Той видя как котаракът скочи на мястото си на стола, което сигурно все още беше топло от тялото му.

— Заклучете вратата — напомни ѝ той.

— Може и да греша — каза старицата колебливо. — Възможно е, нали?

— Всичко е възможно, госпожо Милщайн. Важното е, че ще се справим с всичко.

— Е, до утре тогава — отвърна тя и кимна с благодарност.

Той излезе на площадката пред вратата и се обърна достатъчно бързо, за да види уморената усмивка на съседката си, преди да затвори вратата след него. Изчака, докато чуе прещракването на бравата, и си тръгна.

Саймън Уинтър излезе в двора на „Съншайн Армс“ и горещият нощен въздух веднага го обви. Слаба улична лампа хвърляше лъч светлина върху статуята на херувимчето и то блестеше, сякаш бе мокро. Тъмнината наоколо изглеждаше гъста като кафе. През ума му мина странна, забавна мисъл — е, след като няма да умреш, по-добре отиди и си намери нещо за ядене. Смърт или пиле тази вечер?

Не се смяташе за особено забавен и предпочете да излезе веднага и да мисли къде да отиде да хапне, докато ходи. Направи крачка, после още една и спря. Обърна се и погледна към апартамента на Софи Милщайн. Пердетата бяха дръпнати. От друг апартамент долитаха звуци от телевизор. Откъм улицата се чуваше смях. На няколко пресечки разстояние някой форсира мотоциклет. Всичко, каза си, е нормално, каквото трябва да бъде. Не съвършено, но познато, привично. Това е нощ като всяка друга. Горещо. Има ветреца, който не охлажда нищо. Тропическото небе трепти от звезди.

Каза си, че няма нищо необичайно, освен че една старица си е припомнила отдавнашен кошмар. Всички обаче имаме кошмари. Опита се да се успокои с нормалността на околния свят, но успя само отчасти. Улови се, че се взира в сенките, че търси с поглед силуети, че се ослушва за издайнически звуци, че се държи като човек, който се бои, че го наблюдават, който се тревожи, че го преследват. Тръсна глава, за да се освободи от това чувство на ужас, което го бе обзело, укори се, че се поддава на старческата неувереност и тръгна решително през двора, покрай статуята на херувимчето. Изведнъж го завладя желание да ходи, да се отдалечи колкото може повече от страховете на съседката си.

Закрачи бързо и за момент се зачуди, дали смъртта, когато дойде, е като нощта.

ДВЕ СЪН

Софи Милщайн надникна иззад края на пердето и видя как Саймън Уинтър се скри в тъмнината на двора. После се обърна и се отпусна върху креслото си. Почти веднага след това големият сивкавобял котарак скочи в скута ѝ.

— Господин Бутс? Липсвах ли ти?

Погали меката козина по главата на животното.

— Не трябва да се разполагаш прекалено удобно — предупреди тя. — Все още имам да свърша някои неща.

Котаракът, като всички котараци, не ѝ обърна внимание, а започна да мърка.

Софи Милщайн опря ръка върху него и изведнъж се почувства ужасно уморена. Каза си, че би било добре, ако затвори очи поне за миг, но когато го направи, установи, че тялото ѝ е кълбо нерви — като че ли затварянето на очите я бе събудило, вместо да я успокои. Докосна челото си с длан и се зачуди дали не се разболява. Стори ѝ се, че има температура и няколко пъти се прокашля, за да провери обичайните симптоми.

Въздъхна.

— Твоят живот е лесен, господин Бутс — заговори на котарака. — Някой винаги се е грижел за теб. Топла и суха къща, много храна. Забавления. Обич. Всичко, от което може да се нуждае една котка.

Тя рязко мушна ръка под котарака и го избута на пода. Напрегна сили и се изправи.

— Аз те спасих — каза тя горчиво, изненадана от собствения си гняв. — Онзи човек беше сложил теб и всички други от котилото в една торба и искаше да ви хвърли във водата. Не искаше котенца. Имало прекалено много котенца и всички хора на света мразели котенцата и никоя къща не искала да ви вземе и затова искаше да ви убие, всичките, но аз го спрях и извадих от торбата само теб. Можех да избира някое от другите. Дори бях уловила едно от тях, но то ме

одраска, така че взех теб и поради това ти имаш чудесен живот, а другите останаха в торбата и се удавиха във водата.

Побутна господин Бутс с крак.

— Щастлива котка! — просъска тя рязко. — Най-щастливата котка на земята!

Софи Милщайн отиде в кухнята си и започна да подрежда рафтовете — искаше да се увери, че всички етикети на бурканчетата са обърнати напред, че бурканчетата са подредени по големина, по групи, така че съд с маслини да не попадне до кутия с доматиена супа. След като подреди трайните запаси, тя се зае с малотрайните, като въведе военен порядък в хладилника. Последното, което попадна в ръцете ѝ, беше филето от камбала, което бе смятала да си приготви за вечеря. Вече не беше гладна. За момент се поколеба, обезпокоена, че рибата може да се развали, после реши, че ще я сготви още сутринта и ще я изяде за обяд на следващия ден. Котаракът бе дошъл след нея и измяучи. Звукът я подразни.

— Добре, добре. Сега.

Отвори кутия котешка храна. Беше ѝ трудно да работи с отваращата за консерви и ръката изведнъж я заболя. Каза си, че на сутринта ще отиде до магазина и ще си купи електрическа. Остави храната на котката и излезе.

Отиде в спалнята и се вгледа в снимката на покойния си съпруг.

— Трябваше да си тук — укори го тя. — Нямах право да ме оставяш така сама.

Софи Милщайн се върна в малката всекидневна и седна. Изведнъж я обзе чувството, че се намира на улицата, мигове, преди да се извие гръмотевична буря, когато силни, хирургически пориви на вятъра прорязват влажната неподвижност, връхлитат я от всички страни.

— Уморена съм — каза гласно. — Трябва да взема хапче и да отида да си легна.

Вместо това обаче стана, отиде в кухнята и набра номера на сина си в Лонг Айланд. Изчака телефонът да иззвъни веднъж и рязко затвори, защото си даде сметка, че не иска да разговаря с единственото си дете. Отново щеше да настоява да я настани в някой дом за старци, където не познава никого. Това е моят дом, каза си.

Софи Милщайн отиде до чешмата, напълни чаша с вода и отпи голяма глътка. Имаше неприятен, метален вкус. Направи гримаса.

— Специалитет „Маями Бийч“ — промърмори тя. Съжали, че е забравила да си купи някаква бутилирана вода от магазина. Изля част от водата в мивката, а остатъка сипа в паничката за вода на птичия кафез. Папагалът изкряка. Софи се зачуди защо не му беше дала име, както на котарака. Каза си, че това е някак си нечестно, после реши, че не е така и се върна в кухнята, за да изплакне чашата и да я остави на скарата за съхнене. Над мивката имаше малко прозорче и тя погледна през него навън, към нощта. Каза си, че познава всяка сянка и силует, които би могла да види — всичко беше на същото място, на което и предишната вечер и по-предишната вечер и всички нощи в продължение на десет години. Въпреки това обаче тя продължи да се взира, за да долови някакво движение, като нощен патрул.

Спря крана на чешмата и се послуша.

Чуваше далечен шум на автомобили. На горния етаж Финкъл ходеше насам-натам. Някъде гърмеше телевизор — това трябва да е семейство Кадош, каза си тя, защото тези хора упорито отказват да усилят слуховите си апаратчета.

Продължи да гледа през прозореца. Очите ѝ проучваха всеки лъч светлина, всяко тъмно петно. За момент се изуми от многото места, където ѝ се струваше, че някой може да се скрие, без никой да го види — там, където портокаловото дръвче се спотайваше край старата телена ограда, сянката около кофите за боклук.

Не, каза си тя, всичко е както обикновено.

Никаква разлика.

Нищо необичайно.

Въздъхна и се върна във всекидневната. Телевизия, помисли си. Включи апарата и се настани на един стол. Даваха някаква ситуационна комедия и в продължение на няколко минути опита да следи смешките и да се смее на местата, на които пускаха запис на смях. След малко отпусна глава в дланите си и докато програмата продължаваше, почувства, че трепери, сякаш от студ, но знаеше, че не това е причината.

Той е мъртъв, каза си. Не е тук.

Дали изобщо някога бе съществувал, зачуди се за момент. Кого видях тогава? — питаше се. Би могло да е всеки, особено с онази

шапка и черния шлифер. И затръшнаха вратата толкова бързо, след като онзи изкрещя, че едва го зърнах.

Но знаеше, че това не е истина. Беше той.

Почувства как я изпълва горчив гняв. Винаги той. Ден след ден. Всеки час. Усещаша присъствието му дори тогава, когато смятаха, че са на относително сигурно място. Но нямаше сигурно място. Той ги дебнеше като някакъв необикновено търпелив и коравосърдечен ловец, чакаше, търсеше удобния момент, преценяваше кога да удари. После, най-напред бе взел парите им, след това свободата, с нея и живота...

Софи Милщайн почувства как я изпълва омраза.

— Трябваше да го убия още тогава — заяви тя гласно. — Само ако знаех...

Млъкна и си даде сметка, че не бе имала никаква възможност да го стори. Та си беше дете, помисли си, какво разбираше от убиване?

Отговори на собствения си въпрос рязко: тогава не много, но бързо научи, нали?

По телевизията пуснаха реклама за бира и тя се загледа в мускулестите млади мъже и сексапилни млади жени, които се въртяха около някакъв басейн. Никой не изглежда така, каза си. Спомни си, че когато тя самата беше на възрастта на манекените от екрана, тежеше под четирийсет килограма и приличаше на мъртвец.

Но не умря, помисли си.

Той си е мислел, че всички ще измрем, но аз оцелях.

Отново опря глава на дланите си.

Защо той не е умрял? — питаше се.

Как е успял да преживее войната? Кой би му помогнал, за да оцелее? Не немците, за които работеше. Те биха го изпратили в Аушвиц веднага, щом престанат да се нуждаят от него. Не Съюзниците или руснаците, защото те биха го съдили като военен престъпник. Със сигурност не и евреите, на които толкова усърдно бе помагал по пътя към смъртта. Как бе успял да оцелее?

Поклати глава при тези невъзможни мисли.

Трябваше да е умрял. Всички те бяха умрели, той — също. Просто нямаше друг начин.

Започна да си го повтаря: трябва да е умрял, трябва да е умрял. След това скъси фразата, остави само: умрял е, умрял е. Не може да е

жив. Не тук. Не в Маями Бийч. Не и там, където са малцината, успели да оцелеят.

За момент ѝ се стори, че ще се разболе.

Софи Милщайн, изпълнена със странен, безформен страх, стана. Героите от телевизионната комедия се смееха до един, публиката се смееше на тях.

— Лио — каза тя гласно. Отиде до телефона и бързо набра номера на равина. Отново чу записания на телефонния секретар глас и веднага затвори. Погледна часовника си и си помисли: все още е рано, за да открия господин Силвър и Фрида Кронер. Ще се приберат чак след полунощ. Пръстът ѝ се поколеба над апарата, после набра номера на Саймън Уинтър. Очакваше да ѝ се обади веднага и тя се опита да реши какво би могла да му каже, освен че все още е изплашена, но мислеше единствено за револвера му и как би могъл да я защити с него.

Телефонът продължаваше да звъни, без никой да отговаря. След малко се включи телефонният секретар: „Това е домът на Саймън Уинтър. Оставете съобщение след сигнала“.

Изчака електронното писукане и след това каза:

— Господин Уинтър? Обажда се Софи Милщайн. Просто исках да... О, само... Само исках да ви благодаря още веднъж. Ще се чуем утре.

Затвори и изпита известно облекчение. Той ще ми даде някакъв съвет, помисли си. Той е много мил човек, спокоен, много умен. Може би не чак колкото Лио, но сигурно ще намери изход от това положение.

Зачуди се защо го няма. Сигурно е излязъл да хапне, помисли си. Скоро ще се върне. Излязъл е, както равин Рубинщайн. Всичко е нормално тази вечер. Всичко е както всяка друга вечер.

Изведнъж ѝ мина през ума: господин Херман Щайн, кой сте вие? Защо написахте това писмо? Кого сте видели в действителност?

Въздъхна дълбоко, за да успокои нервите си.

Съвсем сама съм, хрумна ѝ и внезапно я обзе страх.

След това, също толкова бързо, настоя пред самата себе си, че е сгрешила. Семейство Кадош и Финкъл бяха тук, Саймън Уинтър щеше да се върне скоро — тези хора бяха близо, всичко щеше да е нормално.

Кимна, сякаш за да убеди сама себе си, че няма никаква опасност. Направи крачка назад, към телевизора. Комедията бе

свършила, беше започнала някаква по-мрачна драма.

А кой друг би могъл да бъде? — попита се изведнъж.

Въпросът отново я изпълни с тревога, бодна въображението ѝ и тя опита да притъпи страха с успокоителни обяснения.

Би могъл да е всеки. Някакъв старец в Маями Бийч — наоколо беше пълно със старци. И освен това всички си приличат. Може би си е помислил, че те познава и заради това се втренчи така в теб. Когато е разбрал, че не е така, просто си е отишъл, за да избегне неудобството. Случва се непрекъснато. Човек през живота си среща хиляди хора, съвсем нормално е да се объркаш.

Но тя нямаше чувството, че се е объркала.

Защо тук? — питаше се.

Не знам.

Защо е дошъл тук?

Не знам.

Кой е той?

Знаеше отговора на този въпрос, но не беше в състояние да го изрече.

Опита се да овладее емоциите си, които сякаш летяха из целия ѝ апартамент. Реши сутринта да отиде в Центъра за жертвите от Холокоста и да поговори с някого там. Те винаги бяха много мили, дори по-младите, и винаги я изслушваха с голямо внимание — беше сигурна, че и сега ще чуят каквото има да им каже. Ще я посъветват как да постъпи.

Веднага се почувства по-добре.

Това е хубава идея, каза си.

Софи Милщайн взе телефонната слушалка и набра номера на центъра. Изчака, докато прозвуча записаният на телефонния секретар глас, който обясни кога е отворено, и след сигнала каза:

— Естер? Обажда се Софи Милщайн. Трябва да говоря с теб. Ще дойда утре сутринта, за да поговорим за арестуването ми. Случи се нещо, което ми напомни...

Млъкна, защото не знаеше доколко може да обясни. Докато умуваше, времето за съобщението изтече и машината прекъсна линията. Задържа известно време слушалката в ръка, колебаейки се дали да набере пак, после се отказа.

Затвори телефона и се почувства по-добре.

Отиде до предния прозорец и пак надникна иззад пердето, както когато проследи с очи Саймън Уинтър. Видя, че прозорците на апартамента му са тъмни. За момент се вгледа в двора, напрегна поглед, за да види какво става на улицата. Мина някаква кола, много бързо. Видя момче и момиче да крачат забързано по тротоара.

Обърна се и отиде в задната част на къщата, при верандата, за да провери, както бе направил Саймън Уинтър, дали е заключена плъзгащата се врата. Дръпна я леко. Съжали за слабата ключалка и реши на сутринта да се обади на господин Гонзалес, собственика на „Съншайн Армс“. Стара съм, помисли си. Всички тук сме старци и наистина трябва да ни монтират по-добри ключалки, а може би и някаква от модерните алармени инсталации, каквато има приятелката ми Риа от Белвю. Достатъчно е само да натисне един бутон и полицията пристига, като някаква магия. Трябва и ние да имаме нещо такова, помисли си. Нещо съвременно.

Отново се взря навън, но не видя нищо, освен тъмнина.

Господин Бутс застана в краката ѝ.

— Виждаш ли, котенце, няма за какво да се безпокоиш.

Котката не реагира.

Софи Милщайн се почувства изтощена от борбата със страха в себе си. За момент си позволи да мисли, че домът за възрастни хора, в който синът ѝ настояваше да отиде, в края на краищата не е чак толкова лоша идея.

Както всичко останало обаче, за това тя също реши, че може да почака до сутринта. Изброи мислено задачите си за следващия ден, за да се поуспокои — да се обади на господин Гонзалес, да купи нова отварачка за консерви, електрическа, да се обади на сина си, да се отбие в Центъра за жертвите от Холокоста, да говори с равина, господин Силвър и госпожа Кронер, да се срещне със Саймън Уинтър и да вземат решение. Колко много неща се случиха днес, мислеше си. Влезе в малката баня и отвори шкафчето с лекарствата. Вътре също цареше пълен порядък — нещо за сърцето, нещо за храносмилане, нещо за различните болки. Това, което търсеше, беше в края на рафта — приспивателното. Изсипа едно хапче в дланта си и го глътна, без вода.

— Ето така — каза тя на отражението си в огледалото. — Сега ще минат десетина минути и ще изгаснеш като лампа.

Отиде забързано в спалнята, съблече се, като внимателно окачи роклята си в дрешника и пусна бельото си в голям плетен кош. Облече си бялата нощница и оправи дантелата на яката. Спомни си, че Лио я бе харесвал и бе казвал, че с нея е секси. Това ѝ липсваше. Никога не се бе смятала за „секси“, но ѝ бе харесвало, когато ѝ го бе казвал, защото се чувстваше желана, което бе хубаво. Погледна за последен път снимката на мъжа си, после се мушна под завивките. Постепенно почувства как я обзема някакво топло замайване — хапчето започваше да действа.

Котаракът скочи на леглото до нея.

Старицата протегна ръка и го погали.

— Бях лоша с теб — прошепна му. — Извинявай, господин Бутс. Просто трябва да поспя.

Господин Бутс се сгуши до нея.

Тя затвори очи. Помисли си, че това е единственото, което иска сега — една-единствена нощ, прекарана в ободряващ, приятен сън, без никакви сънища.

Нощ, като някаква опаковка около Софи Милщайн. Дори не помръдна няколко часа по-късно, когато господин Бутс внезапно скочи на крака, изви гърба си на дъга и засъска от чисто котешки страх при вида на пришълеца.

ТРИ СЧЕТОВОДИТЕЛ НА МЪРТВИТЕ

Вече беше дванайсет и девет минути след полунощ и оператор номер 3 на телефон 911 се ядосваше, че смяната закъснява за трети път тази седмица. Знаеше, че номер 17 има съвсем малко дете, което е болно от бронхит, но времето си е време, а тя искаше да се прибере у дома достатъчно рано, за да не е съвсем изтощена, когато собственият ѝ син я събуди рано сутринта, както обикновено, с тропането си в банята и кухнята в дома им, в Каръл Сити. Едно от преимуществата на пубертета — тя го знаеше — беше известната безчувственост към шума. Продължаваше да брои минутите, като към типичната за номер 17 туткавост добавяше шофирането през града, после по моста, до магистралата, покрай Либърти Сити, до малката си, нейна собствена къща, в прашната част на областта, в нещо, което не беше нито град, нито предградие, нещо като анклав на долните слоеве на средната класа, който предлагаше относителна сигурност и по-малко тревоги от останалия свят, започващ на около два-три километра оттам.

Вдясно от нея седяха номер 11 и номер 14, които бяха започнали нощното си дежурство навреме и вече бяха потънали в задълженията си. Номер 11 уведомяваше противопожарната служба за пожар на третия етаж на Колинс авеню, номер 14 издирваше информация за пътен патрул, докато преследваше някакво беемве по моста „Татъл“. Вечерта досега бе уморителна — грабеж в супермаркет, изнасилване, сбиване пред нощен клуб. Ужасно много работа, но според нея нищо от това нямаше да се появи в новините на следващия ден. Номер 3 проточи врат над конзолата с телефонни апарати и се огледа. Нямаше и следа от смяната ѝ.

Все още се озърташе, когато червената светлина на пулта пред нея започна да мига. Натисна копчето машинално и заговори като добре обучена машина:

— Пожарна, полиция и „Бърза помощ“, Маями.

Още с първите думи разбра, че разговаря с възрастна жена.

— Божичко! Моля ви, изпратете полиция веднага! Някой я е убил! О, горката госпожа Милщайн! Линейка! Изпратете помощ, моля ви!

Работата ѝ бе да успокоява истеричните.

— Да, госпожо, веднага. Дайте ми адреса.

— Да, да... о... „Съншайн Армс“, 1290, Търтийнт Корт. Побързайте, моля ви.

— Госпожо, от каква помощ имате нужда? Какво точно се е случило? — Тонът на номер 3 си оставаше равен, напълно спокоен.

— Чухме шум, аз и Хенри, слязохме долу да проверим, господин Финкъл също излезе и тя беше мъртва! О, боже, какво става с този свят! Изпратете полицията, моля ви. Някой я е убил. Боже мой, накъде отиваваме всички ние!

— Изчакайте на телефона, моля.

Номер 3 остави жената да чака и се включи на друга линия.

— До всички, възможен десет-трийсет, на 1290, Търтийнт Корт. Код три. На мястото има хора. Някой патрул, моля обадете се. — Натисна втори бутон, за да се свърже с „Бърза помощ“. — Имаме десет-трийсет на 1290, Търтийнт Корт, но наоколо има възрастни хора. Отбийте се и проверете дали някой няма нужда от помощ. — Това не беше задължителна процедура, но номер 3 беше оператор на номер 911 повече от десет години и знаеше, че писъкът на сирените и възбудата доста натоварват сърдечния мускул.

След това спокойно се свърза с жената на отворената линия.

— Госпожо, уведомих когото трябва. Полицейският патрул ще е при вас всеки момент. Обадох се и на „Бърза помощ“.

— Моят Хенри го видя, като бягаше през задния вход. Чернокож. Хенри го гони до задната уличка, но онзи избяга и Хенри се върна, а аз се обадох. Горката госпожа Милщайн!

— Госпожо, извършителят все още ли е там?

— Какво? Кой? Не, не, избяга по задната уличка.

— Все още един момент, госпожо, трябва да запиша името и адреса ви.

Отново я остави да чака и се включи в друга линия.

— Маями Бийч, отдел „Убийства“. Говори детектив Робинсън.

— Детективе? Аз съм Оператор три от 911. Струва ми се, че бездействието ви за тази нощ свърши. Току-що се обадох, възможно

десет-трийсет в жилищен комплекс на име „Съншайн Армс“, в Саут Бийч. Изпратих униформените, но предполагам, че ще искате да изпратите някого там, преди да са объркали нещо.

Уолтър Робинсън позна гласа.

— Луси — каза той, — нощта ми нямаше да е пълна, без твоето обаждане.

Номер 3 се усмихна, съжали за момент, че не е по-млада и по-секси и че мъжът ѝ е у дома и хърка на голямото двойно легло, после отговори:

— Е, детективе, сега вече е пълна. На линията ме чака изпаднала в истерия старица, която ми каза, че извършителят е избягал от местопрестъплението преди малко. Може би ако побързате, ще имате късмет.

— Късметът — отбеляза Робинсън — е нещо доста дефицитно на този свят.

Номер 3 кимна, после вдигна очи и видя, че номер 17 влиза в помещението, смутена, че е закъсняла.

— Е, детективе, ако не ви трябва късмет...

— Не съм казал, че не ми трябва, Луси, а че няма достатъчно. Особено късно през нощта, в града.

— Амин — каза номер 3, прекъсна разговора с детектива и чу далечната сирена, която долиташе по отворената линия заедно със сълзливите ридания на старицата.

Уолтър Робинсън остави телефонната слушалка на мястото ѝ и записа адреса на малко листче, докато си мислеше колко горещо е навън, колко гадна, гъста, задушаваща и мазна е жегата, която заплашва да остави дробовете ти без въздух. Вече знаеше какво ще стане, когато напусне хладните, стерилни помещения на отдел „Убийства“, предусещаше задушаващата влага, която щеше да стегне гърдите му като преса. Въздъхна и прибра учебниците по право, които четеше, в едно чекмедже, после измъкна радиотелефона от зарядното устройство в ъгъла на бюрото. Каза си: „Ужасно е да умреш в такава нощ“.

Робинсън, остарял не толкова заради физическата си възраст, колкото заради голямата доза уличен цинизъм, с която бе облъчен,

скоро щеше да завърши право и дипломата, според него, щеше да е билетът му за напускане на полицейската работа. Подкара през бледожълтата светлина на уличните лампи, които придаваха на града неземно сияние. Макар и да не смяташе себе си за коренен жител на Маями — този термин се отнасяше за селяндурите от област Дейд — бе роден в града, в Коконът Гроув, в семейство на начален учител.

Второто му име беше Бирмингам, но никога не го използваше. Много му бе трудно да обясни на колегите си от полицията, предимно бели и испаноговорещи, защо му е било дадено име на град. Майка му беше далечна братовчедка на едно от децата, загинали през 1963 година при бомбения атентат в църквата, в град Бирмингам, Алабама, така че когато той се бе родил, малко след това, тя бе изразила скръбта си, като му бе дала името на града, за да му напомня, както често му повтаряше, откъде е.

За Уолтър Робинсън обаче идеята да забрави откъде е не беше толкова ужасна. Никога не бе ходил в съименника си, в Алабама, нито пък изпитваше особена носталгия по квартала, в който бе израснал. Гроув беше интересна част на Маями — по една случайност, с времето и разширяването, едно от най-кошмарните гета на града се бе оказало непосредствено до най-заможния квартал и това съседство създаваше непрекъснато напрежение, страх, гняв и завист. Робинсън бе изпитвал всички тези чувства и не му се искаше да си ги припомня.

И въпреки осемте години служба в полицията — първо в униформа, после и като цивилен детектив — не смяташе, че там е неговото място. Смяташе, че тази липса на корени е необикновена, донякъде тя го безпокоеше, но общо взето опитваше да не й обръща внимание.

Намери улицата и видя полицейските коли, спрели пред „Съншайн Армс“. С удоволствие забеляза, че униформените вече са оградили района с жълтата полицейска лента. Слезе от необозначената си служебна кола и мина покрай малка група възрастни хора, които се бяха събрали в единия ъгъл на двора. Един униформен сержант го поздрави по име, още докато приближаваше, той кимна и попита:

— Е, какво е станало тук?

— Жертвата е възрастна жена, в спалнята. По задната врата има следи от взлом. Плъзгаща се врата, към верандата, знаеш ги какви са... И шестгодишния ми син може да я отвори, ако поиска.

— Знам ги. Следи от съпротива?

— Не много. Извършителят обаче изглежда е задигнал всичко, което е успял да докопа, преди да пристигнат съседите. Избягал е, когато е чул, че идват. Един от тях, казва се Хенри Кадош, живее на горния етаж, го е гонил до задната уличка и е успял да го види. Жена му се е обадила на 911.

— И?

— Мъж, чернокож, на около двайсет години. Един седемдесет и пет, до два метра висок, здравеняк. Бил е с мокасини и черна памучна фланелка.

— Точно като мен — отбеляза Уолтър Робинсън. — Обзалагам се, че някой ще каже „Всички черни си приличат“, още преди да свършим тук. — Каза го с имитация на старчески глас.

Униформеният сержант се засмя.

— А може, когато отидеш там, някой да изкрещи: „Ето го! Той е!“.

Робинсън се усмихна.

— Нищо чудно. И няма да е за първи път.

— Пуснах описанието за издирване. Ако имаме малко късмет...

— Ти си вторият, който ми говори за късмет през последния половин час. Тази вечер не се чувствам късметлия.

Сержантът сви рамене и кимна по посока на апартамента.

— И старицата не е била.

— Смяташ ли, че свидетелят ще може да помогне да направим портрет на фоторобот?

— Каза, че го е видял добре. От друга страна обаче, след като го каза, жена му му подаде очилата.

— Страхотно. Двамата там ли са? При онези? — посочи групичката възрастни хора в ъгъла на двора.

— Най-отпред.

— Добре, нека първо хвърля един поглед вътре.

— Вече повиках лабораторията и съдебния лекар. Всеки момент ще са тук.

— Добре. Благодаря ти.

Детективът отиде до входа на сградата. Поколеба се за момент, после бавно влезе в апартамента на Софи Милщайн. С всяка следваща крачка вниманието му се изостряше, очите му попиваха и най-малката

подробност. Във всекидневната, край покрит птичи кафез, стоеше още един униформен полицаи и записваше нещо в бележника си. Вдигна очи към Уолтър Робинсън и кимна към задната част на апартамента — ненужно, защото Уолтър вече се бе запътил натам. Радваше се, че е пристигнал преди хората от криминологичната лаборатория, както и поради факта че първите дошли на местопрестъплението полицаи не се разхождаха около трупа, както ставаше много често. Винаги предпочиташе да прекара няколко минути насаме с жертвата — така даваше воля на въображението си, за да си представи последните секунди живот. В такива моменти имаше чувството, че чува гласа на убития. Като детектив от отдел „Убийства“, свикнал да борави само със солидни факти, знаеше, че това е несериозно, но пък то му помагаше да разбере по-дълбоко, а той отдавна бе научил, че всичко, което улеснява изясняването на нещата, е добре дошло.

Докато влизаше в спалнята — тихо, като родител, който се стреми да не събуди заспало дете — отново си помисли, че не иска да е детектив от отдел „Убийства“. Това беше една безкрайна поредица от горещи нощи, трупове и бумацина. Горещина, воня, досада. Макар и все още да бе млад, отдавна бе изоставил идеята, че е някак си свързан с Шерлок Холмс и Еркюл Поаро, нито пък гледаше на себе си, както някои негови колеги, като на някакъв обществен отмъстител, посветил себе си на изправянето на злините, които човешките същества изглежда си нанасяха едно на друго непрекъснато. Бе започнал да гледа на себе си като на счетоводител на мъртвите. Работата му беше да организира и подреди техните последни, ужасни моменти и да представи истината за тях на по-висшите власти.

Вярваше, че върши работата си с рутина, упорито като куче, и предпочиташе да не мисли за моментите на наелектризиращо вълнение и поривите на въображението, когато се насочваше към поредния убиец. Смяташе това за неизбежен резултат от упоритостта си, докато другите, които го наблюдаваха как работи, биха били склонни да говорят за артистизъм. Независимо от всичко, стилът му беше резултатен. Решаваше успешно не по-малко случаи от колегите си, а шефът му — човек, който не се интересуваше особено от начина, по който се разкрива дадено престъпление, а от статистиката — го ценеше високо, следователно и хората от полицейската йерархия в Маями Бийч смятаха, че е човек с потенциал.

Той, на свой ред, не обичаше етикетите, смяташе, че „потенциал“ е нещо като заболяване, и предпочиташе да работи сам.

Робинсън приближи бавно до жертвата, като внимаваше къде стъпва и държеше ръцете си близо до тялото. Видя, че очите ѝ са отворени широко. Знаеше за поверието, че очите на жертвата запечатват лика на убиеца и бе виждал, неведнъж, трупове с избодени тъкмо по тази причина очи. Щеше му се да е истина. Нещата щяха да са много по-лесни, каза си.

Искаше му се да попита: „Кой те уби?“, но видя само ужаса. Това не го изненада — беше я събудил натискът около гръкляна. Ако се бе събудила при влизането на извършителя, щеше да я убие някъде другаде, не в леглото. Озърна се и потърси с очи хапчета за сън. Провери в банята, каза си, сигурен, че ще ги намери на някой рафт.

Робинсън огледа стаята внимателно, като оценител преди наддаване. Чекмеджетата бяха отворени, съдържанието им бе изсипано навън. Една нощна лампа беше разбита в пода. Борба, каза си. След малко обаче отхвърли идеята. Не. Борбата се бе водила на леглото — омотаните чаршафи, разкъсаната нощница... Беше свършила бързо. Знаел е, че не разполага с много време, и бе претършувал стаята колкото може по-бързо. Видя, че на пода се търкаля една възглавница, без калъфка. Възрастна жена да спи в свежи, чисти чаршафи, без калъфка от същия цвят? Абсурд. Онзи я беше взел, за да сложи в нея откраднатите вещи. Помисли си, че трябва да запомни десена. Дали си достатъчно умен, за да се отървеш от това нещо? Съмнявам се.

Детективът въздъхна дълбоко и бавно. В стаята беше горещо. Топлият въздух, нахлуващ през счупената врата на верандата и пътната врата, оставена отворена заради съдебния лекар и хората от лабораторията, бе твърде много за климатичната инсталация. Усещаше как по челото му се стичат вадички, неприятната, лепкава мокрота под мишниците.

Поклати бавно глава.

Всичко му се струваше ужасно, ужасно познато.

Възрастна жена. Сама. Партерен апартамент, с лоша ключалка на вратата към верандата. Тъмен квартал, с малки улички и много сенки, старци, които живееха от социалните си осигуровки. Идеалните условия — достатъчно бижута и двайсетдоларови банкноти, за да си

струва усилието, недостатъчно богатство, за да очакваш алармени инсталации, охрана и добермани.

Типичен градски кошмар.

Всяка нощ, някъде, се случваше нещо такова. Еднообразни вариации на една и съща тема. Ти си стар и уязвим, опитваш се да задържиш малкото, което ти е останало на този свят, и в същото време там някъде има някой по-млад и силен от теб, някой по-отчаян, който се опитва да ти го вземе. Ако имаш късмет, ще те събори на пода или ще те удари по главата. Ще оживееш, макар и с мозъчно сътресение, счупена ръка или крак. Ако нямаш късмет, умираш. Опита се да си спомни колко такива случая бе имал. Десет? Сто? Дали си е представляла тази старица, когато си е лягала, че ще се превърне в плячка?

Заговори бавно, на глас. На убиеца.

— Значи, нахълта тук, никак не е било трудно, заварил си я заспала на леглото и си я удушил. С това обаче си вдигнал много шум, така че си събрал каквото си успял и си побягнал, но недостатъчно рано, копеле, защото са те видели.

Откъм всекидневната долетяха гласове и той разбра, че експертите по насилствена смърт вече са дошли.

— Ей, Уолтър, къде си? — подвижна полицейският фотограф.

— Тук — отговори Уолтър.

Погледна трупа още веднъж. Имаше нещо необичайно, но не можеше да го определи точно.

Отиде да посрещне новодошлите, все още замислен. Когато влязоха, веднага превключи на принудената насмешливост, защита на всички, които се занимават с насилствена смърт.

— Ей, Уолтър — извика дребен мъж, който мъкнеше голяма кожена чанта. — Какво има тук?

— Не много. Живяла е сама, Тед. Сигурно има отпечатьци. Прегледай тези чекмеджета много внимателно. Боби, снимай всичко, включително и разхвърляните по пода вещи. След това снимай разбитата врата отзад. Доктор Смърт дойде ли?

— Паркира отвън. Всъщност, не е той, а една от помощничките му. Шефът сигурно е останал да спи.

— Едва ли. Мисля, че работи по тройното убийство в Либърти Сити — намеси се фотографът, докато мереше светлината и

монтиреше светкавицата. — Дребен проблем в някакво свърталище на наркомани, доколкото разбрах от радиостанцията, докато идвахме насам. Нещо от рода на „това е моята спринцовка“, „не, не е твоята“ и бам, бам, бам... Утре за това ще пише във вестниците, значи е на първа линия.

Робинсън знаеше, че главният съдебен лекар на областта обича да присъства на убийствата, които ще бъдат на първа страница в „Хералд“ и ще бъдат показани по телевизията, но поклати глава:

— В началото може би ще отиде там — отбеляза той, — но ще се яви тук още преди да сме свършили, помнете ми думата. Същото важи за репортерите и телевизионните екипи. Той ще се появи горе-долу по едно и също време с тях. Ще ми се да можем да кажа, че работи до побъркване, само че май не е така.

Останалите се разсмяха, фотографът започна да снима и скоро всеки се зае с конкретната си работа — отпечатъци, косми, нишки от тъкани и така нататък.

Реши да излезе вън и да поговори с хората, които бяха прогонили убиеца. Стари са, помисли си, късно е, и съвсем скоро ще отидат да спят. Разпитай ги, докато все още си спомнят какво са видели.

Робинсън застана на прага и огледа стаята още веднъж. Опита се да определи какво го е смутило. Погледна трупа. Все още не знаеше име. То щеше да се появи много скоро. За момента старицата беше просто поредната жертва.

ЧЕТИРИ НАДЕЖДА

Когато видя проблясващите светлини на полицейските коли от края на улицата, Саймън Уинтър закова на място стреснато. Краката му сякаш пуснаха корени в настилката, челюстта му увисна от изненада.

Направи крачка към светлините и през ума му се изви вихрушка от възможни кошмари. Станал е пожар, каза си. Имало е грабеж. Някой е получил инфаркт. Някакъв инцидент. Постепенно ускоряваше крачка, така че, когато стигна до жълтата лента, вече тичаше, а обувките му чаткаха тревожно по плочите.

Спря задъхано пред входа на „Съншайн Армс“. Отпред, на тясната уличка, бяха спрели поне шест полицейски коли, а светлините им хвърляха червени и сини отблясъци наоколо. Видя два фургона на телевизионни станции и екипи с камери. Видя и фургона на съдебния медик. До пресъхналия фонтан в средата на двора стояха няколко униформени полицаи. Веднага долови, че никой не бърза, и това го накара рязко да поеме въздух. Когато сърцето бие, хората действат бързо. Когато не бие, не си правят този труд.

Преглътна веднъж, почувства, че гърлото му е пресъхнало, и се мушна под полицейската лента. Един от униформените го забеляза и му махна с ръка.

— Ехо! Не можете да влезете тук.

— Тук живея — отговори Уинтър. — Какво се е случило?

— Как се казвате? — попита полицаят и се приближи.

Беше младеж, а издутата бронирана жилетка го правеше да изглежда по-едър, отколкото бе в действителност.

— Уинтър. Живея в 103, ето там. Какво се е случило?

— Сам ли живеете, господин Уинтър?

— Да. Какво се е случило?

— Грабеж. Убили са една възрастна жена.

Саймън Уинтър едва успя да произнесе името:

— Софи Милщайн?

— Да. Познавахте ли я?

— Да. — Преглътна. — Само тази вечер. Видях я тази вечер. Помогнах ѝ да се заключи вътре.

— Видели сте я тази вечер?

Уинтър кимна. Почувства как стомахът му се свива от болка.

— Искам да говоря с детектива, който разследва случая — каза той.

— Знаете ли нещо съществено, господин Уинтър, или проявявате любопитство?

— Искам да говоря с детектива, който разследва случая. — Впери в младия полицай продължителен поглед, който според него прикриваше бурята, разразяваща се в гърдите му.

Полицаят се поколеба, после кимна:

— Добре, ще ви заведа при него.

Поведе Саймън Уинтър през двора и той видя групата възрастни хора, излезли по пижами и нощници и застанали встрани. Госпожа Кадош веднага започна да му маха.

— Господин Уинтър! Господин Уинтър! Боже мой! Ужасно е!

Саймън Уинтър тръгна към тях. Господин Кадош клатеше глава.

— Наистина е ужасно — повтори той.

— Какво се е случило? — попита Саймън Уинтър. — Излязох да хапна, след това се поразходих, а когато се върнах...

Госпожа Кадош бързо го прекъсна. Беше закръглена жена, с посребряла руса коса, прибрана под мрежа, достатъчно голяма, за да ловиш с нея риба, и дебел яркочервен пенъоар, подшит на квадратчета, като юрган, който със сигурност не бе подходящ за такава гореща нощ.

— Почти било полунощ и Хенри се готвел да ляга, след като погледал няколко минути Джей Лено, само шеги, не приказки, приказки, приказки, а аз седяла и чакала, и тогава чули писък, може не било чак писък, но някой изплашено извикал, не знаела откъде дошло, но помислила после и разбрала, че това горката госпожа Милщайн, и каза, може сънувала кошмар, защото напоследък не спала добре и аз чувала често вика покоен мъж. Лио, лека му пръст. Аз не обърнала много внимание, но мой Хенри дошъл и питал: „Чула това?“ и аз, разбира се, каза „да“. И той веднага казал, че по-добре провери какво става с горка госпожа Милщайн.

— Така било — промърмори господин Кадош. — Госпожа Милщайн трябвало провери.

На Саймън Уинтър му се щеше да ги накара да побързат с разказа си, но знаеше, че са унгарци — Хенри някога се бе казвал Хенрик — и при тяхната възраст и затрудненията с езика, които имаха, едва ли биха се справили с едно по-бързо темпо. Само кимна.

— Значи мой Хенри отишъл и намерил чехли, после намерил халат и отишъл в кухня за фенерче, после почукал на съсед Финкъл да отиде с него...

Господин Финкъл кимна в знак на съгласие:

— Така беше.

Госпожа Кадош го стрелна с очи, сякаш за да му каже, че е свикнала да я прекъсва съпругът ѝ, но всеки друг трябва да си чака реда, после продължи:

— Значи Финкъл, разбира се, махнал бил слухов апарат, така че нищо не чул, но и той облякъл халат и двама слезли долу и почукали на врата на госпожа Милщайн. Чук, чук, чук, но никой не отворил. „Госпожо Милщайн, госпожо Милщайн, всичко наред ли?“ Пак никой не отговорил. Тогава Хенри и господин Финкъл върнали горе при мен и питали: „Какво да прави? Тя не отговаря“, и аз казала слезе долу пак и отиде отзад, за да погледне през врата на веранда и те слезли и погледнали. И знаеш какво?

— Врата на веранда разбита. Отворена — отговори Хенри Кадош.

— И — продължи госпожа Кадош, — Хенри и господин Финкъл дотичали пак отпред, където аз чака, и казва: „Мария, Мария, обаждай на полиция, обаждай на 911. Веднага!“. И докато казали това, чува друг шум, пак отзад. От веранда се чуло. Изтичали отзад и Хенри видял бързо...

— Не котки и кучета рови в боклук, а чернилка една бяга от апартамент на госпожа Милщайн.

Госпожа Кадош поклати глава.

— Хенри гонил мъж до задна улица, а Финкъл и аз влезли вътре и какво види? Горка госпожа Милщайн мъртва. Убита!

Уинтър почувства как му се вие свят, как в гърдите му се надига топла вълна и губи ориентация. Младият полицай го докосна по рамото и Уинтър се обърна към него.

— Е, сега чухте какво е станало. Още ли искате да говорите с детектива?

— Да — отговори Уинтър. — Жертвата... — Млъкна и се замисли: „Жертвата какво?“.

В главата му се оформи простата истина — една старица бе почукала на вратата му, уплашена, че някой може да я лиши от живот. След това тя наистина е убита, но от съвсем друг човек...

Реши, че му е нужно време, за да помисли, но си даде сметка, че крачи през двора, след младия униформен полицаи, към входа на апартамента на Софи Милщайн. Мина покрай херувимчето с тръбата. На всеки няколко секунди червената светлина от патрулните коли обливаше статуята и тя приличаше на окъпана в кръв. Спря в антрето и се озърна. В апартамента кипеше дейност — видя мъж с кожена чанта да сваля отпечатъци в кухнята. Друг вземаше проби от килима. Младият полицаи се приближи до жилест негър, който се бе облегал на стената и разхлабваше вратовръзката си, защото беше много горещо и влажно. Посочи към Саймън Уинтър, който реши да изчака да го повикат. Продължи да се оглежда и да се мъчи да потисне обзелите го емоции, да се съсредоточи, да си спомни всички подробности. Случвало ти се е много пъти в миналото, каза си, огледай всичко внимателно — мястото ще ти каже всичко, стига да му дадеш нужното време, да го оставиш да говори на неговия език, с неговия глас, древния глас на насилствената смърт.

Вдигна поглед към Саймън Уинтър и видя как очите му шарят наоколо. Реши, погрешно, че това се дължи на слаби нерви. Все пак Уолтър Робинсън попита униформения полицаи, който бе довел възрастния човек:

— Е, какво иска старецът?

— Казва се Уинтър и живее в сградата от другата страна. Твърди, че е видял покойната по-рано тази вечер. Вероятно е последният, който я е видял жива. Чул я е как заключва вратата. Реших, че може да искаш показанията му.

— Аха — кимна Робинсън. — Вземи ги ти.

Полицаят кимна.

— Може би ще се съгласи да идентифицира и трупа.

Робинсън се замисли за момент. Защо не?

— Добра идея.

Двамата се приближиха до Саймън Уинтър и Уолтър Робинсън се представи.

— Бих искал този колега да запише показанията ви. Също, ако сте съгласен, бих ви помолил да идентифицирате трупа. Разбира се, само ако желаете. За да оформим документите и да сме напълно сигурни, преди да се обадим на близките ѝ. Само ако искате. Гледката е доста...

Саймън Уинтър престана да оглежда стаята и най-накрая погледна детектива в очите.

— Виждал съм това и друг път — каза тихо.

— Кое?

— Виждал съм го. Двайсет и две години в полицията на Маями, последните петнайсет от тях в отдел „Убийства“.

— Били сте полицай?

— Да. Сега съм пенсионер. Мина доста време, откакто за последен път присъствах на местопрестъпление. Повече от десет години.

— Няма за какво да съжалявате — отбеляза Робинсън.

— Така е — кимна Уинтър. — Не съжалявам.

Робинсън му протегна ръка — направи го от професионално уважение.

— Нещата трябва да са били по-различни тогава.

— Не — поклати глава Уинтър. — Хората умират по един и същи начин. Различна беше само науката. Нямахме много от нещата, с които разполагате сега. Психологически портрети, ДНК тестове, компютри. Нямахме компютри. Разбирате ли от компютри, детективе?

— Да.

— Смятате ли, че те могат да разкрият убиеца?

Робинсън сви рамене.

— Може би. — Замисли се за миг и добави: — Повече от вероятно.

Вгледа се за момент в Уинтър, чиито очи отново оглеждаха мястото и попиваха всичко. Младият детектив си помисли две неща. Първо, че не е сигурен дали Саймън Уинтър му допада и второ, че не иска да завърши като него, като пенсионер в Маями Бийч, чийто живот

е изпълнен единствено от полицейски спомени — десетки убийства, изнасилвания, грабежи, запомнени като „доброто старо време“... Мислите му веднага се върнаха към един юридически проблем, който бяха обсъждали на последната лекция. Беше написал шеговито есе по въпроса и професорът бе похвалил тъкмо неговата работа.

Уолтър Робинсън беше решен не само да смени полицейската значка и револвера за куфарче и малко по-скъп костюм, за да работи на отсрещната страна на същата улица като адвокат или прокурор, както мнозина полицаи, негови познати, които бяха завършили право. Казваше си, че иска да отиде в някоя корпорация, да се ръкува с директори и бизнесмени, така че изцяло да забрави за всякакви престъпления, престъпници и безпомощни жертви.

— Добре — кимна той и прогони приятните представи за бъдещето от мислите си, — да идентифицираме трупа, а после ще кажете каквото имате на колегата.

Саймън Уинтър последва младия детектив към вътрешността на апартамента — бе минал по същите стъпки по-рано вечерта. Сега обаче малкото пространство бе изпълнено с хора, експерти и полицаи, всички лампи бяха запалени, светлините от патрулните коли във багреха стените и объркваха Саймън Уинтър — имаше чувството, че апартаментът, в който бе влязъл, докато Софи Милщайн го чакаше край пътната врата, беше друг, далечен и различен, като спомен от детинство. Гледката, цветовете, миризмите — всичко му се струваше чуждо. Озърна се, за да открие котката, но тя бе изчезнала. Влезе с детектива в спалнята.

Софи Милщайн лежеше в кревата си, по гръб.

Нощницата ѝ беше разкъсана от боричкането, виждаше се извивката на старческата ѝ гърда. Косата ѝ бе разпусната и разпиляна хаотично върху възглавницата, като че ли беше под вода. Носът ѝ бе разкървавен, а по горната устна имаше съсирена кръв. Едното ѝ коляно беше върху другото, сякаш от срамежливост, виждаше се кожата на бедрото ѝ. Чаршафите бяха омотани около краката ѝ. Саймън Уинтър изпита желание да дръпне бялата нощница, за да прикрие алабастровата кожа на Софи Милщайн.

Огледа се. Фотографът снимаше чантата ѝ, която бе отворена и захвърлена на пода. Дактилоскопист сваляше отпечатъците от бюрото. Всички чекмеджета бяха отворени, а съдържанието им бе пръснато

навсякъде. Уинтър си спомни малката кутийка за бижута на бюрото, до снимката на Лио. Снимката обаче беше в ъгъла на стаята, стъклото бе счупено, а от кутийката за бижута нямаше и следа.

Обърна се към Уолтър Робинсън.

— Имаше една кутийка... Малка, метална, мисля, че от мед, с орнаменти на капака. В нея държеше пръстените и обещите си. Беше точно тук. Сега я няма — добави Уолтър, без да има нужда.

— Ще я познаете ли? — попита Робинсън.

— Мисля, че да — отвърна Уинтър и отново се обърна към Софи Милщайн. Друг дактилоскопист обработваше гърлото ѝ — мажеше кожата с черен прах, много внимателно.

— Отпечатъци по кожата? — попита Уолтър.

— Да — кимна Робинсън. — Всъщност, това е изстрел в тъмното. Шансът да открием нещо използваемо е минимален, но все пак си струва да се опита.

— Понякога и ние опитвахме. Но никога не сме имали успех.

— Сега има нова хартия, а и лентата за вдигане на отпечатъците е много по-добра. Понякога използват и ултравиолетова апаратура, а в момента разработват някакъв лазер, който регистрира и най-малките следи от отпечатъци. Въпреки това... — сви рамене.

Дактилоскопистът се наведе над тялото на Софи Милщайн и го скри от погледа на Саймън Уинтър. Внимателно залепи парчето лента, което държеше в ръцете си, към гърлото на жената, после внимателно го вдигна и го притисна към лист специална бяла хартия, за да остави отпечатъците.

— Може би... изглежда добре — промърмори той и се отдалечи.

— Искате ли да идентифицираме трупа сега? — попита Уолтър Робинсън.

Саймън Уинтър направи крачка напред и се вгледа в покойната.

Удушена е, каза си веднага. Синините по шията на възрастната жена се запечатаха в паметта му. Кожата около ларинкса беше разранена и деформирана от силата на натиска. Прецени на око разстоянието между белезите.

Големи ръце, помисли си. Силни ръце.

— Това ли е Софи Милщайн? — попита Робинсън.

Саймън Уинтър продължаваше да гледа втренчено.

Очите на жената все още бяха широко отворени, вторачени безжизнено в тавана. Уинтър видя страха, изписал се на лицето ѝ. Вероятно бе разбрала, макар и за кратко, че ще умре. Питаше се дали и самият той не бе изглеждал по този начин, когато бе мушнал цевта на револвера в устата си. Питаше се дали е успяла да си помисли за Лио в тези последни, изпълнени с ужас няколко секунди.

Отново погледна очите ѝ. Не, каза си. Видяла е само ужаса.

Уинтър забеляза една драскотина, по-скоро тъмна ивица на шията ѝ, по която, странно, нямаше кръв. Спомни си златната огърлица. Нямаше я. Беше откъсната след настъпването на смъртта — затова нямаше кръв.

— Господин Уинтър? — обади се Уолтър Робинсън.

Саймън Уинтър бързо спусна поглед към пръстите на старицата. Дали се е съпротивлявала? Дали се е опитвала, отчаяно, да запази за себе си оставащите ѝ години живот, които убиецът е искал да ѝ отнеме? Под ноктите ѝ би трябвало да има частици от плътта му. Забеляза обаче, че ноктите ѝ бяха изрязани съвсем късо.

Погледът му се премести върху дясната ръка на Софи Милщайн. Едва успя да различи татуирания в синьо номер.

Уинтър почувства докосване по ръкава и се обърна към младия детектив.

— Разбира се — каза му. — Това е Софи Милщайн. Огърлицата ѝ я няма. Златна верижка, единична, с името ѝ по средата. Хлапетата често носят такива, само че нейната не беше обикновена. В двата края на буквата „С“ имаше диаманти, не големи. Подари ѝ я съпругът ѝ преди година и половина и оттогава не я е сваляла.

Пое дълбоко въздух и видя Уолтър Робинсън да си записва в бележника.

— Ще познаете ли тази огърлица, ако я видите? — попита по-младият мъж.

— Да — отвърна Саймън Уинтър и добави: — Можете да вземете проби от под ноктите ѝ.

— Ще го направят в моргата — отбеляза Робинсън. — Стандартна процедура. Знаете ли нещо за близките ѝ?

— Да. Има син на име Мъри Милщайн. Адвокат е в Лонг Айланд. Във всекидневната, в шкафчето под телефона, има бележник с

телефонни номера. Малък, с кожени корици. Тя каза, че винаги го държала там.

— Във всекидневната?

— Да. Ще ви покажа.

Робинсън поведе Уинтър във от стаята.

— Благодаря за помощта, господин Уинтър. Оценяваме я...

— Беше много изплашена — прекъсна го Саймън Уинтър тихо.
— Затова дойде при мен.

— Изплашена?

— Да. Много. Днес видяла един човек. Беше изплашена и се чувстваше в опасност.

— Смятате ли, че човекът, от когото се е страхувала, има нещо общо с престъплението?

— Не знам. Беше странно. Изглеждаше много изплашена.

— Странно е, че е била изплашена ли?

— Не — отговори Уинтър с леко раздражение. — Беше стара, живееше сама. Мисля, че винаги се страхуваше.

— Точно това бих предположил. Е, разкажете каквото знаете на униформения колега. Кажете му какво се е случило.

— Онзи човек е бил...

— Той ще запише показанията ви. Аз трябва да приключа с огледа и след това да уведомя близките й.

— Да, но човекът, който...

— Господин Уинтър, бил сте детектив. Какво, според вас, се е случило тук?

Саймън Уинтър не се огледа наоколо, а впери очи в младия детектив.

— Бих казал, че някой е разбил вратата, влязъл е, убил я е, ограбил е каквото е успял и е избягал, когато е чул съседите. Това е очевидното обяснение, нали?

— Точно така. Освен това има свидетели, които са видели извършителя да бяга. Господин и госпожа Кадош, господин Финкъл. Те са ваши съседи. Така че това, което е очевидно, също така е и вярно. А сега разкажете каквото знаете на униформения колега. Кажете му от какво се е страхувала.

Не довърши изречението. Искаше да каже: *От каквото и да се е страхувала, то няма нищо общо със случилото се.*

Двамата спряха в средата на всекидневната. Саймън Уинтър искаше да се ядоса, но чувстваше, че самият той не е много убеден. Наруга мислено възрастта и нерешителността си.

— Е, къде е този бележник с телефонни номера?

— В чекмеджето.

Уинтър посочи, а Уолтър Робинсън прекоси малката стая и отвори чекмеджето под телефона.

— Не е тук.

— Видях го там по-рано тази вечер. Държеше го в това чекмедже.

— Вече не е в него. Как изглеждаше?

— Червена кожа. Не скъп, около десет на петнайсет сантиметра. На корицата имаше златна щампа „Адреси“, ръкописни букви. Може да се купи от всеки супермаркет.

— Ще го търсим. Това не е от нещата, които би взел наркоман, който търси пари. Ще се появи отнякъде.

Уинтър кимна.

— Когато си тръгнах, тя го беше извадила.

— Е, добре. Дайте показания на колегата и не се колебайте да ми се обадите, ако си спомните още нещо.

Робинсън му подаде визитната си картичка и пенсионираният полицаи я прибра в джоба си. След това се отдалечи. Уинтър понечи да каже нещо, но се отказа, преглътна емоциите си и неохотно тръгна след униформения. Обърна се назад още веднъж и видя, че полицейският фотограф отново прави снимки в стаята на Софи Милщайн. Виждаше отблясъците на светкавицата и чуваше щракането на фотоапарата. Хората от моргата също бяха дошли, разговаряха тихо помежду си и търпеливо изчакваха в един ъгъл. Единият от мъжете нервно дърпаше напред и назад ципа на големия пластмасов чувал и се чуваше стържене.

Уолтър Робинсън огледа пода на спалнята, за да открие бележника с телефонните номера, но го нямаше. Отбеляза си, мислено, че трябва да го търсят, после се върна при телефона, поиска справки и попита за номера на Мъри Милщайн в Лонг Айланд. Дадоха му го, но преди да позвъни, реши да се обади на прокуратурата на област Дейд и

поиска домашния номер на заместник-прокурора, който отговаря за тежките престъпления.

Набра го и изчака пет-шест извънзвонения, преди да чуе сънлив женски глас:

— Да?

— Търся заместник главен прокурор Есперанца Мартинес — каза той.

— Аз съм.

— Обажда се детектив Робинсън, отдел „Убийства“. Не се познаваме, но...

— Но скоро ще се запознаем, така ли? — прекъсна го сънливият глас.

— Точно така, госпожо Мартинес. Убита е възрастна жена, в апартамента ѝ, на адрес „Съншайн Армс“, 1290, Търтийнт Корт. Извършителят е неизвестен. Престъплението напомня поредица взломни кражби, които имахме напоследък, но този път престъпникът е удушил жертвата. Имаме свидетел, който го е видял — чернокож, около двайсет години, около метър и осемдесет, бяга бързо.

— Смятате ли, че трябва да присъствам? — попита прокурорката. — Нуждаете ли се от съвет по някакъв правен проблем?

В гласа на младата жена се прокрадна раздражение. Робинсън не му обърна внимание.

— Не, не виждам никакви правни проблеми. Самото престъпление е повече от ясно. Става дума обаче за възрастна жена, бяла, еврейка, и млад чернокож престъпник и ми се струва, че историята ще се разчуе доста бързо, а тази година шефът ви ще има избори, пък отпред има поне половин дузина репортери и телевизионни камери, които в някакъв случай няма да допуснат да висят тук цяла нощ, без да докопат история за първа страница или за началото на новините... Чувате ли ме?

— Смятате, че...

— Смятам, че става дума за убийство и за различни раси, а тази смес в този щат не е много приятна.

Това беше нормална практика в полицията — ако искаш някой да ти обърне внимание, спомени бунтовете от осемдесетте години. Мина известно време и жената отново заговори, този път доста посъсредоточено:

— Чувам ви много добре, детективе. Идвам веднага, така че заедно ще развяваме знамената пред репортерите.

— Изглежда ще се забавляваме чудесно.

Затвори телефона и се засмя. Понякога да събудиш някой надут млад прокурор беше удоволствие, нещо като премия в професията на детектива. Прецени, че ще мине поне половин час, преди тя да дойде, за да я хвърли на пресата. Реши, докато чака, да провери докъде е стигнал огледа на задния двор и малката уличка отзад. Може би са намерили нещо, мислеше си. Кутийката за бижута. Трябваше да е някъде наблизо. Престъпникът вероятно я бе захвърлил в първата кофа за боклук, след като услужливо я бе покрил с отпечатъци от пръстите си и миризмата на страха.

За приятелите си, които не бяха много, Есперанца Мартинес беше Еспи. Облече се бързо в полутъмната си спалня — най-напред обу дънки, после размисли и ги смени с малко по-модна, доста широка рокля, защото прецени, че ще трябва да застане пред телевизионните камери. Въпреки че живееше сама в апартамента си, внимаваше да не вдига шум — живееше в двойна къща, а в съседната бяха родителите ѝ. Майка ѝ проявяваше удивителна чувствителност по отношение на движенията на дъщеря си и вероятно лежеше в леглото и се вслушваше, въпреки дървената стена и изолиращия материал помежду им.

Провери още веднъж външния си вид пред малкото огледало, което висеше до разпятието край пътната врата. Увери се, че е взела служебната си значка от щатската прокуратура и малкия си пистолет, двайсет и втори калибър, след което излезе вън, във влажната и гореща нощ. Когато запали двигателя на скромната си, доста раздрънкана кола, видя, че прозорците на родителите ѝ светнаха. Включи на скорост и потегли надолу по улицата.

Късно през летните нощи Маями изглежда като че ли денят е оставил някакъв отблясък, сякаш долавяш топлината на наскоро изгасен огън. Огромните небостъргачи и сгради с офиси, които преобладават в центъра, остават осветени и разкъсват тъмнината на множество черни капчици. Въпреки характерното за тропическия климат спокойствие обаче, градът има свой тревожен пулс — когато

излезеш от някоя от ярко осветените магистрали, които пресичат областта, имаш чувството, че се спускаш в изба. Или в крипта.

Еспи Мартинес се страхуваше от нощта.

Караше бързо. Измъкна се от тихите улички на предградиято, по Бърд Роуд, после по Дикси Хайуей и нататък, към Маями Бийч. Нямахше много коли, но точно когато се качи на четирите платна на шосе 95, едно червено порше с мастиленочерни прозорци профуча покрай нея със скорост поне сто и шейсет километра в час. Завихрянето от спортната кола сякаш я всмукна, сякаш отзад я блъсна мощен ураган.

— По дяволите! — изруга тя гласно и усети как страхът, като вълна, я обля само за един-единствен злокобен миг, после утихна, докато гледаше как колата бързо се слива с жълтеникавия отблясък на неоновите светлини на шосето и изчезва в нощта. Погледна в огледалото и видя полицейската кола, която приближаваше със същата бясна скорост отзад. Нямахше сигнални светлини и сирени, защото пътният патрул искаше да настигне нарушителя, преди онзи да е разбрал, че го гони. Еспи знаеше, че това е против правилата и че вероятно полицаят ще излъже, когато дава показанията си в съда, но също така знаеше, че само така би могъл да се надява да настигне поршето — далеч по-бърза и маневрена кола. Полицаят профуча покрай нея и тя реши, че трябва да му прости.

— Късмет — каза гласно. — Ще ти е нужен.

Щеше ѝ се шофьорът на поршето да е някой предприемач, може би лекар или адвокат на средна възраст, който иска да впечатли някое два пъти по-младо момиче, а не двацет и няколко годишен пласъор на наркотици, с унищожен от наркотици и фалшиво самочувствие мозък, който държи пистолет на седалката до себе си.

Нощта, помисли си тя, е опасна. Гневът се прикриваше много добре след мръкнало, дебнеше, спотаен в наситения, черен въздух. Еспи Мартинес махна кичур коса от лицето си и настъпи педала.

Видя отблясъците от паркираните хаотично полицейски коли и микробуси на телевизионните екипи веднага щом сви по пресечката. Намери място за колата си, слезе и забърза по тротоара. Успя да се мушне под жълтата полицейска лента, преди да я забележат десетината репортери и телевизионни оператори, които се разхождаха отпред и чакаха някой да отиде да говори с тях.

Един униформен полицай се спусна към нея, за да я спре, но тя бързо извади служебната си значка.

— Търся детектив Робинсън — каза Еспи Мартинес.

Полицаят се вгледа в значката и кимна:

— Извинете ме, госпожо Мартинес. Взех ви за някой от журналистите. Робинсън е вътре.

Посочи с ръка и тя прекоси двора, без да забележи херувимчето. Пред вратата рязко спря, сякаш изведнъж бе останала без дъх.

Това бе третото местопрестъпление, на което ѝ се налагаше да се яви като служебно лице. Другите две бяха анонимни жертви на наркобизнеса, млади латиноамериканци, вероятно нелегални емигранти от Колумбия или Никарагуа, без документи за самоличност. И двамата бяха простреляни в тила, с оръжие малък калибър. Възможно най-чистото убийство, почти деликатно. Трупове им бяха захвърлени безцеремонно на пустеещи места, а златните им бижута, пълните с пари портфейли и скъпите дрехи бяха недокоснати. На много места подобни прилики биха предизвикали обществен интерес и шум в пресата — хората щяха да се питат дали не става дума за сериен убиец. Не и в Маями. Прокурорите от щатската прокуратура в област Дейд наричаха подобни престъпления *разчистване на боклуци*. В полицията и прокуратурата се ширеше зловещата теория, че колкото по-близо до центъра на града е извършено едно убийство, толкова по-незначителна е жертвата. Истински важните наркотрафиканти свършваха земния си път в блатата край града или, оковани за парче бетон, в дълбините на океана. Двамата, които Еспи Мартинес бе видяла, бяха незначителни фигури и смъртта им не означаваше нищо. Вероятно бяха стигнали дотук, заради неправилно преценен полет на амбиции — изглежда бяха прекосили някаква невидима, но носеща неизбежна смърт линия. Смъртта като домакинска дейност на организацията. Убийците дори не искаха да си правят труд да се отърват от трупове така, че никой да не ги намери. Никой не очакваше да има арестувани и съдебни дела. Просто още две единици към броя на нещастниците в черната статистика.

Тогава дори не ѝ се бе наложило да се приближи до трупове — полицаите бяха настояли да дойде, за да са сигурни, че в прокуратурата ще отчетат колко неизбежно безплодно ще е разследването на тези престъпления.

Сегашният случай обаче беше различен.

Жертвата бе реален човек, с име. И биография. Контакти. Не просто някой, появил се мимолетно и изчезнал от лицето на земята.

Стоеше на прага и се мъчеше да овладее страховете си. Пред нея застана цивилен мъж, понесъл множество пликчета с проби и материал за изследване.

— Ще влезете ли? — промърмори той и се промуши странично край нея.

За да не пречи повече, Еспи Мартинес влезе в апартамента. Някакъв полицай я погледна и тя спря още веднъж, за да закачи служебната си значка за корицата на бележника си. Полицаят кимна и посочи с палец към спалнята. Тя пое въздух и прекоси апартамента, като се стремеше да не вижда нищо и същевременно всичко.

Спря за момент пред отворената врата. Няколко мъже стояха пред леглото и го скриваха от очите ѝ. Единият се отмести леко и тя видя стъпалото на Софи Милщайн. Ноктите бяха лакирани в червено. Еспи Мартинес отново пое въздух и реши да изпробва гласа си, макар и да се опасяваше, че няма да се получи членоразделен говор.

— Детектив Робинсън?

Жилест чернокож младеж се обърна и кимна.

— Госпожица Мартинес, предполагам?

— Да. Ще ми кажете ли какво се е случило?

— Разбира се — отговори той и посочи трупа. — Това е Софи Милщайн, бяла жена, на шейсет и осем години, вдовица, живяла е сама. Била е удушена... Ето, вижте тези синини...

Детектив Робинсън ѝ махна с ръка да се приближи и тя пристъпи напред. Опита да стесни обхвата на полезрението си, сякаш, ако гледаше части от трупа — шията, ръцете, краката — щеше да намали обзелия я страх.

— Доколкото мога да кажа на този етап, убиецът я е притиснал към леглото, изглежда с коляно, и просто я е удушил. По челото има белези, така че може би я е ударил няколко пъти, но във всеки случай е стиснал гърлото ѝ много бързо, ето тук е бил палецът му, защото съседите са чули само съвсем кратък писък. Гръклянът е счупен, смазан.

Уолтър Робинсън видя, че Еспи Мартинес пребледня, и бързо застана пред очите ѝ, за да скрие гледката.

— Хайде, елате да ви покажа откъде е влязъл.

Улови я за ръката и я изведе от спалнята.

— Искате ли чаша вода? — попита той.

— Да — отвърна Еспи. — И малко свеж въздух...

Робинсън посочи изкъртената врата към верандата.

— Почакайте ме там. Ще донеса вода.

Изплакна една чаша, напълни я с вода от чешмата и се върна. Еспи Мартинес бе излязла навън и дишаше тежко, сякаш преглъщаше нощния въздух. Взе чашата от ръката му, пресуши я, въздъхна и поклати глава.

— Съжалявам, детективе — каза тя. — Сигурно вече е банално... Младата жена, на която ѝ прилязва при вида на смъртта... Ей сега ще се съвзема и ще влезем вътре, за да продължите.

— Всичко е наред. Всъщност, няма нужда да влизаме пак. Мога да ви разкажа останалото и тук.

— Не. — Еспи Мартинес поклати глава. — Ще влезем. Това е част и от моите задължения.

— Не е нужно...

— Нужно е.

Без да го изчака, тя влезе в апартамента и отиде в спалнята. Опита да прогони от ума си всякакви мисли, но беше невъзможно. Гняв, страх, десетки въпроси бушуваха в главата ѝ, като водовъртеж от страсти. Каза си: „Ето затова стана прокурор, заради тази жена тук“.

Двамата санитарии от моргата се готвеха да вдигнат трупа.

— Един момент — спря ги тя, приближи се и се вгледа в очите на Софи Милщайн. Какъв ужасен начин да се запознаеш с някого, помисли си. Коя си била ти? Продължаваше да гледа убитата жена и съзря същия страх, който бе видял и Саймън Уинтър. Обзе я гняв. „Страхливец! — изкрещя мислено, сякаш убиецът можеше да я чуе. — Гаден мерзавец! Да отнемеш живота на тази жена, сякаш е някаква вещ! Ще те гледам, когато отиваш в ада!“ Взря се още веднъж в лицето на жертвата и кимна.

Двамата санитарии от моргата се спогледаха. Това, което толкова бе впечатлило Еспи Мартинес, за тях беше ежедневиe. Въпреки всичко обаче вдигнаха трупа внимателно, бавно.

— По дяволите! — изруга единият от двамата и за малко да изпусне тялото.

— Мамка му! — извика другият веднага след него.

Еспи Мартинес изпъшка и запази самообладание, колкото да запуши устата си с длан, за да не извика.

— По дяволите, вижте! — просъска единият от санитарите. — Детективе, може би ще искате да го снимате!

Уолтър Робинсън вече бе до леглото и гледаше втренчено това, което се бе показало под завивките. След миг кимна на фотографа, който се готвеше да направи нова поредица снимки и се обърна към Еспи Мартинес. Тя бе отстъпила крачка назад, но продължаваше да се държи. Погледите им се срещнаха.

— Съжалявам — сви рамене той. — Не знаех.

Тя кимна. Отново не беше сигурна в гласа си. Уолтър Робинсън се вгледа в малките, оголени от ужас зъби долу и каза:

— Никога досега не съм виждал удушена котка.

— Аз също — отвърна Еспи Мартинес мрачно.

Саймън Уинтър беше отвън, с младия униформен полицаи, но видя Еспи Мартинес и детектив Робинсън да разговарят във всекидневната на Софи Милщайн.

— Коя е тази жена? — попита той.

— Помощник щатски прокурор. Мисля, че се казва Мартинес.

— Какво прави тук?

— Въпрос на политика. По принцип за всяко убийство би трябвало да има наблюдаващ помощник-прокурор, но в действителност ги викат само в една десета от случаите, когато детективът сметне, че случаят може да попадне във вечерните новини по телевизията или на първа страница в сутрешните вестници.

— Софи Милщайн!?

— Повече от вероятно. Ще бъде в новините няколко дни, поне докато не се случи нещо друго.

— Може би сте прав.

— Е — каза полицаят, — не се съмнявам, че искате да се приберете, за да поспите. На мен ми остават още четири часа, докато свърши смяната. Разкажете ми историята си.

— Моля?

— Видели сте жертвата тази вечер, нали?

— Искате показанията ми?

Полицаят бе извадил малък бележник и химикалка. Бе добил отегчен вид.

— Да, точно така.

Уинтър подреди мислите си и заговори бързо:

— Рано тази вечер, някъде към седем, госпожа Милщайн почука на вратата ми. Живее в апартамент номер 103, ето там. Беше ходила на пазар и нещо я бе изплашило, така че ме помоли да я придружа до дома ѝ, за да проверя дали всичко е наред.

— И вие отидохте?

— Да. В апартамента ѝ нямаше никой. Проверих прозорците и вратите, но бяха заключени. Това, което я беше изплашило...

— Видяхте ли някой да се навърта наоколо? Някой, който напомня описанието на заподозрения?

— Не.

— Когато отидохте отзад, за да проверите вратата към верандата? Никой ли нямаше там?

— Не, казах вече. Не видях жива душа. Когато бях в апартамента, вътре също нямаше никой. Тя обаче описа един човек, когото бе видял по-рано, през деня.

— Добре, разкажете ми за това.

— Спомена, че бил човек, когото познавала от войната.

— Каква война?

— Втората световна. В Берлин, през 1943 година.

— Берлин?

— В Германия.

— А... Добре. Значи човекът, когото е видяла, не е бил чернокож младеж?

— Не — отвърна Уинтър внимателно. — Не е бил чернокож младеж. Бил е възрастен, но тя каза, че я е гледал втренчено. Нарече го Der Schattenmann...

— Шат... какво!?

— Това е на немски. Der Schattenmann. Титла.

— Титла? Като кмет? Или общински съветник?

— Не знам точно какво означава.

Видя как младият полицай задържа химикалката над бележника за момент, после надраска нещо набързо.

— Тя не спомена ли как се е казвал този тип?

— Не. Имал е нещо общо с ареста и депортирането й. В Аушвиц. Този човек...

— Да, доста от старите хора тук, от Маями, са били прибрани на топло по онова време и са излежавали присъди.

— Аушвиц не е било излежаване на присъда. Не е било затвор, а концентрационен лагер.

— Да. Аха. Знам. Значи тя е познала онзи тип и...

— Не беше сигурна.

— Не е била сигурна, че го е познала?

— Точно така — кимна Саймън Уинтър. — Минали са петдесет години.

— Добре, значи се е страхувала от този шат-мат или каквото беше там. Ако е бил той, разбира се. Вие не сте сигурен, тя също не е била сигурна. Добре, смятате ли, че това има нещо общо със смъртта й днес?

— Не. Не знам. Просто е много странно. Може да е съвпадение.

— Госпожа Милщайн страхувала ли се е и друг път?

— Разбира се. Беше възрастна и живееше сама. Често се безпокоеше. Промени привычките си, за да не се налага да излиза вечер сама.

— Добре, само че тази вечер не сте видели нищо необичайно или различно, нали? А поведението й, в края на краищата, не е било чак толкова необичайно. Така ли е?

Уинтър се втренчи в лицето на полицаая.

— Да, така е.

По-младият мъж затвори бележника си.

— Е, мисля, че това е достатъчно. Ако си спомните още нещо, обадете се на инспектор Робинсън.

Уинтър преглътна няколко неприятни забележки и кимна.

Полицаят се усмихна.

— Е, вече можете да се прибирате. Екипът ни скоро ще приключи. Ден-два сигурно ще има известно оживление наоколо. Предполагам, че ще ви нападнат репортери, но можете да им казвате да вървят по дяволите, ако искате. Обикновено това върши работа. Ще се погрижа детективът да чуе всичко, което ми казахте.

С тези думи униформеният полицаи се обърна и се запъти към улицата, а Саймън Уинтър остана на мястото си, с обляно от червените и сини светлини на полицейските коли лице.

В кухнята Еспи Мартинес наблюдаваше Уолтър Робинсън, който вдигна слушалката на телефона и много внимателно, като проверяваше по два пъти всяка цифра, набра някакъв номер.

Закри микрофона с длан и каза:

— Телефонът звъни посред нощ и ти съобщават, че майка ти е убита. Какъв кошмар. — След това сви рамене, сякаш за да се дистанцира от болката, която щеше да причини.

Еспи Мартинес го гледаше, донякъде засрамена от собствения си нездрав интерес — изпитваше вината, която изпитва човек, когато се вторачи в пътна катастрофа, от която асфалтът е останал покрит със счупени стъкла и локви кръв.

Робинсън промърмори тихо:

— Звъни — после, когато чу, че вдигат слушалката, леко се изправи.

— Да?

— Търся Мъри Милщайн, ако обичате.

— На телефона. Какво...

— Господин Милщайн, обаждат се детектив Уолтър Робинсън от полицията в Маями Бийч, Флорида. Съжалявам, но трябва да ви съобща лоша новина.

— Какво? Моля?

— Господин Милщайн, майка ви, госпожа Софи Милщайн, почина тази вечер. Станала е жертва на крадец, който е проникнал в апартамента ѝ малко преди полунощ и я е убил, а след това е откраднал каквото е могъл.

— Боже мой! Какво? Майка ми какво?

— Съжалявам, господин Милщайн.

— Какво казахте? Какво е станало с майка ми? Не мога да...

— Съжалявам, господин Милщайн. Майка ви е била убита порано тази вечер. Това е, което казах.

Робинсън се поколеба. Гласът по телефона като че ли стана по-овладян. В слушалката дочу още един глас — резки въпроси, страх,

притеснение. Съпругата на адвоката, помисли си детективът. Надигнала се е на леглото, запалила е нощната лампа на шкафчето, където държи будилника и снимка на децата, и сега е стиснала ръката на мъжа си, и настоява да ѝ каже защо е спуснал краката си на пода, защо е пребледнял, потресен, ужасен...

— Детектив...

— Робинсън. Имате ли подръка лист и молив, господин Милщайн? Искам да ви дам телефонния си номер.

— Да, но...

— Това е служебният ми номер в полицията.

— Но какво се е случило? Майка ми...

— Все още не сме задържали никого, господин Милщайн. Мога да ви кажа само, че имаме точно описание на извършителя и достатъчно физически улики, взети от апартамента на майка ви. Всъщност разследването е в самото начало. Имаме пълното съдействие на прокуратурата в област Дейд и се надявам в най-близко време да арестуваме престъпника.

— Но майка ми винаги заключваше...

— Извършителят е разбил вратата към верандата.

— Не разбирам обаче как...

— Предварителният оглед показва, че е била удушена. Окончателно обаче, причините за смъртта ще бъдат изяснени от съдебния медик.

— Тя е...

— Да. Тленните ѝ останки ще бъдат пренесени в областната морга. След аутопсията ще трябва да се свържете с някое местно погребално бюро. Ако се обадите в моргата следобед, секретарката ще ви даде няколко телефонни номера.

— О, боже!

— Господин Милщайн. Съжалявам, че трябваше да ви съобща тази новина. Искам да ви предупредя, че местните медии могат да проявят интерес към вас. Сигурен съм, че ще желаете да научите още подробности и ще ви съобща всичко, което мога, но в момента ме чака работа. Моля ви, обадете ми се, когато ви е удобно, на номера, който ви дадох. Ще бъда там към осем сутринта.

Адвокатът реагира с нещо като ридание и сумтене, а Робинсън затвори.

Еспи Мартинес го наблюдаваше внимателно. Донякъде се чувстваше като воайор, едновременно омагьосана от това, което вижда, и отвратена от това, че гледа. Всичко ставаше в съзнанието ѝ някак забавено. Видя как в очите на детектива за миг се появиха безпомощност и отчаяние, само за момент, достатъчно дълго, за да ги забележи, преди да отшумят и изчезнат. И двамата сме прекалено млади, помисли си тя ненадейно.

— Сигурно е много трудно да правите това — каза тя гласно.

Робинсън сви рамене, погледна я с лека насмешка, после поклати глава.

— Свиква се. — Тонът му ѝ подсказа, че не говори истината. Изобщо. И че сам го съзнава.

Двамата излязоха вън. Еспи Мартинес имаше чувството, че тъмнината не е така гъста. Погледна часовника си и видя, че сутринта приближава. В единия край на двора имаше група възрастни хора, но преди да успее да попита, Робинсън сякаш предусети въпроса ѝ:

— Тези хора живеят тук. Този, който е видял престъпника да бяга към задната уличка, се казва Кадош. Жена му се е обадила на 911. Името на високия е Уинтър. Той е изпратил госпожа Милщайн до дома ѝ по-рано вечерта и се е уверил, че апартаментът е заключен. Собственик на комплекса е някой си Гонзалес, но все още не се е появил. На път е. И знаете ли кое е най-проклетото нещо? Един от съседите ми каза, че Гонзалес вече е сменил бравите на половината апартаменти. Тази събота е трябвало да оправи вратите и на госпожа Милщайн. Не мисля, че това би променило нещата, но... кой знае? Утре всички вестници ще пишат за случая.

Уолтър Робинсън кимна към групата репортери и телевизионни екипи, после с жест им показа, че отива при тях. После сниши глас и прошепна на Еспи Мартинес:

— Добре. Няма да говорим за огърлицата, която е носила, и за отпечатъка, който свалиха от шията ѝ, поне докато не разберем дали ще можем да го използваме.

Робинсън вдигна очи и видя двама детективи и няколко униформени полицаи, които се появиха зад ъгъла на „Съншайн Армс“.

Единият детектив махна с ръка и се приближи.

— Ей, Уолтър, това беше твоя идея.

Робинсън го представи на Еспи Мартинес и попита:

— Малко по-нататък, по уличката, нали?

— Точно така. В кофа за боклук. Снимахме я, после техникът от лабораторията я прибра в плик. Може би наистина имаме късмет. Стори ми се, че единият ъгъл е изцапан с кръв.

— За какво говорите? — попита Еспи Мартинес.

— Една кутийка за бижута — отвърна Робинсън. — И нея няма да споменаваме пред журналистите, става ли?

— Разбира се. И без това предпочитам вие да говорите.

Робинсън кимна.

— Добре. Да вървим. — Усмихна се и се пошегува: — Е, не е лошо отколкото да ходиш на зъболекар.

Докосна лакътя ѝ за миг, после двамата изведнъж се оказаха облени от прожекторите на телевизионните камери.

ПЕТ ЛОВЦИ И ЖЕРТВИ

Саймън Уинтър седеше в апартамента си, вдигнал колебливо ръка над номератора на телефона. Макар че приближаваше обяд и стаята бе изпълнена с дневна светлина, имаше чувството, че ще влезе в тъмно помещение, без да знае къде е ключът за лампата. Бе успял да дремне малко, но сънят му беше неспокоен и изпълнен с кошмари. Чувстваше се изтощен. Погледна още веднъж навън през прозореца и видя как лек ветрец люлее жълтата полицейска лента. Сега единствено тя и надписът „МЕСТОПРЕСТЪПЛЕНИЕ. НЕ ВЛИЗАЙ!“, залепен на вратата на Софи Милщайн, показваха какво се бе случило предната нощ.

Не знаеше дали започва или приключва нещо, но реши, че е длъжен да се обади. Чувстваше се замаян, почти като болен, но когато телефонът започна да звъни, успя да се съвземе.

— Да? — чу далечен глас.

— С равин Хаим Рубинщайн ли говоря? — попита Уинтър.

— Да. Някога бях равин, но вече съм пенсионер. Кой се обажда?

— Казвам се Саймън Уинтър... — Замълча за миг, докато реши кой е всъщност, после добави: — Приятел на госпожа Софи Милщайн.

— Софи е мъртва. — Гласът на равина прозвуча ледено. — Беше убита. Снощи. Направил го е някакъв наркоман, който е търсел пари за дрога. Така пишеше във вестниците.

— Знам. Аз съм ѝ съсед.

— В такъв случай знаете повече от мен. Знаете повече от това, което пише във вестниците. Какво искате?

— Тя дойде при мен вчера вечерта, само няколко часа, преди да умре. Беше изплашена и смяташе, че трябва да ви каже нещо. На вас и още двама ваши приятели. Господин Силвър и госпожа Кронер. Не разговаряхте ли с нея снощи?

— Не, не. Не разговарях. Искала е да ни каже нещо? Какво? — Равинът леко повиши глас, появи се нотка на страх и притеснение.

— Че е видяла... — Саймън Уинтър млъкна за миг и се поправи:
— Че ѝ се е сторило, че е видяла един човек, когото нарече...
— Der Schattenmann — прекъсна го равинът.
— Точно така.
Телефонната линия притихна.
— Равине? — обади се Саймън Уинтър.
Последва нова ледена пауза, после равинът каза с леден глас:
— Той ще убие всички ни.

Равин Хаим Рубинщайн живееше в скромна, стара сграда, на лошата страна на Оушън Драйв — гледката към океана бе закрыта от две по-големи, по-внушителни постройки. Уинтър видя, че само от най-хубавите апартаменти се вижда късче бледосиньо. Иначе нищо не отличаваше постройката от десетките подобни из целия град и предградията му, освен името „Роял Палм“. Разбира се, в сградата нямаше нищо, което да напомня монархическо величие, нито пък се виждаха палми, ако не се брои увехналото, непретенциозно дръвче в саксия във фоайето.

Уинтър се качи с асансьора на шестия етаж и тръгна по коридора. От малки високоговорители на тавана се разнасяше блудкава, дразнеща музика. Самият коридор беше потискащо монотонен — бежов килим, тапети на цветя, безкрайна редица бели врати с позлатени номера по средата, които бяха единственото нещо, биещо на очи.

Почука на номер 602 и зачака. Чу как ключалката изцрака, после вратата се отвори няколко сантиметра. Имаше верига.

— Господин Уинтър?

— Равин Рубинщайн?

— Моля, покажете ми някакъв документ за самоличност. Със снимка.

Саймън Уинтър кимна, извади портфейла си и му показа шофьорската си книжка, достатъчно дълго, за да може да я разгледа.

— Благодаря — каза равинът след малко, затвори вратата, за да освободи веригата, и я отвори широко. — Моля, влезте. Благодаря ви, че дойдохте.

Стиснаха си ръцете. Равин Рубинщайн беше нисък, слаб мъж, но не прекалено. Имаше гъста, къдрава сива коса, която падаше над ушите му, и очила с дебели черни рамки, кацнали на върха на носа му. Огледа Уинтър през тях за момент, после го покани с жест да влезе.

Възрастни мъж и жена седяха на бяло канапе пред стъклена масичка и го очакваха. Когато влезе, двамата се изправиха.

— Това са господин Ървинг Силвър и госпожа Фрида Кронер — представи ги равинът.

Уинтър пристъпи напред и се ръкува с тях. Госпожа Кронер, едра жена с бели памучни панталони и широка фланелка, заради която изглеждаше два пъти по-едра от равина, седна веднага и му наля чаша кафе. Господин Силвър беше дребен, закръглен човек, почти напълно плешив, който започна нервно да барабани с пръсти по коляното си веднага щом отново зае мястото си. Уинтър се огледа бързо. Видя библиотека с книги и прочете няколко заглавия. Имаше книги по юдаизъм, множество трудове по история на Холокоста и няколко съвременни трилъри и романи на ужаса. Равинът улови погледа му и отбеляза:

— През повечето време чета, господин Уинтър. Опитвам се да разбера събитията, малка част от които бях и аз. На това съм посветил цялото си време след пенсионирането си. Все пак, понякога обичам да прочета нещо и от Стивън Кинг. Това не е ужасно. Всички злини и свръхестествени чудовища, за които пише той, не могат да съществуват в действителност, нали? Не са истински, но той някак си успява да ги направи истински, което е най-интересното. Всички ние от време на време имаме нужда от малко страх, така ли е? Забавно е.

— Вероятно — кимна Уинтър.

— Понякога е много по-лесно да четеш за ужаси, които са плод на човешко въображение, вместо да изучаваш ужасите, които наистина са се случили... — посочи с ръка ред книги за Холокоста.

Детективът кимна.

— ... или продължават да се случват.

Равинът го подкани с жест да седне, а госпожа Кронер му подаде чашата с кафе. Не го попита дали иска захар или мляко. Ървинг Силвър се раздвижи на мястото си и се наклони напред. Ръцете му леко трепереха, защото чашата му подрънкваше в чинийката, когато я

вдигна от масата. Уинтър забеляза, че е преbledнял, че е скован от някакво мрачно нетърпение. Равинът кимна и заговори:

— Е, господин Уинтър, разкажете ни какво ви каза Софи.

Имаше странен глас — в началото на въпроса тонът му беше дълбок, мрачен, после, след всяка следваща дума, се повишаваше, така че в края звучеше висок и настойчив.

— Мога само да повтора това, което ви казах по телефона, равине. Дойде при мен много изплашена. Вярваше, че е видяла човека, когото помни отпреди петдесет години. Смяташе, че е неин дълг да предупреди вас, тримата. По-късно същата нощ беше убита...

— Да, да... наркоманът — намеси се господин Силвър. Гласът му беше писклив. — Прочетохме във вестника. Споменаха и в обедните новини. Влязъл е у дома ѝ, убил я е и е откраднал някои неща! Полицията го търси! Не споменаха нищо за Der Schattenmann!

Равин Рубинщайн го изглежда гневно и пак се обърна към Уинтър.

— Сигурна ли беше Софи, лека ѝ пръст, че е видяла именно него?

Уинтър се поколеба, преди да отговори, защото видя страха в очите на тримата пред него. Имаше чувството, че е попаднал при тях по средата на някакъв спор, който са водили от седмици, и подозираше, че е било именно така.

— В първия момент, когато почука на вратата ми, изглеждаше достатъчно уплашена, за да е сигурна. След това се поуспокои и вече не беше толкова убедена.

Изведнъж млъкна.

— Видяхте ли? — обади се Ървинг Силвър рязко. — Не е била сигурна! Никой от нас не може да е сигурен!

Равинът бавно поклати глава.

— Ървинг, моля те. Остави господин Уинтър да завърши. Моля ви, разберете ни, господин Уинтър. Ние не искаме да повярваме, че този човек е тук. Сега. Днес.

— Трябва да е умрял! — прекъсна го Силвър рязко. — Как може още да е жив? И защо ще дойде тук? Защо сега? Просто трябва да е умрял! Няма как да е оцелял!

Фрида Кронер се намръщи и се обади за първи път. В говора ѝ се долавяха следи от германски акцент.

— Той е тук, стари глупако! Къде другаде да бъде?

— Но ние сме хората, които той навремето...

— Точно така — прекъсна го тя хладно. — Навремето той ликвидира мнозина от нас. Сега отново го прави. Това трябваше да се очаква. Защо се изненадваш толкова? Възможно ли е човек, изпълнен с такава омраза, някога да престане? Горката Софи! В момента, в който я е видял, вече е била обречена. Никой не би имал шанс на нейно място.

По облата ѝ буза се спусна голяма сълза. Тя се облегна, скръсти ръце пред големите си гърди и не направи усилие да я изтрие.

Саймън Уинтър вдигна ръка.

— Госпожо Кронер... няма никакви индикации, че в смъртта на Софи е замесен някой друг, освен онзи наркоман, както подозира полицията...

— Ако я е видял, не би се колебал. Би действал веднага и тя не би останала жива. Точно това се е случило.

Жената говореше с тон на горчива обреченост, която накара Уинтър да се замисли. В главата му се въртяха десетки въпроси, но той се заставяше да не бърза.

— Имало е някакво писмо. Софи ми разказа за някой си Херман Щайн, който се самоубил. Твърдеше, че той е видял същия човек.

Стаята отново потъна в тишина.

Равин Рубинщайн кимна едва доловимо.

— Разговаряхме за това, но не бяхме съгласни един с друг.

— У вас ли е това писмо?

— Да. — Равинът протегна ръка и взе екземпляр от „Унищожаването на европейските евреи“ от Раул Хилберг, който беше до сервиза за кафе. Писмото бе в книгата. Подаде го на Уинтър, той го разгъна и го прочете:

Равине,

Знам за вас чрез равин Самюелсън от храма „Бет-Ел“. Той ми даде адреса ви и ми каза, че сте от Берлин, както и аз, преди много, много години.

Предполагам, ще си спомните една особа, която, в онези тъжни времена, всички познавахме само като Der Schattenmann. Това беше лицето, което откри моето

семейство през 1942 година, докато се криехме в града. Той се погрижи да бъдем депортирани в Аушвиц.

Надявах се този човек да е мъртъв, както останалите.

Уви, това не е така! Преди два дни присъствах на голямо събрание на жителите на крайбрежната улица и случайно го видях сред присъстващите, седнал два реда зад мен! Той е тук. Сигурен съм в това.

На кого да го кажа?

Какво мога да направя?

Не е справедливо този човек все още да е жив и чувствам, че трябва да предприема нещо. Умът ми чернее от въпроси, замъглен е от страх. Можете ли да ми помогнете?

Писмото беше ръкописно, подписано от Херман Щайн, който бе добавил също така адреса и телефонния си номер.

Саймън Уингър вдигна очи от листа.

— Кога го получихте?

— Три дни след смъртта на господин Щайн. От Сърфсайд. Не е много далече, не е Аляска или Северния полюс, но пощите са такива. Минаха три дни, преди да го получа. Това е.

Горната устна на равина леко потрепери.

— Беше твърде късно, за да му помогна.

— Какво стана после?

— Обадох се в полицията. Обадох се също така на господин Силвър и госпожа Кронер. Разбира се и на съседката ви.

— Какво ви казаха в полицията?

— Говорих с един детектив. Той направи копие на писмото, но ми каза, че господин Щайн, когото не познавах, живял сам в продължение на много години и всичките му съседни се тревожели за него напоследък, защото им се струвал ужасно тъжен. Бил посърнал, говорел си сам...

— Бил е като полудял, както се държат хората, когато ги дебне смъртта — намеси се Фрида Кронер.

Равинът кимна.

— Детективът ми каза, че господин Щайн е написал предсмъртно писмо, преди да се самоубие и това решавало въпроса. Не можел да ми помогне повече. Беше симпатичен човек, но ми се струва, че имаше да върши много други неща и не му се занимаваше с моите проблеми. Показа ми предсмъртното писмо на господин Щайн.

— Помните ли...

— Разбира се. Как бих могъл да забравя подобно нещо? Още е пред очите ми. Всъщност, състоеше се само от едно изречение: „Уморен съм от живота, липсва ми моята обична Ханна, така че сега ще отида там, където е тя“. Само толкова. Застрелял се е. Така ми каза детективът. Веднъж, право в челото.

— В челото?

— Така каза полицаят. — Равинът чукна с показалец челото си, точно над веждите.

— Сигурен ли сте? Прочетохте ли доклада на полицията за местопрестъплението? Показаха ли ви снимките? Видяхте ли протокола от аутопсията?

Равинът повдигна едната си вежда, докато слушаше бързата поредица въпроси.

— Не. Каза ми само това и нищо повече. Не ми е показвал каквото и да било. Никакъв протокол.

Саймън Уинтър понечи да зададе още един въпрос, но се отказа. *В челото.* Замисли се. Не в слепоочieto. Не в устата, както бе решил самият той преди... струваше му се, че са минали години. Опита се да си представи как би държал пистолета в такова положение. Неудобно. Не невъзможно. Дори не беше невероятно. Но неудобно. Защо човек да се самоубива по неудобен начин? Първото обяснение, което му хрумна, бе, че равинът не е разбрал правилно.

Рубинщайн вдигна рязко поглед към него.

— Разбирате ли от такива неща, господин Уинтър?

— Да. В продължение на двайсет години бях полицаи, в Маями. Преди известно време се пенсионирах. Така че, да, беше отдавна, но все още разбирам от тези неща.

— Били сте полицаи? — намеси се господин Силвър веднага. — А сега?

— Сега съм един от старците по крайбрежието, господин Силвър.

Равинът изсумтя.

— Затова Софи е отишла при вас.

— Да, предполагам. Страхуваше се и знаеше, че имам оръжие. — Уинтър въздъхна дълбоко и добави: — Мислеше, че ще мога да ѝ помогна.

— И аз ще си взема пистолет — заяви Ървинг Силвър навъсено. — Мисля, че всички ние трябва да си вземем оръжие, за да можем да се защитим, ако се наложи.

— Какво разбираш ти от оръжия? — прекъсна го Фрида Кронер. — Изобщо какво знаеш ти, стари глупако? По-вероятно е да застреляш сам себе си или някой съсед, или момчето, което ти доставя лекарството за сърце от аптеката.

— Да, но може пък преди това да застрелям него, когато дойде, за да ми види сметката.

След тези думи настъпи мъртвешка тишина. Саймън Уинтър погледна трите лица пред себе си. Равинът изглеждаше съсипан от страх и тъга. В очите на госпожа Кронер се четеше смесица от отчаяние и дързост. Господин Силвър прикриваше ужаса, който го бе обзел, с гняв.

Равинът заговори първи:

— Трябва да ни простите, господин Уинтър. Софи беше наша приятелка и ние скърбим. Но освен това сме обезпокоени, а сега вече се и страхуваме.

— Няма защо да се извинявате, равине. Защо обаче сте така убедени, че я е убил онзи човек? Полицията има свидетел, друг наш съсед, който е видял как извършителят бяга. Бил млад чернокож мъж.

— Вярвате ли? — попита Ървинг Силвър.

— Има очевиден — отвърна Саймън Уинтър рязко. — Той е гонил убиеца чак до задната уличка.

Равинът поклати глава.

— Объркан съм, господин Уинтър. А объркването ме прави още по-несигурен. Страхувам се. Господин Щайн заявява, че е видял Der Schattenmann и умира. Самоубийство. Софи казва, че го е видяла, и също умира, убита от непознат чернокож младеж. Това е мистерия за мен, господин Уинтър. Вие сте детектив. Кажете ни, възможно ли е да има такова съвпадение?

Саймън Уинтър се замисли, преди да отговори.

— Равине, бях детектив и съм се занимавал с убийства в продължение на много, много години.

— Да, да. Отговорете на въпроса, обаче — прекъсна го Ървинг Силвър, после отново отвори уста, но Фрида Кронер заби лакът в ребрата му.

— Остави човека да говори — просъска тя рязко.

Уинтър замълча, докато обмисли отговора си.

— Ето какво ще ви кажа. Съвпадения се случват, фантастични, невъобразими съвпадения. Всички детективи си спомнят такива забележителни случаи, неща, които никой не би могъл да предвиди при никакви обстоятелства. В работата на криминалиста тези неща са, ако не ежедневие, то най-малкото познати. След като казах това обаче, искам да си дадете сметка, че повечето убийства са еднообразни и лесно обясними. Много важно е най-напред да се потърси простият отговор, защото в преобладаващия брой случаи, тъкмо той е истината за настъпилата смърт.

— Значи казвате, че... — намеси се Ървинг Силвър.

— Остави го да свърши — извика Фрида Кронер ядосано и пак го смушка с лакът в ребрата. — Невъзпитан старец! — скара му се тя.

— Благодаря ви, госпожо Кронер, но вече свърших.

Равинът поклати глава.

— Значи казвате, че, да, обяснението би могло да е това, което изглежда на пръв поглед. Самоубийство. Убийство, извършено от някакво животно, дошло от улицата.

— Точно така.

Отново се възцари тишина.

— Имате ли някакво мнение, господин Уинтър? — попита Фрида Кронер.

— Имам въпроси, госпожо Кронер — отвърна Саймън Уинтър. — И, струва ми се, полезно е да премахнем съмненията, защото има твърде много. Независимо от това как са намерили смъртта си Софи и господин Щайн, мисля, че за вас тримата ще е много трудно да продължите да живеете, ако всяка секунда си мислите, че онзи тип ви дебне. Ако съществува.

Тя кимна. Равинът също.

— Независимо от това, искам пистолет — промърмори Силвър.

Всички замълчаха. Уинтър забеляза, че в ъгълчетата на очите на Силвър се събират сълзи. Започна едва доловимо, почти незабележимо да клати глава, сякаш се опитваше да се отърси, да се освободи от струпалите се в главата му мисли.

Равинът се наклони напред и мушна пръсти в заплетената си коса. Изду бузи и бавно издиша през присвити устни. После вдигна глава към Саймън Уинтър.

— Ще ни помогнете ли, господин Уинтър?

Уинтър чувстваше някаква решимост в себе си. Гледаше лицата на тримата възрастни в стаята и си спомняше треперещата ръка, която съседката му бе сложила върху неговата, когато се бе отказал от собствената си смърт, за да я пусне да влезе. Забеляза, че на ръката на равина има същата синя татуировка и подозираше, че ще я види и под фланелата на госпожа Кронер и кариания ръкав на господин Силвър. Обещах да ѝ помогна, помисли си, но не го направих. Даде си сметка, че все още не е изпълнил дадената дума.

— Ще опитам — отговори гласно. — Не съм сигурен какво трябва да направя, но...

— Вие знаете неща, които ние не знаем. Много неща.

— Мина доста време.

— Човек може ли да забрави професията си? Всички онези техники?

— Не.

— В такъв случай ще можете да ни помогнете.

— Надявам се.

Тримата възрастни се спогледаха.

— Мисля, че се нуждаем от помощ — каза госпожа Кронер. — Може би дори повече, отколкото признаваме, господин Уинтър.

— Все пак искам пистолет — промърмори Тървинг Силвър. — Ако тогава имахме пистолети...

— Тогава нацистите щяха да ни застрелят на място.

— Може би така щеше да е по-добре!

— Как можеш да кажеш подобно нещо, стар глупак такъв! Ние оцеляхме! Сега светът няма да забрави!

— Светът може и да не забрави, но какво е научил?

Тървинг Силвър и Фрида Кронер се втренчиха ядосано един в друг. Равинът въздъхна.

— Често се карат така — обясни той на Уинтър. — Някога, когато бяхме твърде млади, всички ние попаднахме във водовъртежа на онези събития, а сега спорим. Но ние бяхме там и участвахме в нещо, което може би не е само история.

— Също и той — изсумтя Ървинг Силвър.

Равинът млъкна и погледна другите двама.

— Наистина. Той е също толкова част от всичко онова, колкото и онези, които загинаха или оцеляха.

— Той също не е забравил — добави Ървинг Силвър.

— Не. Мисля, че не е.

Фрида Кронер започна да бърше ъгълчетата на очите си със салфетка.

— Ако той е тук...

— И ако ни открие... — добави Ървинг Силвър.

— Мисля, че ще ни убие.

Саймън Уинтър вдигна ръка.

— Но защо? И защо би убил или би искал да убие Софи и онзи господин Щайн? Все още не сте ми обяснили това.

Веднага щом зададе този въпрос, Саймън Уинтър си даде сметка, че навлиза в територия, над която господстват спомените и историята, територия с тъмни краища, черна като катран в средата.

— Защото... — започна равинът след малко. — Защото ние сме единствените хора, които могат да надигнат глас и да го изобличат.

— И да го предадем на правосъдието — прошепна Фрида Кронер.

— Ако е тук! Не го вярвам! Изобщо не вярвам, че е тук. — Ървинг Уинтър удари с ръка коляното си. Другите го погледнаха рязко, но първи заговори Саймън Уинтър:

— Ако е тук, бихте ли го познали?

Ървинг Силвър не отговори веднага. Възрастният детектив видя как гръдният му кош се издига и спуска, сякаш се бореше с въпроса.

— Да — каза Силвър накрая. — Аз също видях лицето му. Само за няколко секунди. Взе пари от брат ми и мен.

— Позна баща ми — каза равинът тихо. — Позна баща ми, когато бяхме в тролея. Баща ми обърна главата ми, да не го гледам, но аз го видях. Бях малък.

Фрида Кронер поклати глава.

— И аз бях малка. Както равинът и Софи, още бях дете. Откри ни в парка. Беше пролет, градът тънеше в развалини и смърт, но беше пролет и хората бяха излезли вън, да се порадват на хубавия ден. Аз и майка ми също излязохме, защото трябваше да се държим като всички останали. Преди войната наричаха подобно време „фюрерово време“, като че ли Хитлер можеше да командва небесата!

Отново настъпи тишина.

— Трудно се говори за тези неща — отбеляза равинът.

Саймън Уинтър кимна.

— Да — каза той замислено. — Мисля обаче, че ако искате да ви помогна, трябва да знам повече.

— Естествено.

— Има нещо, което не разбирам.

— Какво, господин Уинтър?

— Защо му е да ви убива? Защо просто не се скрие някъде? Няма да е трудно. Не би поел никакъв риск. Защо чисто и просто не изчезне?

— Мога да отговоря — обади се Фрида Кронер бързо.

Уинтър се обърна към нея.

— Защото той обича смъртта, господин Уинтър.

Другите двама кимнаха в знак на съгласие.

— Виждате ли, господин Уинтър, причината той да се различава толкова много от останалите и всички ние да се страхуваме от него до такава степен не е в това, че беше повярвал на гадната нацистка лъжа, че ще го оставят жив, ако им помага! Той не го правеше, за да защити семейството си, например... И такива оправдания сме чували... Правеше го, защото му доставяше удоволствие.

Тя потрепери.

— И защото беше по-добър в тази гадост от всички други.

— Иранищещрасе — добави равин Рубинщайн. Този път гласът му не се повиши, а остана равен и дрезгав. — Еврейското бюро за разследвания. Там Гестапо наблюдаваше ловците, а те на свой ред наблюдаваха нас.

— Свалиха звездите им — обади се Ървинг Силвър. — И те ни преследваха.

— Берлин... Виждате ли, самият Химлер обяви по радиото, че градът ще бъде Judenfrei! — добави равинът разпалено. — Но това не стана! Никога не е оставал без евреи! Когато руснаците дойдоха, в

развалините все още се криеха хиляда и петстотин души. Хиляда и петстотин от сто и петдесет хиляди! Но така или иначе, ние все още бяхме там, когато нахлуха танковете и изметоха нацистите в собствения им огън. Берлин никога не е бил „свободен от евреи“! Никога! Дори и само един от нас да беше останал, пак нямаше да е Judenfrei!

Саймън Уинтър кимна.

— Но този човек...

— Der Schattenmann — прекъсна го Фрида Кронер — прикриваше следите си по-добре от всички останали ловци. Говореше се, че който го види, ще умре. Ако чуеш гласа му, също умираш. Ако те докосне, също умираш... — Поколеба се, после добави: — Мазето на затвора „Плотцезе“. Ужасно място, господин Уинтър. Място, където ужасяващата смърт беше нещо нормално, а нацистите бяха измислили още по-страшни неща. Имаше куки за месо, гилотини, бесилки, всевъзможни уреди за изтезание.

— Казваха, че неговите ще са последните очи на жив човек, които ще видим — добави Ървинг Силвър монотонно. — Че дъхът му във врата е последното нещо, последният ни спомен.

— Ако наистина е било така, как бихте могли да го узнаете?

— Говореше се — отговори Фрида Кронер. — Носеше се във въздуха. Магазинер дочул от клиент. Полицай споменал нещо на някого от квартала. Някой подслушал чужд разговор в тролея. След това майките казваха на дъщерите си, както направи моята. Бащите казваха на синовете си. Ето така научавахме за Der Schattenmann. — Тя въздъхна дълбоко, сякаш думите ѝ причиняваха болка.

— Но вие тримата, господин Щайн и Софи... вие сте оцелели.

— Въпрос на късмет — отвърна равинът. — Случайност? Грешка? Нацистите бяха толкова стриктни. Сега, след толкова много време, понякога казваме, че са били свръхчовеци. Всъщност обаче повечето от тях бяха бюрократи и чиновници, дребни душици, които попълваха формуляри. Може би това е причината някои от нас да попаднат в товарните композиции за Аушвиц, вместо в мазето.

В този момент Ървинг Силвър изхлипа. Обърна се към него и видяха, че очите му са зачервени и че е закрил устата си с длан, сякаш за да попречи на думите да излязат. Отново дишаше тежко, с усилие.

— Брат ми — изхълца той, с юмрук пред устните — попадна в мазето.

Другите мълчаха.

— Горкият Мартин! — изохка Ървинг Силвър. — Горкият ми брат Мартин.

След малко се съвзе, вдигна очи към събеседниците си и поклати глава.

— Извинете ме. Тежко е да си спомняш, но трябва да се помни — каза той и въздъхна. — Всичко е само спомен. Ние помним. Помни и Der Schattenmann. Може би е смятал, че навремето ни е унищожил без остатък, но се е оказало, че не е така. Ще опита отново. По-големият ми брат представляваше опасност за него, затова...

— Баща ми — прошепна равинът.

— И майка ми — добави Фрида Кронер.

— Господин Уинтър, не е никак чудно — каза равинът. — Точно както каза Фрида. След като ние не можем да имаме покой заради това, което помним, защо той да е по-различен?

Саймън Уинтър изведнъж се почувства като попаднал в силно течение, което го тегли към дълбините, далеч от брега. Всички детективи работят по памет, помисли си. Едно престъпление прилича на друго. Четвъртото донякъде напомня третото. Дори и при най-своеобразното има някакви свързващи нишки — мотивът: алчност, например, оръжието: пистолет или нож, следите: отпечатъци от пръсти, кръв, нишки от дреха или косми и така нататък. И всички тези нишки водят към общото във всички престъпления. Престъплението, за което говореха тримата присъстващи обаче, не се поддаваше на описание.

Остана мълчалив, замислен. Стана много тихо.

— Струва ми се, че трябва да науча повече за този човек — заговори той накрая. — Кой е бил той? Вероятно някой знае името му, откъде е, подробности за семейството му...

След малко Фрида Кронер отговори:

— Никой не знаеше нищо със сигурност. Беше различен от другите.

— Беше различен — добави равинът тихо, — защото беше като нож в тъмнината. Хората познаваха останалите ловци. Ако ловецът те познава, има шанс да го познаваш и ти. Може би от синагогата, от

квартала, в който си живял, от лекарския кабинет или училището, от времето, преди да въведат расистките закони. При тях имаше шанс, ако си нащрек, винаги да бъдеш една крачка напред. Или да ги подкупиш. Или да се скриеш. Бяха предатели, безспорно, но някои от тях, дори към края, бяха запазили някакви човешки чувства у себе си... — Равинът въздъхна. — Никой обаче не знаеше кой е той. Сякаш нацистите бяха създали това чудовище. Този демон.

— Можете ли да опишете външния му вид?

— Беше висок, като вас... — започна Фрида Кронер, но Ървинг Силвър махна с ръка и поклати глава.

— Не, Фрида, не е така. Беше дребен човек, като язовец. И беше възрастен. Зрял...

— Не — намеси се равинът ядосано. — За да е жив, трябва да е бил млад. Млад, силен, умен и амбициозен.

Спогледаха се и замълчаха.

— Бяхме почти деца — продължи равинът. — Спомените ни...

— Аз бях малка, като Софи — прекъсна го Фрида Кронер. — Всички мъже ми се струваха ужасно големи.

— Бедният ми брат, Мартин, също беше голям и силен, а аз смятах, че всички мъже, които не са като него, са дребни и слаби.

— Вижте, господин Уинтър — намеси се равинът, — Der Schattenmann беше по-опасен от който и да било гестаповец. Беше като призрак. Където се появеше, ставаше тъмно, дори и в слънчев ден. Беше като... Като какво точно беше, Ървинг?

— Като блатен газ.

— И всички ние знаехме — продължи равинът хладно, — че ако открие някого, няма никакво спасение.

— А не можеше ли да се откупиш?

— И да, и не — отговори Ървинг Силвър. — Можеше да чуеш гласа му в някоя тъмна уличка, да обещаеш да му дадеш всичките си пари и да му ги дадеш, но Гестапо идваше при всички случаи. Човекът, който е разговарял с Der Schattenmann, неизменно отиваше в мазето, а семейството му попадеше в следващия влак за лагерите. Прикриваше следите си. Ако те открие, изчезваш безследно, все едно че никога не си съществувал.

Фрида Кронер си спомни нещо и изохка, после потрепери и вдигна нагоре ръка, но не каза нищо, когато останалите се обърнаха

към нея.

— Но Софи... Вие тримата, господин Щайн... Искате да кажете, че...

— Ставах грешки — прекъсна го равинът. — Никой не трябваше да остане жив, но понякога се случваше. Поради грешки. Сега, петдесет години по-късно, може би е дошъл, за да поправи тези грешки.

Ървинг Силвър потрепери, а Фрида Кронер избърса очите си.

Саймън Уинтър кимна. Беше му трудно да разбере страха, който виждаше пред себе си, но усещаше, че е изпълнил стаята. Огледа обикновените неща наоколо — голям месингов свещник, снимки на близки и приятели, красиво избродирана покривка. Всички тези предмети обаче сякаш бяха обгърнати от пелената на кошмарните спомени, въздухът сякаш бе пропит от отровна миризма.

Равинът се отпусна тежко назад.

— Трудно е да си спомняш такива неща на стари години — отбеляза той. — Все едно да откриеш, че се е появила нова болка. — Въздъхна. — Бях забравил какво значи да те преследват.

Останалите кимнаха в знак на съгласие.

Саймън Уинтър искаше да подаде ръка на този човек, да му помогне, но не можеше. Вместо това каза:

— Не разбирам нещо. Защо този човек е дошъл тук, в Маями Бийч, където живеят немалко оцелели? Нали рискът някой да го познае тук е значително по-голям, отколкото на друго място? Защо не отиде в Аржентина или Румъния, например? Някъде, където ще е много по-безопасно за него?

Ървинг Силвър поклати глава.

— Тук за него е най-безопасно.

— Защо?

— Помислете, детектив Уинтър — намеси се равин Рубинщайн. В началото говореше бавно, после все по-бързо. — Der Schattenmann не беше нацист. Не беше от Гестапо, нито от SS. Той е евреин, като всички нас. Никоя пронацистка организация, като „Одеса“ или „Железен кръст“ не би му помогнала да намери свободата си след войната. Бил е съвсем сам.

— Имало е и други възможности. Червеният кръст, организациите, които са помагали на прокудените да се завърнат по

родните си места или да се устроят другаде...

— Разбира се. С тяхна помощ аз самият попаднах тук.

— Аз също — кимна Фрида Кронер.

— При мен не беше така. Помогнаха ми далечни роднини — каза Ървинг Силвър. — Кой обаче би помогнал на изверг като Der Schattenmann? Руснаците? Щяха да го разстрелят веднага, без съд и присъда. Кой?

— Вие ми кажете — отвърна Саймън Уинтър.

— Сънародниците му. Тези, които е предавал — отбеляза Силвър.

— Ако обаче не са знаели кой е той.

— Разбира се. Предателите в лагерите бяха предадени на властите — отговори Силвър.

Равинът кимна в знак на съгласие.

— Няма как да не е знаел за тази опасност — добави той.

— Тогава как би постъпил, според вас?

Тримата се спогледаха. За момент Уинтър чуваше дишането им. Сякаш разговаряха, обсъждаха, спореха и преценяваха, сякаш мислите им безмълвно се сливаха, за да стигнат до едно-единствено заключение.

Равинът бавно разтри лицето си с ръка.

— Трябвало е да стане един от нас, оцелелите.

Фрида Кронер кимна.

— Разбира се. Как иначе?

— А как би могъл да фалшифицира миналото си?

Ървинг Силвър се намръщи.

— Той беше Der Schattenmann. Би могъл да направи каквото си поиска.

— Но... — Саймън Уинтър се поколеба, преди да продължи: — Нали е имало и други като него и те са били заловени?

— Като него? Не, никой не беше като него.

— А защо е дошъл тук?

— Защото ние сме неговите хора!

— Никой не ни познаваше по-добре от него. Затова се справяше толкова добре. Защо да се страхува от нас?

Равинът стана и взе „Унищожаването на европейските евреи“ от масата. Писмото на Щайн падна на пода, но никой не се наведе, за да

го вдигне. Тежкият том се поклащаше в ръката му. Не го отвори и Саймън Уинтър си даде сметка, че старият равин знае какво пише в книгата наизуст.

— Ако ще си спомняме онези времена — започна той, — да си ги спомняме както трябва. Объркване и несправедливост. Холокостът, детективе, беше като огромна машина за ликвидиране на евреи. За да могат обаче нацистите да се справят с тази задача — говореха за „монументалната задача“ във всички свои речи, по радиото и цялата пропаганда — им беше нужна помощ. Всякаква помощ, от всички възможни посоки.

— От папата, например, който не ги заклея — обади се Ървинг Силвър.

— От Съюзниците, които не бомбардираха лагерите или железопътните линии към Дахау или Аушвиц... — добави Фрида Кронер.

— От другите народи, като поляци, чехи, румънци, италианци, французи и германци, които гледаха всичко това и не реагираха. Истината е, детективе, че по един или друг начин целият свят им помагаше. Включително и някои от народите, които те се опитваха да унищожат.

Саймън Уинтър слушаше мълчаливо.

— Помислете за Аушвиц, детективе. След като нацистите правеха подбора си, някой трябваше да затвори вратата на газовата камера и да изнесе труповете накрая. Някой трябваше да поддържа огъня в пещите и някой да се грижи цялата машина да работи гладко. Често този някой бяхме самите ние.

Равинът седна на мястото си тежко, с книгата в ръка.

— Вижте, ние помагахме. Просто с факта, че живеем, каквото и да струваше това, помагахме, за да работи цялата машина...

Погледна към госпожа Кронер и господин Силвър.

— Щеше ли да е по-правилно, по-морално, просто ако бяхме умрели пред лицето на това зло, детективе? Над тези въпроси си блъскаат главите философите, аз съм само един стар равин.

Млъкна и поклати глава. Въздъхна тежко и продължи:

— Това беше безумие, детективе. Погледнете света, в който живеем днес. Понякога се замисляш и си казваш, че онова е толкова назад в миналото, че не е възможно да е било истина. Друг път обаче

осъзнаваш, че злото е живо и днес, не по-малко ужасно и кошмарно, че очаква удобен момент, за да надигне глава. Der Schattenmann беше по-жесток от всички. Беше по-лош от нацистите. По-лош дори от злите неща, за които пише Стивън Кинг.

— И сега — обади се Ървинг Силвър горчиво, — той е тук, сред нас. Като някаква инфекция.

— Струва ми се, винаги сред нас има някой като Der Schattenmann. Не е ли така? — попита равинът тихо.

Въпросът му остана без отговор.

— Можете ли да го откриете, детективе? — попита Фрида Кронер.

— Не знам.

— Ще опитате ли?

— Ако е тук. Ако това, което предполагате, е истина...

— Ще го потърсите ли, господин Уинтър?

Саймън Уинтър почувства как го изпълва огромна, кънтяща тъга. Отговорът сякаш се надигна през тъмнината.

— Да, ще опитам.

— Добре — кимна Фрида Кронер. — В такъв случай ще ви съдействам с всичко, което мога.

— Аз също — каза Ървинг Силвър.

— Разбира се, това важи и за мен — добави равинът. — Ще направим всичко възможно.

Фрида Кронер кимна, протегна ръка и си наля още една чаша кафе. Саймън Уинтър я наблюдаваше, когато отпи първата глътка и почувства вкуса на горчивата течност. Госпожа Кронер се усмихна, но студено.

— Добре. И когато го намерите, детективе, с наша помощ, ще го убиете.

— Фрида! — намеси се равинът. — Мисли какво говориш. В нашата религия се говори за опрощение и разбиране. Това са наши отколешни принципи.

Тя се обърна към Саймън Уинтър.

— Бих предпочела да говоря за справедливост — заяви тя. — Намерете го и го убийте.

Ървинг Силвър се наклони напред.

— Аз ще помогна. Ще направя всичко, което мога. Фрида обаче е права. Намерете го и го убийте, господин Уинтър. — Пое дълбоко въздух и добави: — Заради скъпия ми брат, Мартин. Заради родителите ми и братовчедите ми...

— ... и сестра ми — продължи Фрида Кронер тихо, — и нейния съпруг и двете ми малки племеннички, и баба ми и дядо ми, и майка ми, която се опита да ме спаси, и всички останали...

Саймън Уинтър не отговори. Погледна равина, който чакаше мълчаливо. Видя, че ръката му стисна книгата и затрепери още по-силно.

— Убийте го, детективе — продължи Ървинг Силвър. — Убийте го и на света ще остане един кошмар по-малко. Убийте го.

След това равинът също кимна.

ШЕСТ МОЛИТВА ЗА МЪРТВИТЕ

Саймън Уинтър се раздвижи неловко върху железния сгъваем стол, докато пред гроба говореше млад равин. Въпреки че хората бяха седнали под тъмнозелен сенник, осигурен от погребалния дом, обедната жега, нетърсена и неканена, се бе настанила сред опечалените. Сред тях преобладаваха възрастните хора и тъмните вълнени костюми, с които бяха, като че ли изпуснаха пара под огненото слънце. Саймън Уинтър ужасно искаше да разхлаби вратовръзката, пристегнала яката на бялата риза под единствения официален костюм, който притежаваше. Огледа се и си помисли: „Всички ние изглеждаме така, сякаш сме готови да последваме Софи Милщайн и ковчегата ѝ“. Почувства се леко засрамен заради непочтителността в тази мисъл, но си прости, с горчивата забележка, че съвсем скоро и той самият ще бъде положен в подобен сандък или изсипан в някоя урна, а някой друг, когото не познаваше и от когото не се интересуваше, щеше да мрънка нещо над главата му.

Равинът, нисък, заоблен човек, който мъжки се справяше с потта, която се събираше в стегнатата му яка, повиши глас:

— Тази жена, Софи Милщайн, беше изпратена в ада, за да се издигне над него и, чрез доброта и всеотдайност, подобно на феникс, да стане възлюбена съпруга на Лио и обожавана майка на нейния умен син Мъри...

Гласът на младия равин звучеше пронизително, пробощдаше като игла. Думите сякаш режеха неподвижния въздух. Погледът на Уинтър се устреми към бледосиния хоризонт, с надеждата да види облаци — някакъв знак, че се задава дъжд, който да направи следобедна поне малко по-приятен. Не видя. Въздъхна. Въздухът беше гъст и горещ, като дим.

Седеше сам, на последния ред. Изведнъж се ядоса на себе си, защото бе позволил горещината да го разсее.

Той може да е тук, каза си.

Някъде там, извън полезрението ти, скрит в онези дървета. А може би седи някъде сред присъстващите, облечен в траурен костюм. Ако наистина ловува, най-напред би проверил тук, сред приятелите на Софи.

Единственото, което не знае, каза си, е това, че някой го търси.

После се сепна и се остави на съмнението — ако такъв човек изобщо съществува.

Господин Финкъл и семейство Кадош, недалеч от него, слушаха унесено думите на равина. Госпожа Кадош стискаше бяла ленена кърпа, с която ту бършеше очите си, ту попиваше потта от челото си. Мъжът ѝ държеше някаква брошурка и я свиваше на руло, после я разгъваше и приглаждаше страниците. От време на време деликатно размахваше книжката пред себе си, в опит да разсее — неуспешно — горещия въздух.

Останалите съседни от „Съншайн Армс“ също присъстваха. Уинтър забеляза, че господин Гонзалес, собственикът, през цялото време, докато равинът произнасяше хвалебствената си реч, държеше главата си наведена. Дъщеря му също бе дошла на погребението. Беше висока колкото баща си и носеше тънка черна рокля, с която според Уинтър би могла да отиде и на оперна премиера.

Саймън Уинтър въздъхна. В продължение на шест месеца дъщерята на господин Гонзалес бе живяла в празния апартамент до този на Софи Милщайн. Тя доста често посрещаше там различни свои приятели и ги забавляваше енергично и ентусиазирано, като обикновено забравяше да дръпне пердетата, така че Уинтър да може да я гледа. Струваше му се, че знае, че я гледат, струваше му се също така, че не дърпа пердетата, като вид неизречена услуга. Когато се бе преместила в по-добър апартамент на Брикъл авеню, с нея си бе отишла и голяма част от енергията на „Съншайн Армс“.

Преди да седне до баща си, се бе обърнала назад, през рамо, достатъчно дълго, за да се срещнат погледите им и да му се усмихне тъжно, сякаш за да му напомни какво му липсва, откакто е заминала — това, въпреки тържествеността на момента и тягостните му мисли във връзка със смъртта на съседката му, успя да предизвика в душата му донякъде изненадващ, но общо взето приятен вътрешен смях.

— И днес всички ние чувстваме скръбната загуба... — продължаваше равинът съвсем предсказуемо.

Саймън Уинтър отдели поглед от дъщерята на господин Гонзалес и отново насочи вниманието си към присъстващите. Ако *той* е тук, помисли си, би трябвало да се вглежда в лицата, да търси, да рови в паметта си.

Направи му впечатление един мъж, вдясно от него, който не сваляше очи от равина. Нещо в него трепна. Защо си толкова любопитен?

След това обаче видя, че човекът прошепна нещо на възрастна жена, седнала до него. Тя докосна ръката му.

Не, помисли си Уинтър. Ти трябва да си сам. Не си ли винаги сам?

Ако съществуваш.

Наклони леко глава напред и се замисли. Беше казал на Ървинг Силвър, Фрида Кронер и равин Рубинщайн да не идват на погребението. Не искаше да даде на човека, от когото те толкова се страхуваха, шанс да ги открие, преди самият той да е решил какво ще предприеме по-нататък. Бяха възразили. Той бе настоял.

Огледа още веднъж присъстващите, лицата, които не познаваше, но те бяха твърде много. Софи Милщайн бе членувала в немалко женски организации, клубове за бридж и религиозни групи. На съгваемите метални столове седяха около стотина възрастни хора.

Думите на равина сякаш трептяха в горещината.

— Да преживееш толкова много и да бъдеш лишен от живот в самия му залез, това е непоносима трагедия...

Уинтър се огледа, за да потърси детектив Робинсън или младата жена от прокуратурата, но не ги видя никъде. Подозираше, че сред опечалените има човек от полицията — това беше нормална процедура по негово време при всички убийства с неизвестен извършител, дори когато заподозреният беше от друга раса или на различна възраст. Никой не можеше да каже дали убиецът няма да се появи, тласкан от любопитството си. Подозираше, че Робинсън е изпратил някой свой подчинен — цветът на кожата му не би позволил да седне сред присъстващите под сенника и да ги наблюдава незабелязано.

Естествено, човекът, изпратен от Робинсън, щеше да търси не когото трябва.

Саймън Уинтър въздъхна и сви юмрук. Почувства, че го обзема неконтролируем гняв, безсилна злоба.

Не знам нищо, каза си.

Имам работа с трима изплашени старци, няколко странни съвпадения и един кошмар от отминала епоха.

Отново погледна към хоризонта. Гневът му постепенно се превърна в чувство за вина. Наистина ли можеш да си спомниш как се прави такова нещо? Как от подозренията да стигнеш до твърди, неоспорими, истински факти?

Стисна зъби.

Започвай да действаш така, както някога, настояваше пред самия себе си.

Искаш ли пак да започнат да те наричат „детектив“? Тогава се дръж като такъв. Задавай въпроси. Търси отговори.

На първия ред, близо до гроба, някакво четири или петгодишно дете нервничеше и се опитваше да говори по-силно от равина, а майка му се мъчеше да го успокои.

Равинът млъкна за момент, усмихна се на майката, после продължи:

— Коя беше тази жена, Софи Милщайн, която даде толкова много от себе си, която постигна толкова много през своя живот? Чувствам, че трябва да науча повече за тази забележителна личност, така че уроците на нейния живот да ме поучат така, както са поучили нейния син, нейната снаха и любимите ѝ внуци...

Саймън Уинтър виждаше само гърба на Мъри Милщайн. Докато равинът говореше, той протегна ръка зад раменете на жена си и я сложи върху рамото на сина си. Равинът продължи с молитвата над ковчега на иврит, но Саймън Уинтър вече не чуваше думите и не чувстваше потискащата горещина. Виждаше единствено ръката на младия баща върху рамото на сина му, момчето, което бе опряло бузата си върху нея — окуражаващото докосване на бащата, прогонило само за миг всички детски страхове от смъртта и умирането.

Саймън Уинтър застана в самия край на опашката от опечалени, които чакаха ред, за да изкажат съболезнованията си. Искаше да има на разположение повече от няколко секунди, защото трябваше да поговори с адвоката. Когато хората оредяха и младият адвокат започна да търси с очи жена си и сина си, Уинтър се приближи до него.

— Господин Милщайн, аз съм Саймън Уинтър, съсед на майка ви.

— О, да, господин Уинтър. Майка ми е разказвала за вас.

— Съжалявам за загубата ви.

— Благодаря.

— Питам се обаче, дали полицията...

— Казаха, че напредват и че ще ме държат в течение. Вие също сте били полицай някога, нали? Спомням си, че майка ми...

— Да. Тук в Маями. Бях детектив.

— Майка ми ви ценеше. Обичаше всичките си съседи. Каква беше специалността ви?

— Убийствата.

Мъри Милщайн млъкна за миг, сякаш за да прецени тежестта на този кратък отговор. Беше нисък мъж, слаб, но жилав на вид, като бегач на дълги разстояния. Гледаше съсредоточено и внимателно, което подсказваше, че подробностите не му убягват. Саймън Уинтър реши, че ако пролива сълзи за майка си, адвокатът ще го направи, когато е сам. Изгледа Уинтър замислено, после каза:

— Полицията в Маями Бийч изглежда си разбира от работата. Това ли е и вашето впечатление?

— Да. Сигурен съм, че е така, но... Вижте, искам да ви задам няколко въпроса. Можем ли да отидем някъде, където да не ни безпокоят? Някъде по-далече от това? — Саймън Уинтър направи жест с ръка и видя, че равинът и собственикът на погребалния дом приближават към тях.

— Смятаме да летим обратно за Лонг Айланд тази вечер. Нещо конкретно ли искате да ме питате?

— Не... Да. Малко преди смъртта си майка ви ми каза нещо.

— Казала ви е нещо?

— Да.

— И това има някаква връзка със...

— Не съм сигурен. Във всеки случай съм обезпокоен. Може би защото съм стар и въображението ми е прекалено необузвано. Може да не е било нищо важно. Трябва да вярвате на тукашната полиция. Убеден съм, че смъртта на майка ви ще бъде разследвана както трябва.

Мъри Милщайн се замисли, след това отговори забързано:

— Днес следобед в апартамента на майка ми ще дойдат хора от една транспортна компания, за да уредим изнасянето на вещите й. В четири часа. Можем да поговорим тогава.

Уинтър кимна, а младият мъж се обърна и тръгна към приближаващите двама мъже.

Когато Мъри Милщайн пристигна, придружен от някакъв човек с жълтеникав костюм не по мярка, Саймън Уинтър вече чакаше до статуята на херувимчето. Двамата отидоха до вратата на апартамента, на която бе залепена голяма табела, забраняваща влизането без разрешение. Уинтър видя как младият адвокат се поколеба, с ключа в ръка. След това се обърна към мъжа с жълтеникавия костюм и каза:

— Не искам да влизам. Огледай мястото, после ела, за да се разберем. Не забравяй, че не бива да пипаш нищо.

Мъжът с костюма кимна, а Мъри Милщайн се обърна към Саймън Уинтър и седна тежко на стъпалата отпред.

— Искан да я настаня в дом за стари хора. Някое от местата във Форт Лодърдейл, които са специализирани за тази цел. Здравословен режим, двайсет и четири часова охрана, бинго, център за развлечения...

— Тя спомена за това.

— Не искаше и да чуе. Тук й харесваше.

— Понякога, когато човек остарее, промените му се струват пострашни от всякакви други опасности.

— Вероятно е така. Все пак, ако тези други опасности означават да те убият като куче, докато спиш... — В гласа на Мъри Милщайн се долавяше вина. — Вие същият ли сте, господин Уинтър?

— Да. Не. Кой знае? Аз също не бих отишъл в такъв старчески дом. Разбира се, ако все пак попадна на такова място, може би ще ми хареса.

— В това е проблемът, нали?

— Предполагам. — Уинтър седна на стъпалото до Мъри Милщайн.

— Не мога да вляза вътре — каза младият адвокат. — Мислех, че ще мога. Че трябва. Да видя къде се е случило. Сега обаче не искам да го направя. — Въздъхна и попита: — Има ли кръв?

Саймън Уинтър поклати глава.

— Не. Няма. Само е разхвърляно. Винаги е така. Мебелите са изпоцапани с черен прах заради отпечатъците, влизали са много хора... Майка ви щеше да се чувства неудобно от това. Тя поддържаше безупречна чистота.

Мъри Милщайн се усмихна.

— Сигурно би била ужасена, ако можеше да разбере, че е умряла сред безпорядък. — В гласа му имаше много тъга, въпреки леката усмивка, която извиваше ъгълчетата на устата му нагоре.

— Така е.

Младият адвокат въздъхна.

— Ужасно трудно е — отбеляза той тихо. — Отношенията ни бяха изпълнени с всевъзможни трудности от най-прозаично естество. Опитвах се да накарам майка ми да направи нещо, което тя не искаше да прави. Оплакваше се на жена ми. После изпращаше подаръци на внуците си и преставахме да ѝ се сърдим. Знаех, че остарява. Предполагах, че не ѝ остава много време. А исках да ѝ кажа толкова много неща. Когато баща ми почина, разбрах. Разбрах колко ужасно е да искаш да кажеш нещо на някого, но той да не може да те чуе. Още тогава реших, че ще кажа на майка ми всичко, което искам, преди да е станало твърде късно... Само че времето минаваше, едно, после друго, после трето, имах ужасно много работа, а времето лети толкова бързо, каквото и да правиш... И изведнъж всичко свършва, защото някакво гадно животно има нужда от десет или двайсет долара, за да си купи още една гадна доза кокаин или каквото и да е там, и смята, че за да я получи, си струва да отнеме живота на майка ми и...

Мъри Милщайн неусетно повиши глас, говореше гневно и разпалено, думите му отекваха из целия двор.

— Някакъв си шибан наркоман! Отрепка! Това смятат. Излива живота на майка ми в шибаните си вени или издимява бъдещето ѝ с лула! Искам като хванат това животно, да ми позволят да изтръгна сърцето му! — Млъкна, за да си поеме дъх. — Гаден изверг! — добави ядосано и се озърна, сякаш се бе почувствал неудобно, че е позволил на емоциите си да се проявят толкова явно пред всички. Втренчи се право напред за момент, после попита: — Смятате ли, че ще хванат това копеле?

— Не знам. Вече разполагат с много добри средства. Може би.

— Но може и да не го хванат, нали?

— Може. При повечето разкрити убийства се знае кой е извършителят от самото начало. Съпруг. Съпруга. Съдружник във фирмата. Наркопласьор. Който и да е. Когато пътищата на двама души се пресекат случайно...

— Е по трудно?

— Точно така.

— Говорихте ли с детектива? Чернокожия тип?

— Да, стори ми се съвсем компетентен.

— Надявам се да е така. Ще видим какво ще направи.

— Не преставайте да го притискате обаче — каза Уинтър.

— Моля?

— Обаждайте му се непрекъснато. Пишете писма до щатския прокурор. Пишете до вестниците, до телевизионните канали. Това ще помогне. По този начин делото ще остане най-отгоре, няма да потъне в нечие бюро.

— Случвало ли се е това? Просто да забравят за някой случай?

— На всеки детектив може да се случи. Карайте ги непрекъснато да си спомнят, може и да е от полза.

— Това е добър съвет.

Двамата замълчаха за момент, след това Мъри Милщайн посочи с ръка двора.

— Аз съм на трийсет и девет години, искам да се махна оттук колкото е възможно по-бързо и никога повече да не се връщам. Искам този вътре да сметне по-бързо колко ще струва изнасянето и да се кача на самолета, за да се прибере у дома. — Обърна се към Уинтър и добави: — Е, задавайте ми въпросите си.

— Вечерта, преди да я убият, майка ви се отби при мен. Беше много изплашена. Видяла бе някого от миналото. От Берлин, 1943 година.

— Така ли?

— Означаваше ли нещо за вас Der Schattenmann?

Мъри Милщайн се замисли, после поклати глава.

— Не. Не си спомням нищо такова. Der Schattenmann — повтори той, сякаш това щеше да опресни паметта му. — Не, нищо не ми говори.

— Майка ви разказвала ли ви е за преживелиците си през войната?

Мъри Милщайн поклати глава.

— Изглежда не знаете какви са най-често отношенията между оцелелите от Холокоста и техните деца.

— Така е.

— Те са... хм... проблематични. — Прокара ръка през челото си, сякаш за да прогони някаква неприятна мисъл, после продължи: — Тя не искаше да говори за лагерите. Или за живота си преди тях. Или за живота си, преди да се запознае с баща ми. Казваше, че животът ѝ е започнал в момента, в който баща ми я е довел тук, в Щатите. Знаете ли, че когато е дошла, не е знаела и дума английски? След това не само е научила езика, а взела решението, твърдо и необратимо, да заличи всякаква следа от германски акцент в говора си. Баща ми разправяше, че е оставала до късно през нощта пред огледалото, за да се упражнява.

Саймън Уинтър сви рамене.

— Разбирам — каза той.

— Не, не разбирате — възрази Мъри Милщайн с леко раздражение. — Не понасяше германски коли, германски продукти, нищо германско. Ако по телевизията се появеше нещо за Германия, тя изключваше телевизора. Макар че никога не се говореше за оцеляването ѝ, то доминираше над всичко у дома. Всичко, което правеше баща ми, всичко, което правех аз като дете, докато растях, до деня, в който я убиха, беше свързано по някакъв начин, недоизказан, негласен, по дяволите, не знам какъв, с това, което ѝ се бе случило. То винаги беше там. Винаги. — Мъри Милщайн поклати глава. — Израснах с призраци — добави той натъртено. — Шест милиона призраци.

— Но тя не е говорила за преживяното...

— Не на мен. Но е направила видеозапис. Миналата година. За библиотеката в Центъра за жертвите на Холокоста, тук, в Маями. Не съм го гледал, но знам, че го направи.

— Как разбрахте?

— Разбрах, защото ми изпратиха писмо. Молеха за помощ. Изпратих им пари. Обадих се на майка ми и казах, че искам да видя записа. Спорихме. Може би това беше единственият истински спор,

който бяхме водили от години. Както и да е, тя ми забрани... Докато е жива.

— Сега ще го видите ли?

— Не. Да. Не знам.

Мъри Милщайн стана. Мъжът с жълтеникавия костюм излезе от апартамента.

— Е? — подкани го Мъри Милщайн. — Колко?

— До Лонг Айланд? Всичко? Две хиляди и двеста долара. Всичко ще бъде пакетирано и описано. Това е нашата специална услуга — отговори човекът с костюма.

— Добре — каза Мъри Милщайн. — Сигурен съм, че е много специална. — Подаде му ключа. — Преди полицията да освободи апартамента, могат да минат седмица-две...

— Не се безпокойте, господин Милщайн. Обадете ни се и ще дойдем веднага. Ще ви изпратя договора.

Младият мъж кимна, после погледна часовника си.

— Е, аз ще тръгвам. Вие отидете.

— Моля?

— Отидете да видите записа, господин Уинтър. И после ми кажете мнението си за него.

Мъри Милщайн слезе няколко стъпала надолу, към двора, след това се обърна и каза през рамо:

— Избрах немски.

— Не разбрах.

— Учих немски език. В гимназията. Задължително трябваше да учим някакъв чужд език и аз избрах немски. Тя се възмути. Почти не ми проговори цялата учебна година. Дори не желаше в къщата ѝ да влезе немски речник и трябваше да уча всичко в училище. Завърших курса с отлична оценка.

Уинтър не знаеше какво да отговори. Струваше му се, че понякога в света се акумулират ужасно много страдания и болка, които се стоварват, невероятно несправедливо, право в сърцата на хората без късмет.

Мъри Милщайн сякаш се замисли дълбоко, само за секунда, след което каза:

— Знаете ли какво означава?

— Кое? — Саймън Уинтър вдигна очи, почти стреснат, като че ли мислите му се бяха устремили някъде далеч, а гласът на младия мъж го бе върнал на земята.

— Der Schattenmann — отговори Мъри Милщайн. — Знаете ли какво означава?

Саймън Уинтър поклати глава. Не му бе минало през ум да попита какво означава думата.

— Означава „човекът сянка“. — Направи пауза и добави: — Питам се какво ли е имала предвид.

Но Мъри Милщайн не изчака, за да получи отговор. Обърна се и закрачи бързо през двора, покрай херувимчето с тръбата, чиято музика, помисли си старият детектив, в този случай е траурна.

СЕДЕМ НЕОТЛОЖНОСТ

Когато Еспи Мартинес отиде на работа в прокуратурата сутринта след убийството на Софи Милщайн, я очакваха две съобщения. Едното беше да се обади на Уолтър Робинсън, а другото — да отиде при шефа на отдела по криминални дела. Веднага си даде сметка, че ще иска да му докладва докъде са стигнали нещата с разследването, така че макар и на бележката да беше написано „НЕЗАБАВНО“, с червен химикал, тя забързано отиде в малкото си кабинетче и веднага набра номера на отдел „Убийства“ в полицията.

Уолтър Робинсън се обади след първия сигнал.

— Госпожице Мартинес — каза той, — радвам се, че се обадихте.

— Детективе, вика ме шефа и иска да му докладвам за разследването по снощното убийство. Какво можете да ми кажете?

— Най-напред ще кажа, че не бива да се безпокоите прекалено много заради Ейб Ласър. Особено денем.

Еспи Мартинес искаше да се усмихне, но си наложи да говори сдържано, за да прикрие тревожността си.

— Ще иска да му кажа докъде сме стигнали, детективе. Докъде сме стигнали?

Робинсън понечи да отговори нещо, но промени решението си и попита:

— Притискат ли ви вече?

— Не — отговори тя. — Засега. Но мисля, че скоро ще започнат.

— Така си и мислех — отвърна той. — Е, тази сутрин получих предварителните доклади от аутопсията и огледа на местопрестъплението. Смъртта е настъпила вследствие на задушаване. Бележите по гърлото на жертвата показват, че разстоянието между палеца и показалеца на убиеца е четиринайсет сантиметра. Няма следи от сексуална гавра. В кръвта на жертвата има следи от долмейн. Това е често предписван сънотворен препарат. Има някакви следи от

съпротива, но тя не е продължила дълго. Само първите няколко секунди. Била е под влияние на сънотворното, така че е разбрала какво става, едва когато онзи е започнал да я души. Не е имала време да реагира. По ръцете ѝ няма наранявания, които да говорят за някаква сериозна съпротива...

Робинсън изреждаше подробностите от последните мигове живот на Софи Милщайн с професионален, безпристрастен тон. Еспи Мартинес слушаше и се опитваше да свърже думите от сухия доклад с реалния ужас, който ги бе породил, но след малко установи, че не е в състояние.

— Всъщност, това донякъде ме безпокои — отбеляза Робинсън тихо.

— Кое?

— Това, че този тип е влязъл в апартамента, убил е спяща жена, после е претършувал мястото по най-бързия начин и е изчезнал. Тук има нещо гнило.

— Какво?

— Защо му е било да убива спяща жена? Защо просто не е взел каквото му трябва и не се е чупил?

— Сигурно се е събудила.

— Може би. Но тогава защо не е изпищяла истински? Защо не се е съпротивлявала както трябва?

— Съседите твърдят, че са чули вик.

— Да, но не писък. Чули са вик. Ами котката? Защо е убил проклетата котка?

— Може да е вдигнала шум.

— Котка да вдигне шум? Ако беше някой пудел или друга лаеща играчка, може би да, но котка... Не. Глупавото животно по-скоро би изсъскало и би изчезнало през вратата.

— Тогава? — попита тя.

— Нищо. Просто ми направи впечатление.

Еспи Мартинес си спомни вкочаненото тяло на котката, изцъклените очи, оголените зъби. Потрепери. Наистина е странно, помисли си тя, но какво от това? Реши да не мисли повече за тези неща и заговори престорено дръзко:

— Е, и? Какво тогава?

— Нищо.

— В такъв случай продължавайте, слушам ви.

Робинсън въздъхна и отново насочи вниманието си към купчината листове пред себе си. Мина му през ума, че през по-голямата част от съзнателния си живот или е чел, или е изготвял доклади.

— Добре. Да видим какво има тук... Аха, на шията на жертвата има разрез, направен след смъртта.

— Да? И?

— През последните няколко седмици в квартала е имало доста взломни кражби. Очакваме да ни изпратят подробности по случаите и не е изключено да свържем нашия човек с тях.

— Добре. Звучи разумно. Какво друго?

— Какво друго?

Еспи Мартинес погледна часовника на стената и си даде сметка, че шефът ще започне да я търси.

— Детективе...

— Всъщност, можете да ме наричате Уолтър. Да си говорим на „ти“, както с повечето ваши колеги.

— Трябва да отида при Ласър.

— Искаш да знаеш дали съм оптимистично настроен, нали? Е, отговорът е не. Никога не съм настроен оптимистично, когато имам работа с подобни случаи. Статистически, в национален мащаб, се разкриват един от всеки три. Тук, при нас, е малко по-зле, но правя всичко възможно. Ласър знае за какво става дума. Не му позволявай да те мачка.

— Добре, Уолтър, ще се постарая. — Засмя се, съвсем леко. — Само че кръвта, която се стича по кучешките му зъби, ме разконцентрира, така че бъди добър и ми кажи нещо, което би помогнало убиецът на Софи Милщайн да получи смъртната присъда.

— Искаш да знаеш по какви улики ще осъдим убиеца, нали?

— Аха. — Еспи Мартинес не беше в състояние повече да прикрива безпокойството си.

— Лошото в случая е, че няма пистолет, който да проследим. Това още повече ще ни затрудни. Ако имаше оръжие, щеше да е друго. Пистолетите вдигат шум, оставят следи, които лесно се изследват в лабораторията, и убийците общо взето не са толкова умни, че да се отърват от тях така, че да не ги намерим. Няма и нож. Знаеш ли, че

удушаването е много ефикасен начин да видиш сметката на някого? Контактът между убиеца и жертвата е сравнително малък. Все пак нашите момчета откриха два отпечатъка на шкафчето и още един на кутийката за бижута, която намерихме по-късно. Освен това свалиха фрагмент от отпечатък, палец, от шията на жертвата, макар и все още да е рано да се каже дали ще влезе в работа, или не. Това се случва рядко. Ако открием чии са тези отпечатъци, струва ми се, че и най-некомпетентният прокурор ще може да окошари това копеле.

— Аз не съм некомпетентна, детектив Робинсън.

— Не исках да кажа това...

Настъпи тишина. Уолтър Робинсън си помисли, че едва ли би могъл да каже нещо по-глупаво на Еспи Мартинес.

— Добре. Разбрах по какъв начин ще осъдим убиеца. Чудесно. Има обаче един проблем. Как смятате да го хванете?

— Най-напред ще сверим най-добрите отпечатъци, които намерихме, с отпечатъците от другите взломни кражби в района и в града през последните няколко месеца. След това ще се заемем със заложните къщи, за да видим дали някъде няма да се появят откраднатите бижута. Синът на госпожа Милщайн описа много добре повечето от тях. Вече разпратих нужната информация. Освен това ще търсим огърлицата с името на Софи.

Еспи Мартинес се подразни от пренебрежението, с което детективът назова жертвата на малко име, но не каза нищо.

— После?

— После ще се надяваме да извадим късмет. Ще пуснем отпечатъците през търсачката на областта, но не знам дали...

— През кое?

— Компютъра. Онзи, мощния, дето го купиха с федерални пари миналата година. Сравнява открити на местопрестъплението отпечатъци с отпечатъците, които се пазят в архива.

— Ще свърши ли работа?

— Понякога върши. Но само ако престъпникът е бил арестуван през последната година. Ще видим.

Еспи Мартинес се изправи и застана до бюрото си.

— Е, ще ми кажеш ли още нещо, преди да отида при Ласър?

— Ами това, че ме чакат още шест нерешени случая.

— Но този ще чака първи на опашката, нали? — каза тя и затвори.

Уолтър Робинсън задържа за миг утихналата слушалка до ухото си и се зачуди що за човек е Еспи Мартинес, когато не е изплашена. После се зачуди дали изобщо някога не е изплашена.

Ейбрахам Ласър беше набит мъж, с увиснали мустаци и гъста, прошарена със сиво черна коса, която сякаш изригваше от главата му като вулкан. Тя винаги бе в конфликт със склонността му да носи елегантни италиански двуредни костюми и излъскани до блясък обувки. Докато крачеше из лабиринта от офиси на шестия етаж на съдебната сграда, спокойно можеше да мине за въплътен кошмар на всеки моден дизайнер. Когато се явяваше в някоя от съдебните зали на четвъртия етаж, винаги показваше озъбен нрав и саркастичност, които даваха повод на адвокатите на защитата да се присмиват зад гърба му, но и да се страхуват от него. За Ейбрахам Ласър бе много важно да тормози както противниците си, така и хората, които работеха за него.

Еспи Мартинес работеше в отдела му от два месеца. През това време се бе срещала с него очи в очи само пет или шест пъти, за да иска разрешение да се споразумее със защитата. Искането на разрешение бе станало практика, след като един злополучен колега се бе съгласил, на своя глава, да се споразумее с адвоката на защитата по дело за домашно малтретиране, след което отървалия се леко съпруг, който иначе не би имал големи шансове, бе излязъл от съда, бе взел автоматичната карабина от колата си и си бе пръснал черепа, след като бе застрелял жена си и двете ѝ сестри пред входа на съда. После в прокуратурата се говореше, че за прокурора, допуснал всичко това, щяло да е по-добре също да бе загинал в стрелбата, което било за предпочитане пред титаничния гняв на Ейб Ласър.

Еспи Мартинес пое дъх пред вратата на кабинета му, почука и влезе.

Секретарката на шефа вдигна очи към нея и ѝ се усмихна.

— Влизай. Очаква те. — И демонстративно погледна часовника си.

— Трябваше да говоря с детектива — обясни Еспи Мартинес.

— Влизай направо, скъпа — кимна секретарката.

Тя отвори смело вратата и влезе. Ласър беше зад бюрото си и говореше по телефона. Махна ѝ с ръка да седне и продължи разговора си. Тя се огледа. По стените висяха няколко поставени в рамки дипломи и свидетелства за членство в различни юридически колегии. Освен това видя и задължителните снимки на Ласър с различни щатски и областни политици, включително и една, цветна, увеличена, с губернатора — двамата бяха по къси панталони и тениски, стояха на някакъв кей и държаха в ръце по една голяма умряла риба.

Малко встрани от тези снимки имаше други, старателно ретуширани и поставени в сиви метални рамки. На тях нямаше политици — това бяха полицейски фотографии, в профил и анфас, направени в областния затвор. Еспи Мартинес се втренчи във физиономиите, които я гледаха намръщено от стената. Четирима от седемте бяха чернокожи, двама приличаха на латиноамериканци — единият бе татуирал сълза под окото си, а другият имаше зловещ белег, който разсичаше веждата му. Имаше само един бял мъж, чиято физиономия беше злобна и неприветлива. Еспи Мартинес разгледа лицето му добре, после се вгледа в един от чернокожите. Изглеждаше сънлив и безразличен, сякаш да го снимат в затвора за него беше досаден навик.

Ейб Ласър изведнъж започна да говори силно:

— Слушай, дявол да го вземе! Ако отпечаташ това преди да вляза в съда, копелетата ще се измъкнат! Ще се отърват, разбираш ли?! Искаш ли това да ти тежи на съвестта?

Закри слушалката с длан, усмихна се на Еспи Мартинес и прошепна:

— Шибаният „Хералд“ се е докопал до показанията на Абела за побоя.

Еспи Мартинес кимна. Енрике Абела бе шофирал с превишена скорост, бе накарал няколко полицейски коли да го гонят из града като бесни, а когато най-накрая се бе предал, се бе държал непочтително и бе псувал ченгетата. Около четирийсет и пет минути след това се бе оказал в областния затвор с три счупени ребра, множество натъртвания и едно око, което можеше и да загуби способността си да вижда.

Ласър се завъртя рязко на стола.

— Не, дявол да го вземе, ти ме слушай! Изчакай, докато не връчим обвинителните актове. Ще ги пипнем, гарантирам ти.

Обещавам ти да ти кажа, само на теб, когато тези копелета се явят, за да им вземат отпечатъците и да ги снимат. Ти ще си единственият журналист там, схващаш ли? Ето това е сделката.

Замълча за момент, докато слушаше, после пак се разкрепя:

— Не, мамка му, не бива да говориш с никакъв шибан редактор! Познаваме се от десет години! Ако след всичкото това време не можеш самостоятелно да вземеш решение и да получиш първи информацията, само защото си мълчал известно време...

Ейб Ласър започна да кима. Усмиваше се. Гласът му моментално омекна.

— Разбира се, че ти имам доверие. И ти ми имаш доверие. Всички си имаме доверие. Ти ще получиш нещо, аз ще получа нещо и всички ще сме доволни, нали?

Изведнъж се наклони напред и заговори тихо, хладно и заплашително:

— Ако ме прецакаш обаче, няма да видиш материал от тази служба още сто години. Нито пък новия задник, с който ще те сменят в редакцията. Или неговият заместник. А ти ще свършиш в някое третокласно издание, където ще работиш за трохи.

Последва кратка пауза, след това Ейб Ласър се разсмя и се облегна назад.

— Да, може би си прав. Разбрах те.

Пак закри слушалката и обясни:

— Кучият му син казва, че съм щял да имам късмет, ако свърша като обвинител по дела за минаване на червено и хвърляне на боклук по улицата в някое гето.

И пак се върна към разговора си:

— Договорихме се, нали? Добре. Искаш ли да излезем да хапнем някой път? Мой ред е да черпя? Май е твой. Добре, обади се на секретарката ми.

— Можете ли да направите това? — попита Еспи Мартинес. — Имам предвид, да му обещаете, че няма да има други репортери, когато се предадат онези ченгета?

— Разбира се, че не — отговори Ейб Ласър.

Усмихна ѝ се и подреди някакви документи на бюрото си, после се обърна към прозореца и се загледа навън, към града, който се простираше отвъд ниската, солидна сграда на областния затвор.

— Е, Еспи, знаеш ли къде живея?

Въпросът я изненада.

— Не. Не мисля, че знам...

— Имаме чудесна къща край едно голф игрище край самия бряг. Стара, строена в началото на века. Знаеш какви са — високи тавани, кубински теракот, прозорци в стил арт деко. Жена ми отделя по-голямата част от времето си за да оправя едно или друго, защото всяка седмица се поврежда по нещо. Водопровода. Покрива. Климатичната инсталация. Вчера гръмна електрическата инсталация. Знаеш ли колко горещо беше снощи?

— Да, но...

— Да, но аз седя тук, Еспи, и се чудя как да тикна онези ченгета в затвора и се радвам, че шибаният Енрике Абела не е черен, защото иначе щеше да има бунтове, но пък от друга страна си мисля, че той е кубинец и че онези копелета ще създават всевъзможни политически проблеми, докато у дома е четирийсет градуса над нулата и ремонта на шибания климатик ще ми струва три хилядарки, а в това време потта от челото ми се стича по спортната страница, която се опитвам да чета, и на фона на всичко това, познай кой ми се обади по телефона!

Еспи Мартинес не отговори. Не смяташе, че би трябвало да прекъсва монолога на шефа си с прозаични въпроси.

Ейб Ласър се наклони напред и се усмихна, но без удоволствие.

— Обади се шибаният ми равин.

— Моля?

— Моят равин. Равин Лев Самюелсън от храма „Бет-Ел“. Не разговарям с този тип, освен веднъж годишно, когато събира пари за държавни облигации на Израел. Снощи обаче не искаше да ми продава облигации. Знаеш ли какво искаше да му кажа?

— Кога ще арестуваме убиеца на Софи Милщайн.

— Точно така. Явно някакъв друг равин, от някакъв друг храм, някъде по Саут Бийч, му се е обадил, защото онзи по някакъв начин е разбрал, че равин Самюелсън ме познава, и знаеш ли какво? — Ейб Ласър удари с юмрук по масата. — Аз не можах да му кажа! Така че ти ми кажи — кога ще арестуваме убиеца на Софи Милщайн. Кой детектив разследва случая?

— Уолтър Робинсън.

Ейб Ласър се усмихна.

— Добре. Той поне има някаква представа какво прави и не е пълен и абсолютен боклук. Та какво каза той?

— Работи по случая.

Ласър поклати глава.

— Искам да чуя нещо по-добро.

— Според докладите от аутопсията и огледа на мястото...

— Не ме интересува. Намерете ми убиеца. Тогава ще мога да отида при моя равин и да му кажа, че прокуратурата продължава да спазва принципа, установен в Изход, 21:12. Чела ли си този пасаж, Еспи?

— Не съм.

— Погледни го. — Ласър стана и посочи вратата. — Това е първият ти истински случай, нали?

— Занимавах се и с делото „Уилямс“. Взломните кражби. Писаха във вестниците...

— Знам. Заради това те взех в отдела си. — Излезе иззад бюрото и отиде до стената, където висяха седемте снимки на затворниците. — Забелязах, че ги гледаш. Знаеш ли кои са?

— Не.

— Това са седемте престъпници, които лично съм осъдил на смърт. Трябва да сваля този тип отгук, защото го екзекутираха миналата година. Името на господина беше Блеър Съливан и бе ликвидирал толкова много хора, че не мога да ги преброя. Две хиляди и двеста волта безплатно от името на щата Флорида и толкова. Отиде при Създателя си с псувни, с гадни приказки и без да се разкае, което аз лично не бих препоръчал особено. Както и да е, продължавам да го държа тук, сред себеподобните му, по сантиментални причини.

Еспи Мартинес не можеше да си представи какви точно могат да са тези причини, но във всеки случай беше сигурна, че не са сантиментални.

— Хванете убиеца на Софи Милщайн и ще можеш да закачиш на стената в кабинета си снимката на убиеца, а аз ще мога да се обадя на моя равин и всички ще са доволни. С изключение на убиеца, разбира се. И Софи Милщайн.

Вдигна очи към Еспи Мартинес.

— Изход 21:12. В края на седмицата искам да ми докладваш пак. Постарай се да има напредък. Започни да натискаш Уолтър Робинсън

още днес. И, за бога, изобщо не го слушай, когато започне да се жалва от многото други случаи, които са му на главата. Кажу му, че има само един случай. Случаят на моя равин.

След това Ейб Ласър направи рязък жест с ръка, отпрати я и се върна при книгата на бюрото си.

Еспи Мартинес излезе бързо от кабинета и затвори вратата, но не си отиде, а спря пред секретарката му.

— Имаш ли Библия подръка? — попита я.

Секретарката кимна, бръкна в едно чекмедже и извади подвързана с кожа Библия.

— Страница седемнайсет — каза тя и се върна към работата си.

Еспи Мартинес разгърна бързо тънките листове. Не й бе трудно да намери текста — беше отбелязан с жълт маркер:

Който удари човек смъртоносно, непременно да се умъртви...

Уолтър Робинсън стоеше на тясната уличка зад „Съншайн Армс“, до контейнера за боклук, където бяха открили кутийката за бижута на Софи Милщайн, и не обръщаше внимание на вечерния задух.

Разсъждаваше методично и систематично, докато правеше дисекция на престъплението, като от време на време спираше, за да си запише нещо в бележника. Върна се до мястото, където бе стоял Кадош, съседът, когато бе видял престъпника. Кадош, помисли си, трябва да го е видял, когато се е обърнал и е изхвърлил кутийката. Видял е лицето му за част от секундата. След това онзи е хукнал. Дали е разбрал, че са го видели? Да. Значи се е паникьосал. Не е разсъждавал. Просто е хукнал и е решил, че трябва на всяка цена да се чупи.

Уолтър Робинсън стигна до края на уличката и сви по пряката.

Е, мой човек, кръвното ти налягане сигурно се е вдигнало до небето. Сърцето ти е пробило дупка в гръдния кош, адреналинът е бумтял в ушите ти. Дишал си учестено, възбудено, изплашено, загубил си ума си, дори не си успял да помислиш за пликчето дрога, който би

могъл да си купиш. Искал си просто да се чупиш оттук, нали? Било те е страх и просто си искал да се махнеш. Да си в безопасност.

Какво си направил?

Очите му се насочиха надолу, към Джеферсън авеню.

Имал ли си кола? Възможно. Нещо старо и раздрънкано. Или си я продал преди няколко седмици, защото са ти трябвали пари? А може би си взел кола от някой приятел? Или някой приятел те е докарал дотук? Някой друг идиот с размекнат мозък, който търси лесна плячка? Може би. Но се съмнявам. Размекнатите мозъци не стават добри приятели.

Откъм голямата улица се разнесе ръмжене на автобус. Уолтър Робинсън се послуша. Продължаваше да мисли.

А може би си се възползвал от чудесния ни обществен транспорт, за да дойдеш дотук и после да се прибереш? Може би автобус Д-50? С него би стигнал до Четирийсет и втора улица. След това може би си се прехвърлил на Г-75. С него си минал по моста „Джулия Татъл“, до Либърти Сити, у дома, в безопасност.

Ноцта започваше да изяжда останките от деня.

Това ли си направил? На автобуса ли се качи, за да избягаш?

Ако убийството на Софи Милщайн е било само следствие от грабежа, тогава да, абсолютно, каза си Робинсън.

Бавно се върна при колата си. Чувстваше, че в свят, в който убийците могат да се возят на обществения транспорт, има нещо дълбоко погрешно. След това осъзна колко безумна е тази мисъл. Убийствата са нещо съвсем обикновено, каза си, обикновено като автобусна спирка, например. Седна зад волана на служебната кола без обозначения, включи на скорост и бавно потегли към автобусния терминал.

Изгорелите газове сякаш се сливаха с горещината, останала от деня, и образуваха гъста, лепкава, отровна смес. Уолтър Робинсън имаше чувството, че си пробива път през плетеница от паяжини — като в мазе или на стар таван. Питаше се как човек изобщо би могъл да диша в сградата на терминала, въпреки че бе конструирана като голям покрит паркинг, а в стените имаше специални отвори за проветрение.

Но, помисли си той, никой уважаващ себе си порив на вятъра не би влязъл в това отровно пространство.

Нощната диспечерка, която работеше в малък офис, запрелиства дневника. Беше навъсена жена на средна възраст, с морковено червена коса, навита като каска на главата ѝ, която говореше непрекъснато ту на него, ту на самата себе си. Докато тя търсеше нужната страница, Робинсън видя календара на стената. Месец август беше илюстриран с една не особено привлекателна изрусена блондинка, възпълна, с увиснали гърди, която се усмихваше пред обектива донякъде глупаво. Детективът се зачуди защо диспечерката се примирява с този месец август на стената, който сякаш ѝ се подиграваше.

— Ето го. Боже мой, защо тези шофьори не се научат да попълват формулярите както трябва! Ето го това, което ви трябва, детективе.

Той се наведе над дневника, а диспечерката продължи да говори:

— Ето това са маршрутите, които минават най-близо до онова място. Какво става с този свят, боже мой, да убият безпомощна старица у дома ѝ! Прочетох във вестника. Онази нощ имахме само една смяна шофьори и един, който още се обучава, на номер шест. Никой не е докладвал никакви инциденти, освен... аха, ето този е записал, че при Джеферсън е изхвърлил от автобуса двама тийнейджъри, защото слушали касетофон много силно. Мразя тази музика. Какво толкова им харесва в нея, нямам представа. Обичам кънтри. Този рап... Това е странно...

— Кое?

Диспечерката го погледна като че ли е смахнат.

— Ами... Тези хлапета с касетофоните... Посред нощ... Кой знае какви оръжия мъкнат със себе си? Ако спреш автобуса и ги изхвърлиш, може да ти теглят и куршума. Не, благодаря, детективе. Ако бях на мястото на шофьора, щях да ги оставя да се возят и да слушат гадната си музика колкото искат силно.

— Значи няма други инциденти?

— Няма. Не и онази нощ. Само че тези формуляри се попълват много трудно и, дявол да го вземе, не мога да разбера защо ги искат в три екземпляра. Повечето шофьори изобщо не си правят труда да пишат всичко, така че някой може и да помни нещо от онази вечер. Шофьорите виждат много неща в града.

Той кимна и диспечерката му показа мръсната стаичка на шофьорите, в която имаше автомат за газирани напитки, автомат за цигари и автомат за бонбони, на които висяха табели „НЕ РАБОТИ“. Двама шофьори седяха на изтърбушено канапе с тапицерия от изкуствена кожа и чакаха да започне смяната им. Когато Робинсън влезе и се легитимира, те вдигнаха глави.

Щом им обясни за какво е дошъл, по-възрастният — плешив, с ивица посивяла коса над ушите, кимна.

— Аз и хлапето бяхме по този маршрут тогава — обясни той.

— Т-т-точ-ч-чно така — запелтечи другият, значително по-млад, с доста по-чиста и спретната синя униформа.

— Помните ли какво стана онази нощ? — попита Робинсън.

— Повечето нощи са почти еднакви. Насам, после натам. Насам-натам. Късно вечерта се качват предимно уморени хора и пияници. Не знам дали ще мога да си спомня нещо конкретно.

— Млад чернокож мъж. Нервен. Припрян. Забързан.

— Не...

— Ра-ра-разбира се, имаше един, не п-п-п-омниш ли? Т-т-трябваше да му изк-к-крещиш д-д-да седне — намеси се по-младият и погледна към възрастния си колега с нетърпение.

Той вдигна объркано очи към тавана.

— Не обичам да се забърквам в неприятности — промърмори с половин уста. — Не е моя работа. Работата ми е да карам автобуса.

— Разкажете ми — настоя Робинсън.

— Няма много за казване. Онзи тип се качи. Пусна някакви монети в кутията. Автобусът беше почти празен, но той стоеше прав, вираше се нервно, както каза, през прозореца и ми викаше да карам по-бързо и да не се мотая. Като че ли страшно бързаше. Извиках му да седне, а той ми каза да вървя на майната си. После аз му казах, че ще спра и ще му откъсна главата и така нататък. Това продължи минута-две, знаете как е... майната ти, майната ми... след две спирки станах и му казах или да сяда, или да слиза. Седна. Не е кой знае какво, детективе, случва се непрекъснато.

— Къде слезе?

— На Годфри Роуд. Сигурно се е качил на автобус за центъра. Не съм сигурен, но така си мисля.

Уолтър Робинсън кимна.

— Ако го видите, ще го познаете ли?

— Може би. Да, сигурно.

— С-с-сигурно — обади се и по-младият.

— Ако го видите, обадете ми се. Ще ви потърся пак. Може да се наложи да погледате малко снимки.

— Тук сме.

Робинсън излезе от терминала. Подмина няколко пресечки до Колинс авеню, паркира и отиде до дървената променада, която военните бяха направили, за да има къде да се разхождат старците. Облегна се на парапета и се загледа във вълните. Бяха малки, едва забележим намек за мощта на океана, и се плискаха в пясъка долу. Прочисти дробовете си с топлия солен въздух и се замисли. Беше прав, дявол да го вземе. Качил се е на проклетия автобус. Сега може би ще имаш шанс.

Пое дълбоко въздух и си каза: „По дяволите статистиката“.

Говореше на нощното небе, притъмнялата вода и човека, който според него бе убил Софи Милщайн. „Мислеше си, че можеш просто ей така да обереш една старица и да я убиеш? Сгрешил си.

Ще те открия.“

ОСЕМ

ЖЕНАТА, КОЯТО ИЗЛЪГА

Младата жена затъмни щорите и стаята доби сивкав вид. След няколко секунди суетене около видеоманетофона, на екрана се появи бяла ивица.

Той се наведе напред и напрегна слух. Младата жена седна до него.

Лицето на Софи Милщайн изразяваше смесица от притеснение и угриженост. Уинтър забеляза, че е с една от по-официалните си рокли и че е направила прическата си старателно. Беше с бели ръкавици и стискаше подходяща чанта. За момент се зачуди как така е пропуснал да я види, като е напускала апартамента си, облечена като за сватба.

— Добре ли изглеждам? — попита тя неспокойно.

— Изглеждаш отлично — отговори глас зад кадър.

— Тревожеш се — каза Софи Милщайн. — Никога не съм се виждала на телевизионен екран и исках да изглеждам добре. Тази рокля...

Гласът ѝ заглъхна, интонацията ѝ беше въпросителна.

— Изглеждаш много добре — потвърди пак гласът зад кадър. Саймън Уинтър го позна — беше на младата жена, която седеше тихо край него.

— Не знам какво трябва да правя — продължи Софи Милщайн.

— Просто се успокой и не мисли, че пред теб има камера — каза окуражаващо младата жена.

Софи Милщайн се раздвижи неловко.

— Не съм убедена, че това е добра идея.

— Не обръщай внимание на камерата, Софи. Ще свикнеш с нея много бързо. В началото всички са неспокойни.

— Така ли? Наистина ли всички?

— Да, всички.

— Е, това ме успокоява донякъде. Не знам обаче какво се очаква от мен да кажа.

— Какво искаш да кажеш?

— Всъщност нямам много за казване. Никак не е много.

— Но ти дойде тук — каза младата жена тихо. — Нещо те накара да дойдеш и да ни разкажеш. Какво?

Софи Милщайн се поколеба отново и Саймън Уинтър видя как очите ѝ се присвиват съсредоточено.

— Всички те трябва да узнаят — отвърна тя.

— Кои всички?

— Всички, които са твърде млади, за да помнят.

— Какво трябва да узнаят? — подкани я жената зад кадър.

— Какво беше тогава. Истината. Защото действително беше така.

Софи Милщайн присви устни и скръсти ръце на гърдите си.

След кратка пауза, гласът на младата жена — успокояващ, увещаващ — я подкани:

— Защо не ми разкажеш какво се случи с теб? Това ще бъде много добро начало.

Софи Милщайн отвори уста още веднъж, после пак я затвори. Саймън Уинтър видя, че долната ѝ устна трепери едва забележимо. Остана така почти цяла минута. Видеомагнетофонът записваше мълчанието ѝ.

Най-накрая Софи Милщайн изпъшка, сякаш досега бе сдържала дъха си и каза няколко думи:

— Искях да забравя тези неща и заради това нямах намерение да говоря за тях. В продължение на години, дори не и с Лио. Ще ми се той да беше тук сега, защото щеше да ми помогне...

— Но той не е тук и трябва да се справиш сама.

Софи Милщайн кимна. В очите ѝ се появиха сълзи и тя напрегна сили да се овладее. Екранът отново утихна — чуваше се само тежкото дишане на възрастната жена.

— Сама — прошепна тя накрая и вдигна очи.

Саймън Уинтър си даде сметка, че съседката му полека-лека се съвзема. Прехапа разтрепераната си устна, изпъна рамене и вдигна поглед право към обектива на камерата. После се отърси от неудобството, от ужаса на спомените, и започна да говори — забързано, трескаво, водопад от думи и образи, буря от спомени. Те заляха Саймън Уинтър като вълна и той стисна ръба на стола си, за да запази равновесие.

— ... От три дни бяхме в ешелона. Бяхме наблъскани като животни, в собствената ни мръсотия и гадост. Около нас хората умираха. Една жена, така и не научих името ѝ, умря точно до мен и в продължение на осем часа чувствах тежестта на тялото ѝ върху гърба си, а аз не можех да направя нищо, докато не умря и старецът до нея, така че я избутах към него, да тежи на мъртвия. Помня колко бяла и неподвижна беше, като издялана от камък. След това си мислех, че трябваше да разбера името ѝ. Трябваше да го разбера, за да кажа на някого. Но така и не разбрах как се казваше. Въздухът... все още усещам как миришеше въздухът в онзи вагон. Всяка сутрин, до ден-дневен. Може би затова дойдох във Флорида, защото въздухът тук е удивително чист и не си спомням какво беше през онези три дни. Беше като спуснато над нас зло, гъсто, противно, като болест. Ханси ме държеше, брат ми Ханс. Беше на четиринайсет, две години по-малък от мен, но беше силен. Винаги е бил много силен. Аз бях ниска, а той висок, и тогава ме държеше, за да не опитам да помогна на мама или на татко, който кашляше и губеше сили непрекъснато. Мислех си, че ще умре, но той непрекъснато ми махаше и казваше, че е добре, че му няма нищо и не бива да се безпокоя за него. Казваше, че всичко ще се оправи, но, разбира се, не стана така, и аз си знаех, че ще умрем, когато стигнем до мястото, до Аушвиц, но все пак, когато отвориха вратите и влезе чист въздух, помислих си, че вече мога да умра, защото пак бях вдъхнала свеж въздух, но дори и това не трая дълго, защото и на студа смрадта на смърт беше ужасно силна. Пак не можех да дишам, а онези крещяха *Raus! Raus!* и всички трябваше да слезем от вагона и се бяхме вкопчили един в друг, опитвахме се да сме заедно, но вече не можех да държа Ханси, защото ни строиха в редици, мъжете на една страна, жените на друга, и го видях до баща ми, а аз не знаех къде е майка ми, а онези крещяха, бутаха ни в редицата, кучетата лаеха и ръмжаха и никой от нас не можеше да ходи бързо, защото бяхме изнемощели, така че когато тръгнахме към масата, залитахме и се спъвахме... Бяха сложили една маса, зад нея седеше есесовец, който задаваше на всеки по един-два въпроса и после посочваше на едната или другата страна, само че, разбира се, всички вече знаят за тези неща. Това е разказвано многократно, но така или иначе, беше така. Случи се и на мен. Той седеше там, със сив шинел и череп на фуражката. Помня го. И беше с черни ръкавици, така че една черна

ръка отпращаше хората на едната или другата страна. Ставаше много бързо. И видях, само за миг, докато се придвижвахме напред, видях Ханси и баща ми. Баща ми кашляше, а Ханси се държеше за него. Есесовецът изпрати баща ми вляво, а Ханси вдясно, само че Ханси поклати глава и тръгна с баща ми и това беше всичко, това беше краят, боже мой! Ханси не пожела да остави баща ни и затова трябваше да умре! Беше толкова силен! Можеше и да оцелее. Можеше, винаги съм си го мислила. Беше жилав и силен, мускулите му растяха, дори когато нямахме какво да ядем дни наред. И винаги се усмихваше, знаеш ли? На четиринайсет, винаги бе приветлив и усмихнат, дори когато всичко беше ужасно и наоколо имаше само смърт, както тогава... Тогава ме погледна, само за миг, и разбрах, че трябваше да остави татко и да се подчини, но не го направи, държеше се за него и му помагаше и той да бъде силен. Беше още дете, но знаеше. Усмихна ми се. Боже, усмихна ми се, сякаш ми казваше, нищо че ще умра, макар и още да не съм живял. Беше едва на четиринайсет, но беше най-силният. И отиде да помогне на баща ни, а после умря и аз останах сама, завинаги. Защо, защо не отиде където му заповядаха!?

Сълзите се спускаха по лицето на Софи Милщайн, а Саймън Уинтър си помисли: „Колко сълзи могат да се насъберат за петдесет години?“.

— Искаш ли да си починеш? — попита младата жена от екрана, зад кадър.

— Да — отвърна Софи Милщайн. После добави: — Не.

Втренчи се в камерата.

— Излъгах — каза тя неочаквано твърдо.

— За какво? — попита младата жена.

— Когато стигнах до масата с есесовеца, оказа се, че той е лекар! Лекар! Как е възможно един лекар да прави подобни неща? Попита ме на колко съм години, казах му на шестнайсет, той се замисли, след това повдигна ръка и аз реших, че ще посочи вляво и бързо добавих, че съм електротехник. Той ме изгледа, а аз добавих, че всъщност баща ми е електротехник, а аз съм му помагала и той ме е научил на всичко... Есесовецът тогава си помисли, че могат да ме използват и посочи вдясно.

— А разбираше ли нещо от...

— Не. Почти нищо. Излъгах и останах жива.

Софи Милщайн млъкна за момент, после продължи:

— Това не ми дава покой оттогава. Разбира се, искам да кажа... няма нищо лошо в онова, което направих, но баща ми и майка ми... всъщност той беше професор по лингвистика в университета... винаги са ни казвали, че да се лъже е лошо, че лъжата е грях и че е като малко черно петно в съвестта ти, което никога не може да се изчисти и че винаги, винаги, винаги е по-добре да кажеш истината, отколкото да допуснеш черното петно толкова близо до сърцето си... И аз ненавиждах онзи есесовец, задето ме накара да излъжа, за да се спася. И всичко, което ми се случи по-нататък, беше като част от тази лъжа. Мразех го и си мисля, че и той ме мразеше заради това...

— Ако беше казала истината...

— Щях да умра.

— Значи стана електротехник?

Софи Милщайн се замисли и Саймън Уинтър видя как отново присвива очи при спомена за омразата. Бореше се с думите, но не успя да ги задържи и те отново потекоха.

— Не... — отговори тя бавно. — Това казах на Лио. Това казвах на всеки, който ме питаше. Но и то беше лъжа. Остригаха главата ми. Остригаха цялото ми тяло и станах курва. — Софи Милщайн въздъхна и потрепери, сякаш от студ. — Така оцелях. Бях курва.

Тя протегна ръка надолу и извади дантелена носна кърпичка от чантата си, избърса очи и погледна към младата жена, която не се виждаше на екрана.

— Предполагам, че сгреших — отбеляза горчиво. — Мога да говоря много. — Втренчи се в камерата. Очите ѝ все още блестяха от сълзите. Отново дишаше бавно, равномерно. — Много трудно ми е да си простя. През цялото това време оттогава, чувствам, че съм направила нещо ужасно лошо. И не съм в състояние да се отърва от това чувство просто ей така... Това не е мръсотия, която можеш да почистиш...

Отново настъпи тишина. След малко младата жена каза:

— Софи, останала си жива. Това е важното. Не е важно защо, как или какво са те заставяли да правиш. Оцеляла си и не бива да се чувстваш виновна заради това.

— Да. Така е. Повтарям си го през цялото време.

Софи Милщайн се поколеба. Сълзите отново се стичаха по лицето ѝ и размазваха грима, който си бе сложила така старателно.

— През цялото време всъщност си мислех, че не е справедливо да остана жива, когато толкова много други умряха. — Замълча за момент и после попита: — Може ли нещо за пиене? — Зададе въпроса с лека, деликатна усмивка, като дете, което е осъзнало, че за първи път е прочело някоя дума съвсем само. — Чай с лед?

Софи Милщайн внезапно изчезна от екрана и на нейно място се появи електронен шум, след което синя заставка с името ѝ, датата и номера на документа.

Естер Вайс стана и изключи апарата, после отиде до прозореца. Вдигна щорите, които издрънчаха, в стаята нахлу силна светлина и Саймън Уинтър премигна. Видя, че младата жена се поколеба край прозореца, сякаш опитваше да събере мислите си.

Обърна се към него. Беше с ежедневно облекло, дънки и широка памучна риза. Гъстата ѝ къдрава коса падаше върху раменете и очертаваше напрегнатото ѝ лице.

— Знаете ли каква забележителна жена беше Софи Милщайн, господин Уинтър?

Саймън Уинтър почувства, че нещо става с гърлото му и само кимна.

— Изключителна жена. Човек не може да измерва количествено храбростта, твърдостта, себеотрицанието, волята за живот... Всичко това са само думи, господин Уинтър. Думи, които изразяват удивително далечни и размити за днешното общество понятия. Всички оцелели са притежавали тези качества в една или друга степен, но Софи... Софи се открояваше на фона на всички тях. Знаехте ли, че съседката ви е такъв човек, господин Уинтър?

Той поклати глава.

Вайс продължи:

— Външността заблуждава. Тя приличаше на всяка друга старица. Може би малко разсеяна. Малко побъркана. — Вдигна очи към него. — Типичната баба еврейка. Пилешка супа и натякване за това или онова. Така ли е?

Саймън Уинтър не отговори.

— Това си мислехте, нали?

Той кимна замислено.

— Е — каза младата жена колебливо. — Истината е съвсем друга.

Избърса плувналите си в сълзи очи и въздъхна.

— Това беше само началото, стартът, така да се каже. Разчупването на леда. Надявахме се да запишем всичко, но съседката ви успя да направи само още една касета, преди да... — Млъкна внезапно, после добави гневно: — По дяволите! Преди да я убият!

Саймън Уинтър не каза нищо.

— Не е честно. Що за свят е това, господин Уинтър? Няма ли справедливост, в края на краищата?

Уинтър продължи да мълчи. Разбираше. „Какво бих могъл да кажа? Тя е абсолютно права.“

— Говорихте ли за времето, което е прекарала в Берлин, преди да я депортират?

Младата жена погледна бележките на листа пред себе си, после вдигна очи и се вгледа в китката му. Саймън Уинтър си даде сметка, че търси татуировка.

— Защо? Вие не сте от оцелелите, нали, господин Уинтър?

— Не съм — отвърна той веднага, макар и отговорът да не беше съвсем точен. — Някога бях полицай.

— Защо ви е историята на Софи сега?

— Тя ми каза нещо. Точно преди да я убият. За човека, който ги е предал.

— Подводниците — отбеляза Вайс.

— Моля?

— Подводниците. Така са наричали хората, които са се криели в градовете. Защото са били под повърхността. Животът им е бил много труден. Ще ви дам книги, в които е описано през какво са преминали. Забележително е, наистина. Да се криеш в сърцето на една полицейска държава, която е създадена, за да те унищожи... Мисля, че в историята има малко примери за подобна храброст, находчивост, изобретателност... не знам. Тези хора са удивителни и са останали твърде малко от тях, за да разкажат преживелиците си. Заради това толкова се развълнувахме, когато Софи дойде при нас и започнахме да правим записите. Мисля, че днес не бихме били в състояние да разберем куража на тези хора, ако не чуем разказите им от самите тях. А какъв живот са водели само... Глад. Страх. Непрекъснат страх. Не е

било възможно да се задържат никъде повече от няколко дни. Налагало се е да се движат, да търсят места, където няма да бият на очи. Когато е било възможно, са прибегвали до подкупи. Обикновено с бижута. Златните монети са били най-доброто средство. Понякога са успявали да подкупят дори ловците, за да спечелят още няколко дни страдания, преди да ги заловят и изпратят на сигурна смърт.

— Да, казаха ми.

— С кого разговаряхте?

— С равин Хаим Рубинщайн. С госпожа Кронер и господин Силвър.

— Познавам тези хора. Те също, като Софи, са били подводници. — Младата жена се поколеба, после поклати глава. — Евреи, поставили се в служба на Гестапо, за да ловят други евреи. В едно общество, в което всичко изглежда парадоксално и подло, тяхната порода е... не знам. Уникална от морална гледна точка?

Тя замълча, а Уинтър въздъхна дълбоко. Очите ѝ се насочиха към прозореца, проследиха слънчевия лъч, който пронизваше стаята.

— Смятате ли, че за хората като тях е отреден специален кръг в ада?

Той не отговори, макар че въпросът беше много добър.

— Описвала ли е пред вас... — понечи да попита, но тя го прекъсна.

— Темата е невероятно важна, господин Уинтър. Това е нещо като морален канибализъм. Да предадеш сънародниците си на чудовищата, за да спасиш собствения си живот... През годините при нас, в центъра, са идвали немалко изтъкнати учени, за да изучават записите. — Естер Вайс го погледна. — Тя направи още един запис. Ще го донеса.

Отиде до един шкаф и започна да търси по рафтовете. Провери една касета по номера в списъка и се обърна към Уинтър.

— Ето това е. Искате ли да затъмня стаята?

Той поклати глава. Някак си имаше чувството, че кошмарите, записани на лентата, са по-безопасни на ярка дневна светлина. Естер Вайс кимна и отиде до видеоманетофона.

Софи Милщайн се появи на екрана отново. Този път не беше с официална рокля, а с една от многото на цветя, които Саймън Уинтър

бе виждал. Екранът затрептя, защото младата жена пренави лентата напред, до мястото, откъдето започваше разговорът.

— Някъде тук е началото, струва ми се — каза Вайс, натисна копчето и образът на Софи Милщайн отново се стабилизира.

Първи заговори гласът зад кадър:

— Софи, как стана така, че ви хванаха?

Софи Милщайн закри устата си с ръка, сякаш искаше да попречи на думите да излязат. След това се наклони вдървено напред, като свидетел в съдебната зала и заговори:

— Спомням си, че това беше единственият път, когато видях Ханси изплашен. Дойде при нас и каза, че някой може би го е виждал. Не беше сигурен, защото всички бяха много променени в онези години. Човек можеше да срещне някого, когото познава от години, и да не разбере, че е той. Войната направи това. Също и гладът, и бомбите на съюзниците. Ханси обаче беше разтревожен. Въпреки всичко на следващия ден излезе, за да търси някаква работа. Трябваше да се храним и нямахме избор, а имаше шанс хер Гутман, от печатницата, да му даде малко хляб, срещу работа през деня, а хлябът беше много важно нещо за нас. Излезе и се прибра чак късно вечерта, много след мръкване. Беше се промъквал покрай патрулите, защото имаше полицейски час, а никога преди не постъпваше така, защото ако го хванеха без документи, това щеше да е краят, а дори и да имаше документи, пак щеше да е краят. Прибра се у дома и го чух да говори тихо, отново със страх, на баща ми, който не позволи на мама и на мен да чуем какво е станало. Видях обаче, че баща ми отиде до палтото, в което беше зашил всичките ни ценности, извади оттам един пръстен и го даде на Ханси. Златен пръстен. Сватбеният пръстен на татко. Ханси го взе и пак излезе, през капака, от избата, в която бяхме. Върна се след няколко минути и го чух да казва на татко, че засега всичко ще бъде наред, но че след няколко дни ще трябва пак да си търсим място. Заговориха за местене. Аз не исках да се местя. Избата беше топла и безопасна, дори когато падаха бомбите. Може би затова не се магнахме веднага, както би трябвало. Дойдоха два дни по-късно. Гестапо. Отведоха ни. Помня как горката фрау Ватнер стоеше между двама войници и ни гледаше. Изглеждаше страшно изплашена и непрекъснато повтаряше, че не е знаела нищо, че ни взела за хора, останали без дом заради бомбите. Обърна се към татко и го заплю в

лицето: Schweinejude! — така му каза. Знаехме, че е принудена да го направи, но въпреки всичко ни заболя от тази дума. Гестаповецът ни натика в камионетката, но аз успях да се обърна и видях как войниците блъснаха фрау Ватнер до стената на къщата. Татко обърна главата ми, за да не гледам, но аз чух как стрелят, с автомати. После пак погледнах, но фрау Ватнер вече не се виждаше...

Очите на Софи Милщайн отново се напълниха със сълзи. Тя вдигна ръка.

— Извинявай, Естер — каза тя. — Горката фрау Ватнер. Понякога ни носеше супа, когато нямахме какво да ядем. Мисля, че сега не бих могла да говоря повече за онзи ден...

— Софи — чу се гласът на младата жена зад кадър. Увещаваше я: — Тези неща са важни.

Софи Милщайн кимна.

— Ханси не каза много. Поне не онази нощ. След като татко и мама заспаха, аз припълзях до него. Беше се завил с палтото си, защото нямахме одеяла. Попитах го: „Ханси, какво е станало? Кой е той?“. В началото не искаше да ми отговори, но после вдигна ръка към малкото светлина, която влизаше през прозорчето, аз видях сянката на стената и разбрах...

— Какво разбра? — попита младата жена.

— Знаех, че ни е открил и че скоро ще ни предаде на Гестапо. Знаех го. Сигурно съм изхълцала или нещо такова, защото Ханси веднага опита да ме успокои. „Не се тревожи — каза ми. — Платих му нещо и ще ни остави на мира.“

— Онзи човек... този, когото е срещнал...

— Този, който ни предаде.

— Да. Откъде...

— От училище. Не е бил връстник на Ханси, а няколко години по-голям. Сигурно е било така, защото брат ми изпсува, а никога не го правеше. После каза, че щяло да е по-добре, ако изобщо не се бе научил да чете и пише. — Софи Милщайн направи пауза, после добави хладно: — Знаел е. Онази нощ, в тъмнината. Спомням си, че точно тогава имаше бомбардировка, чувахме експлозиите откъм Темпълхоф, както много други нощи. Помня, че онази нощ се молах да улучат някой английски самолет, за да пусне бомбите си преди целта, за да си отидем от този свят бързо и безболезнено, за да свърши целият този ад.

— Продължи тихо: — Ханси знаеше, аз също знаех, предполагам, и родителите ни бяха наясно, че вече бяхме обречени. Бяхме обречени от мига, в който бе зърнал Ханси, и после, когато го беше следил из града, в трамвая, по улиците. Бяхме обречени през цялото време, докато е наблюдавал брат ми и е изчаквал удобен момент. Обречени, когато е заклешил Ханси в някоя тясна уличка и е изсъскал в ухото му: „Евреин! Познавам те!“ със змийски глас. Бяхме обречени, когато го е принудил да го заведе до избата на фрау Ватнер и когато му е поискал откуп. Убивал ни е, когато е вземал пръстена и всичките пари, които имахме. Всички ние бяхме осъдени на смърт, макар и да е обещавал да ни остави живи.

Софи Милщайн замълча. Дишаше учестено, ядосано, лицето ѝ се бе зачервило от гняв.

— Но ти остана жива, Софи — намеси се Естер Вайс тихо.

Софи Милщайн присви очи и отговори дрезгаво:

— Останах жива? Мислиш, че който е преминал през онзи ад след това е бил жив? Нямаш представа какво е това! Всички ние бяхме умъртвени, вътре, в душите ни! Тялото може и да продължи да живее, може да продължи да диша, може всички ние да сме се будили сутрин и да сме виждали слънчевите лъчи, но вътре всички ние сме мъртви. Мъртви!

— Не е така, Софи — възрази младата жена тихо. — Оцеляла си. Други оцеляха. За това си има причина. Важното е, че си жива.

Софи Милщайн понечи да отговори, но се отказа. Очите ѝ отново се напълниха със сълзи.

— Съжалявам, Ханси — каза тя бавно. — Съжалявам, майко и татко. Съжалявам за всички, които умряха.

Пое дълбоко въздух и кимна.

— Естер, обичах живота, това е истина. Може да не е бил съвършен живот, може би не е трябвало да правя някои от нещата, които направих, или да казвам някои от нещата, които съм казала, но те вече са факт и няма връщане назад, нали?

— Не, няма.

Софи Милщайн пак понечи да каже нещо и пак се отказа. Замисли се дълбоко за момент, после прошепна:

— Като си помисля, че той беше един от нас... — Поклати глава. — Искам да прекратим за днес...

— Софи, това е важно. Разкажи за човека, който ви предаде. Трябва да знаем кой е бил той.

— Така е, съжалявам. Може би утре. Или другата седмица. Естер, трябва да се откъсна от това за малко, да мисля за по-хубави неща, защото имам чувството, че от тези кошмарни спомени сърцето ми ще спре.

След кратка пауза гласът на младата жена добави:

— Добре, Софи. Разполагаш с колкото време искаш. Колкото време искаш.

Последва нова синя заставка с дата и номер на документ, после екранът отново стана черен.

Естер Вайс изключи видеоманетофона и поклати глава.

— Оказа се, че греша. Не е имала време. По дяволите! — Въздъхна и погледна Саймън Уинтър. — Значи това е то. Брат й е платил на ловеца, който може би е бил бивш негов съученик или учител, кой знае? Платил му е за да откупи семейството си, но не се е получило. Арестували са ги въпреки всичко. Арестували са ги и са ги изпратили на смърт. Това помага ли ви по някакъв начин?

— Може би ще помогне.

Замисли се. Опитваше да прецени това, което беше чул. Припомни си думите на Софи Милщайн — онова, което му бе казала в апартамента му, вечерта, преди да умре. Че е видяла онзи човек само веднъж, при това за съвсем кратко. „Ти би ли забравил някога физиономията на такъв човек? — попита се той изведнъж. — Би ли познал този човек, дори и да си го видял за част от секундата, дори да си го видял преди петдесет години, дори и времето да го е променило до неузнаваемост? Би ли могъл изобщо да забравиш?“

Веднага си отговори: „Не“.

След това обърна уравнението наопаки — възможно ли е собственикът на тази физиономия да забрави деянията си?

Не.

Младата жена се поколеба. Уинтър видя, че се навъси, преди да добави:

— Знаете ли кое е странното? Вечерта, преди да умре, е искала да говори за това.

— Какво?

— Оставила е съобщение на телефонния секретар на центъра. Било е след работно време и тук не е имало никой. Казва само, че искала да дойде при нас, за да говори за ареста си.

— Какво точно е казала?

— Само това.

— Вие съобщихте ли на...

— Обадох се в полицията. Не ги впечатлих особено.

Уинтър кимна.

— Убедени са, че я е убил наркоман или някакъв подобен тип. Някой, който е извършил няколко грабежа в квартала на Софи — обясни той.

— И на мен казаха същото. Струва ми се, че не сте убеден, господин Уинтър. Вярвате ли, че са прави?

Той не отговори веднага. Спомни си немските думи, които се бяха изплъзнали от устата на Софи Милщайн. Не си бях давал сметка, помисли си. През цялото това време, толкова много години, я гледах как прекосява двора до апартамента си, срещу моя, и не бях разбрал. Добър детектив, няма що, упрекна се той.

— Разбира се, че вярвам — каза Уинтър бавно.

— Тогава защо сте тук, господин Уинтър? — попита младата жена.

Уинтър се замисли за собствената си глупост. През цялото време като полицаи се бе срещал с прегръдките на смъртта. И смъртта беше съвсем близо в „Съншайн Армс“, когато бе посегнал към револвера си, за да се лиши от живот. Поради някаква зловеща причина обаче, смъртта бе взела със себе си друг човек. Не него, а съседката му.

— Тук съм — заяви той рязко, — защото някой уби мой близък човек.

Погледна към прозореца, като че ли струящата през стъклата слънчева светлина можеше да отстрани влагата в сърцето му. Продължи да говори съсредоточено, с хладна прецизност:

— Вечерта, преди да умре, когато се е обадила тук, спомена ли думата *Der Schattenmann*?

Вайс поклати глава.

— Не. Човекът сянка? Не. Щях да го запомня.

Саймън Уинтър стисна зъби.

— Говори ли ви нещо?

- Не си го спомням. Но...
- Може би той е бил ловецът.
- Звучи правдоподобно. Всички са имали прозвища или прякори. И освен това разказа какво е показал брат й с ръка...
- Някой от онези хора оцелял ли е след войната?
- Неколцина. Една жена беше съдена от руснаците, после лежа в затвора. Сега живее в Германия.
- Останалите?
- Изчезнаха в лагерите. Или под развалините. Кой знае?
- Така е, помисли си Саймън Уинтър. Тъкмо в това е въпросът.

ДЕВЕТ

„ПРОТЕГНАТА РЪКА“

Уолтър Робинсън караше след автобуса, докато той ускоряваше по моста „Джулия Татъл“ към сърцето на Маями. Беше обедно време. Докато автобусът ръмжеше по трилентовото платно, видя как подобната на сунгер горещина поглъща облака изгорели газове.

Маями е някак си еднопластов град. Простира се на север и юг по протежение на крайбрежната ивица, прилепнал с урбанистична упоритост към очертанията на Бискайския залив, приел не само вида, който иска да покаже на света, но и някаква почти недоловима, вътрешна връзка с блестящите сини води на океана. През последните години градът е започнал да се разраства на запад, към блатистите площи на парка „Евърглейдс“, а новите жилищни комплекси и търговски центрове напомнят циреи върху кожата на заразен човек. Но това е неизбежна последица от променящите се условия на живот. Въпреки всичко Маями си остава крайбрежен град, неразривно свързан с вечно променящия се синьо-зелен океан.

Уолтър Робинсън обаче мразеше водата.

Не че не му беше приятно да гледа океана — дори често търсеше тази гледка, особено когато разсъждаваше над някой случай. Отдавна бе открил, че ритъмът на морето някак го окуражаваше и че монотонните звуци на прибоя му помагаша да отсее излишните подробности и да насочи мислите си в нужната посока. Гледаше на огромното водно пространство и залива като на инструменти, които му помагат. Омразата му имаше други корени.

Смяташе, че водата е нещо, което принадлежи на богатите. Наоколо имаше десетки докове, магазини с оборудване за яхти, пристани, но тези неща липсваха в районите, където живееха чернокожи. Бе го забелязал още съвсем малък, преди да потегли от мизерията в Блек Гроув към все по-заможните квартали близо до океана, където гледаше как богатите и влиятелните се качваха на яхти, моторници или луксозни кораби и се разхождаха из залива или се

отправяха към открито море. В самотата си, докато наблюдаваше, бе осъзнал, че цветът на кожата му го прави различен от всички, които се отправяха към водата. Веднъж се бе оплакал от това на майка си, учителка в началното училище, а тя в отговор му бе казала, че ако смята да ходи често при водата, трябва да се научи да плува. Едва като възрастен си бе дал сметка колко малко от съучениците му си бяха направили труд да усвоят това умение — толкова силно вкоренен беше предразсъдъкът, че водата принадлежи на други.

Това бе причината Уолтър Робинсън да стане отличен плувец — бърз, силен, уверен, дори когато океанските течения бяха силни и влачеха, и теглеха, изпълнени с опасни желаниа.

Докато караше по моста, доста бързо, за да не изостане от автобуса, погледна към залива, който блестеше от двете му страни. Пътуването между Маями Бийч и Либърти Сити винаги го разстройваше — заливът сякаш се подиграваше на язвата, която се връзваше почти километър навътре към сушата. Шест или девет пресечки и всякакъв спомен за водата изчезваше в безмилостната, скована прашна жегга. Намали скоростта, когато автобусът превключи на по-ниска предавка, за да свие по разклонението към вътрешността на квартала, след като изригна още един облак мръсен сив дим.

Знаеше, че тази автобусна линия съществува с една-единствена цел — обикаляше няколкото спирки в Либърти Сити и още толкова в Маями Бийч, за да могат чистачките, миячите на чинии, градинарите и от време на време някоя частна медицинска сестра, да преминат през жегата, за да стигнат до тежката си, нископлатена работа, без да се оплакват и без надежда за по-добро, а после, късно вечерта, да се върнат в клатушкащото се превозно средство, придружени от рева на мотора и миризмата на изгорели газове.

На седалката до себе си бе разгънал картата на града. Докато автобусът ръмжеше по Двайсет и второ авеню, Уолтър Робинсън отбелязваше къде има заложни къщи. Бяха обезпокоително много — поне по една на всяка пресечка.

„Коя от тях? — питаше се. — Коя би отворила посред нощ, за да види какво носиш? В коя от тях си се вмъкнал, докато си се отърсвал от последните остатъци страх? В коя от тях са прибрали краденото и са ти дали парите, без да задават въпроси?“

Можеше само да гадае. Беше наясно, че всеки уважаващ себе си крадец има постоянни пласьори, които посещава често. Хора, на които може да се довери, които са в състояние да продават и скъпи бижута и които са готови да дадат добра цена.

Но освен това един наистина професионален пласьор не би се занимавал с отрепка от улицата, с боклук, чийто мозък е омекнал от дрогата. Значи бе малко вероятно престъпникът да е имал постоянна „банка“, в която да депозира крадените вещи. Продължи да шофира и да разсъждава: „Не, мой човек. Нямам си пукнат цент, нали? И си искал да се отървеш от краденото колкото може по-бързо, така че непременно си отишъл в някоя заложна къща. Някоя, за която си бил сигурен, че води двойно счетоводство. Някоя, която ти е наброила малко десетачки и двайсетачки, без никакви въпроси. Достатъчно, за да не можеш да забогатееш, и достатъчно, за да се надрусаш, нали?“

По маршрута на автобусната линия имаше общо седем заложни къщи.

Уолтър Робинсън паркира колата и се усмихна.

„Не си искал да ходиш дълго пеша, нали? Искал си да се отървеш от крадените вещи много бързо, да прибереш малко пари и да забравиш голямата крачка, която току-що си направил. Нали знаеш коя крачка имам предвид? Крачката, която те превърна от дребен крадец в убиец и която ще те изпрати в килия за смъртници в затвора «Рейфорд», където ще се чудиш кое прави живота толкова мил, защото ще ти го отнемат.“

Робинсън излезе от колата и усети как от напечения тротоар се надигна топла вълна и го обгърна. Заклучи вратата и си затананика.

Пое въздух и си помисли: „Не, човече, нямаш представа колко близо съм до теб. Много близо съм. И ще се приближа още повече. Преди да разбереш какво става, ще съм до теб“.

Спря и огледа ниските постройки на отсрещната страна на улицата. Три малки деца играеха с розова пластмасова тротинетка в прахоляка между два входа. Зад тях се издигаха двуетажни правоъгълни жилищни сгради. Избелелите фасади бяха издраскани с графити. Повечето врати и прозорци бяха отворени и задушавашката влага влизаше в апартаментите. Ако имаше климатични инсталации, или бяха повредени, или наемателите не ги използваша, за да пестят средства. От време на време се разнасяха гневни крясъци, които

прорязваха горещия въздух над децата, без изобщо да смутят играта им. Робинсън знаеше, че със спускането на нощта към крясъците ще се прибави неизбежното трошене на бутилки от алкохол и понякога, но в никакъв случай не рядко, изстрели.

Поколеба се, а две от децата престанаха да играят и го погледнаха. Започнаха да го сочат и той си даде сметка колко бие на очи с костюма и вратовръзката си, с лъснатите си до блясък обувки. Децата се скупчиха за момент, после се върнаха към играта си и го забравиха.

Поклати глава и се замисли — толкова малки са, а вече могат да разпознаят ченгето. Дали след десетина години някой полицай няма да дойде да ги търси с изваден пистолет? Беше излишно да отговаря на този въпрос.

Огледа се, за да види дали някой държи децата под око, докато играят, но не видя такова нещо. Докато аз растях, каза си, майка ми поне ме наблюдаваше. Мисълта го изпълни с тъга и той бързо се обърна, за да продължи това, заради което бе дошъл.

Вятърът вдигна малко прахоляк в краката му, но не донесе облекчение от жегата. Закрачи забързано към първата зложна къща малко по-нататък по улицата. Застана отпред и за момент се поколеба, преди да влезе вътре. Когато протегна ръка към дръжката на вратата, чу, че зад гърба му спира автомобил и се обърна.

Беше бяла полицейска кола. Отблясъците по капака го заслепиха за момент. Стъклото се спусна надолу и се разнесе познат глас:

— Охо! Това е прославеният детектив от Маями, дошъл тук, за да създава неприятности!

Уолтър Робинсън засенчи очите си с длан и отговори:

— Налага се, защото вие, лентяи, оставяте лошите си момчета да идват при нас и да правят пакости.

От колата се разнесе смях. Приблужи се и чу друг глас:

— По-добре там, отколкото тук, нали?

Вратата на патрулната кола се отвори и слезе едър чернокож полицай с тъмносиня униформа и сержантски нашивки. Стиснаха си ръцете.

— Е, Уолтър, как я караш?

— Нормално, Лайънъл.

До сержанта застана слаб, доста по-дребен полицай, латиноамериканец, който също се ръкува с него.

— Ей, Уолтър, амиго, *como esta*?

— Какъв е този чужд език, който говориш, Джон? — Уолтър Робинсън произнесе името с акцент и се усмихна широко.

— Казвам се Хуан, а не Джон, не го забравяй, черен гринго! Не си по-добра стока от партньора ми. И освен това много скоро испанският ще стане официален език и ще ви накараме да го говорите.

Тримата се засмяха.

— Е, голямо момче, какво те води насам? Разследваш ли нещо? — попита сержантът. Казваше се Лайънъл Андерсън и Уолтър Робинсън знаеше, че прякорът му е „Лъва“ — наричаха го така заради достолепния му вид и безкомпромисното му поведение. И той, и другият сержант, Хуан Родригес, му бяха съвипускници от академията.

— Иначе за какво да идвам тук? — отговори Робинсън.

— Може би ти липсва средата? Или духът на разбирателство, който цари по тези места?

— Не мисля — обади се другият. — По-скоро детективът е закопнял за истинска негърска кухня. Писнало му е да яде пилешка супа. Приискало му се е да хапне наденички със зелен фасул.

— Може би — каза Лайънъл Андерсън. — Това със сигурност е по-вкусно от пържените банани, с които се тъпчеш непрекъснато и ме караш да ям. Гадост!

— Това ястие е полезно за здравето. Помага ти да научиш езика и да разбереш по-добре културата ни.

Робинсън поклати глава.

— Лъва не може да се оправи със собствената си култура, а ти искаш да разбира друга.

— Тук май си прав, Уолтър...

Тримата се разсмяха.

— Е — попита Андерсън след малко, — защо си дошъл в живописния Либърти Сити?

— Чухте ли за убийството онази нощ?

— Старицата ли?

— Да.

— Получихме информация от вашия отдел. Откраднати бижута и така нататък.

— Това имам предвид. Мисля, че убиецът е отишъл и се е върнал с автобуса.

— Мислиш, че е тръгнал да убива с автобус?

— Не съм сигурен, че е тръгнал с намерението да убива. През последните няколко седмици е имал късмет при поредица взломни кражби, без допълнителни усложнения.

— Онова не е било обикновена взломна кражба.

— Прав си, не е било. При всички случаи обаче е трябвало да се върне. Нещата, които е носел, са били доста горещи.

— Значи — обади се Родригес, — смяташ, че е скочил от автобуса и е искал да се отърве от краденото по най-бързия начин?

— Аха.

— Звучи разумно. Не че такава нещо може да бъде разумно, но в тукашния свят...

— Търся заложна къща или нещо подобно, която няма установено работно време. Която би приела клиент и посред нощ. Знаете ли такава наоколо?

Лайънъл Андерсън и Хуан Родригес се спогледаха и отговориха почти едновременно:

— „Протегнатата ръка“.

— Какво?

— Заложна къща „Протегнатата ръка“. На три пресечки от тук.

— Страхотно име, а? — усмихна се Родригес.

Андерсън поклати глава.

— Колегите от смяната ми докладват вече три или четири пъти за собственика на заведението. Казват, че отварял по всякакво време, денем и нощем. Хората не са глупаци и знаят какво значи това. Името на собственика е Реджиналд Джонсън. С него работи една мадама, Йоланда. Казва, че му била племенница, от Джорджия, само че това не ми минава. Племенниците не изглеждат така. Тя е момиче-жена, цялостна програма. Циците ѝ стигат до северния полюс. Задникът ѝ е неземан. Има дълги крака и нещо наистина специално в горния им край, мога да се обзаложа. По-сладка е от захар. Както и да е, говори се, че иска да разшири бизнеса си. Няколко пъти го хващаме с крадени вещи, но успява да се отърве. Влиза, плаща на някой адвокат, протака и бави до следващия век, мести процеса от съд в съд, докато най-накрая успее да се отърве само с глоба. После отново започва бизнеса и си

мисли, че е много по-хитър от ченгетата, щатския прокурор и останалия свят. Чух, че се преместил в нова къща и я напълнил с лъскави мебели, защото Йоланда искала истински дом. Говори се, че смятал да ѝ купи и буик. Червен. Е, ще ми се аз да имах такава племенница...

Тримата се засмяха.

— Сигурно е, че Реджиналд ще направи всичко възможно, за да е доволна Йоланда, а тя, макар и да не е най-големият ум наоколо, лесно ще се ориентира в обстановката и бързо ще заобича хубавите неща.

— Животът е прекрасен, нали? — обади се Хуан Родригес.

— А тези неща, както знаем, струват пари... — Лайънъл Андерсън вдигна поглед към небето и разпери ръце, сякаш очакваше да завали дъжд от банкноти.

— Мисля, че разбирам.

Родригес се усмихна.

— С удоволствие ще видя как прецакваш страничния бизнес на този тип. Ако престъпникът, когото търсиш, е оттук, не се съмнявам, че би отишъл най-напред в „Протегната ръка“. Има обаче един проблем...

— Какъв?

— Според мен старият Реджиналд е наясно, че не може да остави крадената стока в магазина си дълго, защото ченгетата, колкото и да са глупави, ще отидат да я търсят. Не знам с кого работи, но съм убеден, че е прехвърлил стоката веднага.

Лайънъл Андерсън кимна.

— Може би вече е късно и в магазина му няма да намериш нищо... А без доказателства никой няма да ти даде заповед за арест. — Едрият полицай се усмихна на партньора си. — Все пак, няма да навреди, ако помогнем на брата детектив да попритисне малко стария Редж. Възможно е дори да разбира каква е разликата между укриване на крадени вещи и съдействие на убиец. Ако не я разбира, ще можем да го образуваме още малко.

Уолтър Робинсън се засмя, но вътрешно не беше спокоен. Все пак си позволи да се надява, че е на прав път.

— Водете ме тогава — каза той тихо.

Витрината на „Протегнатата ръка“ беше тясна, защитена с черна стоманена решетка. Вратата бе подсилена с метални плоскости и имаше няколко солидни ключалки — всичко това придаваше на магазина приветливия вид на тъмна средновековна крепост. Уолтър Робинсън забеляза, че в помещението има няколко огледала, разположени така, че никой да не може да се скрие от погледа на обслужващия. Когато отвориха вратата, монтираната край нея видеокамера заработи. Хуан Родригес веднага отбеляза тази подробност.

— Хей, Реджиналд — извика той със силен акцент, — това е много хитро нещо. Нови технологии, нали? Харесвам такива работи.

— Трябва да се пазя — обади се навъсен глас зад щанда.

Реджиналд Джонсън беше нисък, набит мъж, намръщен, с близко разположени очи и ръце на културист, които изпъваха ръкавите на спортната му риза. На дясното му бедро висеше кобур с деветмилиметров пистолет, за да неутрализира евентуалното желание на клиентите му да спорят. Робинсън също така подозираше, че под щанда, на съвсем удобно място, има двуцевка.

— Какво искате? — попита Джонсън веднага. — Не можете да тършувате без заповед за обиск.

— Е, Реджи, не се пали толкова. Просто оглеждаме стоката. Искаме да знаем какво предлагат местните търговци. Така ще подобрим отношенията си с обществеността и ще повишим качеството на услугите, които предлагаме — отговори Хуан Родригес подигравателно. — Например тази витрина, натъпкана с оръжия... Сигурен съм, че ще извадиш документ за всяко едно от тях, нали?

— По дяволите — промърмори Реджиналд Джонсън.

Родригес забарабани с пръсти по стъклената повърхност на щанда.

— Редж, искаш ли да донеса папката за оръжията от сейфа? — дочу се глас откъм тъмната задна част на помещението.

— Този сочен глас трябва да е на Йоланда — прошепна Андерсън на Робинсън. — Хей, бонбонче, ела да кажеш „здрости“ на партньора ми.

— Йоланда! — извика Реджиналд Джонсън предупредително, но твърде късно.

— Сержант Лъв ли е? — попита Йоланда и се появи в осветеното от неоновы лампи помещение.

Уолтър Робинсън веднага забеляза, че приятелят му не е преувеличил в описанието на атрибутите ѝ. Имаше шоколадова кожа и дълга, гарвановочерна коса, която се спускаше до раменете. Беше с тясна бяла фланелка, с голямо деколте, което веднага привличаше вниманието. Усмихна се на Андерсън, който бе приковал поглед в гърдите ѝ.

— Сержант, защо така не идваш при нас вече? — попита тя. — Липсваш ни.

Андерсън вдигна очи към тавана.

— Ако знаех, че искаш да си прекарваш времето със старо ченге като мен, щях да ти осигуря най-добрата полицейска защита дващсет и четири часа в денонощието. Имам предвид истинска защита.

Йоланда се засмя и поклати глава. Уолтър Робинсън се зачуди дали е на четиринайсет или на дващсет и четири — и двете възможности му се струваха еднакво правдоподобни.

— Йоланда! Донеси документите от сейфа! — извика Реджиналд Джонсън ядосано.

Младата жена се обърна към него и се намръщи.

— Нали те попитах дали ги искаш? — каза тя троснато.

— Донеси ги, за да махнем тези ченгета оттук.

— Отивам.

— Побързай, момиче!

— Казах, че отивам. — Йоланда се обърна към Лайънъл Андерсън. — Връщам се веднага, сержант Лъв. — Хвърли поглед на Робинсън и добави: — Нямах представа, че ти и дребничкия ти партньор ще доведете на гости приятел хубавец.

— Казвам се Уолтър Робинсън, от полицията на Маями Бийч.

— Маями Бийч — повтори Йоланда с копнеж, сякаш произнасяше името на някакво далечно, екзотично място. — Реджи никога не ме води там, за да погледам вълните. Трябва да е много красиво, нали, господин детектив?

— Има своите достойнства — отвърна Робинсън.

— Видя ли, Реджи? Казах ти. — Йоланда се обърна към Реджиналд Джонсън и се нацупи.

— Йоланда! — извика собственикът на зложната къща още веднъж, пак без резултат.

— Дребничък партньор! Дребничък! Йоланда, не късай сърцето ми! — обади се Хуан Родригес. — Може да не съм великан като него, но какво от това? Чувала ли си какви любовници са латиноамериканците? Най-добрите.

— Не съм чувала — усмихна се Йоланда. — Не се съмнявам, че искаш да го докажеш.

Родригес сложи длани върху сърцето си съкрушено, а Йоланда се засмя.

— Йоланда, донеси проклетите документи — изръмжа Реджиналд Джонсън, излезе от мястото си, улови я за ръка и я задърпа към задния офис, зад врата с армирано стъкло, с три ключалки.

— Не съм направил нищо нередно — изръмжа собственикът. — И престанете да се закачате с Йоланда.

— Племенницата ти — напомни му Андерсън.

Джонсън се намръщи.

Уолтър Робинсън започна да се разхожда из магазина и да разглежда изложените в различни витрини предмети — оръжия, фотоапарати, тостери, магнетофони, прибори за хранене, ютии, няколко китари и саксофони, тенджери и тигани. Аксесоарите на живота, помисли си Уолтър Робинсън. Видя една витрина, зад която бяха изложени бижута, отиде при нея и започна да разглежда експонатите. Извади описанието, което си бе подготвил, и започна да сравнява.

Реджиналд Джонсън се приближи до него и заговори с леден, нисък глас:

— Имам документи за всичко, детективе. Тук няма да намериш това, което търсиш.

— Така ли? — попита Робинсън тихо.

— Точно така.

— Чух, че тази зложна къща отваря по всяко време на денонощието.

— Хората по тези места често имат нужда от пари през нощта. Имам сериозна конкуренция и трябва да се боря за място под слънцето. Иначе никой няма да ми обърне внимание. Това е, просто се стремя да обслужвам клиентите си както трябва.

— Сигурен съм. Какво можеш да ми кажеш за миналия вторник?

— Миналия вторник!?

— Беше ли отворено?

— Може би. Предполагам.

— Да е идвал някой? Към полунощ?

— Не мисля, че си спомням.

— Опитай пак.

— Опитвам, но не си спомням никого.

— Лъжеш ли ме?

Джонсън се намръщи.

— Приключи ли или трябва да се обадя на адвоката си?

Двамата продължиха да се гледат навъсено.

— От петнайсет години до живот, Редж — каза след малко Робинсън. — Това е като начало.

— Какви петнайсет години? За какво става дума?

— Толкова дават за съучастничество в убийство. Може би трябва да си наясно с това, преди да опиташ пак да си спомниш кой е идвал в заложната ти къща миналия вторник.

— Не ме заплашвай. Не знам нищо за никакво убийство. Мисля, че ще се обадя на адвоката си още сега. Може би ще реши да заведе дело за тормоз.

Реджиналд Джонсън изглежда беше много горд с думата „тормоз“, защото я повтори още няколко пъти.

Уолтър Робинсън погледна пак към витрината с бижутата и съжали, че не разполага със снимки на откраднатите неща, вместо с писмени описания. Всички бижута му се струваха повече или по-малко еднакви, което според него беше неизбежен резултат от факта, че не е женен и никога не е обръщал сериозно внимание на нещата, които привличат женските очи. Опита се да скрие разочарованието си.

— Мисля, че ако искаш да разгледаш нещата по-внимателно, ще ти е нужна заповед за обиск — каза Джонсън самоуверено.

В това време се върна Йоланда, с папка в ръце.

— Донесох всички документи за оръжията — каза тя. — Можете да ги видите.

Приблужи се до Реджиналд Джонсън. Двамата униформени полицаи също отидоха при него.

Йоланда разстла документите върху щанда и каза:

— Всичко е тук. Нямаме незаконни оръжия. — В гласа ѝ се долавяха едновременно нотки на задоволство и разочарование. — Ето този пистолет, трийсет и осми калибър, е записан тук, с регистрация и всичко останало.

Полицаяте изобщо не обърнаха внимание на оръжието, което им сочеше Йоланда. Очите и на двамата бяха приковани към щедро разголените ѝ гърди, докато се навеждаше над стъкления щанд.

— Вярвам ти, скъпа — каза Андерсън тихо, с възхищение.

— Йоланда! — извика Джонсън ядосано.

Младата жена се изправи и кокетно приглади полата си. Усмихна се на униформените полицаи, после на Уолтър Робинсън. Той обаче вече не гледаше бюста ѝ — вниманието му бе привлякъл блясъкът на златната верижка, която се открояваше на шоколадовата ѝ шия.

Робинсън се обърна към Реджиналд Джонсън, наклони се леко напред, присви очи и заговори рязко, заплашително:

— Племенницата ти има хубаво име — каза той.

Джонсън не отговори.

Йоланда се озърна боязливо, сякаш гласът на детектива я бе стреснал.

— Благодаря — отвърна тя колебливо.

— Много хубаво име — повтори Робинсън.

Помещението притихна. Лайънъл Андерсън и Хуан Родригес застанаха от двете му страни и той чу как откопчават кобурите си. В същия момент Робинсън се наведе над щанда, сграбчи Джонсън за ръцете и го дръпна рязко, така че да изгуби равновесие. Гърдите му се стовариха върху стъклото.

— Ей! — извика той изненадано.

Робинсън стисна врата му и го натисна надолу, а с другата ръка изви лакътя му назад. Родригес стисна другата му ръка и я натисна надолу.

— Искам адвокат! — извика собственикът на заложената къща. — Какво правите!? Не съм направил нищо! Оставете ме!

— Аха, не си направил нищо — просъска Уолтър Робинсън и се наведе над главата на Джонсън. — Йоланда е много хубаво име — продължи той тихо, пресипнало. — Тогава ми кажи, долен боклук такъв, защо на врата ѝ има медальон, на който пише „Софи“?

Уолтър Робинсън вдигна очи към Йоланда, която инстинктивно посегна с ръка към гърлото си, сякаш внезапно си бе спомнила. Погледна Лайънъл Андерсън и промърмори:

— Беше толкова красиво...

Реджиналд Джонсън изпъшка, после Родригес откачи белезниците от колана си и ги щракна около китките му — чудесен, удовлетворителен и музикален звук.

ДЕСЕТ

ТАКА СЕ ПРАВЯТ ТЕЗИ НЕЩА

Еспи Мартинес показа личната си карта на сержанта на входа. Той ѝ посочи асансьорите и кимна:

— Трети етаж. Очакват ви.

След това отново се върна към романа с меки корици, оставен върху купчина книжа. На корицата се виждаше оскъдно облечена, много апетитна жена, с пистолет в ръка, която веднага прикова цялото му внимание.

Еспи Мартинес мина покрай него забързано. Токчетата ѝ издаваха тъп, нетърпелив звук по покрития с линолеум под.

Асансьорът се издигна тихо. Вратата се отвори и Еспи Мартинес излезе на третия етаж. Очакваше да види Уолтър Робинсън, но вместо него видя един детектив от отдела, който се занимаваше с грабежите — преди няколко месеца беше главен свидетел на обвинението в едно нейно дело. Детективът вдигна очи от бележника си и ѝ се усмихна.

— Ей, Еспи, издигаме се, а? — Тя сви рамене в отговор и той добави: — Представлението е ето там. Време за притискане.

Не беше трудно да се досети какво има предвид и се усмихна нетърпеливо. Тръгна накъдето я бе упътил детективът, по тесен коридор, осветен с флуоресцентни лампи, и влезе в сърцевината на полицейския участък. Имаше чувството, че някак си е изолирана от жестоката горещина вън. Тръбите на климатичната инсталация вливаха студен въздух в неголямото пространство и тя неволно потрепери. Даде си сметка, че звукът от стъпките ѝ потъва в дебел сив килим и че чува само собственото си дишане. За миг се почувства съвсем сама и осъзна, че заподозрените би трябвало да се чувстват по същия начин. По средата на коридора имаше две врати, една срещу друга, с табели, на които пишеше „РАЗПИТИ 1“ и „РАЗПИТИ 2“. До тях имаше прозорци, така че от коридора се виждаше кой е в стаите. Еспи Мартинес си даде сметка, че стъклата са специални — тя виждаше

хората вътре, но те не можеха да видят нея. До прозореца видя звънец със звукова уредба.

В едната от стаите видя Уолтър Робинсън, седнал срещу млада, удивително красива негърка, която явно бе плакала. В другата стая видя набит негър — той барабанеше по плота на масата и гледаше гневно двама униформени полицаи, които не му обръщаха никакво внимание. Мъжът запали цигара и ядосано хвърли изгорялата кибритена клечка в препълнен с фасове пепелник. После се завъртя нетърпеливо на стола си и това накара униформените моментално да застанат нащрек и да впият очи в него, докато не се успокои. След което отново престанаха да му обръщат внимание. Еспи Мартинес видя, че устните му се раздвижиха — вероятно изруга — но полицаите изобщо не реагираха.

Тя се обърна отново и влезе в стаята при Уолтър Робинсън и младата негърка.

Когато се появи на прага, той стана.

— А, госпожице Мартинес, радвам се, че успяхте да дойдете.

— Добър ден, детективе — поздравя те престорено официално.

Уолтър Робинсън се усмихна, макар и не особено приветливо, и се обърна към негърката:

— Йоланда, разгледай тази жена много добре.

Йоланда вдигна очи към Еспи Мартинес.

— Виждаш ли този хубав костюм, Йоланда? Разгледай обувките й. Хубави са, нали? Виж куфарчето й. Истинска кожа. По нея няма нищо евтино. Видя ли всичко това, Йоланда?

— Виждам — отвърна негърката навъсено.

— Веднага си личи, че не е ченге, нали, Йоланда? Видя ли я добре?

— Не прилича на полицаи.

— Точно така, Йоланда. Това е помощник щатски прокурор Есперанца Мартинес. Госпожице Мартинес, това е Йоланда Уилсън.

Еспи Мартинес кимна на младата негърка. В очите й се четеше единствено страх.

— Йоланда — продължи Робинсън тихо, едновременно заплашително и изкусително, — опитай се да направиш много добро впечатление, защото... Знаеш ли как госпожица Мартинес изкарва

прехраната си? Знаеш ли какво прави всеки ден? Всеки час, Йоланда? Знаеш ли с какво се занимава?

— Не — отговори младата негърка, погледна към Еспи Мартинес и пак се обърна към детектива. Избърса очите си със смачкана книжна салфетка.

— Работата ѝ е да вкарва хора като теб в затвора — каза Робинсън рязко, после стана и посочи Еспи Мартинес. — Помисли си за това, Йоланда.

Младата негърка го погледна, сякаш ѝ бе ударил шамар.

— Не искам да отида в затвора, господин Робинсън.

— Знам това, Йоланда. Но за да не се случи, трябва да ми помогнеш. Трябва да ми кажеш всичко, което знаеш.

— Опитвам се. Казах всичко.

— Не, Йоланда. Не мисля така. Освен това не съм научил най-важното. Трябва ми име, Йоланда. Искам да ми кажеш само едно име.

— Не го знам — изхленчи тя умолително. Гласът ѝ се превърна в скимтене. — Не знам! Реджи никога не ми казваше никакви имена!

— На умно момиче като теб? Йоланда, просто не ти вярвам.

Йоланда подпря глава на двете си ръце и започна да се поклаща напред-назад. Робинсън я остави за момент да потъне в тишината, да почувства страха по-добре.

— Не знам за никакво убийство, детективе — каза тя след малко. — Повярвайте ми! Изобщо не знаех, че някой е пострадал. Къде е сержант Лъв? Той ще ви каже, моля ви!

— Сержант Лъв не може да ти помогне Йоланда. Може да ти помогне само тази жена. Помисли си, ние ще се върнем след малко.

Изведе Еспи Мартинес в коридора, затръшна вратата на стаята и остави подсмърчащата Йоланда сама.

— Тази част от работата харесвам най-много — отбеляза Робинсън, ала Мартинес вече бе останала с впечатлението, че детективът харесва всичко, което върши.

— Какво е това нещо, което си открил... — заговори тя, но Робинсън сякаш бе очаквал въпроса ѝ, защото извади полиетиленово пликче, в което имаше златен медальон на верижка. Подаде ѝ го и тя видя името „Софи“ и малките диаманти в двата края на буквата „С“.

— Това беше на шията на Йоланда.

— Сигурен ли си, че...

— Мислиш, че е бил на някоя друга Софи?

— Не, но...

— Добре де, ще го дадем за експертиза по-късно. Може би някой съсед или синът ѝ ще го разпознаят. Но е нейният медальон. Повярвай ми.

— Добре, Уолтър. Каква е процедурата сега?

Робинсън се усмихна.

— Е, вече се запозна с госпожица Горчиви сълзи и разкаяние. Проблемът е, че казва истината. Вярно е, че не знае много, макар че може и да е чула името. Още не съм сигурен. Йоланда е по-умна, отколкото си мислим. Част от сълзите може и да са искрени, но все пак видях с какви очи изглежда куфарчето ти... Е, ще видим. Ченгетата са едно, живият прокурор е съвсем друго. За нея това ще е ново преживяване и мога да се обзаложа, че в момента размишлява много сериозно. От друга страна, ето тук, зад врата номер две... — Докато говореше, Робинсън се усмихваше широко. Еспи Мартинес също се усмихна. — ... Зад врата номер две е господин Инат Искан Адвокат. За него съм сигурен, че знае каквото ни трябва. Процедурата е проста. Ще изправим единия срещу другия.

— Щом като иска адвокатата си, тогава сме длъжни да...

Робинсън направи гримаса.

— Еспи, ела на себе си. Разбира се, че поиска адвокатата си. Започна да крещи, че го иска, още когато влязох в магазина му. В момента просто искам да съм сигурен, че си дава сметка за усложненията, до които ще доведе упорството му. Искам да му дам възможност да осъзнае за какво става дума. Възможност да постъпи правилно. Все още никой не му е задал истински трудните въпроси.

— Добре, но...

— Еспи, тези неща се правят така. Само гледай.

— Уолтър, не съм сигурна, че разбирам.

— Ще ти се изясни много скоро.

— Ще видим. Какво искаш да направя?

Уолтър Робинсън се засмя.

— Искам да го побъркаш от страх.

Преди Еспи Мартинес да успее да отговори, че не е сигурна дали би могла да изплаши когото и да било, Робинсън почука по стъклото на

стоята за разпити. Двамата униформени полицаи вътре станаха моментално прави, а собственикът на заложната къща извика:

— Ей, къде отивате?

Двамата излязоха, затръшнаха вратата и Робинсън ги представи на Еспи Мартинес.

— Еспи, това са Хуан Родригес и Лайънъл Андерсън.

— Сержант Лъв?

— От плът и кръв. — Улови ръката ѝ с огромната си лапа и я стисна. — Нали вие вкарахте онези хлапета където им е мястото... Имам предвид взломните кражби.

— Да, аз бях — отговори Еспи Мартинес.

— Добре свършена работа — обади се Хуан Родригес. — Тези хлапета със сигурност щяха да убият някого.

— Вече не.

Униформените полицаи се усмихнаха.

— Така е — кимна Родригес. — Поне докато не излежат присъдите си.

— Какво ще правим сега? — попита Андерсън.

Уолтър Робинсън се приближи до двамата и заговори шепнешком:

— Ето какво... ще влезете при Йоланда и ще ѝ разкажете колко по-големи ще са шансовете ѝ, ако ни помага. Накарайте я да повярва, че всичко ще бъде наред, стига да не мълчи. И без лъжи. Това е.

— Това ще е истинско удоволствие, Уолт.

— Ако Лайънъл знае нещо — обади се Родригес, — то е да кара младите дами да вярват, че всичко ще е наред, въпреки деликатното им положение.

— Имам известен опит, госпожице Мартинес — кимна Андерсън, козирува шеговито и двамата влязоха в стаята при Йоланда.

Робинсън погледна Еспи Мартинес и отбеляза:

— Това не е неприятна задача. Е, а сега да вървим да събудим у Реджиналд Инат Джонсън страх от Бога и американската правосъдна система.

След това веднага отвори вратата. Еспи Мартинес влезе след него.

Реджиналд Джонсън вдигна очи и се намръщи.

— Обади ли се на адвоката ми?

— Кой беше номерът, Реджи? — попита го Робинсън.

Собственикът на заложната къща само изсумтя.

— Коя е тя? — попита след малко.

— Реджи? Изненадваш ме. Не я ли позна?

— Не съм я виждал никога.

— Сигурен ли си?

— Разбира се, че съм сигурен. Коя е?

Робинсън се усмихна, после се наклони напред и доближи лицето си до Джонсън, като родител, който се кани да се скара на детето си.

— Реджи — просъска той, — сигурен съм, че си я виждал в кошмарите си, защото тя е най-големият ужас, който някога си виждал. Тъкмо тя ще се погрижи да те тикнат където трябва, Реджи. Право в затвора „Рейфорд“. Двайсет и четири часа в следствения арест, а съм сигурен, че там няма да има сладурани като Йоланда. Всъщност, ще извадиш късмет, ако никой не реши да използва теб за заместител на Йоланда. Схващаш ли за какво става дума, Реджи?

Реджи се отпусна назад, сякаш го бе ударил по физиономията, после погледна Еспи Мартинес крадешком.

— Най-големият ти кошмар, Реджи — добави Уолтър Робинсън натъртено.

— Не съм направил нищо лошо! Не знам за никакво убийство!

— Нима?

— Да не мислиш, че разпитвам хората, които идват при мен, откъде са взели боклуците си? Няма начин! Само определям цената и пиша разписка, това е. Няма нужда да задавам никакви въпроси.

— Може и да е така, но със сигурност знаеш кой е донесъл този медальон. Йоланда дотолкова го е харесала, че веднага го е сложила на врата си.

Джонсън не отговори веднага.

— Не мога да говоря с полицията за бизнеса си. Иначе няма да имам бизнес — каза той най-накрая, наклони се заедно със стола си назад и скръсти ръце на гърдите си, сякаш нямаше какво повече да коментира по въпроса.

— Можеш — възрази Уолтър Робинсън. — Защото сега твоят бизнес е мой бизнес, а това е сериозен проблем.

Джонсън се намръщи, но не каза нищо. Еспи Мартинес седна на стола в единия край на масата и вдигна очи към Робинсън. Той се разхождаше напред-назад зад гърба на задържания, навеждаше се безмълвно към главата му, после пак се отдалечаваше. Най-накрая придърпа един стол и седна до него — съвсем близо. Еспи Мартинес го наблюдаваше съсредоточено, сякаш гледаше изпълнението на съвършен актьор на сцената. Всяко движение, всяка дума и интонация имаха своето предназначение и бяха отлично подбрани, за да постигнат целта. Почувства колко умело объркваше собственика на заложната къща, как ловко отстраняваше упоритостта и арогантността му. Въздъхна дълбоко и започна да се пита в кой момент би било най-добре да се намеси в представлението и дали би се справила така блестящо. Уолтър Робинсън продължаваше да гледа втренчено Реджиналд Джонсън, с леко присвити очи, без да трепне, докато собственикът на заложната къща най-накрая не извърна лице и не изруга.

— Мамка му! Не знам за никакво убийство! — добави след това. Този път обаче гласът му едва доловимо трепна.

Детективът отново остави тишината да изпълни стаята. Продължаваше да не сваля очи от заподозрения. След миг въздъхна шумно и заговори тихо:

— Може би съм сгрешил. Може би съм се заблудил за теб, Реджи.

Джонсън се обърна рязко към него, изненадан от промяната.

— Може би наистина съм сгрешил, как смяташ, Реджи? Сгрешил ли съм?

— Да — отговори Реджиналд разпалено. — Сгрешил си.

Без да сваля очи от Джонсън, Уолтър Робинсън попита:

— Вие как смятате, госпожице Мартинес? Сгрешил ли съм?

За момент Еспи Мартинес не знаеше какво се очаква от нея да отговори, но след миг се съвзе и с най-ледения глас, на който беше способна, възрази:

— Вие никога не грешите, детективе.

— Не, този път мисля, че сгреших.

— Не мисля, детективе — отвърна Еспи Мартинес.

— Греша ли, Реджи? — попита той пак.

— Да, мамка му, казах да. Грещиш!

Робинсън продължаваше да не отделя поглед от Реджиналд Джонсън. Малката стая започваше да се изпълва с фалшиви надежди.

— През цялото време си мислех, че Реджи само е купил няколко крадени дрънкулки не от когото трябва. Само че, знаете ли, госпожице Мартинес — добави той и се намръщи на Джонсън, — може би не е така. Може изобщо да не е имало друг човек, нали, Реджи? Никакъв наркоман не е идвал късно миналия вторник, който е бързал да пробута крадени вещи, нали, Реджи? Не е имало никакъв друг човек, а аз само съм се заблудил...

Поколеба се за момент, колкото да обърка собственика на заложната къща още повече.

— ... Не, Реджи. Не е имало друг човек. Може би е много трудно да обличаш момиче като Йоланда с такива хубави дрехи, да я возиш в такава скъпа кола и да купуваш луксозни мебели за новата къща. Може би си решил, че трябва да порботиш малко повече, а? Да добавиш още малко пари в раздрънкания касов апарат, нали? Значи, Реджи, въобще не ти е бил нужен никакъв друг човек. Просто си се качил на автобуса до Маями Бийч и си се захванал с обири. Докато, миналия вторник, онази старица не се е събудила и не ти е създала проблем. Истински проблем. И се е наложило да ѝ видиш сметката, нали, Реджи? Това ли стана?

Робинсън изведнъж вдигна пръст пред лицето на Джонсън.

— Ти си я убил, нали, копеле с копеле?!

Реджиналд Джонсън изглежда детектива като обезумял и се сви страхливо.

— Не съм убивал никого! Казах ти вече! Не знам за какво убийство.

Робинсън изведнъж се протегна, сграбчи ръцете му и ги притисна към плота на масата с дланите нагоре.

— Силен си, Реджи. Имаш яки ръце. Не ти е било трудно да удушиш онази старица, нали? Нали?

— Не знам за какво убийство и за никаква старица!

Опита да измъкне ръцете си, но Уолтър Робинсън го дръпна силно напред, за да го извади от равновесие.

В последвалата тишина Еспи Мартинес усети как през тялото ѝ преминава топла вълна. Заговори, но имаше чувството, че думите не излизат от нейната уста.

— Укриване на крадени вещи от две до пет години. Това ще е сравнително лека присъда, при средно строг режим. След това е кражбата с взлом. За нея дават от пет до десет. Тя е малко по-сериозно нещо, но могат да те пуснат по-рано за добро поведение и да лежиш само три. След това обаче имаме нападение. Истинските неприятности започват с това, Реджи. Щатският прокурор просто ненавижда хората, които нападат старци. Ще получиш от десет до петнайсет. И не е изключено съдията да размисли и да запази юрисдикцията си над теб, така че да няма предварително освобождаване по никакъв повод, дори да се държиш като ангел...

Еспи Мартинес млъкна и пое дъх. Видя как Реджиналд Джонсън се бори със себе си в другия край на масата, сякаш думите се трупаха като камъни в гърдите му. Тя продължи бавно, натъртено, грубо и изведнъж си даде сметка, че някъде дълбоко в себе си се наслаждава на това, което прави.

— И след това наистина става жестоко, Реджи. Съучастничество в убийство първа степен означава от петнайсет години до живот, само че никой не дава петнайсет години за такова нещо. Особено когато жертвата е беззащитна възрастна жена. Всички получават доживотни присъди. В „Рейфорд“. Това място не е приятно. Никак не е приятно, уверявам те.

Изглежда го ледено и след малко продължи:

— След това идва най-тежкото. Убийство първа степен. Предполагам, че знаеш какво ти осигурява това в нашия щат. Две хиляди и двеста волта електричество. — Насочи показалец към слепоочието си като пистолет и добави: — Чат. И ставаш минало.

Джонсън, чиито ръце все още бяха притиснати към плота на масата, опита да се завърти със стола си към Еспи Мартинес.

— Какви ги говориш!? Какво смъртно наказание! Казах ви, че не съм убивал никого!

Еспи Мартинес се наклони напред.

— Имам достатъчно улики, за да те изправа в съда, Реджи. Повече от достатъчно. И въобще не е важно с какви твърди доказателства разполагам.

— Какво искаш да кажеш? — попита собственикът на заложната къща отчаяно.

— Става дума за една старица, Реджи, която през живота си не е навредила на никого. Как ти се струва? Какво според теб ще си кажат съдебните заседатели — бели, от средната класа — когато те видят да влизаш в съда? Чернокож, сърдит, опасен. Мислиш ли, че ще дават пет пари дали имаме доказателства или не? Няма начин. Не и след като стана и им обясня, че си отнел живота на тази старица със собствените си ръце. Ще си кажат, че на нейно място можеше да е собствената им майка или леля им Мейбъл. Мислиш ли, че изобщо ще се интересуват от доказателства? Просто ще поискат жалкия ти задник да изчезне и толкова. Е, какво тогава ще е заключението на тези съдебни заседатели в края на процеса?

— Не съм направил нищо!

— Виновен. Виновен по всички пунктове на обвинението.

Еспи направи кратка пауза, за да остави Реджиналд да асимилира чутото, после продължи:

— Ами съдията? Какво според теб ще направи съдията, който също ще е бял, от средната класа? И който ще иска на следващите избори хората отново да гласуват за него?

— Казвам ви, не съм направил нищо!

— При толкова много бели хора, Реджи... Какво си мислиш, че ще стане?

Отново настъпи тишина. Еспи Мартинес въздъхна и вдигна показалец към Реджиналд Джонсън.

— Чат! Сбогом, Реджи.

Уолтър Робинсън най-накрая пусна китките му.

Мартинес стана и изгледа задържания ледено.

— Детективе, правете компания на този боклук известно време. Аз ще отида да поговоря с Йоланда. С нея се разбираме много добре и ми се струва, че тази вечер тя ще спи в собственото си легло, у дома си. Мисля, че ще се споразумеем. Освен това, сержант Льв също би ме посъветвал да проявя снизходителност към нея, а не към този изверг тук...

— Няма да се споразумееш с никого! Йоланда не знае нищо.

— Нямаш представа колко знае, Реджи. Ще се изненадаш, като ти кажа колко е научила.

— Не знае нищо...

— Но ще излезе оттук — прекъсна го тя рязко, злобно.

Уолтър Робинсън се усмихна и кимна. Едва сдържаше възторга си от изпълнението на Еспи Мартинес.

Реджиналд Джонсън сякаш започна да пресмята шансовете си, после изведнъж заговори:

— Не знам откъде се взе онзи боклук! Обади ми се посред нощ и поиска да се видим в магазина, защото имал нещо за мен. Въобще не знаех за какво става дума! Не съм го разпитвал какво е правил преди това! Слязох долу и го заварих да ме чака пред магазина, това е истината! Не знаех за никакво убийство.

— Кой, Реджи? — попита Уолтър Робинсън.

— Ако ти кажа кой беше, трябва да ми обещаеш да не...

— Кой беше, по дяволите! Няма да обещавам нищо на боклук като теб! Каж ми кой беше! — изкрещя Робинсън в ухото му.

Реджиналд Джонсън се раздвижи още веднъж, като човек, попаднал под вълна, който иска отново да намери повърхността. След това се наклони напред и каза:

— Името му е Лерой Джеферсън.

— Наркоман?

— Говори се, че си падал по тези неща.

— Редовен клиент ли ти е?

— През последния месец идва доста често.

— Има ли прякор?

— Маратонката, защото винаги ходи със скъпи маратонки.

— Къде живее?

— Кинг Апартаментс. Номер тринайсет, ако не се лъжа.

— Фатално число — отбеляза Робинсън, изправи се и излезе.

Собственикът на заложната къща остана на стола, опрял глава на дланите си.

ЕДИНАЙСЕТ

ЧОВЕК НА ТОЧНОСТТА

Почти по същото време, когато Еспи Мартинес и Уолтър Робинсън излязоха от стаята за разпити, научили името на човека, който според тях бе убил Софи Милщайн, Саймън Уинтър седеше на един стол с твърда облегалка, срещу бюрото на млад детектив на име Ричардс, който сякаш не можеше да реши дали да се държи любезно с възрастния мъж или да му покаже, че няма време да слуша въпросите му.

— Благодаря, че ме приехте толкова бързо, детективе — започна Саймън Уинтър.

— Случаят е приключен, господин Уинтър. Наложих се да извадя делото от архива.

— Оценявам жеста ви.

— Е, не е кой знае какво, но все пак не ми е много ясно на какво се дължи интереса ви към смъртта на този човек.

Уинтър реши да излъже.

— Е, Щайн ми беше далечен роднина. По линия на съпругата ми. Знаете колко трудно хората приемат смъртта на някого, когато не са виждали от години, да не говорим когато става дума за самоубийство. Понеже живея наблизко, поръчаха ми да разбера какво се е случило, въпреки че оттогава са минали месеци. Знаете какви са хората понякога. Съмняват се, не искат да повярват... Не могат да оставят нещата просто така и се смятат за длъжни да разпитват.

— Аха.

— Семейни неща. Това понякога може да ти...

— Да, досадно е, разбира се. Съгласен съм.

— Е, това е — каза Саймън Уинтър и сви красноречиво рамене.

Лъжата му сякаш накара Ричардс да се примири с досадната необходимост да отговаря на въпросите на един любопитен старец.

— Разбирам — кимна Ричардс. — Е, така или иначе, случаят е приключен, господин Уинтър. Всичко е повече от ясно. Един изстрел.

Оставил е предсмъртна бележка. Нямаше много работа за нас, освен да откараме трупа. Нищо мистериозно.

— Вие ли направихте огледа?

— Да. Случаят беше мой. Просто трябваше да изготвя доклада и толкова. Не си спомням кой знае какви подробности.

— Кой откри тялото?

— Чистачката, струва ми се. Някъде около денонощие след смъртта. Записано е в доклада.

Младият мъж бутна към Саймън Уинтър кафява картонена папка.

— Прегледайте я. Няма нищо особено или необикновено. Ще ви понесат ли снимките, господин Уинтър? Не са приятна гледка.

— А... да, струва ми се. Благодаря, детективе.

— Е, хвърлете едно око. След това ще отговоря на въпросите ви, ако мога. Самоубийствата като това ужасно си приличат. Човек забравя подробностите. Искате ли кафе?

— Не, благодаря.

— Е, добре. Ще се върна след малко.

Стана и излезе, а Уинтър остана сам, с папката в ръце. За момент се поколеба, после прокара пръсти по грапавата повърхност на корицата, като слепец, който чете брайлово писмо. Спомни си колко много подобни папки бе пълнил с доклади, снимки, документи и се усмихна — стана му приятно, че отново държи в ръцете си такава. Вдигна я и прецени тежестта ѝ. Лека е, помисли си. След това, с нетърпение, което беше свършено неуместно, но пък и не можеше да отрече, откачи ластиците, които притискаха кориците на папката и я отвори.

Най-напред разгледа снимките. Бяха само шест, цветни, шестнайсет на десет. Знаеше, че щяха да са поне два пъти повече, ако ставаше дума за убийство. На две от тях се виждаше възрастен мъж, седнал на стол зад бюро, с безпомощно отпуснати настрани ръце. От раната на челото му беше потекла кръв и бе напоила яката на спортната му риза. На стената зад главата му ясно се виждаха пръски кръв, примесени с късчета кост и мозък. Херман Щайн бе умрял с отворени очи под почернялото от близкия изстрел чело. Устните му бяха леко отворени, сякаш от удивление. Беше почти напълно плешив, а малкото коса над ушите му бе свършено бяла. Кървавата струйка по

лицето му придаваше зловещ вид. Саймън Уинтър разгледа снимките внимателно.

Подскажете ми нещо, каза мислено.

На втората снимка се виждаше голям трийсет и осем калибров револвер, паднал на пода до увисналата длан на Херман Щайн. Следваше лицето на мъртвия, в едър план. Електрическата пишеща машина до бюрото. Предсмъртното писмо беше във валяка. Следващата снимка, едър план на самото писмо, показваше, че паметта на равин Рубинщайн е добра.

„Уморен съм от живота, липсва ми моята обична Ханна, така че сега ще отида там, където е тя“ — прочете Саймън Уинтър.

Остави снимките настрана и се зае с доклада на детектива. Видя кратко описание на обстановката около трупа и списък на съседите, които бяха споделили фактите около депресията, в която господин Щайн бил изпаднал напоследък. Беше записан и телефонния номер на най-близкия му роднина — синът му, който носеше странното име Дж. Вашингтон Щайн и живееше в един от големите университетски комплекси в Нова Англия. След това прегледа набързо протокола от аутопсията, в която бе описана най-очевидната причина за смъртта — в този случай едва ли можеше да има нещо интересно от медицинска гледна точка. Изследванията на кръвта бяха показали липса на упойващи вещества и следи от ибупрофен — страдал е от артрит, спомни си Саймън Уинтър веднага. След това видя кратка бележка, описваща посещението на равин Рубинщайн при детектив Ричардс и копие от писмото на Щайн до равина. Това писмо не се споменаваше в заключенията на детектива, които бяха пределно прости: самоубийство, поради психическа депресия и напреднала възраст.

И за мен щяха да напишат същото — каза си Саймън Уинтър.

Прегледа документите в папката още веднъж. Искаше да открие някаква връзка между Херман Щайн и Der Schattenmann, но прозвището се споменаваше единствено в писмото му до равина.

Саймън Уинтър се намръщи замислено и в този момент се върна детектив Ричардс, с чаша кафе.

— Не е кой знае какво, нали? — каза той.

— Така е — съгласи се Уинтър.

— При случаи като този — продължи младият мъж, — не се налага кой знае колко задълбочено разследване. Човек без врагове...

Дори съседите му казаха, че винаги е бил дружелюбен и мил. Изпаднал в депресия след смъртта на жена си преди десетина години. В шкафчето в банята намерихме антидепресанти. Това също е отразено в доклада... — Детективът въздъхна, после продължи: — Освен това е оставил писмо. Писмо и една-единствена огнестрелна рана в челото. Не е нужно да си ядрен физик, за да се досетиш, че...

— Революерът на Щайн ли е бил? — прекъсна го Уинтър.

— А... не. Поне не беше регистриран никъде. Поредното нелегално оръжие в област Дейд. Сигурно има хиляди такива. Записах серийния номер.

Саймън Уинтър го преписа.

— Някакви балистични изследвания? Отпечатъци от пръсти?

— Защо?

— Чистачката виждала ли е оръжието и преди? Или някой друг, за да се потвърди, че е било негово?

Младият детектив разлисти набързо докладите.

— Тук не виждам подобно нещо. Но и в това няма нищо чудно. Общо взето хората не показват на всеки къде държат оръжието си.

— Така е — съгласи се Саймън Уинтър и след това попита: — Значи положението на покойния не ви накара да се усъмните?

— Какво имате предвид?

— Ако човек реши да се застреля, обикновено не насочва пистолета така, а така... — Вдигна ръка нагоре и насочи показалец към слепоочието си. — ... или така... — отново показа, като насочи показалец към отворената си уста.

— Разбира се. Така е. Все пак, никога не съм искал да се самоубивам, така че не се замислих особено.

— Да насочиш такъв голям и тежък револвер към челото си по начина, по който го е направил Щайн, изглежда странно. Трябва да го задържиш ето така и да натиснеш спусъка с палец, защото при това положение на китката показалецът няма достатъчно сила.

— Да, така е. Какво искате да кажете все пак?

— Просто, че изглежда необикновено.

— Самоубийството си е самоубийство. Можеше да скочи през прозореца. Живееше на доста висок етаж. Или да навлезе в океана. Съвсем близо е до жилището му. Наистина, аз или вие не бихме

насочили този голям трийсет и осем калибров револвер по този начин, но... хората се различават, нали?

Ричардс изгледа Саймън Уинтър с присвити очи.

— Струва ми се, че разбирате от тези неща, така ли е, господин Уинтър?

— Някога бях ченге. В Маями. Пенсионирах се отдавна.

— И баща ми беше ченге в Маями. Прострелях го в крака и се наложи да се пенсионира. Стана някъде към края на шейсетте.

Уинтър напрегна паметта си за момент и си спомни едър мъж, с червендалесто лице.

— Помня го. Стана при банков обир, нали? Преследва бандита цели шест пресечки, въпреки че губеше кръв от раната. Най-накрая го хвана.

— Да, наистина. — Младият детектив се оживи. — Дявол да го вземе, имате отлична памет.

— Как е баща ви сега?

— Има рибарска моторница в Исламорада. Разхожда туристи. Пълно е с млади, хубави момичета, които искат да имат тен навсякъде. Справя се много добре.

— Радвам се да го чуя.

— Искате ли да ви направя копия от тези документи? — попита младият. — Може би ще ви дойде наум още нещо.

— Би било чудесно, но имам още един въпрос...

— Разбира се. Какъв е той?

— Револверът. Намерихте го под ръката, нали?

— Да, там. Един изстрелян куршум, останалите пет в барабана.

— Само че при отката от изстрела и падането на ръката назад...

— Саймън Уинтър показва движението бавно. — ... Струва ми се, че оръжието би трябвало да падне по-далече.

Младият детектив се усмихна.

— Все още ви бива, господин Уинтър. Да, съгласен съм... Ако беше по-малко и по-леко оръжие, да. Но този револвер е много тежък. Като тухла е.

Саймън Уинтър кимна.

— Значи апартаментът е бил заключен, когато е дошла чистачката?

— Да. Тя е имала ключ от апартамента. И в това няма никаква мистерия.

— Така е — съгласи се Уинтър. — Ще ми направите копия от документите, нали?

— Няма проблем. Само ще ви помоля да не ги давате на никого. Все пак това са официални полицейски документи, нали разбирате?

— Естествено. Правилата не са се променили кой знае колко от времето, когато аз самият седях зад такова бюро.

Ричардс се усмихна и отиде до копирния апарат, а Саймън Уинтър остана да чака на мястото си. Мислеше за последните мигове на Херман Щайн. Всичко изглежда както би трябвало да се очаква — каза си накрая, — и въпреки това е обърнато наопаки и невъзможно... И двете едновременно.

Бяха нужни няколко опита, докато успее да проникне в телефонната централа на Масачузетския университет — всеки път, когато набираше директния вътрешен номер на професор Дж. Вашингтон Щайн, неизбежно потъваше в някаква телефонна джунгла. Свърза се, едва когато попадна на секретарката на факултета по литература. Не обичаше да води подобни телефонни разговори. Ненавиждаше ги още от времето, когато беше на служба. Все пак, фактът, че бе минало доста време от смъртта, бе някакво облекчение, защото болката вече не беше така силна.

— Професор Щайн?

— Да? Няма да удължа срока. Писмените работи трябва да бъдат предадени в сряда и толкова. Кой се обажда?

— Професоре, името ми е Саймън Уинтър и...

— Не сте ли студент?

— Не. Аз съм детектив. Обаждам се от Маями.

— Детектив ли? И какво разследвате?

Уинтър не отговори веднага. Опита се да формулира възможно най-кратък и ясен отговор. Не успя.

— Професоре, съжалявам, че ви се обаждам по такъв тежък повод, но непосредствено преди смъртта си баща ви написа писмо до моите... — Поколеба се, защото не беше сигурен как точно да нарече

тримата възрастни, изплашени хора, които бе видял в жилището на равина. — ... клиенти...

— Баща ми е написал писмо? До кого?

— До един равин, когото не е познавал. Този равин също е живял в Берлин през войната. Бил е заловен и откаран в концентрационен лагер.

— Разбирам. Значи е написал писмо до непознат човек? И какво точно е написал в него?

— Че е видял някого, когото не е виждал от...

— От войната.

— Да. Този човек...

— Човекът сянка — прекъсна го професорът хладно.

Сърцето на Уинтър се сви.

— Да.

Стори му се, че професорът опитва да събере мислите си. Телефонната линия за момент остана безмълвна.

— Баща ми често виждаше Der Schattenmann, господин Уинтър — продължи след малко. Говореше сухо. — Виждаше го в сънищата си, които се превръщаха в кошмари, и той се събуждаше плувнал в пот и разтреперан. На майка ми ѝ бяха нужни часове, докато го успокои. Виждаше го, докато чакаше реда си в банката, сред тълпите, които излизат от киносалона или от театъра, докато тикаше количката с покупки в супермаркета. Виждаше Der Schattenmann в колите, които ни задминаваха по магистралата или чакаха паркирани на улицата. Веднъж го заведох да гледаме бейзбол във Фенуей и той го видя в мъжката тоалетна. Веднъж дори го видя по телевизията, сред публиката, докато гледахме футбол. Човекът сянка беше навсякъде, господин Уинтър. Навсякъде във въображението на баща ми.

Саймън Уинтър въздъхна. Беше във всекидневната си, седеше в средата на протритото си канапе, а отпред, на масичката, бе сложил няколко подострени молива и голям бележник. Изведнъж се почувства нелепо.

— Значи... — заговори колебливо, — непосредствено преди смъртта си той...

— Писал е на някого, че е видял Der Schattenmann? В това няма почти нищо необикновено, господин Уинтър.

— Почти?

— Да. Единственото странно нещо в случая е, че винаги... Не помня някога да е било иначе... винаги, когато решише, че е видял Човека сянка, се обаждаше на мен, на брат ми или сестра ми и някой от нас отиваше при него, изслушваше спомените за пореден път, успокояваше го и го убеждаваше, докато не престанеше да смята, че го е видял. Не мога да си спомня някога да се е обаждал на непознат човек, това е.

— Значи не мислите, че някога наистина е виждал...

— Не, не смятам — прекъсна го професорът пак. — Така или иначе, говорих с него ден преди да умре и той не спомена нищо. Стори ми се разтревожен. Беше по-объркан и потиснат от обикновено, но говореше само за майка ни, а не за онзи човек. Ако го беше видял, щеше да ми каже, струва ми се.

— Значи успяхте да го разубедите, че го е видял?

— Точно така.

— Струваше ли ви се изплашен напоследък?

Професорът се замисли за момент, после отговори:

— Може би в смесицата от чувства, които изпитваше, е имало и страх. Спомням си, че се обезпокоих и се обадох на брат ми и сестра ми. Решихме един от нас да отиде при него в Маями, но докато организирахме нещата, вече беше късно. — Професорът се поколеба отново, после попита: — Може би мислите, че съм безчувствен? Студен?

— Не — отвърна Саймън Уинтър.

— Странно е, господин Уинтър... Да мразите някой, когото обичате, заради това, което прави със себе си... Човек изпитва толкова много неща...

— Съжалявам, че отново бъркам в раната.

— Не, всичко е наред. Странно е, обаче е по-лесно да говориш за това с непознат. Вие познавахте ли баща ми, господин Уинтър?

— Не.

— Беше необикновен човек.

— В смисъл?

— Чувстваше се длъжник. Непрекъснато искаше да плаща дългове.

— Пари?

— Не. Дългове на душата. — Професорът се засмя, сякаш си бе спомнил нещо забавно. — Ще ви дам пример. Цялото ми име е Джордж Вашингтон Удбърн Щайн. Такова име не се среща често, нали?

— Така е — съгласи се Саймън Уинтър.

— Ще ви разкажа как съм се сдобил с него и това ще ви помогне да разберете баща ми малко по-добре. През четирийсет и втора са ги арестували заедно с леля ми, чичо ми, баба ми и дядо ми. Преди това са се криели в Берлин...

— Der Schattenmann?

— Да. Познал е чичо ми или поне така твърдеше баща ми. Видял го в някакво скривалище по време на въздушна тревога.

— И?

— После дошли от Гестапо и ги откарали. Измрели са по лагерите.

— Съжалявам.

— Баща ми обаче успял да оцелее. Към края на войната е бил на седемнайсет. Разбира се, преди всичко да свърши, се развилнял истински ужас. Фронтът приближавал все повече и повече и започнали да ги местят от лагер в лагер, което вероятно е било също толкова кошмарно, колкото и всичко останало. Хората са умирали от изтощение, след като са оцелели дотогава, след като Съюзниците са били само на няколко километра от тях. Баща ми разказваше, че са измрели ужасно много хора. Просто са падали на пътя и са издъхвали, сякаш дори самата надежда за оцеляване е била в състояние да ги убие.

— Но той е оцелял.

— Да, така е. Но само отчасти. Разказвал ми е как припаднал в някаква барака. През деня изминали десетки излишни, абсурдни километри. На път към смъртта. Не били яли нищо няколко дни. Страдали от тиф, грип, пневмония... какво ли още не. Умирали един след друг. В далечината чували артилерийска стрелба... Веднъж ми каза, че звукът бил сякаш стотици хора чукат на огромната врата на Небето. Очаквал да умре. Когато дошъл на себе си сутринта, отново видял слънчевата светлина и се изненадал, защото бил сигурен, че вижда слънцето за последен път. Изпълзъл от дървения нар в бараката, после навън, през вратата. Бил сигурен, че ще го застрелят веднага, но решил, че си струва да почувства слънчевите лъчи върху лицето си за

последен път. През нощта обаче есесовците били избягали. Лагерът бил притихнал, в тишината долавял само смърт и изумление. Изпълзъл до някаква работилница. Решил да изчака смъртта си там. Бил е само на седемнайсет, господин Уинтър. На седемнайсет години е чакал смъртта си под лъчите на слънцето. — Професорът въздъхна дълбоко. — Обичах баща си, но някак, струваше ми се, че от седемнайсетата си година насетне вечно е чакал смъртта. — Поколеба се за момент, сякаш да си спомни още нещо, после добави: — Така каза и когато дойде в Маями Бийч. Че все още иска да умре на слънце. За него това беше много важно нещо.

— А името ви? — попита Саймън Уинтър.

— Заспал, а след малко чул ангел да говори над главата му. После разказваше, че ужасно се изненадал, защото ангелът говорел на английски. Баща ми знаеше английски, защото е израснал в... Не, това е друга история. Както и да е, знаеше езика, така че чул ангелът да казва: „Ето тук има един жив“. Отворил очи и очаквал да види Небето, но вместо това видял някой си сержант Джордж Вашингтон Удбърн. Негър. С много черно лице. Черен ангел, господин Уинтър. Сержант Удбърн служел в осемдесет и осми танков батальон. Знаете ли как са наричали себе си онези хора? „Неграта на Елеонор Рузвелт“. Е, и това е друга история. Така. Херман Щайн, моят баща, протегнал ръка, докоснал сержант Удбърн по бузата и попитал: „Умрял ли съм?“. Сержант Удбърн му отговорил: „Не, не си умрял, синко“. По-късно баща ми разказваше, че било много смешно. Сержантът говорел с кошмарен акцент от Алабама, а баща ми не бил чувал и дума английски от няколко години. Преди това бил слушал само аристократичен британски. Все едно, твърдеше, че запомнил всяка дума на сержант Удбърн... Сержантът го взел на ръце и тръгнал през лагера, като крещял „Доктор! Доктор!“. Баща ми казваше, че никога нямало да забрави силните ръце, които го носели — тежал само трийсетина килограма — и силният негър, който крещял и не преставал да повтаря: „Няма да умреш, момче! Не, сър, няма да умреш“. — Гласът на професора затрептя от обзелите го емоции. — И така, сержант Удбърн занесъл баща ми в лазарета. Това е историята на оцеляването му, така съм получил и името на сержант Джордж Вашингтон Удбърн. Докато бяхме малки, почти всяка година баща ми и майка ми ни вземаха, качваха ни на колата и отивахме до Джеферсън

Сити, Алабама, на гости на семейство Удбърн. Той стана шеф на пожарната. Отгледа шест деца. Най-малкият в момента е студент тук, в нашия университет. На тези срещи баща ми и Удбърн винаги разказваха случилото се. Шегуваха се и се смееха, Удбърн опитваше да вземе баща ми на ръце, както тогава, но вече не му беше по силите. Почина преди година и половина. Всички отидохме на погребението му в Джеферсън Сити, Алабама. Беше горещо и баща ми плака часове наред. Всички плакахме.

Професорът въздъхна отново.

Саймън Уинтър долови как в гърлото му се събират сълзи.

— Баща ми знаеше какво е дълг, господин Уинтър.

Уинтър се чудеше какво да каже, но се оказа, че събеседникът му още не е свършил.

— Бълнувам. Извинете ме.

— Ни най-малко. Баща ви с наука ли се занимаваше? Като вас?

Джордж Вашингтон Удбърн Щайн се засмя, сякаш се радваше, че сменя темата.

— О, не. Беше бижутер. Семейството ни, в Берлин, е търгувало със старинни бижута. Затова беше научил английски още съвсем малък. И френски. Пътували са много. Космополитно семейство. В Германия са били от евреите, които просто не са успели да си представят измеренията на злото, което е щяло да ги сполети. Стара фамилия, с вековни традиции. Дядо ми вероятно си е мислел, че е повече германец от онези, които в края на краищата го изпратиха на смърт.

— Бижутер?

— Да. Човек на прецизността. Баща ми беше деликатен, имаше дарба да работи със скъпоценни камъни. Беше артист на точността. Обичаше бижутата, защото били вечни, това казваше. Като пиесите на Шекспир, които са моя специалност, или картините на Рембранд, или музиката на Моцарт Безсмъртни. Камъните са от земята и затова живеят вечно. За него те бяха живи същества. Имаха свой характер, свои особености. Докато работеше над тях, им говореше. Ръцете му бяха като на хирург — сестра ми стана такава. Зрението му беше невероятно остро. Дори към края на живота си... — Професорът се поколеба, нещо в гласа му трепна.

— Нещо не е наред ли, професоре? — попита Саймън Уинтър.

— И да, и не.

— Нещо безпокои ли ви?

— Да, господин Уинтър. Не знам дали...

Млъкна.

— Какво има, професор Щайн — подкани го Уинтър тихо.

Гласът от другата страна на линията прозвуча неуверено.

— Не ви познавам, господин Уинтър. Не виждам лицето ви. Не бих желал да споделям съмненията си с непознат човек — каза го натъртено, сковано, хладно.

— И аз съм възрастен човек — отвърна Уинтър рязко. — Като баща ви. Аз съм възрастен човек, който някога беше детектив и едни други възрастни хора ме помолиха да разбера дали този тип, Човекът сянка, наистина е тук, в Маями Бийч. Те са изплашени, а аз все още не съм в състояние да отговоря на страха им. Те не са знаели дали да повярват на баща ви, когато им е казал, че е видял Der Schattenmann. Не искат да повярват, че е тук. Обаче още един човек каза, че го е видял. И също умря. Заради това всъщност ви се обадох.

— Друг го е видял?

— Да. Само че този път имаше убийство.

— Убийство? Как?

— Взлом. На пръв поглед изглежда, че е бил наркоман.

— Но не някой, който прилича на Човека сянка, нали?

— Така смятат.

— А каква е връзката със смъртта на баща ми?

— Единствено това, че и баща ви, и жертвата на това убийство са били убедени, че са видели Човека сянка малко преди смъртта си.

Професорът се поколеба. В гласа му се появи изненада.

— Това е забележително. — Направи още една пауза, после добави: — Баща ми щеше да се зарадва на такова нещо, господин Уинтър.

— Да се зарадва?

— Да. Той ужасно много обичаше криминалните романи. Не знам точно как е станало, но просто умираше за сър Артър Конан Дойл, Агата Кристи, П. Д. Джеймс. Особено харесваше поредицата на Хари Кенелман за равина, който разследва престъпления. Познавате ли тези автори?

— Боя се, че не.

— Произведенията им са доста интригуващи. Веднъж ме накара да прочета няколко работи, малко след като защитих докторската си степен. Каза ми, че ме грози непосредствената опасност да затъпея от толкова много академични текстове и изследвания. Напъха в ръцете му купчина книжки с меки корици и ми каза, че били пълни с чудесни примери за езиково богатство. Трябва да призная, че беше прав. — Професорът замълча за момент, после добави: — Задайте ми въпросите си, господин Уинтър. След това ще ви кажа какво ме безпокои.

Саймън Уинтър пое дълбоко въздух.

— Оръжието. Самоубил се е с револвер, трийсет и осми калибър.

— Баща ми ненавиждаше оръжията. Изненадах се, когато разбрах, че е имал револвер. Беше кротък човек. Все пак, живееше в Маями, където има много насилие, затова реших, че го е взел, без да каже на никого.

— Начинът, по който се е самоубил...

— Да. Изстрел в челото, малко над очите. Това ме накара да се замисля. Баща ми ценеше очите си. Те бяха връзката с изкуството му. Не бих могъл да допусна, че би направил каквото и да било, което да ги увреди.

— Разбирам...

— И още нещо. Начинът, по който е държал оръжието, според описанието на полицията...

— Да?

— Би му било неудобно. Заради ръцете му. Работи с фини, деликатни накити от години. Страдаше от артрит. Да натисне спусъка, особено с палец, би било много болезнено.

— Казахте ли това на полицаите?

— Разбира се. Те обаче възразиха, че е бил потиснат и самотен, и че хората, които искат да се самоубият, преодоляват физическите си недъзи. Предполагам, че е истина.

Двамата млъкнаха, сякаш всеки очакваше да заговори другият.

— Нещо друго? — попита Саймън Уинтър.

— Вероятно не е нищо съществено, но ме смути.

— Какво?

— Полицаите не сметнаха, че е от някакво значение, но близките виждат тези неща по различен начин.

— За какво става дума, професоре?

— Предсмъртната бележка.

— Е?

— Беше написана в стила на баща ми. Прямо, без никакви заобикалки. Прецизно. Точно това би написал преди смъртта си. Той отдавна ни бе казал всичко. Имам предвид нас, децата му. Обичахме го. Той знаеше, че го обичаме. Нямахме какво да добави, освен ако не иска да повтаря изречени неща, а това не беше в стила му. Беше директен. И пряк.

— Разбирам.

— Не — възрази професорът рязко. — Не разбирате. Проклетата бележка... — В гласа му се появи горчивина, но въпреки това продължи да говори педантично и съсредоточено: — Какво представлява предсмъртното писмо, господин Уинтър? Послание. Последни слова. Може да съдържа само няколко думи, но те са много съществени, нали?

— Разбира се.

— Така. Значи приемаме, че се е опитвал да каже нещо. Това е било последното му писмо до мен, до брат ми, до сестра ми, до внуците му... до всички, които обичаше. И независимо от цялата му самотност и депресията, независимо от усилията ни да му помогнем, това си остава последното му послание от този свят.

— Да.

— В такъв случай защо — каза професорът бавно, с удебелен от отчаяние глас, — защо след толкова години брак е написал името на майка ми с двойно „н“?

— Моля?

— Ханна. С две „н“, господин Уинтър. Моята обична Ханна. С правописна грешка. Правописна грешка, допусната от човек, който цял живот е бил олицетворение на прецизността. Какво послание се крие в това? Говори ли ви нещо?

Говореше му. Но Саймън Уинтър не отговори на тревожния въпрос на професора.

ДВАНАЙСЕТ В ЕДИН СЪВЪРШЕН СВЯТ

Планът беше прост: сержант Лъв щеше да е с униформа. Щеше да почука веднъж, да извика, после да се отдръпне встрани, за да може колегата от отдел „Кражби“ да разбие вратата с големия чук. В свободното си време се занимаваше с културизъм и си бе спечелил прякора Дървосекача. Беше свикнал да го викат, когато се налага да се разбие някоя врата светкавично. След това Уолтър Робинсън щеше да нахълта в апартамент 13 заедно с хората си, за да извършат ареста.

Ако светът беше съвършен, помисли си Еспи Мартинес, заподозреният щеше да е в леглото си, сънлив или с размътен от наркотиците мозък, щеше да е пасивен и кротък, загубил ориентация от страх и от шума, и щеше да се предаде без никаква съпротива.

Тя седеше на задната седалка на една полицейска кола без обозначения и се взираше в тъмнината, към черно-сивата вселена на западналия жилищен комплекс. Никога не бе стъпвала на място като Кингс Апартмънтс, да не говорим, че минаваше полунощ. Уличните лампи прорязваха жалки светли конуси в мрака, сякаш се опитваха да забавят разрухата, която разяждаше ниските триетажни постройки. Въпреки че беше много късно, от време на време се чуваха ругатни и детски писъци. Малко след като пристигнаха, ѝ се бе сторило, че чува изстрел някъде в мрака, отвъд светлите петна от лампите. На една стена успя да различи надраскан със спрей надпис: „УПРАВЛЯВАТ 22 АКУЛИ“. Реши, че това е уличната банда, която изнудва собствениците на малки магазинчета и контролира търговията с наркотици по Двайсет и второ авеню.

Ако светът беше съвършен, помисли си тя и потрепери, въпреки горещината.

В този момент Уолтър Робинсън се обърна и видя, че го гледа с очакване.

— Сигурна ли си, че искаш да присъстваш? — попита той.
Еспи Мартинес кимна.

— Това ми е работата.

— Работата ти е да натикаш този Лерой Джеферсън където му е мястото. Работата ти е утре, когато обвиним това копеле за убийството на Софи Милщайн, да бъдеш в съда, с елегантния си костюм и коженото куфарче, за да кажеш на съдията: „Ваша светлост, така и така, щатът настоява да не се разрешава пускане под гаранция...“. Това е твоята работа. Не е нужно да си тук.

Тя поклати глава.

— Нужно е.

Робинсън се усмихна и махна с ръка към сградите.

— Еспи, не мога да разбера по каква причина някой може да настоява да остане на това зарязано от бога място, ако не е абсолютно наложително.

Тя му се усмихна и отговори:

— Разбирам те много добре. — После добави, без усмивка: — Трябва да съм тук, за да видя как ще се развият нещата. От началото до края. В природата ми е.

— Е, щом настояваш...

— Настоявам.

— Тогава чакай тук, докато не го закопчаем с белезниците. Тогава ще се качиш горе и ще чуеш как му чета правата. Може би пък ще успеем да избегнем обвиненията в полицейска бруталност от адвоката, ако присъстваш на ареста...

Тя кимна. Уолтър Робинсън се вгледа в нея и се опита да отгатне какво се опитва да постигне тази жена. Със сигурност целта ѝ не беше да го впечатли — вече го бе направила. Подозираше обаче, че я движи някакъв друг вътрешен мотив, който се надяваше да разбере скоро. Еспи обърна глава към сградите, съвсем леко, и той се вгледа в профила ѝ, в извивката на косата, долови момичешкия жест, с който я дръпна назад от лицето си. След това той се обърна напред и извади пистолета си. Провери пълнителя, увери се, че е взел и резервен.

— Е, добре — каза накрая.

— Коя е? — попита Еспи.

Уолтър Робинсън погледна към Кингс Апартаментс.

— Последната постройка, вляво, близо до стълбището. Втория етаж.

Тя проследи погледа му. В двата края на плоската правоъгълна сграда имаше външни стълбища. В апартаментите се влизаше от външни тераси, които минаваха по протежение на трите етажа. Беше удивително грозно. Робинсън прибра оръжието си в раменния кобур и тя се обърна към него. За момент опита да си представи как ли се чувства той или другите като него, когато отиват да арестуват друг чернокож, заподозрян в убийство на бял човек. Искаше ѝ се да го попита, но не беше в състояние. Поне не сега. Вместо това прошепна нещо, което сякаш изплува от някаква забравена дълбина на съзнанието ѝ:

— Ей, Уолтър... Бъди внимателен.

Той се засмя.

— Това е естественото ми състояние.

Дървосекачът и още един цивилен полицай излязоха от друга необозначена кола и се приближиха до Робинсън. От другата страна на улицата се виждаха няколко униформени, които получаваха инструкции от шефа си.

— Лъвът е готов, Уолтър — докладва Хуан Родригес. — Отзад имаме двама души, останалите ще бъдат зад теб. Трябва да действаме много бързо. Едно, две. Да го приберем, преди съседите да вдигнат квартала. След това ще претърсим бърлогата му на спокойствие. Е?

— Естествено. Кой е отзад?

— Младите.

— Хуан, мисля, че трябва да изпратите някой опитен.

— Трябва да се учат, Уолтър. Не се безпокой. На улицата са повече от година и ги бива. И двамата. Така или иначе, отзад е само прозорчето на банята. Онзи трябва да има крила, за да се измъкне оттам. Уолтър, приятелю, Кингс Апартмънтс е като някакъв затвор. Повечето апартаменти дори имат решетки. Разликата е в това, че тук с решетките се опитват да държат бандитите вън, а не вътре. Общо взето обаче резултатът е същият. Просто трябва да разбием вратата на номер тринайсет и да изметем боклука вътре. Няма да може да се скрие.

— Като те слуша човек, ще си каже, че това е най-простата работа. Харесва ми така — каза Робинсън. — Добре. Готови ли са всички? Лъв, сложи ли си бронираната жилетка?

— Сложих я, макар че е достатъчно горещо и без нея. Освен това с нея изглеждам дебел.

— Кое предпочиташ? Суетата си или дупка в корема? — попита Родригес с насмешка.

— Сержант, доста жени предпочитат големите мъже, ако разбирате какво имам предвид — намеси се Еспи Мартинес.

Останалите полицаи се засмяха, а Лайънъл Андерсън козирува на шега, за да прикрие смущението си.

— Да, сигурен съм, че е така. Само че не всички размери са от значение.

Еспи Мартинес го бодна с палец в гърдите и каза:

— Просто носи жилетката. Това е.

— Разбира се, щом е за вас...

— Може би и заради госпожица Йоланда.

— А... не бях помислил за това, госпожице Мартинес.

— Всички със защитни жилетки — каза тя на останалите. — Освен мен, защото аз ще остана тук, където няма никаква опасност.

Мъжете се засмяха още веднъж, сякаш благодарни за шегата преди акцията. Еспи Мартинес искаше да им каже, че всъщност ужасно се страхува, но нямаше как. Вместо това се обърна към Уолтър Робинсън. Той й кимна. Знае, каза си тя.

Той вдигна ръка, за да привлече вниманието на всички и каза:

— И без гафове. Погледнете още веднъж мутрата му.

Подаде им няколко полицейски снимки, за да ги разгледат.

Лайънъл Андерсън се вгледа във физиономията на Джеферсън и каза:

— Мисля, че си спомням този тип. Как му беше прякорът?

— Маратонката.

— Трябва да е същият. Играеше баскетбол в гимназията в Каръл Сити може би преди десет години. Имаше техника, но му липсваше подход към играта.

— Сега има изцяло друг подход — отвърна Робинсън. — Нападения, обири, незаконно оръжие, какво ли не. Досието му е дебело колкото книга. Истински шампион на Америка. Вероятно е въоръжен. Не. Със сигурност е въоръжен. Хайде да приключваме побързо. Някакви въпроси?

Нямаше въпроси. Робинсън не бе и очаквал да има. Полицайте бяха свикнали с такива неща. Един човек, извършвал престъпления години наред, най-накрая бе извършил и убийство. Единствената

изненада беше във факта, че не е убил никого по-рано. Разбира се, помисли си Робинсън сардонично, не съм виждал досието му отпреди да навърши пълнолетие. Реши, че му е все едно.

— Готови ли сте? — попита той. — Да действаме.

Подаде заповедта за ареста на Лайънъл Андерсън и полицаите тръгнаха към Кингс Апартаментс. Еспи Мартинес изведнъж се изпълни с безпокойство. Бръкна в чантата си и извади оттам малкия си полуавтоматичен пистолет. Вкара патрон в цевта, издиша бавно, стисна оръжието и го долепи до бедрото си, в очакване на нещо да се случи, за да не ѝ се налага да стои сама толкова дълго в тъмната нощ, която така ненавиждаше.

Лерой Джеферсън, млад мъж, който не очакваше някога да остарее, седеше спокойно по гащи край изподрасканата си дървена кухненска маса в апартамент 13 и си мислеше колко би се подобрил животът му, ако успееше да събере достатъчно пари, за да започне да търгува с наркотици, вместо само да ги консумира. Често се отдаваше на тази фантазия — представяше си, че е с нови дрехи, че кара голяма кола. Имаше слабост към червения цвят и се чудеше дали костюмът или колата трябва да са такива, но после, след размисъл, си казваше, че дори и двете да са червени, няма да е прекалено.

Протегна ръка и започна да си играе със стъклената лула, захвърлена върху масата. Лерой Джеферсън имаше дълги, кокалести ръце. Ръце на атлет — пръстите бяха леко извити, като нокти на хищник, вените бяха издути. Някой художник може би щеше да ги сметне за красиви.

Прокара напукания си нокът по ръба на лулата.

Приятелката му спеше в съседната стая — чуваше леко похъркване, почти свистене, докато се въртеше гола, омотана в напоените с пот чаршафи. Бяха заедно отскоро, не очакваше да са заедно още дълго. Беше ги събрала повече любовта към наркотиците, отколкото един към друг. Сексът им беше въпрос на удобство, правеха го рядко.

Стъклената повърхност на лулата беше топла, но той си даде сметка, че целият свят е горещ. Приятелката му отново се раздвижи в

леглото и той се зачуди как изобщо е възможно да спи при такава температура.

Колко е? Трийсет? Трийсет и пет? Четирийсет шибани градуса? Човек не можеше дори да диша. Въздухът беше гъст, нагарчаше. Щеше му се в малкия хладилник да имаше поне една бира, но нямаше. Нямаше нищо за пиене, нямаше даже лед. Водата от чешмата беше блудкава на вкус и топла. Искаше да отиде в банята и да застане под душа, но му бе трудно да измъкне дългите си крака, сгънати под масата, и да се придвижи дотам. За летаргията, в която бе изпаднал, също обвиняваше горещината. Втренчи се гневно в прозореца в другия край на стаята, отворен широко, за да улови някой случаен полъх отвън.

Студен въздух, мислеше си. Това искаше повече от всичко друго. Просто малко студен въздух, който да обгърне тялото му като дреха. Вдигна ръка и избърса избилата пот от врата си. Дланта му заблестя. В Маями, помисли си, богатите хора никога не се потят. Освен ако не искат.

Мисълта го вбеси, защото беше самата истина.

Продължи да гледа отворения прозорец, като че ли можеше да го застави да му даде някакво облекчение. Сякаш очакваше да види как въздухът влиза между стъклените повърхности. Горещината бе изострила сетивата му, така че, когато вместо полъх на вятъра, през прозореца долетя шум, вече знаеше какво става.

Стъпки на един човек, неуверени и неравномерни, нагоре по стъпалата, биха означавали, че някой съсед се прибира пиян. Двама души, изкачващи се бавно, целенасочено — вероятно някой наркопласъор и биячът му идваха, за да приберат просрочен дълг. Тропането на много крака обаче, обути в тежки обувки, можеше да бъде само едно. Лерой Джеферсън стана рязко, бутна лулата на пода, събори стола и се втурна към другия край на стаята. Приятелката му изсумтя веднъж и отвори очи изненадано. Той я избута на една страна и извади пистолета, който държеше под дюшека. Просъска думата „полиция“, точно когато юмруците започнаха да думкат по вратата на апартамент 13 и сержант Лайънъл Андерсън изкрещя същата дума, почти едновременно.

Приятелката му сграбчи чаршафа, дръпна го към гърдите си и изпищя:

— Лерой! Не!

Но Лерой Джеферсън не ѝ обърна внимание. Завъртя се, приклепна до леглото, насочи пистолета и изстреля два куршума, от спалнята, през всекидневната, във входната врата, точно когато отвън започнаха да я разбиват.

Сержант Лайънъл Андерсън почука на вратата с юмрук, извика „полиция“ и се дръпна встрани, за да може Дървосекача да завърти големия чук. Мускулестият полицай изпищя като ранено животно почти веднага след първия удар, защото единият от двата куршума, изстреляни от Лерой Джеферсън, се вряза в бицепса на лявата му ръка. Чукът отскочи, плъзна се по цимента и издрънча в металния парапет. Раненият продължи да вие от болка, отметна глава назад и започна конвулсивно да трепери. Письците му бяха заглушени от виковете на останалите, които залепиха гърбове за стената, за да се прикрият.

Двамата неопитни полицаи отзад чуха изстрелите, чуха виковете на Дървосекача и се втурнаха с извадени пистолети към предната страна на сградата, където, бяха сигурни, имаха нужда от тях.

Сержант Андерсън изруга гръмогласно, сграбчи чука и го стовари върху вратата с всичка сила. Трясъкът на счупеното дърво почти заглуши следващия изстрел от апартамента. Куршумът проби вратата доста над главата му, сержантът изригна нов водопад от ругатни и пак стовари чука върху вратата.

Уолтър Робинсън улови Дървосекача под мишниците и го изтегли от опасната зона пред вратата. Чуваше зад гърба си испанските ругатни, които сипеше Хуан Родригес, и предупрежденията му към Лайънъл Андерсън да се пази. Чу някой да крещи по радиостанцията си 10–45 — ранен полицай. Лайънъл Андерсън изрева още веднъж, обладан от ярост, и замахна с чука, за да нанесе последния удар. В мига, преди вратата да увисне на пантите си, Уолтър Робинсън чу някакъв звук, който не успя да определи сред крясъците наоколо.

След това сержант Андерсън изрита вратата, за да я отвори широко, и Уолтър Робинсън се втурна в апартамента. Последваха го Родригес и още двама, с насочени пистолети, готови да ги използват. Първото, което видяха, беше приятелката на Лерой Джеферсън, която бе застанала гола в средата на стаята и пищеше. Почти веднага тя

грабна една водна чаша и я запрати по тях, но не улучи никого и чашата се разби на парчета в стената. Един от полицаите стреля по нея и куршумът просвистя на сантиметри от ухото ѝ. Хуан Родригес запази достатъчно самообладание, за да сграбчи ръката му и да я дръпне надолу, за да не стреля пак, и да изпсува на два езика побеснял от гняв.

Уолтър Робинсън огледа стаята. Веднага сякаш почувства, че този, когото търси, не е там. Струваше му се, че шумът пречи на зрението му. Обърна се към голото момиче, което седеше вдървено, с широко отворени очи, без да направи дори опит да се прикрие, сякаш не можеше да се отърси от изненадата, че след изстрела продължава да живее.

— Къде е? — изрева Уолтър Робинсън.

Момичето го гледаше с безизразна физиономия.

— Къде е? — изкрещя Робинсън още веднъж и този път момичето погледна към банята.

— По дяволите! — изруга Робинсън тихо и хукна натам като атлет, който приближава летвата за висок скок. Долепи гръб към стената до затворената врата, протегна ръка и предпазливо натисна дръжката. Беше заключено. Пое дълбоко въздух, отстъпи назад и изрита вратата.

Ключалката не издържа.

Уолтър Робинсън връхлетя в малкото помещение и веднага видя счупения прозорец. Изрита встрани падналия стол, с който беше счупено стъклото, качи се на ръба на ваната и се улови за перваза. Успя да се закрепил върху гладката повърхност и погледна навън, на мястото, където трябваше да са двамата новаци. Видя единствено призрачния силует на Лерой Джеферсън два етажа по-долу, който се надигна от прахоляка, с пистолет в ръка.

— Стой! — изкрещя Робинсън.

Джеферсън вдигна очи към прозореца, после се обърна и хукна.

— По дяволите! Копелето скочи!

В този момент си даде сметка, че там, долу, е само Еспи Мартинес.

— Исусе! — възкликна той. — Еспи! Пази се! — изкрещя отчаяно през счупения прозорец. После слезе от ваната и хукна към изхода.

Останала сама в тъмнината, Еспи Мартинес тръгна напред, после спря. Бе чула предупредителния вик на Уолтър Робинсън, долетял от тъмнината, но той само засили объркването ѝ.

Да се пази от какво?

От мястото си бе видяла сцената пред вратата на апартамента — беше като театрална пиеса, изпълнявана на непознат език — изстрелите, крясъците, блъскането на чука по затворената врата. Разбра, че нещо се е объркало, но не беше в състояние да осъзнае какво.

Пак тръгна напред. Реши, че трябва да предприеме нещо, да действа. Почувства как я изпълва решителност, която се бореше със страха и съмненията, сковали крайниците ѝ. Докато се справяше с емоциите си, видя човешката фигура, която тичаше право към нея.

Лерой Джеферсън спринтира бос по грубата настилка на алеята към Кингс Апартмънтс. Нямаше представа накъде бяга, просто знаеше, че трябва да се измъкне. В стъпалата му се забиваха стъкла и камъчета, но не им обръщаше внимание.

Изведнъж си спомни баскетболното игрище, как бягаше по-бързо от всички с топката в ръце, как скачаше към коша... Виковете на полицаите зад гърба му заглъхнаха, смесиха се със спомена за рева на спортната зала. Въздухът свистеше край ушите му като тропическа буря, с изненада установи, че за първи път от месеци не му е горещо.

Фигурата, която се изправи срещу него, беше като привидение.

Даде си сметка, че е жена, че е приклепнала и държи нещо в ръцете си. Видя също така, че устата ѝ е отворена и разбра, че му крещи нещо, но това само го накара да хукне още по-бързо, на зигзаг. Забеляза оръжието, което се движеше заедно с него. Опита се да смени посоката, но инерцията продължи да го носи напред и в същия момент осъзна, че е насочил пистолета си и че натиска спусъка. В пълнителя имаше още три патрона — изстреля ги. Гърмежите отекнаха в нощта.

Еспи Мартинес видя оръжието в ръката му, видя и че е насочено право към нея, и изкрещя, както ѝ се стори, за милионен път:

— Стой!

После ѝ мина през ума, че тази дума е абсолютно нелепа в случая, защото високият жилав младеж нямаше никакво намерение да ѝ се подчини.

Тя се поколеба и тогава отекнаха изстрелите.

Свършено е, каза си Еспи веднага.

Без да си дава сметка всъщност какво прави, тя започна да стреля. Нямаше представа дали е затворила очи, или не, дали бе вдигнала ръка, за да се предпази, или не, дали се бе навела, или отстъпила встрани, дали бе останала неподвижно на мястото си, в очакване на малкия куршум, който щеше да я изпрати в прегръдките на смъртта.

Трите куршума от пистолета на Джеферсън профучаха край нея — единият скъса кожената дръжка на чантата ѝ и я събори на земята, вторият дръпна като отегчено дете ръкава на сакото ѝ и отмина, без да я засегне, третият изпищя отчаяно и разби стъклото на паркираната зад нея полицейска кола.

По челото ѝ се стичаше пот и ѝ пречеше да вижда, обзе я удивление: „Жива съм“.

След това забеляза, че продължава да натиска спусъка, само че патроните отдавна бяха свършили. Дори не бе разбрала, че е стреляла. Трябваше да чуе изстрелите. Трябваше да почувства как пистолетът подскача в ръката ѝ. Наоколо се надигна лека миризма на кордит, като нежелан парфюм. Трябваше да положи усилие на волята, за да застави пръста си да престане да натиска спусъка. Погледна надолу, към тялото си, изненадана, че не вижда кръв. Прииска ѝ се да се разсмее. Едва тогава вдигна очи и съзря Лерой Джеферсън.

Той се гърчеше на земята, на около десетина метра от нея. Беше стиснал единия си крак и между пръстите на ръката му бликаше кръв. Опита да се надигне, все още стиснал раздробеното си коляно, но залитна напред и пак падна — като породист кон със счупен крак, който по инстинкт опитва да прескочи препятствието и не разбира защо не може да препуска.

Еспи Мартинес продължаваше да го гледа и се чувстваше също толкова осакатена, колкото и той — слушаше крясъците му, гледаше как кръвта му се стича по прахоляка, празна, като пълнителя в ръката си.

Времето притежава странна еластичност — Еспи Мартинес не беше сигурна дали е гледала ранения беглец няколко минути или няколко секунди, когато Уолтър Робинсън се втурна през двора отпред и се хвърли върху гърчещия се на земята Лерой Джеферсън. Сержант Андерсън и останалите полицаи дотичаха веднага след него. Изстрелите все още кънтяха в главата ѝ оглушително. Трябваше да мине доста време, докато чуе воя на сирените, прорязващ тъмнината, и види червените и сини светлини на патрулните коли и линейките.

Видя как Уолтър Робинсън притисна Лерой Джеферсън към земята, как изви ръцете му назад и как щракна белезниците около китките му и ги стегна с всички сила. Извърна лице, когато Робинсън стана и го изрита в хълбока. След това видя сержант Андерсън, който стоеше пред нея и ѝ говореше нещо.

— Добре ли сте? Улучи ли ви? Всичко наред ли е?

Тя кимна.

— Добре съм, нищо ми няма — отговори тя спокойно.

Андерсън я прегърна с огромната си ръка през раменете и я поведе към колата със счупеното от куршума стъкло. Отвори вратата, изчисти с ръка парчетата стъкло и я накара да седне.

— Почакайте малко тук — каза ѝ, — сега ще доведе лекар.

— Няма нужда — възпротиви се тя. — Добре съм. Наистина.

След това видя как обърнаха Лерой Джеферсън по гръб, като говедо, което трябва да бъде дамгосано. Двама фелдшери от „Бърза помощ“ се заеха с коляното му. Друг, русокос младеж, дойде при нея.

— Добре съм — каза тя още веднъж, преди младежът да успее да я попита каквото и да било. Зад гърба му застана Уолтър Робинсън. На лицето му се четеше едновременно гняв и тревога.

— Не успя да ме улучи — обясни му тя.

— Боже мой, Еспи, аз...

— Аз обаче го улучих. Ще умре ли?

— Няма... Освен ако не го оставят насаме с мен. Това копеле...

— Тичаше и не ме улучи. Питам се...

— Не мисли за това. Всичко е наред. — Приклепна край нея. — Боже мой!

Искаше му се да я прегърне, както го бе направил едрият сержант, но се въздържа. Струваше му се ужасно дребна, крехка.

Тогава, за негова изненада, Еспи вдигна очи и се разсмя с глас. След секунда той се присъедини към нея — най-напред колебливо, после без никакви задръжки. Приблжиха се сержант Андерсън и сержант Родригес. Те също започнаха да се смеят, сякаш фактът, че са останали живи, вместо да умрат, беше най-смешното нещо на света.

След малко смехът им утихна и Еспи Мартинес въздъхна.

— Ще те закарам у дома — заяви Уолтър Робинсън.

— Добре — кимна тя. Усещаше как адреналинът напуска тялото ѝ и на негово място идва умората. Видя как санитарите качват Лерой Джеферсън в линейката. След миг дойде още една, с пусната сирена.

— Това е за Дървосекача — отбеляза сержант Андерсън. — Вече няма да може да вдига тежести. — Замисли се за миг и извика на санитарите: — Ей, чакайте малко! Уолтър, приятелю, приключи с церемонията. Още сега. Госпожице Мартинес, вие ще свидетелствате, че му е прочел правата. След това всички ние ще можем да се махнем оттук, преди да е избухнало въстание.

Еспи Мартинес се огледа и видя, че се е събрала тълпа.

Уолтър Робинсън кимна и застана край носилката.

— Лерой Джеферсън — заговори той с равен глас, който едва прикриваше гнева му, — арестуван си. Имаш право да мълчиш, имаш право на адвокат...

— Знам тези лайна — прекъсна го Джеферсън през стиснатите си от болка зъби. — Какво мислиш, че съм направил?

Робинсън го изгледа с погнуса. Едва се сдържаше.

— Наложил се да я убиеш, нали, Лерой? Не можа само да отмъкнеш нещата ѝ. Или да я проснеш на пода. Това нямаше да е проблем за теб, нали? Яко момче като теб. Защо трябваше да убиеш беззащитната старица?

— Какви ги дрънкаш?

— Дори не знаеше името ѝ, нали, Лерой?

— За какво говориш? Каква старица?

— Казваше се Софи Милщайн. Една от многото старици, които живеят сами в Маями Бийч. Опитвала се е да доживее живота си тихо и спокойно. Не е сторила зло на никого. А ти, кучи сине, трябваше да я убиеш! Това е краят ти, копеле с копеле!

Лерой Джеферсън го изгледа объркано, със сгърчено от болка лице.

След това изведнъж устните му се сбърчиха — полузъбене, полусмях — и той изръмжа:

— Ти си бил по-голям глупак, отколкото те мислех! Не съм убивал никаква бабичка.

— Разбира се, че не си — отвърна Робинсън язвително.

Лерой Джеферсън поклати глава.

— Всичко това... — каза той. — Всичко това е заради мен, а аз нямам нищо общо! Мамка му! — изглеждаше искрено объркан и стъписан. — Всичко това, за да хванеш не когото трябва! — добави той.

След това отпусна глава на носилката и санитарите го вкараха в линейката. Уолтър Робинсън стоеше отстрани, докато затвориха вратите.

— Така. Никой никога не е направил каквото и да било — каза той тихо, почти на себе си, но Еспи Мартинес го чу. Той се обърна към нея. — Не го е направил — добави. — Хайде да тръгваме.

Мартинес кимна. Чувстваше се капнала от умора. Струваше й се, че ако все още не изпитваше нещо като страх, но и не съвсем, което отекваше в мислите й наред с последните думи на заподозрения, щеше да заспи още там.

ТРИНАЙСЕТ НЯКОЙ ДРУГ ИЗРОД

Гледаше сенките по белите стени в болничния коридор. Отблясъците на флуоресцентните лампи от отделението за сестрите очертаваха профила на всички, които минаваха и хвърляха неясни човешки очертания пред него. В един момент вдигна собствената си ръка, за да види дали няма да остави сянка, но светлината падаше от друг ъгъл.

Уолтър Робинсън се раздвижи на стола си, за да се намести по-удобно, но предварително знаеше, че това е невъзможно. Погледна часовника и видя, че нощта почти си е отишла — съвсем скоро денят щеше да прогони нощните сенки и да проникне в болничния коридор.

Беше много уморен, но гневът го държеше буден.

Опита се да мисли за човека в болничната стая — беше най-лесно да обвини Лерой Джеферсън за всичко, което се бе случило през тази нощ — но в действителност гневът му беше насочен колкото към заловения заподозрян, толкова и към самия него. Уолтър Робинсън повтаряше последователността на събитията, опитваше се да разбере точно къде бяха сгрешили, как бяха допуснали да се стигне до изстрели. Трябваше да извършат ареста като по учебник. Обстановката го позволяваше. Само че, при този уж обикновен арест, бяха допуснали да бъде ранен полицай и това го караше да се чувства зле. Първоначалната прогноза за състоянието на Дървосекача не беше добра — бяха увредени множество мускули и кости. Кариерата му бе приключила само за един-единствен миг. Робинсън бе прекарал няколко минути при съпругата на полицая, но тя не бе обърнала внимание на неловките му извинения. Беше докладвал на началниците, а те бяха излезли с изявление за пресата. Бе изчакал в задната стаичка, докато двайсетината журналисти задаваха въпросите си, после се бе измъкнал и бе дошъл в болницата, където беше и сега. Не знаеше какво очаква Лерой Джеферсън — в момента съжаляваше, че Еспи Мартинес не му бе пръснала черепа. Това щеше да повлече след себе

си доста писане на доклади, но вероятно щеше да бъде значително по-приемливо за всички.

Остави известно време тази кръвожадна мисъл в главата си, после си даде сметка, че дори след допуснатата грешка, все пак има повод за задоволство. В края на краищата бе решил случая — Лерой Джеферсън беше обвинен за убийството на Софи Милщайн. В отдела имаше голяма черна дъска, върху която бяха записани нерешените случаи. Смъртта на Софи Милщайн щеше да бъде изтрита оттам. Беше си свършил работата.

Изруга мислено и се отпусна назад.

Облегна глава на стената и затвори очи. Очакваше още веднъж да види хаоса пред Кингс Апартаментс, но вместо това във въображението му се появи Еспи Мартинес — беше я уловил за лакътя и я водеше по алеята към къщата ѝ с вдървена походка, като царедворец от деветнайсети век. По пътя през града тя бе мълчала, бе ругала, бе говорила възбудено.

В един момент бе избухнала:

— Дявол да го вземе, аз застрелях това шибано копеле, нали? В шибания крак! Струва ми се толкова невероятно, че... тази отрепка стреля по мен, аз също и го улучих. Просто го улучих, мамка му, нали!?

— Да, така е, улучи го — бе отговорил той, а тя бе потънала в наситено с електричество мълчание, сякаш вътрешността на колата вибрираше, но без да се чуе и звук. Бе опитал да ѝ каже още нещо, но не бе открил нужните думи. След време я бе чул да стене, но когато се обърна и я погледна, тя бе обърнала глава към прозореца и гледаше нощните отблясъци на града.

Пред къщата ѝ беше застанал на прага и я бе попитал дали всичко е наред, дали не иска да се обади на някого, дали ще се справи сама, а тя бе отговорила, че всичко ще бъде наред, и през цялото време му се бе искало да влезе вътре с нея, но не беше в състояние да го направи. Като проклет пубертет на първа среща, укоряваше се сам.

Промърмори някаква ругатня и отвори очи. Сви ръката си в юмрук и я вдигна пред лицето си.

— Мен ли ще удариш или го готвиш за клиента ми?

Уолтър Робинсън погледна по посока на гласа. Мъжът беше висок, с къдрава коса, с готови да се усмихнат устни, които влизаха в

конфликт с напрегнатите, съсредоточени очи. Беше по дънки и с маратонки, без чорапи, с бяла риза, на която имаше петно. Робинсън си даде сметка, че са го събудили посред нощ и е дошъл в болницата по спешност. Въпреки това обаче, начинът, по който адвокатът се бе облегал на стената, там, където допреди малко имаше само сенки, говореше за някакво безгрижие.

— Здравей, Томи — каза Робинсън бавно. — Какво правиш тук? Знаеше отговора на този въпрос, но го зададе въпреки това.

Томас Олтър беше горе-долу на възрастта на Уолтър Робинсън. Двамата можеха да са приятели, ако Томас не беше старши помощник в кабинета на Областния обществен защитник, което го правеше естествен противник на всички детективи от местната полиция. Човек трудно би се привързал към някой, чиято работа е да ликвидира резултатите от труда му. Несъмнено го уважаваше обаче. Нерядко признаваше, макар и със стиснати зъби, че и двамата са част от един и същи механизъм, напомнящ машина. Истинското приятелство обаче бе невъзможно.

— Дойдох, за да се уверя, че нашият господин Джеферсън ще получи нужните лекарски грижи и че няма да даде показания, преди да е разговарял с адвокатата си, който, за добро или лошо, съм аз.

— Господин Джеферсън не е *наш*.

— Добре. Моят господин Джеферсън.

— Томи, трябва да му бъде връчен обвинителен акт и той трябва да заяви, че няма пари, за да наеме адвокат. Междувременно, ако иска да разговаря с мен...

— Да, в общия случай би било така, само че сега положението е друго. Джеферсън беше в съда преди по-малко от седмица, по обвинение, че укрива крадени вещи, което щатът ще трябва да оттегли, защото обискът е бил направен без заповед. Все още обаче това не е станало официално, така че, Уолт, приятелю, аз все още съм адвокат на господин Джеферсън. Това е. Не можеш да разговаряш с него, ако не присъствам аз или някой от кантората ми. Ясен ли съм?

— Ако той иска да...

— Никакви изключения. Прочел си му правата и заявявам, че той не се отказва от нито едно от тях.

Томас Олтър продължаваше да се усмихва, но в гласа му нямаше и следа от веселие.

— Никакви изключения, Уолтър — повтори адвокатът. — Разбра ли ме?

— Да.

— Това важи двайсет и четири часа на денонощие, седем дни седмично.

— Нямах ли ми доверие, Томи?

— Не.

— Добре. Защото и аз ти нямам доверие.

Олтър се усмихна доволно.

— Е, в такъв случай сме равни.

— Не сме. Можем да сме всичко друго, но не и равни, защото аз не бих дошъл тук, за да защитавам боклук като Джеферсън.

— Така е, съгласен съм. Твърде морален си, за да го направиш, а? — каза Олтър иронично. — Е, как са другите неща? Чух, че сте прекарвали тежка нощ.

— Бих казал.

— Жалко за ранения ти колега. Приятел ли ти беше?

— Не.

Олтър кимна.

— Еспи добре ли е?

Робинсън се поколеба, после кимна:

— Малко е разстроена, но иначе е добре.

— Радвам се да го чуя. Тя не е като някои от кучките в прокуратурата. Разумна е. Твърда, но разумна. И хубава. Добре че не пострада там, в джунглата. Доколкото разбрах, разминало й се е на косъм. Аз лично не бих и помислил да се приближа до Кингс Апартмънтс, особено по тъмно. Всъщност, тя защо е била там?

Робинсън не отговори.

Младият адвокат го изгледа и се усмихна.

— Върви да поспиш, Уолтър. Изглеждаш уморен. Не се безпокой, тази каша няма да ти избяга. Ще се занимаваш с нея доста време.

Робинсън стана и вдигна поглед към Олтър, който все още беше облегнат на стената. Адвокатът се обърна към двамата униформени полицаи, които стояха пред стаята на Джеферсън по-нататък по коридора. Те наблюдаваха детектива.

— Кажим им, Уолтър.

— Майната ти.

Олтър се ухили, но в очите му се появи леден блясък.

— Не, Уолтър. Майната ти на теб — каза го много тихо. След това извика: — Да сме наясно. Никой няма да говори с Джеферсън, освен упълномощения медицински персонал и представителите на защитата. И бъдете така добри да уведомите за това колегите си, когато смяната ви свърши. Ясно ли се изразих?

Думите му отекнаха в коридора. Двамата полицаи гледаха безизразно Уолтър Робинсън. Той кимна.

— Е, благодаря ти, Уолтър — добави Олтър бързо. — Въпреки това обаче ще залепя на вратата официално нареждане. — Адвокатът извади от чантата си документ, подпечатан с печата на Обществения защитник. — Копия са връчени на Еспи Мартинес и шибания й шеф Ласър тази сутрин.

— Застраховаш се във всички посоки, нали, Томи?

Олтър го изгледа.

— Нали не смяташ, че сега за първи път виждам жалък нещастник, който е останал с впечатлението, че детективът от полицията е единственият му, най-голям и верен приятел, пред когото може да приказва колкото си ще, а после е изгорял на електрическия стол? Или пък детектив, който не е събрал кой знае какви доказателства, но това не му пречи да се изправи в съда, да се закълне, че ще говори само шибаната истина и да заяви, че обвиняемият се е отказал от всичките шибани конституционни права и си е признал всичко. Е, на четири очи, но какво от това? Знаеш ли какво, Уолтър?

— Какво?

— Този път няма да стане така.

Робинсън беше напълно изтощен. Щеше му се вече да е у дома, в леглото си. Изведнъж се почувства като човек, който цяла нощ е играл покер и изведнъж си е дал сметка, че чиповете пред него са на свършване и че в ръцете си държи карти, с които само може да блъфира. Въпреки това не се сдържа и изръмжа ядосано:

— Томи, не знам дали знаеш, но този нещастник наистина е боклук. Това е един психопат, наркоман и престъпник. Ще си получи заслуженото. Между другото, колко твои клиенти очакват екзекуция? Двама? Трима? Колко, Томи?

— Само един — промърмори Томи.

— Наистина? Бих се заклел, че бяха повече.

— Да. Бяха.

— О, да, спомням си. Един от клиентите ти беше сполетян от нещастие, нали, Томи? Това не е ли чудесен начин да кажеш, че някой е бил закопчан за електрическия стол?

— Върви по дяволите, Уолтър.

— Беше убил полицаи, нали?

— Да.

— Съдебната система май не проявява кой знае какво съчувствие към убийците на ченгета. Не ти беше лесно със съдебните заседатели, какво ще кажеш? Да накараш дванайсет души да приемат спокойно мисълта, че онова копеле е мушнало пистолет в устата на ченге под прикритие и му е казало, че има време колкото за една молитва... Нали така беше? Само че кучият му син бе дръпнал спусъка, преди ченгето да стигне и до средата на Отче наш... Нали беше така, Томи?

— Знаеш как беше.

— Предполагам, че вече обмисляш пледоарията си за делото на Джеферсън, така ли е? Може би вече си измислил нещо специално, което напълно обяснява защо този боклук не е имал друг избор, освен да удуши онази старица? И, бих казал, господин Джеферсън извади голям късмет тази вечер, защото само рани някакво си ченге и му съсипа кариерата. Но това в този случай е без значение, нали?

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че Джеферсън ще отиде на същото място.

— Смъртна присъда? Не разчитай на това.

— Имах предвид ада.

— Не разчитай на това — повтори Томас Олтър ледено. Сега и устните му бяха загубили извивката си и изглеждаха хладно присвити, както множество пъти по време на кръстосан разпит в съда.

Уолтър Робинсън бе виждал как действа. Сега се чувстваше неспособен да се владее, като кола, която поднася по мокър асфалт. Знаеше, че Олтър е сериозен противник и не бива да го ядосва. Въпреки това обаче позволи да го водят изтощението и емоциите от нощта.

— Томи, мога да си заложа къщата, че се е запътил натам.

— Може би, но не заради тези смешни обвинения.

— Така ли? Имал е мотив. Имал е възможност да го направи. Разполагам със свидетелства на очевидци на пласъора на откраднатите вещи. Предостатъчно факти направо крещят, че се заблуждаваш.

Робинсън веднага съжали, че не бе успял да се сдържи — много добре знаеше, че не бива да казва на адвокатата тези неща.

— Така ли? — отвърна Олтър подигравателно. — А може би си мислиш, че си изряден?

— Ще видим.

— Точно така, Уолтър. Ще видим.

Двамата се гледаха гневно. След малко Олтър заговори отново:

— Знаеш, че спасиха крака му. Само толкова. Може би ще се научи да ходи отново, но този крак никога повече няма да се възстанови напълно.

— Недей, ще ме разплачеш.

— Освен това, не очаквам човек, който ще остане сакат за цял живот, да помага на тези, които са го осакатили.

— Помощта му не ми е нужна. Искам само да заеме полагащото му се място сред осъдените на смърт.

Олтър се усмихна.

— Дълбоко се лъжеш, Уолтър. — Каза го с абсолютна увереност.

Робинсън поклати глава и си тръгна. Мина му през ума, че вече е почти сутрин и че когато стигне до апартамента си, слънцето ще се е показало над силуета на града. Надяваше се лъчите му да прогонят натрупания през нощта гняв, за да може да мисли свободно за Еспи Мартинес.

В продължение на два дни Еспи Мартинес беше в устата на всички от службата си. Смелостта в съдебната зала беше едно, смелостта в реалния свят предизвикваше съвсем друг тип уважение. Останалите помощници вече й търсеха най-подходящия прякор. Дори Ейбрахам Ласър излезе от кабинета си — което правеше много рядко — за да я поздрави лично за успеха ѝ. Струваше ѝ се странно шефът и колегите да я поздравяват за това, че е останала жива, че не са я застреляли. Ласър ѝ протегна жилестата си ръка и я потупа по рамото, после се наведе към ухото ѝ и прошепна, че трябва да осигури на Лерой Джеферсън максимума — не беше нужно да уточнява. След

това, по-късно през деня, пусна в офиса меморандум, в който хвалеше Еспи Мартинес за бързото мислене — макар че на нея не ѝ беше ясно за какво точно е успяла да мисли бързо, и напомняше на всички останали, че са положили клетва като защитници на закона и в нужните моменти трябвало да са подходящо въоръжени, за да могат да предприемат подходящите действия, в подходящи обстоятелства, след като са направили подходяща преценка, както била направила тя. Никъде не обясняваше какво разбира под „подходящи“.

Това повишено внимание радваше Еспи Мартинес, внасяше някакво разнообразие в работата ѝ. Когато ѝ се обади Уолтър Робинсън, тя почувства, че я обзема възбуда, сякаш той беше ключовата фигура в това, което се бе случило.

— Е, Еспи, как е?

— Колегите пеят хвалебствени химни всеки път, когато мина покрай тях. Иначе всичко е нормално.

Той се засмя. В гласа ѝ долавяше някакъв трепет.

— Трябва да се видим, за да започнем работа по делото.

— Знам — отвърна тя. — Беше ми трудно да се съсредоточа.

— Говори ли с Томи Олтър?

— Още не. Всъщност, само веднъж. Джеферсън получи обвиненията си задочно. Ще трябва да стои в болницата поне още седмица.

— Тази сутрин взех отпечатъците му. Олтър присъстваше, но не каза нищо. Само гледаше. Джеферсън имаше вид на човек, който изпитва болка, което не е лошо. Направили са операция на крака му, утре ще му сложат гипс. Лекарят обясни, че ще се наложи да направят още две или три операции. Заявих му, че това ще е губене на време и го казах достатъчно силно, за да чуе и Джеферсън, и адвокатът му.

— Колко коравосърдечно — отбеляза Еспи и се засмя.

— Какво викаха хората? В любовта и войната всичко е позволено.

— Какво следва сега?

— Най-напред ще занеса отпечатъците му за експертиза. Би трябвало да докажем, че е бил в апартамента. Вече показах снимката му, заедно с няколко други, на шофьорите на автобуса и те потвърдиха, че тъкмо той е бил в автобуса онази вечер. Утре сутринта ще покажа същите снимки на господин Кадош. Не мога да направя истинска очна

ставка, защото копелето е в болницата. След това ще накарам собственика на заложната къща да даде показания за откраднатите вещи. Обвиних горкия Реджиналд и Йоланда в един куп неща. Повечето са глупости, но все пак ще ни позволят да ги задържим при нас по-дълго време, за да са на линия, когато потрябва. Андерсън ще се занимае със заложната къща много обстойно, за да сме сигурни. В апартамента на Лерой не открихме нищо от вещите на Софи Милщайн. Вероятно е оставил всичко в „Протегната ръка“. Все едно, нещата ми се струват ясни.

Еспи Мартинес кимна, но смени тона:

— Олтър ми се стори спокоен.

— И на мен.

— Защо?

— Не знам. Не виждам никаква причина, освен собствената му самонадеяност, защото това е един надут кучи син, който винаги се държи самонадеяно, до момента, в който разбере, че губи. След това ще дойде при нас и ще започне да скимти, че иска да се споразумеем. Струва ми се, че това ще стане след седмица-две. Дай му малко време за това.

— Няма да има никакви пазарлъци. Нарезждане на шефа.

— Чудесно. Със сигурност ще го поиска. Стратегията на защитата ще е да намери някаква слабост, от която да се възползва, и вместо да рискува със съдебни заседатели, ще поиска задължителния минимум от двайсет и пет години.

— Не мисля, че прокуратурата ще се съгласи.

— Това ще бъде целта му. Всяка присъда, различна от смъртната, за него ще е победа.

— Ще ми се да имахме самопризнание.

— Аха. Ако имаше, всичко щеше да се подреди чудесно. И сигурно щях да накарам копелето да се разприказва, ако не се беше появил Олтър.

— Съдебните заседатели обичат в делата за убийство да има самопризнание. Така са сигурни, че правят каквото трябва, особено ако се налага да гласуват за смъртна присъда.

— Така е. Все пак имаме всички други доказателства.

— Мисля, че трябва да огледаме нещата още веднъж, така че ако видим някакъв възможен проблем, да го решим своевременно. Така ще

е по-лесно да откажем на Олтър, когато дойде да моли.

Робинсън се възползва от възможността.

— Защо не се видим за вечеря? Ще донеса документите, ще хапнем нещо, после ще огледаме нещата спокойно...

Еспи Мартинес се поколеба. Почувства, че лицето ѝ се зачервява, стана ѝ топло.

— Уолтър, не знам дали трябва да смесваме работата с...

Не довърши, но Уолтър Робинсън заговори почти веднага:

— Слушай, не се безпокой за това. Няма да ходим на кино или на концерт. Няма да дойда да те вземе с костюм и букет цветя. Няма да нервничим и да се притесняваме като на първа среща. Това ще е нещо друго. Мисля, че съм ти длъжник заради онази вечер. Не трябваше да се стигне дотам, че да стреляш по човек. Чувствам се виновен.

Еспи Мартинес се усмихна и отговори:

— Вината не беше твоя.

— Но и нещата не станаха така, както ги бях замислил.

— Нямам нищо против — пошегува се тя — всички наоколо да мислят, че съм опасна.

— Въръжена и много опасна.

— Точно така. Жената, която размахва пистолет.

Засмяха се.

— Добре — добави тя след това. — Утре вечер.

— От службата ли да те взема?

— Не. От къщи. Помниш ли как да стигнеш дотам?

Помнеше.

Разбира се, не разговаряха за делото, освен съвсем повърхностно, в началото на вечерта, сякаш беше нещо досадно, което трябва да се махне. Заведе я в един ресторант с тераса, от която се откриваше изглед към залива — от заведенията, в които келнерите се държат претенциозно, а после сервират зле приготвени блюда, скрити под много сосове. Все пак гледката компенсираше всичко. Виждаха водата, бледа в далечината, много тъмна край брега, почти черна, с цвета, който е предвестник на лятната нощ. Светлините от брега се отразяваха във вълничките и напомняха картина на импресионист.

Тя седеше срещу него и чувстваше непринудената романтика на тропиците. Усещаше ветреца в гънките на свободно падащата си рокля, чувстваше как докосва кожата ѝ като опитен любовник. Прокара пръсти през косата си и вдигна очи към Уолтър Робинсън. Намираше го за ужасно хубав, но също така знаеше, че родителите ѝ не биха ѝ говорили дни наред, ако я видят с него, освен ако не успее да ги убеди, че срещата им е делова. Реши, че поне трябва да създаде впечатление, че работят, и попита:

— Джеферсън?

Робинсън се усмихна.

— Точно така. Работна вечеря. Мога да кажа, че положението на Лерой Джеферсън никак не е розово.

Тя кимна.

— Защо?

— Защото малко преди да си тръгна от работа тази вечер, ми се обади Хари Харисън от лабораторията. Познай чии отпечатъци са открили по чекмеджето на бюрото на Софи Милщайн.

— На Лерой Джеферсън?

— Самият.

— Е, значи всичко е наред.

— Да. До голяма степен. Хари каза, че остава да проверят отпечатъците по кутията за бижута, плъзгащата се стъклена врата и отпечатъка от гърлото на Софи, но искал да ми каже докъде са стигнали досега.

— Сбогом, господин Джеферсън.

— Кадош също го позна доста добре на снимката.

— Какво значи „доста добре“?

— Посочи му мутрата, но каза, че не може да е напълно сигурен, докато не го види лично, но все пак бил убеден, че е той. Тук важното е да държиш стареца настрана от жена му, защото е свикнал тя да му казва какво да мисли, а тя има мнение по всички въпроси.

— По всички?

— По всички, повярвай ми.

— Е?

— Не виждам къде е проблемът. Ако изобщо има такъв.

— В такъв случай, докъде сме стигнали на този етап?

Уолтър Робинсън се засмя.

— Всъщност, дотук. Чаша вино?

Еспи Мартинес кимна. Изчака го да напълни чашата ѝ още веднъж, после отпи малка глътка, като се наслади на сочния плодов аромат. Погледна към залива и ѝ мина през ума, че това, което си мисли, наподобява скок във вълните при залез.

— Уолтър, кажи ми... Кой си ти?

Той ѝ се усмихна.

— Кой съм аз? Аз съм детектив от полицията, който скоро ще завърши право и...

Тя вдигна ръка, за да го спре.

— Не, нямах предвид какъв си. Искам да знам кой си.

Стори му се, че долавя някакво напрежение в гласа ѝ и си даде сметка, че иска от него повече, отколкото е очаквал. В първия момент го обзе неохота, но след това заговори бавно, почти като заговорник:

— Често плувам — каза той и посочи към залива. — Плувам сам, когато никой не ме гледа, далече от брега. В дълбоки води. Поне два километра. Понякога три.

Млъкна. Не описа какво обича да прави — отиваше с колата до носа, късно следобед, когато всичките зачервени като цвекло туристи и насмукани с бира тийнейджъри вече са събрали партакешите си и са тръгнали към дома, гмурваше се във водата и плуваше навътре, срещу вълните и океанските течения, отвъд шарените шамандури. Там се обръщаше и гледаше брега, с редовете бели жилища и изоставения тухлен фар. Оставяше се на вълните, които го поклащаха, сякаш искаха да го убедят, че са безопасни, макар и да знаеше, че не са. След малко поемаше въздух и отново започваше да се бори с вълните и теченията, като от време на време избягваше някой скат, с отровното му жило, прогонил всякакви мисли за акулите, предизвикващ изтощението и неизбежната смърт, до която би довело, докато не усетеше пясъка под краката си и не излезеше задъхан на брега.

— Защо плуваш? — попита тя тихо.

— Защото, когато бях малък, никое от съседските хлапета не знаеше да плува, нито пък изобщо се научаваше. Защото там нямаше басейни, а до морето се стигаше след смяна на три автобуса. Живеехме в най-мократа част на цялата държава, но никой не се учеше да плува. Помня, че във вестниците винаги пишеше за чернокожи хлапета, които са се удавили в някой канал, докато са ловили риба или жаби, или

просто са си играели наблизо. Подхлъзват се, падат в един метър вода, викат, но няма кой да ги чуе и толкова. Белите деца никога не се давеха. Край домовете им имаше басейни, тях ги учеха да плуват още от съвсем малки. Кроул или бъртерфлай.

Остави чашата си на масата.

— Говоря гневно. Не искам да говоря гневно.

Тя поклати глава. Даваше си сметка, че ѝ бе казал нещо важно, нещо като улика, скрита на страниците на криминален роман, чиято важност щеше да си обясни по-късно.

— Не — отвърна тя гласно. — Така е по-лесно за мен.

— Кое е по-лесно?

Тя не отговори. Помисли си: „Да разбере това, което ще се случи“.

— Еспи, сега аз искам да те попитам нещо — каза той след малко.

— Питай ме. Слушам.

— Каж ми, защо си сама.

— Какво имаш предвид?

Той направи жест с ръка, сякаш искаше да каже, че е млада, че е хубава, образована и умна и че би трябвало да е обсадена от ухажори. Тя го прие като комплимент.

— Защото не срещнах никой, който...

Еспи млъкна, не беше сигурна как да продължи. Надяваше се Уолтър Робинсън да наруши мълчанието, да зададе някакъв друг въпрос, но видя, че не смята да го направи, така че продължи колебливо:

— Предполагам заради брат ми. — Въздъхна. — Горкият ми мъртъв брат. Горкият ми мъртъв, глупав брат.

— Не знаех. Извинявай — каза той.

— Няма нищо. Минаха близо дванайсет години. Една неделя. Седмицата след това трябваше да започне да учи. Право.

— Автомобилна катастрофа ли?

— Не. Далеч не толкова банално. Връщали са се от риболов с двама приятели от колежа и по пътя спрели в някакъв магазин, за да си вземат нещо за ядене. Знаеш как е... Бира, чипс, такива неща. Както и да е, взели си нещата и брат ми започнал да се шегува с възрастната кубинка, която държала магазина. Питал я дали има дъщеря и, ако

нямала, дали е омъжена... такива дивотии. Двамата се смеели, а приятелите му не разбирали нищо, защото не знаели и дума испански. В този момент през вратата влязъл някакъв тип с дамски чорап на главата и с „Магнум“, четирийсет и четвърти калибър. Изкрещял всички да легнат на пода и някой да отвори касовия апарат. Всички легнали както искал онзи, но той бил нервен — може би се е страхувал да не дойдат ченгетата, може просто да е бил изверг или да е мразел латиноамериканците — не знам, но възрастната кубинка се поколебала и той я ударил с дръжката на пистолета по лицето. Брат ми, горкият ми глупав брат, не понесъл това, защото само преди миг се шегувал и се закачал с нея, а сега била с окървавено лице и счупена челюст, надигнал се от пода и му креснал да престане, а онзи само го погледнал и се засмял, като че ли се питал кой е по-смахнатият от двамата, брат ми или той, след това го застрелял в гърдите. Един изстрел. Бам. Възрастната жена се разпищяла и започнала да се моли, приятелите на брат ми останали залепени за пода и мислели, че те са следващите. И сигурно са имали право да мислят така, защото онзи насочил пистолета и дръпнал спусъка. Веднъж, после още веднъж, после още веднъж, към възрастната кубинка. Само че не станало нищо. Нямам повече патрони. Тримата били твърде уплашени и стъписани, за да си дадат сметка, че копелето е имало само един патрон. Типът се изхилил и тръгнал към вратата с парите от касата и един пакет бисквити... — Еспи Мартинес пое дълбоко въздух и повтори: — Един куршум и един пакет бисквити.

— Съжалявам — започна Робинсън, но тя вдигна ръка и го спря.

— Горкият ми глупав брат е трябвало да си държи езика зад зъбите, само че не беше такъв човек. Издъхнал е по пътя към болницата.

— Бил е достоен човек — отбеляза Робинсън. Не беше сигурен дали иска Еспи да продължи разказа си.

— Не — каза тя тихо. — Трябва да го излея навън. Бях на петнайсет, у дома, спях в леглото си. Чух, че родителите ми плачат, после отидоха в болницата. Оставиха ме у дома. Сама. Цяла нощ стоях будна в тъмнината и чаках да си дойдат. Повече не видях брат си, освен на погребението, но тогава той не приличаше на себе си, знаеш как е. Мъртвец. След три дни трябваше да празнувам края на детството си, знаеш ли какво е това?

— Може би. Латиноамериканските момичета, когато станат на петнайсет, имат специално празненство...

— Да, празненство е. Но е и нещо повече. С това празненство обявяваш на света, че вече си жена. Това е традиция. Всички се обличат с дантелени рокли, има много кикотене, музика, бавачки и родители, които гледат как младите момичета се държат като възрастни. За кубинците това е важно събитие. Планира се с месеци. Момичетата на петнайсет мислят за това дни наред. За мен обаче вместо празник имаше погребение.

— Сигурно е било много тежко — каза Робинсън, после реши, че това звучи глупаво, защото е очевидно. Протегна ръка и докосна дланта на Еспи. Тя стисна неговата и я задържа.

— У дома покойният ми брат присъстваше във всичко. Трябваше да стане адвокат и да поеме работата на баща ми. Да стане влиятелен, да се издигне. Да създаде семейство и да добие обществено положение. Те не са го казвали, но след като той умря, всичко това се прехвърли на мен. Но и нещо друго.

— Какво?

— Отмъщението.

— Какво отмъщение?

— За кубинците, всъщност за повечето латиноамериканци, подобно убийство означава, че има сметки за уреждане. Баща ми и майка ми се състариха след смъртта на брат ми, така че всичко се струпа на мен.

— А какво би могла да направиш?

— Разбира се, не бих могла да взема пистолет и да застрелям някого. Трябваше да намеря друг начин да се разплатя.

— С убиеца?

— Така и не го хванаха. Поне не официално. Две седмици след това арестуваха мъж, който бе обрал магазин. Почеркът беше същият. Продавачката обаче и приятелите на брат ми не успяха да го разпознаят. Бил е със същата маска, изкрещял е същите думи. Изхилил се е по същия начин. Все едно, нямаха доказателства и не го съдиха за убийството на брат ми.

— Какво стана после?

— Дадох му петнайсет години, излежа пет. Сега пак е вътре. Следя какво става с него. Накарах шефа на затвора да пусне доносници

в килията му, за да видим дали няма да каже нещо, дори и случайно... например да спомене какво е станало с онзи „Магнум“, или да се похвали, че е отървал кожата след убийство. Делото за смъртта на брат ми е най-горе в чекмеджето на бюрото ми. Продължавам да събирам материали, адреси, всичко, което би могло да влезе в работа. Ако успея да го улича, ще го закова както трябва.

Еспи въздъхна.

— За убийство първа степен няма давност. Няма давност и за възмездието.

Тя го погледна.

— Може би съм се вманиачила, но това е в кръвта ми.

Еспи Мартинес млъкна. Робинсън се зачуди какво би могъл да каже. Тя обаче не го остави да се чуди, защото продължи:

— Това е причината да запиша право. Вместо брат ми. Заради това станах и прокурор. За да мога да се изправа в съда, да го посоча с пръст и да кажа, че той е убиецът на брат ми. Също и на онази възрастна жена, защото тя имаше слабо сърце и почина само шест месеца след това.

— Съжалявам — промърмори Робинсън. — Не знаех. — Веднага си даде сметка, че това е най-глупавото, най-баналното нещо, което би могъл да каже, но вече беше късно.

Еспи Мартинес докосна челото си със свободната си ръка.

— Не, всичко е наред — каза тя. — Извинявай. Бяхме дошли, за да се забавляваме, а аз заговорих за тези неща и сега имаш вид на човек, когото са хванали да ругае в църква.

Взе чашата си и отпи голяма глътка вино.

— Ще ми се да ти разкажа нещо забавно, за да се посмеем.

Уолтър Робинсън се замисли за момент. Чудеше се защо му се струва, че нещо липсва, после се сети какво.

— Заподозреният за убийството на брат ти... — попита той и почти веднага съжали, — ... беше чернокож, нали?

Еспи не отговори веднага, после кимна. Робинсън въздъхна и се облегна назад. Ето това е, каза си ядосано. Край. Не беше ядосан на Еспи Мартинес, нито на себе си, а на целия свят. Изведнъж тя сграбчи ръката му и се вкопчи в нея, сякаш бе увиснала на ръба на някаква пропаст.

— Не — каза тя. — Той е той, ти си ти.

Робинсън се наведе напред. Почувства прилив на вълнение.

Еспи се усмихна.

— Знаеш ли какво значи името ми?

— Еспи?

— Не, глупчо. Есперанца.

— Е, и аз знам малко испански — засмя се той. — Значи „надежда“.

Тя понечи да каже още нещо, но келнерът донесе вечерята им и се засуети наоколо, с подноса в ръце, защото не можеше да сервира през протегнатите им през масата ръце. Прокашля се и каза:

— Извинете.

Еспи и Уолтър го погледнаха и се разсмяха.

Нахраниха се бързо. Отказаха се от десерта и кафето. Сякаш кратките изповеди, които бяха направили, ги бяха освободили от сковаността, която човек изпитва по време на подобна първа среща.

По пътя към дома ѝ Еспи мълча. Уолтър спря пред вратата на дома ѝ и угаси двигателя. Еспи остана на мястото си, загледана в прозорците на родителите си. Предполагаше, че я наблюдават.

Робинсън понечи да каже нещо, но Еспи не го слушаше.

След миг се обърна към него и с неочаквана за самата нея настойчивост, помоли:

— Заведи ме някъде другаде, Уолтър. Където и да е, няма значение. У вас. В хотел. В някой парк. На брега, все ми е едно. Просто някъде другаде.

Уолтър Робинсън я погледна. В този момент Еспи се хвърли към него и двамата се прегърнаха, устните им се срещнаха, тя го придърпа към себе си и си мислеше, че така ще извади от равновесие, ще разтърси цялата самота и всички неприятности в живота си, надяваше се, че тежестта на тялото му някак си ще укроти бурята от чувства, която бушуваше в гърдите ѝ.

Отидоха в неговия апартамент. Уолтър затвори вратата, след като влязоха, и двамата почти веднага се вкопчиха един в друг, на пода във всекидневната, с трескавото нетърпение на закононарушители, които се боят да не бъдат заловени. После припряно свалиха дрехите си и веднага се отдадоха на желанието си, сякаш нямаха никакво време.

Еспи Мартинес просто дръпна Уолтър Робинсън върху себе си, обзета от желание да го обгърне. Той се чувстваше така, като че ли всеки момент щеше да експлодира. Особената мекота на кожата ѝ, извивката на неголемите ѝ гърди, топлината на тялото ѝ — всичко това остана някъде встрани, погълнато от желанието му, невъзможно и древно едновременно, непреодолимо и невероятно.

Когато свърши, се обърна на една страна, задъхан, и закри очите си с лакът. След секунда я чу да казва:

— Уолтър, имаш ли спалня? Баня? Кухня?

Уолтър Робинсън отвори очи. Еспи се бе опряла на лакът до него и се усмихваше.

— Имам, представи си. Имам всички нормални удобства на съвременния живот. Хладилник. Кабелна телевизия. Климатична инсталация. Мокет...

— Да, за мокета разбрах. Беше под мен. — Наведе се към гърдите му, косата ѝ докосна кожата му. Опря ухо и се заслуша в учестения му пулс.

— Ентусиазъм — отбеляза той.

— Е, Уолтър — попита тя тихо. — Кой си ти?

Не ѝ отговори. Улови лицето ѝ, целуна я, после я вдигна на ръце.

— В спалнята — каза той.

— Колко романтично — засмя се Еспи. — Внимавай да не ми удариш главата в нещо.

Този път беше по-бавно, без предишното нетърпение.

— Имаме време — заяви Уолтър. — Разполагаме с всичкото време на света.

След това той се унесе в сън. Еспи се чувстваше странно неспокойна. Беше изтощена и изчерпана, но същевременно изпълнена с удовлетворение от изживяната наслада. За момент се вгледа в отпуснатите черти на лицето му, осветено от лунен лъч, промъкнал се през прозореца. Докосна с ръка скулата му, за да види как луната осветява собствената ѝ бяла кожа. Хрумна ѝ, че е преминала през някаква ограда, някаква граница, после се укори, че е допуснала в мислите си расистки клишета, и че би трябвало, ако иска да прекара още една нощ с Уолтър Робинсън, да се отърве от тях така, както се бе отървала от дрехите си — бързо.

Стана от леглото и тихо отиде във всекидневната. Апартаментът му беше малък, в сграда, която не се отличаваше с нищо особено. Имаше приятен изглед към залива и града. Бюрото му бе в единия ъгъл, поставено така, че когато седи зад него, да вижда Маями. Видя снимка на възрастна негърка, в рамка. На стената бяха окачени дипломи от полицейската академия и Университета на Флорида. На друга снимка видя Уолтър, много по-млад, в училищен спортен екип, с окървавена буза, вдигнал високо над главата си продълговата топка за американски футбол. Върху бюрото видя юридически текстове, полицейски доклади, няколко книги. Там бяха и записките му за убийството на Софи Милщайн.

Продължи да се разхожда гола и да се оглежда. Кой си ти, Уолтър Робинсън, продължаваше да се пита. Сякаш можеше да открие нещо, което би могло да ѝ обясни. Отиде в кухнята, надникна в хладилника и се усмихна — кутиите с бира и полуфабрикатите ясно издаваха ергенския начин на живот. После се върна във всекидневната и за първи път забеляза акварела на едната стена. Приблужи. Художникът беше нарисувал море, огряно от слънчеви лъчи. На хоризонта обаче бяха надвиснали тъмни, буреносни облаци, които създаваха впечатление за обреченост и заплахата. В тъмнината беше трудно да разчете подписа. Приблужи се и се наведе към картината. Различи само две букви: „У. Р.“, написани в единия ъгъл.

Усмихна се и се зачуди къде ли държи боите и триножника си.

После се върна в спалнята и се мушна под завивката до него. Пое дълбоко въздух и затвори очи, изпълнена с надежда, без всъщност да вярва, че ще преживее и други такива ноци като тази, която вече си отиваше, за да дойде сутринта.

Преди да я докосне се поколеба, след това с показалец махна кичура коса от челото и. После я улови леко за рамото и каза:

— Еспи, ще закъснеем.

— Колко ще закъснеем? — попита тя, без да отваря очи.

— Вече е осем и половина. Става късно.

— Бързаш ли, Уолтър? — попита тя, все още със затворени очи.

— Не — отвърна той и се усмихна. — Някои сутрини човек просто трябва да прави каквото си иска.

Тя протегна към него двете си ръце, като слаба актриса, която се опитва да играе ролята на сляпа, докато напипа раменете му и го притегли към себе си.

— Имаме ли време?

— Вероятно не — отговори той и дръпна чаршафа от нея.

След това взеха душ и се облякоха бързо. Уолтър Робинсън приготви кафе и ѝ подаде чаша. Еспи отпи глътка и направи гримаса.

— Боже, Уолтър, това е нес!

— Да. Не ме бива много по тези работи.

— Трябва да спрем някъде, за да пием истинско кафе.

— Искаш ли да те закарам до вас, за да вземеш колата си?

— Не — отвърна тя. — Закарай ме до службата.

Той направи жест с ръка, който ясно показваше, че му е трудно да изрече това, което иска.

— Добре — каза той. — Кога обаче ще... искам да кажа... ще ми се... — Млъкна.

Еспи се засмя.

— Кога ще се видим пак ли?

— Да.

— Не знам, Уолтър. Докъде ще стигнем така?

— Бих искал да стигнем по-далече — отвърна той.

— Аз също.

Усмихнаха се, сякаш бяха постигнали споразумение.

— Тогава утре — реши той. — Довечера ще работя до късно.

— Добре — кимна тя.

Смяха се и се шегуваха през по-голямата част от пътя към службата ѝ. Спряха в някакво кафене да хапнат сладки кифлички с кафе, което им се стори невероятно смешно. Когато се движеха по моста, един корморан прелетя ниско над предницата на колата, което също им се стори комично. Трафикът ги забавляваше. Когато най-накрая спряха пред входа на сградата, всеки момент можеха да прихнат.

Еспи слезе от колата и се наведе.

— Ще ми се обадиш ли? — попита тя.

— Разбира се. Още днес следобед. Да не забравяме господин Джеферсън. Експертизата на пръстовите отпечатъци вече трябва да е

окончателно готова. Ще ти се обадя, когато получа доклада от Хари Харисън.

— Заедно благодарение на Лерой Джеферсън. Само да знаеше...

Уолтър Робинсън се засмя звучно.

— Питам се какво ли би казал.

За момент двамата останаха мълчаливи, загледани един в друг. И двамата знаеха, че са застанали на някаква стартова линия, че са се устремили към нещо. В тишината чува някой да вика Еспи на име:

— Еспи!

Тя се обърна, а Робинсън извъртя глава назад, над седалката. На стъпалата на масивната сграда на съда видяха Том Олтър. Той им махна, после хукна надолу, към тях.

— Уолт, имам късмет, че те срещам и теб.

— Здравей, Томи. Днес успя ли да отървеш някой убиец?

— Все още не — усмихна се той едва забележимо, — все още не. Но, кой знае, рано е. — Той се усмихна. — Е, Еспи, сглоби ли тезата на обвинението? Ще притиснеш ли Лерой Джеферсън?

— Томи, знаеш какво е отношението на прокуратурата към дискусиите. Трябва да са официални, в присъствието на стенограф. Все пак мога да ти кажа неофициално, че ще е много трудно да се постигне някакво споразумение. Ласър никак не обича хората, които убиват беззащитни възрастни жени. Бих казала, че няма никакъв шанс. Никакъв.

— Така ли? Никакъв шанс?

— Чу ме добре.

Думите ѝ не го обезпокоиха никак.

— Е, в такъв случай, предполагам, че няма да ти е приятно да видиш това... — Бръкна в куфарчето си и извади няколко листа.

— Какво е това? — попита Робинсън, слезе от колата и отиде на тротоара при двамата.

— Тест с детектора на лъжата — отговори Олтър троснато.

— Е, и?

— Познай.

— Томи, не се прави на много хитър. Говори направо.

— Говоря направо. Този тест показва, че клиентът ми не е излъгал. Няма никакви признаци за това. Абсолютно никакви. И знаете ли какъв въпрос му зададохме?

— Какъв?

— Беше елегантен и много прост. „Ти ли уби Софи Милщайн в апартамента ѝ?“ И знаете ли още какво? Той каза „не“ и според машината казва истината.

— Глупости! — избухна Робинсън. — Това нещо се фалшифицира...

— Добре — прекъсна го Олтър. — Бях сигурен, че ще кажеш това. Затова наех фирмата, която използвате и в прокуратурата, и в полицията. „Вогт Инвестигейшънс“. От колко време плащате хонорари на Брус и вълшебната му машина?

— Глупости! Пет пари не давам на какви тестове се е подлагал, той е един...

— Още не си ходил в участъка, нали?

— Не съм.

— Много работа, а? — подхвърли Олтър и се усмихна на Еспи Мартинес.

Тя също се вбеси.

— Това са пълни глупости, Томи, и го знаеш много добре. Тестовите с детектор на лъжата не означават нищо! Не са доказателство. Не вършат никаква работа в съда, така че зарежи тези гадости и...

— Тази сутрин в отдел „Убийства“ на полицията се е получил интересен доклад — продължи Олтър, без да обръща внимание на гнева, който бе обзел събеседниците му. — Като го четете човек, не може да не се попита дали изобщо е възможно в този объркан свят да има нещо по-странно...

— Томи, престани с празните приказки, преди да съм те проснал на тротоара.

— Какъв доклад. Томи? Какви ги дрънкаш?

Адвокатът се ухили.

— Приятно е да гледаш как двама самодоволни отмъстителни в името на обществото се стъписват. Може би няма да ми откажете удоволствието да ви погледам повече...

— Какъв доклад?

— Доклад за шибани пръстови отпечатащи, копеле самодоволно!
— извика Томи.

— Откъде...

— Имаме приятели и при вас.

— За какво става дума, Томи!? — почти изкрещя Еспи Мартинес.

— Става дума за това, Еспи, че някой друг е убил Софи Милщайн. За това става дума.

— Глупости — намеси се Уолтър Робинсън и вдигна ръка към адвокатата, но в последния момент се овладя.

— Някой друг! — просъска Еспи Мартинес. — Хайде стига. Измисли нещо по-добро! Защита тип „Направил го е някой друг изрод“! Томи, можеш да измислиш нещо по-добро, сигурна съм. Да не смяташ, че съм толкова глупава? Измисли нещо оригинално и по-умно. Не с тези стари номера...

Олтър изведнъж се обърна към нея и изостави всякаква шеговитост.

— Значи мислиш, че е глупава? Мислиш, че не е интересно?

— Точно така.

— Е, момчета и момичета, знаете ли какво? — попита той тихо, със сарказъм. — Освен всичко останало, това е и истината. — Обърна се към Уолтър Робинсън. — Отпечатъкът от шията ѝ. Отпечатъкът от палеца, който е стиснал гърлото на Софи Милщайн. Този чуден малък частичен отпечатък от палец, които вашите момчета успяха да вземат от кожата на гърлото ѝ. Знаете ли какво? Той е човешки. Но не е на Лерой Джеферсън. — Направи крачка назад. — Е това е, мили мои. Сдъвчете го добре. После разгледайте хубавичко теста с детектора на лъжата и доклада. Когато след това решите да потърсите от нас помощ, за да откриете истинския убиец, знаете къде да ме намерите.

Томас Олтър пусна резултатите от теста на тротоара, обърна се и се отдалечи. Хартията зашумоля от лекия ветрец.

ЧЕТИРИНАЙСЕТ ИЗЛИШНОТО „Н“

Той е някъде тук, мислеше Саймън Уинтър. Някъде наоколо. Може би се разхожда край брега или яде сладолед, купен от продавача на ъгъла. Може би е сред онези хора там, които чакат да се освободи маса в кафене „Нюз“. Би могло да е мъжът, който четеше „Хералд“ на пейката до автобусната спирка. Би могъл да е всеки. Но е тук и е убил поне веднъж, може би два пъти. Още не знам. Но го е направил. И е успял да представи нещата така, че единия път смъртта да изглежда като самоубийство, а втория — като обир, извършен от побъркан наркоман. И съм сигурен, че ако поиска, ще убие пак, защото това изобщо не е проблем за него.

Никакъв.

Уинтър въздъхна дълбоко и промърмори на глас:

— Как да те открия?

Край него минаха момче и момиче, с огледални тъмни очила, които блестяха на слънцето. Чуха го, казаха си нещо на испански и се разсмяха.

Това го ядоса. Поредният дъртак, който си говори сам. Това си бяха помислили. Пред очите му се появиха две млади жени, които караха ролери и се провираха през лятната следобедна тълпа по Оушън Драйв. Тротоарите бяха пълни с любопитни и модно облечени хора, които се шляеха между кафенетата и ресторантите. Това е място на бързите коли и неоновите реклами, гърмящата музика, ритмичната салса, натежала от басови тонове, от време на време клаксони и свирене на спирачки. Никой не говори, всички крещат. Маями Бийч, каза си Саймън Уинтър, обича непосредственото. Ако нещо е ново, шумно и шарено, моментално се превръща в част от предпочитания образ на града.

Жените с ролерите бяха облечени еднакво — с прилепнали шорти от ликра и яркочервени флуоресциращи горница. Едната беше руса, другата чернокоса. Движеха се изящно, плъзгаха се напред без

никакво усилие. Хората се отдръпваха, за да им направят място, после отново се събираха като някаква обучена, но неорганизирана армия.

Седна на една пейка на отсрещната страна на улицата, с гръб към бледосинята вода, която се плискаше лениво в пясъка. Долавяше мириxa на сол във въздуха, заедно с ароматите на десетина различни менюта, които се приготвяха в заведенията наоколо. За момент се зачуди защо всички смятат, че миризмите, произведени от човека, са по-приятни от ароматите на природата. Погледна към плажа.

Как да те открия?

От пейката, където седеше, виждаше малката естрада в парка „Лумъс“. Неколцина старци, мъже и жени, бавно се отдалечаваха — за тях бе настъпил край на деня. Носеха алуминиеви столчета и плажни чадъри. Естрадата беше популярно място и там често се събираха доста хора, макар с всеки изминал месец да ставаха все по-малко. Мястото изглеждаше странно — бетонна плоча, която излъчваше лятна горещина, край стара, боядисана в зелено складова постройка. Всяка сутрин общински служител изнасяше там микрофон и малък усилвател, а възрастните, все още живи пенсионери, които живееха в града, се забавляваха едни други с песни. Една табела на стената ограничаваше броя на изпълненията на всеки до три. Чуваха песни на източноевропейски езици, понякога английски, доста по-често иврит. Всичко това може да изглежда абсурдно — старците пееха фалшиво, забравяха думите и тананикаха забравените куплети, правеха жестове и имитираха популярни певци. Рядко се случваше мелодия и текст да вървят заедно. Старческите гласове бяха дрезгави и прегракнали. Някои припяваха монотонно, други пееха сърцато и пронизително или тъжно и отчаяно. Независимо от всичко обаче певците не преставаха да пеят, независимо от немошните си гласове, защото всъщност с това събуждаха спомени. Нерядко се случваше откъм заведенията на отсрещната страна на улицата да долети тътен на мощна стереосистема, но старците продължаваха, без да обръщат никакво внимание на тази конкуренция. Когато номерът им свършваше, неизменно получаваха ентузиазирани аплодисменти и щедри похвали от останалите певци, независимо дали бяха успели да чуят и дума от песента.

Саймън Уинтър поклати глава и стана. Тръгна бавно по улицата, мина покрай старците със сгъваемите столове и плажните чадъри, в

посоката, в която се движеха младите момичета с ролерите — те се мярнаха още веднъж пред погледа му, между две червени спортни коли, и изчезнаха в спускащия се полуздрач.

Проследи с очи полицейската кола, която бавно се провираше през тълпата. Изведнъж си спомни как веднъж ловеше риба в плитчините край брега и видя един самотен орел рибояд да се рее над водата, понесен от въздушните течения и термалните потоци. Веднага разбра, че птицата всъщност не ловува. В полета ѝ нямаше напрежение. Разчиташе на шанса — когато видеше риба близо до повърхността, свиваше криле и се спускаше стремително, с изпънати нокти, гмуркаше се в леките вълнички и отново се издигаше нагоре, а от белите ѝ пера се стичаха сребристи капки вода. Онзи ден птицата не бе имала никакъв късмет с улова — като него самия. Все пак, докато часовете минаваха, без да улови нито една риба, изглеждаше щастлива и само да се рее във въздуха, сякаш бе част от самото небе.

Отдавна не съм ходил за риба, каза си. Може би от десет години. Опитва да си припомни защо се бе отказал от това занимание, но не успя да назове причина. Някак си му се струваше, че е престанал да върши всичките онези неща, които някога го правеха онова, което беше, и че ако отново се бе заел с тях, нямаше толкова много да му се иска да си пръсне черепа.

Продължи да крачи по тротоара. Изостави орела рибояд и насочи мислите си към мъжа, който бе написал името на жена си неправилно в предсмъртното си писмо.

Знам кой те е убил, Херман Щайн.

И ти си бил по-умен, отколкото онзи е смятал, нали? Макар и да си бил много изплашен и да си знаел, че ще умреш, пак си проявил достатъчно съобразителност, за да оставиш след себе си послание. Онази излишна буква. Не е лесно да разбере човек какво си опитвал да подскажеш, но сега вече знам.

Саймън Уинтър се замисли за смъртта на Херман Щайн. Опитваше се в ума си да изгради цялостна представа за случилото се. Това бе проста, ефективна техника, която бе усъвършенствал с години, докато му се бе налагало да се вира в мъртъвците. Опитваше се да си представи събитията от последните минути живот като на кино, след това му бе много по-лесно да търси извършителя.

Добре, каза си. Първи въпрос — как е влязъл в апартамента?

Входната врата. Ти ли му отвори? Не, не би направил толкова нещо. Бил си стар, разтревожен, изплашен. Не би отворил на никого, преди най-напред да надникнеш през шпионката. Как тогава? Входа. Бил си точен и прецизен, както толкова много други възрастни хора, нали? Излизал си до кафенето на ъгъла всяка сутрин, за да си купиш закуска, после, като по часовник, след неизменната кифличка със сирене, овесените ядки и чашата кафе, си се връщал у дома. Да, явно си бил от тези хора. И не би било никак трудно да те издебне човек, независимо че си бил изплашен и може би си проявявал по-голяма предпазливост. Просто е трябвало да изчака да излезеш, след това да заеме позицията във входа и да щракне капана, като се върнеш. Има ли удобно място, където да се скрие? И без да е ходил в жилището на Херман Щайн, Саймън Уинтър знаеше, че е имало удобно място, където нападателят да се скрие, без да го види никой.

Въздъхна. Част от ужаса, преживян от покойния, се прехвърли в собствените му жили.

Знаел си, че той е някъде там и че този път няма да има никаква полза да се обаждаш на синовете или дъщеря си, нали? Няма да стане нищо по-различно от друг път. Когато си им говорел за Der Schattenmann, те са те разубеждавали. Като лъжливото овчарче. Знаел си, че няма да ти повярват, въпреки че този път е било по-различно и страхът ти е бил друг, нали? По-реален. Затова си написал писмото на равина и си го пуснал в пощата.

Защото си бил съвсем сам, когато те е дебнела смъртта.

Как си научил за равина?

Уинтър мислено си отбеляза важността на този въпрос. Разбери, каза си, защото след като Херман Щайн е научил кой е равинът, няма да има проблем да научи и онзи.

Значи така е станало. Издебнал те е във входа и те е заставил да влезеш в апартамента. Накарал те е да седнеш зад бюрото. Принудил те е да напишеш предсмъртното писмо и ти си проявил съобразителността да добавиш излишното „н“. Почувствал ли си някакво удовлетворение, поне за миг? Дало ли ти е сили, поне малко, когато е опрял дулото в челото ти?

Херман Щайн, каза си Саймън Уинтър, свалям ти шапка. Бил си смел човек и никой не го знае, освен мен.

Възрастният детектив спря. Беше стигнал входа на „Съншайн Армс“.

Разговаря ли с теб, Херман Щайн?

Какво ти каза?

Уинтър си представи стареца, седнал на стола зад бюрото, с широко отворени очи, мигове преди да умре. Видя страха му, почувства смъртната тревога, която сигурно бе изпитал. Да преживееш толкова много, за да разбереш, че не можеш да избягаш от кошмара...

Стоеше на тротоара. Бетонът продължаваше да излъчва натрупаната през деня горещина, но Саймън Уинтър не обръщаше внимание. Започна да си представя различните убийци, с които се бе сблъсквал през живота си, и да ги поставя пред бюрото на Херман Щайн. Психопатът, който бе изклал с касапски нож жена си и децата си. Наемният убиец, който бе ликвидирал жертвите си с малокалибрен пистолет, от упор, в основата на черепа. Биячът на една банда, който действаше с бейзболна бухалка, като започваше от краката и продължаваше нагоре, за да може жертвата да се мъчи по-дълго. Спомни си няколко серийни убийци, двама тийнейджъри, които бяха убивали за удоволствие, няколко изнасилвачи, открили, че умъртвяването на жертвата увеличава перверзната им възбуда... Опита се да вкара всички тях в обтекаемия силует на човека, застрелял Херман Щайн, но безуспешно.

Вдигна ръка и избърса с длан тънкия пласт пот, събрала се под козирката на бейзболната му шапка.

Няма те там, нали? Човекът сянка не може да попадне в спомените на едно старо ченге, нали?

Саймън Уинтър погледна към празния апартамент на Софи Милщайн и тръгна бавно към своя собствен. Кажи ми нещо, каквото и да е, настояваше той безмълвно. Апартаментът обаче мълчеше. Отвори вратата на своя и влезе. Хладният въздух вътре го обгърна като ясна мисъл. Зарадва се, че е забравил климатичната инсталация включена и почти не се обезпокои заради сметката за електричество, която неизбежно щеше да отрази подобно прахосничество. Когато прекрачи прага на всекидневната, видя, че сигналната светлина на телефонния секретар мига. Имаше съобщение. Изведнъж почувства невероятна жажда, гърлото му пресъхна. Спомни си, че в хладилника бе оставил

кутия газирано питие и тръгна към кухнята, но в последния момент се отказа и се върна към апарата.

Натисна копчето за прослушване и след пращенето и електронните шумове, че гласа на равина. Звучеше далечен, металически. Тревогата обаче, която се съдържаеше във всяка дума, се долавяше кристалночисто.

— Господин Уинтър? Моля ви, обадете ми се колкото е възможно по-скоро...

След кратко колебание равинът добави:

— Във връзка с господин Силвър... изчезнал е.

След още една пауза каза:

— Сгреших. Боже мой! Трябваше да го оставим да си вземе пистолет...

И записът прекъсна.

ПЕТНАЙСЕТ ИЗЧЕЗНАЛИЯТ

На лицата им видя противоборство между гняв и страх.

Саймън Уинтър махна с ръка на равин Рубинщайн и Фрида Кронер и забърза към тях. Стояха на голямата тераса на „Колумб“ — хотел-общезитие на пресечка от океана. Плоските бели стени сякаш излъчваха светлина на фона на нощта, като сивееща пепел на гаснещ огън. По обяд тази тераса се изпълваше с възрастни обитатели на хотела, за да поемат търпеливо слънчевите лъчи, но сега там бяха само множеството шезлонги и двамата, които го очакваха, изпълнени с безпокойство.

Равинът нервно разтриваше челото си с ръка, като че ли се опитваше да махне от главата си някаква мисъл. В другата си ръка държеше подвързан в черно том — Стария завет — и го притискаше към гърдите си. Забеляза, че Уинтър гледа книгата и каза:

— Във време като това, Божието слово носи утеха, детективе.

Уинтър кимна.

— И какво съветва Той?

— Да се уповаваме на мъдростта Му.

Винаги казва това, помисли си Саймън Уинтър.

Фрида Кронер посочи входа на хотела.

— Тук е където Ървинг не е — каза тя. — Няма го. — Поколеба се, после добави: — Хванал го е Човекът сянка.

— Откъде сте толкова сигурни? — попита Уинтър.

Фрида Кронер не отговори, не отговори и равинът. Вместо това тя се обърна и се втурна нагоре по стълбите и устремът ѝ сякаш увлече двамата мъже. Тримата влязоха във фойето и Уинтър се огледа. На едната стена имаше избелял стенопис, изобразяващ пристигането на Колумб в Новия свят. Беше стилизиран, от трийсетте години, невероятна измислица — жестовете бяха героични, всички фигури — и на испанците и на индианците — излъчваха спокойствие и величие, сякаш по някакъв начин си даваха сметка какъв важен исторически

момент отразяват. Нямахте и следа от кръв, изтезания и всичко останало, което щеше да последва. Пред стенописа имаше старо кожено канапе. В средата му седеше сивокос слаб мъж и четеше вестник на иврит. Той вдигна очи към тях, когато влязоха, после отново съсредоточено се наведе над вестника. Саймън Уинтър обаче забеляза, че очилата му са на канапето до него, така че всъщност ги наблюдаваше и подслушваше. Странно, помисли си детективът. Любопитството изглежда обзема хората, когато са много малки или много стари.

— Насам — каза Фрида Кронер. Улови го за лакътя и го поведе към ъгъла на фойето, където зад малко бюро седеше мъж, по-млад от тях, латиноамериканец. Пред него имаше древна телефонна централа с кабели.

— Госпожо Кронер — заговори той със силен акцент, когато приближиха. — Какво мога кажа? Няма и следа от господин Силвър. Никаква следа.

— Полицайте говориха ли с теб?

— Да. *Si*. Разбира се. Веднага щом вие обадили. Попитаха дали необикновено за господин Силвър да го няма и аз казал да, а те попитали дали забелязал нещо необикновено или странно, но аз не забелязал. Дали ми номер и казали да позвъня, ако науча нещо. Това е.

— Глупаци — промърмори Фрида Кронер. — *Der Schattenmann* ни избива, а те се питат дали има нещо необикновено. По дяволите! — поклати енергично глава. — Искам да ни пуснеш в апартамента на господин Силвър.

— Госпожо Кронер, аз...

— Незабавно.

— Но това е...

— Хосе — прекъсна го тя и вдигна глава, с нетърпяща възражения физиономия. — Веднага. — После се обърна към равина и добави: — Този човек е равин. Не може да го караш да чака.

Каза го с такъв тон, че Хосе веднага стана и започна да кима на равин Рубинщайн.

— Но само за малко, госпожо Кронер, моля...

Малкият апартамент на господин Силвър беше безупречен — няколко книги, подредени по височина на рафта, списанията върху малката масичка, сложени така, че да се виждат заглавията им, малко

бюро със снимки на далечни роднини, поставени в рамки. Саймън Уинтър прокара ръка по повърхността. Равинът и госпожа Кронер стояха напрегнато зад гърба му, сякаш очакваха някаква присъда. Той обиколи бързо малкото пространство — всъщност беше едностаен, помалък дори от апартамента на Софи Милщайн и неговия. Леглото бе оправено като в болница, с подвит ъгъл. Спря пред малката кухненска маса, с плот от линолеум, и видя два прибора — господин Силвър явно бе очаквал компания. Нямаше признаци за борба или влизане с взлом. Нямаше признаци, че господин Силвър е бил отведен някъде против волята си. С една дума, Саймън Уинтър видя жилището на човек, който може би е излязъл до магазина, за да купи нещо в последния момент и който би могъл да се върне всеки миг.

Обърна се към другите.

— Виждате ли? — каза Фрида Кронер и посочи масата. След това пръстът ѝ се разклати, а долната ѝ устна започна да трепери. — Ървинг е мъртъв — добави тя рязко.

Равинът я прегърна през раменете, за да я успокои, после вдигна очи към Саймън Уинтър и кимна.

Хосе, служителят на хотела, пристъпи нетърпеливо от крак на крак.

— Моля, госпожо Кронер — заговори той. — Това не сигурно. Трябва заключва, моля.

Върнаха се във фойето и Саймън Уинтър видя, че мъжът с вестника бе изчезнал от канапето пред стенописа. Фрида Кронер продължаваше да плаче, докато равинът я водеше към изхода. Когато стигнаха тротоара обаче, тя рязко се изправи и се освободи от ръката на равина. Погледна двамата мъже като обезумяла, обърна се към пустата улица и извика гневно, силно, на родния си немски:

— Този път няма да победиш!

Викът ѝ отекна глухо надолу по улицата.

Саймън Уинтър опита да я успокои.

— Госпожо Кронер, не виждам нищо, което да говори, че...

Тя се обърна рязко.

— Вие сте детектив, а не виждате?

Равинът стисна дланите си объркано.

— Така беше. Така е.

— Трябваше да го предвидим! — каза Фрида Кронер горчиво. — Преди всичко ние! Ако чакаш, ако не правиш нищо, ако се разхождаш наоколо безучастно... Ще дойдат за теб... — Поколеба се, после поклати глава. — Не, не те. Той ще дойде за теб. Този път е само той. Но е същото, детективе, ако не направим нищо...

— Ще умрем — довърши равин Рубинщайн хладно. — Нищо не се е променило. Ще ни открие и ще умрем.

— Както откри горката Софи и господин Щайн, а сега и Ървинг. Името сякаш се бе залепило за устните й.

Стоеше на слабата светлина от входа на хотела и се взираше напрегнато в ивиците тъмнина, които се сливаха с градския пейзаж.

— Ървинг го няма — пророни тя. — Човекът сянка го ликвидира.

— Казах ти — обади се равинът. — Казах ти. Той иска да убие всички нас.

Фрида Кронер въздъхна дълбоко и кимна. Успя да потисне втората въздишка, наполовина ридание, и Саймън Уинтър забеляза, че очите й са се зачервили.

— Ървинг, сигурно си мислите, господин Уинтър, не е толкова симпатичен човек, но грешите. Той е много мил човек и приятна компания, особено за стара вдовица като мен. И сега го няма. Не мислех, че ще стане така.

За момент сякаш се отдаде на скръбта си, но после изръмжа — гневно, гърлено, като ранен, опасен звяр.

— Винаги е било така — добави рязко. — В един момент са тук, до теб, после, в следващия момент, ги няма. Напускат. Изчезват, сякаш дупка се е отворила и ги е погълнала.

— Това е истина, детективе — кимна равинът. — Скоро никой от нас няма да остане и никой няма да си спомня Човека сянка.

— Добре — каза Саймън Уинтър. — Да започнем от началото. Защо сте толкова сигурни, че господин Силвър е изчезнал? Какво искате да кажете с това „няма го“?

— Няма го значи умрял — отговори Фрида Кронер рязко. — Винаги е било така.

— Как?

Равин Рубинщайн вдигна ръка помирително.

— Фрида, разкажи на господин Уинтър. Тогава ще разбере.

— Ървинг е човек на навика. Ако е понеделник, ходи в рибарския магазин, после за зеленчуци, накрая в супермаркета. След това се прибира у дома и слага покупките в хладилника. След това отива в библиотеката, за да четете вестници от други градове, след това се разхожда малко край морето, после се прибира у дома и ми се обажда по телефона и после може да отидем на кино, защото в понеделник няма толкова много хора, колкото през почивните дни. Ако е сряда, значи следобед Ървинг ходи в бридж клуба, след като е минал да ме вземе, и понякога стоим до късно. В четвъртък посещава група за дискусии в библиотеката. В петък има вечерна служба. Животът на Ървинг сега е изпълнен само с това, както и моя, както и на равина. Оцелелите живеят по един и същи начин, господин Уинтър. Ние сме хора на реда, спазваме режим. Сякаш нацистите успяха да сложат часовник във всеки от нас и ние трябва да спазваме неговото време. Значи, когато отидох при Ървинг, за да ме заведе на бинго, както прави всеки вторник, и той не беше там, аз вече знаех, че Ървинг е в беда. А за хора като нас има само три беди, господин Уинтър.

— Кои са те?

— Болест. Болест и старост, господин Уинтър. Понякога приличат на едно и също нещо. Може Ървинг да е получил удар или да е станал инцидент...

— Само че ние се обадохме в болниците — намеси се равин Рубинщайн. — Няма го никъде.

— После идва насиетието. Може някой от младежите, които превземат целия бряг със своя шум и бързи коли, да го е ограбил в някоя уличка...

— Само че в полицията не е съобщавано подобно нещо — обади се пак равинът.

— И тогава остава Der Schattenmann.

— Обаждали сте се в полицията?

— Да, разбира се. Веднага — отвърна равинът. — Обясниха ни, че не могат да обявят някого за издирване, преди да са минали двайсет и четири часа, но все пак бяха достатъчно любезни, за да проверят съобщенията за катастрофи и инциденти. Така или иначе, казаха, че не могат да направят кой знае какво.

— Така е. Най-напред трябва да намерят тялото или някакви поводи да се съмняват, че е било извършено престъпление — добави

Фрида Кронер с горчивина. — Когато един старец в Маями Бийч не си е у дома, това не е престъплението на века, детективе, и те не гледат сериозно. Иначе са много любезни и учтиви, но само това. Любезни. — После просъска, сякаш сама на себе си: — Човекът сянка живее сред нас, а те са любезни!

Саймън Уинтър кимна. Позната ситуация. Ако няма съобщение от похитители, кървави петна или някакъв друг сигурен знак, действията на полицията се ограничават до изпращането на съобщение до останалите служби, евентуално придружено със снимка, да се оглеждат.

— Кажете ми, възможно ли е да има и някакво друго обяснение за изчезването му?

— Какво например?

— Например страх. Може ли да е отишъл на гости при свои близки?

— Без да ни каже?

Не изглеждаше много вероятно.

— Някога проявявал ли е признаци на разсеяност? Бели петна в паметта?

Равинът поклати ядосано глава.

— Все още не сме склерозирали! Никой от нас, слава богу, не страда от деменция. След като Ървинг е изчезнал, за това може да има само едно обяснение.

Саймън Уинтър се замисли. Повечето от старците в Маями бяха хора на навика, някои достигаха до крайности — като Ървинг Силвър, като Софи Милщайн, като Херман Щайн. Бяха изградили живота си около моментите на сигурност, сякаш строгият график на срещите, пазаруването, посещенията при лекаря можеха по някакъв начин да спрат неизбежната непредсказуемост на смъртта и да ѝ попречат да дойде при тях.

А кой, помисли си той, е по-уязвим от хората, подчинени на дълбоко вкоренени навици?

Уинтър поклати глава.

— Дори и да е бил Човекът сянка... Софи беше нападната в апартамента си. Херман Щайн също е умрял в апартамента си. Почеркът му изглежда...

Равинът го прекъсна с нетърпеливо клатене на глава.

— Все още не разбирате, господин Уинтър! Сянката има ли форма? Има ли плътност? Не се ли променя тя с всяко движение на слънцето, луната или земята? Тъкмо затова беше толкова страшен. Тогава, в Берлин... Ако знаехме, че обича да се вози в трамвая, тогава никога нямаше да се качваме на трамвая и толкова. Ако знаехме по кои улици минава, никога нямаше да приближаваме до тях... Или в кои паркове се разхожда... Само че никой не знаеше нищо такова. Във всеки момент беше различен. Защо сега да се е променил? Уби Софи и Херман Щайн в апартаментите им, но нищо не пречи да е избрал друго място за следващото убийство и съм сигурен, че Ървинг сега е там. Знаем го!

Тези последни думи отекнаха зловещо над притихналата улица. За момент старият равин остана мълчалив, после добави гневно:

— Би се борил! Би се борил с всички сили, дълго. Би хапал и драл с нокти, би използвал всичко, което му попадне в ръцете. Той беше твърд човек. И силен. Разхождаше се всеки ден, вдигаше тежести, плуваше в океана. Все още имаше мускули и щеше да се съпротивлява с всички сили, като тигър, защото обичаше живота.

— Горещо нямаше следи от борба.

— Видях. Това означава, че Човекът сянка го е отвлякъл на улицата.

— Това би било трудно. През повечето време улиците са пълни с хора. Погледнете терасата. Тук през целия ден седят хора и гледат улицата.

— За повечето престъпници наистина би било трудно, детективе — каза равинът търпеливо. — Но не забравяйте едно: той правеше точно това години наред, през цялата война. Приближаваше някого незабелязано, тихомълком, и отнемаше живота му. Кажете ми, господин Уинтър, случвало ли ви се е някога да се бръснете и да не усетите, че ръката с бръснача трепва, а после, когато погледнете в огледалото, да откриете, че сте се порязали? Че по брадичката ви се стича кръв? Но да сте почувствали болката? Не, мисля, че не. Точно такъв човек е той.

Фрида Кронер кимна в знак на съгласие, после се озъби и изръмжа ядосано:

— Трябва да го намерим. Трябва да го намерим днес, утре, другата седмица или следващата седмица, но трябва да го намерим.

Иначе той ще ни намери. Трябва да се борим.

— Дори и срещу сянка — добави равинът.

Саймън Уинтър кимна. Този човек е нещо различно, каза си. Въображението му заработи — механично, прецизно.

— Госпожо Кронер, какво казахте последния път? Че е бил един от вас?

— Точно така. Той също е оцелял.

— В такъв случай, ще ви кажа откъде ще започна. Вие също. Той ще е там някъде, в синагогата, в Центъра за жертвите на Холокоста, вероятно посещава срещи и събрания. Би трябвало да има списъци с имена. На организации и дружества. Оттам ще започнем.

— Да, да, разбирам — каза равинът. — Мога да се свържа с други равини.

— Добре. Елиминирайте всички под шейсетте...

— Той е по-възрастен. Защо не започнем от шейсет и пет? Или шейсет и осем?

— Може би. Само че годините на различните хора им се отразяват различно. Някои изглеждат по-млади, други по-стари за възрастта си. Мисля, че ако е извършил две... три убийства, Човекът сянка трябва да е запазил силите си. Вероятно изглежда млад. Имайте това предвид.

Равинът кимна.

— Както онзи, когото съдиха в Израел. Днес вестниците пак писаха за него.

Саймън Уинтър веднага си представи мъжа, обвинен заради престъпленията му като бивш надзирател в концентрационен лагер. Телевизията и дневните вестници бяха писали за него. Беше едър, възпълен в кръста, с широки рамене и ръце като греди. Оплешивяваше и изглеждаше смущаващо груб. На снимките беше между двама полицаи, в затворнически гащеризон, но нямаше вид на затворник.

— Виждали ли сте този Иван Грозни? — попита равинът и Саймън Уинтър кимна в отговор. — В такъв случай знаете, че няма вид на сломен човек, нали? Не са го пречупили. Не е гладувал, не е понасял удари. При нас ситуацията не е точно такава.

— Не разбирам.

— Става дума за това, че оцелелите са по-малко... не знам точно как да се изразя, но... Един оцелял от лагерите на смъртта носи своя

знак така, както аз нося тази татуировка.

Той вдигна нагоре ръкава на черната си риза.

— Виждате ли как е избеляла с времето? Но все още е на мястото си, нали? Отвътре не сме по-различни. Беязани сме. С годините белегът избледнява, но никога не изчезва напълно. Можете да го доловите в отпуснатите рамене, може би в погледа. Струва ми се, че това важи за всички нас.

— Какво искате да кажете?

— Този човек, Der Schattenmann, ще каже едно, но истината няма да е в него. Ако се вгледаме достатъчно добре, може би ще сме в състояние да видим това.

— Точно така — добави Фрида Кронер решително. Замълча за момент, после добави делово, с тон на секретарка: — Знам къде членуваше Ървинг. Бридж клуба, групите за дискусии...

— Много добре. И адресите. Нужни са описания, ако е възможно. Помнете подробностите. Всяка дреболия може да ни помогне да открием това, което трябва да знаем.

— Какво точно разбирате под подробности? — попита Фрида Кронер.

— Някога е бил берлинчанин. Може би говори с берлински акцент, като вас, госпожо Кронер? Това е възможно, но не е задължително да е така.

— Да, да. Звучи смислено, разбирам. Междувременно обаче, как да се пазим?

— Променете привичките си. Ако сте ходили до магазина в три часа следобед, всяка сряда през последните десет години, престанете да го правите. Започнете да пазарувате в осем сутринта. Движете се по други улици, не по тези, по които досега. Ако искате да се поразходите покрай брега, много добре. Само че тръгнете в обратна посока. Ако тръгвате някъде, най-напред се обадете там, където отивате, за да предупредите да ви очакват. Ако се возите с автобуса, започнете да вземате такси. Стремете се да си намирате компания. Не оставайте сами, движете се с групи. Пътувайте така, че никой да не може да разбере какво сте намислили. Спирайте пред витрините на магазините и изчаквайте няколко секунди, за да огледате отраженията на хората зад вас. Обръщайте се често и оглеждайте улицата зад гърба си. Бъдете нащрек.

— Това е умно — отбеляза равинът.

— Може да опита да се доближи до вас по някакъв познат за вас начин — като пощальон или като доставчик на някаква фирма. Не се доверявайте на никого. Дори и да сте се хранили на едно и също място, с едно и също през последните десет години, сега трябва да промените това. Не се доверявайте на никого, дори и да сте виждали физиономията му всеки ден, откакто сте дошли в Маями. Мислете си: „Нищо не е безопасно. Всяко нещо може да крие сянка“.

Фрида Кронер присви очи.

— Това ще ни спаси, така ли?

— Може би. Няма гаранции. Оръжието също не е гаранция. Злото куче — също.

— Или пък полицията — добави тя с горчивина.

— Точно така. Полицията разкрива престъпления, които са извършени. Не се случва често да предотвратят каквото и да било.

— Можем да заминем — намеси се равинът. — Да напуснем града и толкова.

— Завинаги?

— Не. Сега това е моят дом.

— В такъв случай, мисля, че е по-мъдро да го защитим.

— Да. Ако бяхме мислили по този начин преди петдесет или шейсет години... Не, нека не мислим за такива неща. Сега да мислим как да останем живи. Днес. Довечера. Утре...

Уинтър се поколеба, преди да продължи — видя как лицето на равина за момент се върна в миналото, видя как споменът за злото се връза във всяка бръчица по челото, скулите, около устата му.

— Има и още нещо — каза Уинтър бавно. Видя как погледът на равина изведнъж се върна към действителността, към настоящето.

— Какво е то, господин Уинтър?

— Трябва да приемем, че той знае кои сте — отговори Уинтър. — И къде живеете. Да приемем, че в момента не се безпокои от нищо, защото е уверен, че никой не го търси. Да приемем, че сега, в този момент, обмисля следващия удар.

Фрида Кронер изпъшка. Равинът направи рязко крачка назад.

— Смятате ли, че е така, господин Уинтър? — попита той, неспособен да прикрие тревогата си.

— Не знам. Смятам обаче, че трябва да се готвим за най-лошото.

— Защо? — попита Фрида Кронер.

— Може би господин Силвър му е казал за нас?

— Не вярвам. Както и да го е измъчвал. Не вярвам.

Уинтър кимна.

— Може би е така. Има обаче още едно нещо. Спомних си го.

Почувства се безпомощен, слаб и глупав. Зачуди се дали Ървинг Силвър сега щеше да е жив и здрав, ако си бе спомнил този прост факт няколко дни по-рано. Суматохата в апартамента на Софи Милщайн вечерта на убийството, полицаите, специалистите... Спомни си как самият той посочи с пръст поставката за телефона и какво бе казал на младия детектив.

— В нощта, когато умря Софи Милщайн, бележникът ѝ с телефоните изчезна от апартамента ѝ.

— Какво?

— Бележникът с телефоните ѝ. Не беше на обичайното си място. Беше изчезнал.

— Мислите, че Der Schattenmann...

— Ако го е видял, допускам, че го е взел. Вашите имена и телефонни номера също бяха записани в него, защото си спомням, че тя отвори бележника, за да ви се обади.

— Но ние не знаем... — започна равинът и млъкна. Залюля се напред-назад на пети, на устните му се появи лека, мрачна усмивка. — Това е като партия шах, нали?

— Да, донякъде е така.

— Той прави ходове. Контролира шахматната дъска. Сякаш досега ние не бяхме в състояние да видим, че мести фигурите си. Сега обаче ние сме на ход. Ние сме трима и знаем някои неща, нали?

— Мисля, че да — отвърна Уинтър.

— Не ме е страх — каза равинът на Фрида Кронер. — Каквото и да стане, не мога да изпитам страх. Не мисля и че Ървинг се е страхувал, когато онзи се е появил. Не мисля, че и ти ще се страхуваш отсега нататък. Нима не сме преживели най-лошото, което може да се роди на земята? Има ли някакъв по-зловещ ад от Аушвиц?

Фрида Кронер, странно, също се усмихна.

— Преживяхме го.

— Можем да понесем това сега.

Саймън Уинтър видя как старецът протегна ръка, улови ръката на Фрида Кронер и я стисна окуражително. Помисли си, че би трябвало да каже нещо, но не знаеше какво. След малко Фрида Кронер се обърна към него. Не каза нищо, но той разбра, че двамата започваха да се подготвят за следващия ход, какъвто и да е той.

Естер Вайс се облегна на стола зад бюрото си в Центъра за жертвите от Холокоста. Не се изненадваше, че го вижда.

— Още въпроси ли имате, господин Уинтър?

— Да — отговори той.

— Това можеше да се очаква. Когато човек дръпне капака от кутията на Пандора, навън изпълзят множество въпроси. Какво искате да научите?

— Съществува ли регистър или списък на оцелелите от Холокоста, нещо като указател, с който разполагате?

Младата жена повдигна вежди за момент, после поклати глава.

— Списък на оцелелите?

— Да.

— Нещо като списък на членовете на някой клуб или социална група?

Той не отговори веднага, после каза:

— Да, давам си сметка, че звучи странно.

— Това би било анатема, господин Уинтър.

— Съжалявам... Не виждам обаче защо...

Тя го прекъсна веднага:

— Господин Уинтър, тези хора са станали жертва на Холокоста, тъкмо защото са влезли в списъци. Регистри. Указатели. Разпределения. Има десетки невинни думи, които приемат зловещи значения, когато ги свържем с транспортите и арестите. Не, господин Уинтър. Вече няма списъци, слава богу.

— А тук, във вашия Център и другите мемориални...

— Пазим имената на хората, които са разговаряли с нас и които продължават да разговарят с нас, много внимателно. Конфиденциалността е нещо много важно за тях. Трудно е да се разбере, но тези хора са особени, те имат своя уникална съдба и същевременно са съвсем обикновени. Мнозина от тях водят нормален,

с нищо неотличаващ се живот, ако не смятаме годините, прекарани в лагерите. В резултат на това техните спомени, независимо че ги споделят, са нещо много съкровено и лично за тях и ние щадим чувствата им. Така е при нас, така е в центровете ни във Вашингтон и Лос Анджелис. В Йейлския университет се пазят под ключ повече от две хиляди видеозаписи на спомени.

— Колко оцелели има в Маями?

— В Маями? Трудно е да се каже. Преди няколко години бяха направени проучвания и се установи, че в Южна Флорида живеят петнайсет хиляди. От Бока Ратон и Форт Лодърдейл, до Саут Бийч. Но те стареят. Броят им намалява с всеки изминал ден. Затова и спомените им са толкова важни за нас.

Погледна го с известно безпокойство.

— Нямаме списък, господин Уинтър. Тези хора сами идват при нас.

Той се замисли дълбоко за момент, после опита друга тактика:

— Какво би станало, ако се върна назад? Да опитам архивите на имиграционните служби? Дали пазят данни от четирийсетте и началото на петдесетте години?

Естер Вайс поклати глава и въпросът му увисна във въздуха.

— Съмнявам се. Със сигурност имат данни за хората, влезли в страната, но не вярвам някой да е събирал отделно данни за оцелелите след Холокоста. Не. Освен това, те са се пръснали из цялата страна след пристигането си. Никой не е следил къде пътуват тези хора и къде се заселват. Това е нещо, което съществува само в спомените им.

— Но все пак би трябвало да има...

— Какво? В Израел се опитват само да документират имената на загиналите по време на Холокоста. Стигнаха са до три милиона, малко по-малко от половината. Не, господин Уинтър, няма списъци. Само безпорядък и спомени за кошмара.

Тя замълча и се вгледа в навъсеното му лице.

— Имате въпрос, но не го задавате. Знаете нещо, но не искате да го кажете, искате да ви помогна, но не казвате защо.

Саймън Уинтър се раздвижи на стола си. Беше разочарован. Укоряваше се вътрешно, задето бе смятал, че Холокоста ще е нещо като голям универсален магазин, с имена, табели, адреси, телефони и наскоро направени снимки. Вдигна очи към Естер Вайс, която го

гледаше с очакване. Не беше в стила му да дава информация. Продължи да мълчи, докато младата жена пред него не премести някакви документи на бюрото пред себе си.

— Когато дойдох предния път... — започна той бавно.

— ... след смъртта на Софи Милщайн — помогна му тя и той кимна.

— Спомнете си, че се интересувах от човек, когото Софи наричаше само Der Schattenmann.

— Разбира се. Ловецът. Спомням си, че бяхте разговаряли и с другите берлинчани.

— Опасявам се, че този човек, Човекът сянка, в момента е в Маями Бийч.

Естер Вайс отвори уста, сякаш за да каже нещо, но преглътна, после пое дълбоко въздух и попита:

— Тук?

Въпросът изведнъж му се стори преbledнял като кожата на лицето ѝ.

— Да, струва ми се.

В гласа на младата жена се промъкна колебание:

— Но това би било... — Поклати глава. — Невероятно. Ужасно. Не мога да повярвам, че...

— Мисля, че вече е убил, госпожице Вайс. Мисля, че дебне оцелелите жертви. Софи. И още един мъж, Херман Щайн...

— Познавах господин Херман Щайн.

— Може би и Ървинг Силвър.

Тя поклати глава.

— Не. Ървинг Силвър беше тук. Преди две седмици. Направихме запис, разказа спомените си.

Тя протегна ръка към телефона, сякаш за да намери някаква работа за ръцете си.

— Изчезнал е.

— Съобщихте ли в полицията?

— Не. Други са го направили.

— Какво казаха те?

Той сви рамене.

— Че, освен ако няма доказателства за извършено престъпление...

— Добре де, но Човекът сянка!? Тук?! Някой би трябвало да...

— Какво, госпожице Вайс? Някой трябва да започне разследване? Разбира се. Полицията ли? Министерство на правосъдието? Проклетият Върховен съд?

— Да, да. В Министерство на правосъдието водят специални разследвания. Откривали са нацисти...

— Този човек военнопръстълник ли е, госпожице Вайс? Би било по-лесно, ако е.

Тя не продължи изречението си.

— Разбира се, че е — каза бързо.

— Сигурна ли сте?

— Сътрудничил е. Помагал е. Без него... — Вдигна рязко очи към Саймън Уинтър. — Това със сигурност е военно прръстълнение.

— Чудя се.

Естер Вайс въздъхна дълбоко.

— Мисля, че разбирам какво имате предвид. Къде са доказателствата? Уликите?

— Подозирам, че доказателствата вече не са между живите.

Тя кимна.

— Разбирам.

Отпусна се назад и разтри челото си с ръка. Обърна се за момент към прозореца, после се завъртя, заедно със стола, към него.

— Какво става тук, господин Уинтър? Моля ви, кажете ми какво става тук.

На този въпрос обаче той все още не беше в състояние да отговори.

Саймън Уинтър напусна Центъра с обещанието за съдействие и имената на двайсетина учени, изучавали оцелелите от Холокоста. Повечето бяха социолози и психолози от различни университети. Някои бяха свързани с легитимни и известни еврейски организации. Имаше и неколцина независими автори, пишещи за различни аспекти на Холокоста. Проблемът е, мислеше Саймън Уинтър у дома си, край телефона, със списъка в ръка, че те могат да ми кажат много за миналото, докато аз се опитвам да проникна в настоящето и да отгатна

бъдещето. Втренчи се в списъка и отбеляза тримата, които живееха в Южна Флорида.

Някаква секретарка от Факултета по европейски проучвания към Университета на Маями записа името и телефонния му номер, но изрази дълбоко съмнение, че който и да било професор би се обадил на пенсиониран детектив, който не е пожелал ясно да каже защо го търси. Вторият беше писател, живееше в Плантейшън и работеше върху книга за съдействието на правителството на Виши при транспортирането на хиляди френски евреи за Германия.

— Мога да ви кажа много неща за Южна Франция — каза той със съжаление, — но за Берлин... — Мъжът се поколеба за момент, после продължи: — Разбира се, както всеки, който се занимава с Холокоста, мога да ви разкажа за смъртта. Смъртта на стотици, хиляди, неизменна като изгрева и залеза на слънцето. Смъртта с разписание като на влак, редовна и рутинна. Това ли ви интересува, господин Уинтър?

Саймън Уинтър затвори, защото си даде сметка, че му е нужно нещо друго, нещо специфично, някакво наблюдение или връзка, нещо, което да го извади от тъмнината на всичките тези спомени и да го въведе в конкретните факти около откриването на Човека сянка. Трябва да има някаква обща точка между миналото и настоящето, мислеше той, нещо, за което бих могъл да се хвана. Нещо реално. Осезаемо.

Не виждаше такава. Удари с юмрук по масата.

Обзе го нетърпение.

Въздъхна дълбоко и набра третия номер. Чу механичен глас, който съобщи, че номерът на абоната е променен, и едва не затръшна слушалката. Все пак записа новия номер и го набра. След петото позвъняване пак беше готов да затвори, но изчака още малко и след седмото, чу груб глас:

— Да, моля?

— Господин Розен ли е?

Колебание.

— Луи Розен. Кой се обажда? Ако продавате застраховки или абонаменти, забравете. — Мъжът говореше рязко.

— Не — отвърна Уинтър, представи се сбито и обясни: — Взех номера ви от Центъра за жертвите на Холокоста.

Последва тишина.

— Тези номера трябваше да се пазят в тайна — каза онзи след малко.

— Убеден съм, че се пазят, но става дума за необичайни обстоятелства.

— Необичайни? Кое може да е толкова необичайно, че да ги принуди да нарушат обещанието си? — Тонът на мъжа не омекна, но Саймън Уинтър долови прокрадналото се любопитство.

— Имам основания да смятам, че един човек, който е действал като ловец в Берлин, в момента се намира в Южна Флорида.

Розен се поколеба. Преди да отговори, линията утихна, после мъжът произнесе с равен, хладен, но ангажиращ тон:

— Това е интригуващо. Ловец? Оцелели са само неколцина. Като капошите в лагерите. Ако успеете да откриете този човек, наистина ще е интересно. Има толкова много въпроси.

— Какви въпроси?

— Всички въпроси, които започват с едно голямо „Защо?“, господин Уинтър.

— А какъв според вас може да е отговорът, господин Розен?

— Няма да съм точен. Изучавам Полша. Варшавското гето.

— Имали сте близки там?

— Разбира се. Аз също бях там.

— Разбирам.

— Но това е друга история, нали, господин Уинтър?

— Да. Все пак, бихте ли ми подсказали що за човек трябва да търся?

Розен сякаш събра мислите си.

— Това е удивителен въпрос, господин Уинтър. Що за човек? Наистина ли смятате, че трябва да отворите тази врата?

— Трябва да знам. Трябва да се хвана за нещо.

— Това, разбира се, е голямото „Как?“ в дъното на всички въпроси за Холокоста — продължи Розен. Гласът му започна да вибрира малко по-дълбоко. — Той е само на стъпка по-близо до повърхността от въпроса „Защо?“.

— Не знам дали ви разбирам — каза Саймън Уинтър.

— Никой не разбира напълно — отвърна Розен студено. — Никой, който не е бил там. Хората бяха толкова много, жестокостта беше нещо обикновено, злото беше пълно.

Саймън Уинтър мълчеше. Долавяше как мъжът в другия край на линията мисли.

— Значи искате да ви разкажа за ловците? Не бяха фанатици. Не бяха нацисти. По-скоро бяха нещо, което вестниците често наричат „криминално проявени психопати“. Безмилостни. Без угризения. Бихте помислили, че преди всичко биха се оправдали за нещата, които са вършили, с нуждата да спасят себе си и семействата си, нали?

— Звучи логично.

— Само че, разбира се, не е вярно. Повечето не са спасили никого, дори и себе си. С изключение на най-умните, предполагам. А такъв човек трябва да е от особено тесто, нали? За да оцелее при такъв голям риск.

— Да.

— Значи, по начало знаете, че имате работа със система, изградена от лъжи, така ли е, господин Уинтър? Трябва да търсите човек, който не страда от заблуди, защото би оцелял само някой, който ясно си дава сметка какво става, така че да предприеме необходимите стъпки, за да остане жив. От друга страна обаче, трябва да се чувства достатъчно комфортно с подлостта, да е на ти с измамата. Това обаче не е всичко, нали?

— Слушам ви.

— Трябва да има и нещо отвъд обикновената способност да действа според обстоятелствата. Злоба. Желязна воля за живот. Ловецът никога не би допуснал, че животът на някой друг е и наполовина толкова ценен, колкото неговият. Следователно този човек трябва да е и егоист. Човек, който смята, че е направил нещо голямо. В никакъв случай не е глупак. Няма нищо общо с тъпите надзиратели в лагерите. Нито пък със счетоводителския манталитет на някои бюрократи от SS, които правеха всичко възможно ешелоните да се движат по разписание. За да оцелее, един ловец се нуждае от истинска гениалност. Творчество. Разбирате ли това?

— Разбирам. А как бих могъл да намеря подобен човек? Тук, сред всички оцелели?

Розен отново замълча, после се разсмя.

— О, това би било невъзможно, господин Уинтър. Все едно да търсите игла в прословутата купа сено. Сред хиляди други, хората рядко са това, което казват, че са. Все пак, този човек е експерт. Знае

всичко, което знаят и оцелелите. Запомнил е всичките техни ужаси, защото е участвал в тях. Познава същите кошмари, но не се буди посред нощ с името на някой отдавна умрял в газовите камери роднина на уста. Виждате ли, господин Уинтър, този човек би се запазил непокътнат, съвършено непроменен. И въпреки това объркан в същността си. Някъде дълбоко в него има такава заразителна злоба... Би било изумително. Изумително.

— Трябва да го намеря.

— Мъж ли е? Имаше и жени. Знаете ли името?

— Само прякор. Der Schattenmann.

Не беше го чувал друг път.

— И смятате, че е тук?

— Да.

Розен говореше със съвършено равен глас.

— И искате на всяка цена да го намерите? Защо?

— Вярвам, че е извършил убийство.

— Това вече е интересно. Кого е убил?

— Някой, който би могъл да го разпознае.

— Звучи съвършено логично. Вашето участие?

— Жертвата беше моя съседка.

— Да, това също звучи логично. Отмъщение?

— Искам да го спра.

Розен отново замлъкна от другата страна на телефонната линия и Уинтър си помисли, че трябва да каже нещо, но не го направи. Най-накрая мъжът проговори. Тихо, обмислено.

— Не мисля, че ще успеете.

— Защо? — попита Уинтър.

— Защото би трябвало да е експерт в смъртта. Всички видове смърт.

— Аз също.

— Както и Времето, господин Уинтър. Времето има по-добри шансове от вас.

Саймън Уинтър стана от масата и отиде до прозореца. Късното следобедно слънце огряваше двора на „Съншайн Армс“. Херувимчето имаше глупаво самодоволен вид, окъпано от последната за деня

светлина, преди над града да се спусне задушаващата нощна влага. За първи път след като Софи Милщайн бе почукала на вратата му, Саймън Уинтър се чувстваше победен. Навсякъде чуваше само едно — смърт и невъзможно. Заразтрива челото си с ръка, докато кожата му не почервенея. Това ще ме убие, помисли си. Ще умра от безпомощност и безполезност. Мисълта го накара да се усмихне тъжно — спомни си, че точно това бе смятал да направи, преди да почука Софи Милщайн.

Реши да се поразходи, за да види дали раздвижването няма да му даде някоя ползотворна идея за по-нататъшното разследване, така че нахлупи на главата си вехтата си бейзболна шапка и тръгна към вратата, когато телефонът зад гърба му иззвъня. Спря, докато се чудеше дали да не остави обаждането на телефонния секретар, реши, че не бива, и вдигна слушалката, докато машината възпроизвеждаше записаното съобщение.

— Ало? Не, тук съм, почакайте — каза той над собствения си металически глас.

— Господин Уинтър? — Беше Фрида Кронер.

— Да, госпожо Кронер? Какво има?

— Ървинг — отговори тя. Гласът ѝ беше леден, като стомана. — Поста на спасителите, Саут Пойнт. Последния преди кея. Ще ви чакаме там.

Видя три полицейски коли, паркирани на пясъчната ивица, до входа за плажа. От едната страна имаше малък парк, с виеща се през него алея за спорт. В парка имаше десетина места за пикник с люлки и катерушки. В почивните дни тук идваха доста хора. Много от емигрантските семейства, които живееха на самия край на Саут Бийч и се тъпчеха в малки, ниски апартаменти, устройваха в парка празненствата си. Мястото беше любимо и на бездомните, защото нощем не се охраняваше добре, и на фотографите от списанията, защото в края му беше плавателния канал, през който минаваха големите презокеански кораби, за да се отправят в открито море. Понякога се наблюдаваха и театрални сцени, когато някой мъж, с надежди и мечти, превърнали се в дрипи, наблюдаваше лакомо как се пекат пилета и пържоли, а наоколо играят деца, само на няколко

крачки от обсипаните с бижута красавици, с вечерни тоалети за хиляди долари, които позират пред фотоапаратите.

От дългия кей се вижда с километри навътре в океана, а назад — изчистения градски силует. От другата страна на протока е остров Фишър, където живеят богатите, много богатите и безсрамно богатите. На кея ходеха и много рибари. Единственото място наоколо, на което не се обръщаше голямо внимание, беше плажната ивица. Тъй като бе на върха на носа, там се разбиваха най-големите вълни и приливът беше най-опасен. Обикновено предупреждаваха туристите да отидат на километър по-нататък по дългата пясъчна ивица.

Когато се качи на кея, веднага видя спасителния пост. Пет-шест униформени полицаи обикаляха по избелелите зелени дъски на платформата на спасителите. В същото време видя Фрида Кронер и равин Рубинщайн, застанали на няколко метра един от друг. Наблюдаваха полицаите, които на свой ред изглеждаха неуверени и сякаш не бяха наясно какво трябва да правят. Един криминалист, със сако и вратовръзка, въпреки горещината, бе приклепнал на пясъка, но Саймън Уинтър не виждаше какво точно прави. Имаше още един мъж с костюм, наведен над него, но беше с гръб. Забърза нататък.

Когато наближи, равинът се обърна, а Фрида Кронер продължи да гледа полицаите.

— Господин Уинтър — каза равинът бавно, — благодаря ви, че дойдохте.

— Какво се е случило?

— Обадиха ни се. Всъщност, обадиха се на Фрида.

— Открили ли са господин Силвър?

— Не — отговори Фрида Кронер, без да сваля очи от полицаите.

— Открили са дрехите му.

— Какво?

Равинът поклати глава.

— Обадиха ѝ се от полицията. Някакво хлапе, тийнейджър, опитало да използва кредитна карта в търговски център, но продавачката, която продавала видеоигрите, решила, че това хлапе, което се казвало Рамон, Хосе или Едуардо, не прилича кой знае колко на човек с име Ървинг, така че повикала полицията. Хлапето започнало да увърта, но след малко го притиснали и то казало, че е намерило

портфейл, в който била кредитната карта. Не му повярвали и накрая го накарали да ги отведе до мястото, и то ги довело тук и им показало...

— Какво?

— Дрехите на Ървинг. На пясъка, сякаш той ги е оставил там.

— А портфейлът?

— Бил е върху дрехите.

Саймън Уинтър кимна.

— Тук го е убил — каза Фрида Кронер тихо.

Възрастният детектив въздъхна. Не мисля, каза си, и се отдалечи от равина и госпожа Кронер. Започна да крачи по платформата. С всяка крачка се изпълваше с гняв, с ярост. Отново се чувстваше глупав и некомпетентен. С гнева се появи и още един глас, който се опитваше да го успокои, да го накара да се съсредоточи. Може би, мислеше си, тук има какво да се научи. Даваше си сметка, че емоциите по-добре от всичко друго могат да затворят очите му за съществените неща.

Двама униформени полицаи се отделиха от групата и застанаха пред него.

— Това място е затворено, старче — каза единият, с нахалството на младостта.

— Кой е шефът ви? — попита Саймън Уинтър рязко.

— Детективът. Кой се интересува? — попита младежът язвително.

На Уинтър му се прииска да протегне ръка и да го избута настрана, но се поколеба и чу глас, който му се стори познат.

— Аз, господин Уинтър.

Саймън Уинтър погледна над рамото на младия униформен полицаи и видя Уолтър Робинсън, наведен над жълтия пясък.

Робинсън махна на полицая.

— Пусни го при мен.

Саймън Уинтър прекоси пясъка. Уолтър Робинсън не му подаде ръка, а каза:

— Помислих си, че ще дойдете. Ако не бяхте дошли, щях да ви се обадя.

— Защо? — попита Уинтър.

Младият детектив отговори с въпрос:

— Познавахте ли господин Силвър?

— Да.

— Както и Софи Милщайн.

— Това е очевидно, детективе.

Робинсън улови Саймън Уинтър за лакътя и го заведе до мястото, където експертът правеше снимки. Когато приближиха, вдигна поглед.

— Хайде, Уолт, да прибираме тези боклуци и да се захващаме с истинска работа.

Уолтър Робинсън поклати глава.

— Саймън, някога си бил детектив — заговори той. — Кажи ми какво виждаш тук.

Експертът чу въпроса и отговори вместо Уинтър:

— Стига, Уолтър. Колко по-ясно от това може да бъде? Старецът е искал да сложи край, дошъл е тук през нощта, когато няма никой, сгънал е дрехите си старателно и е тръгнал към вълните. Трупът ще се появи след ден-два на няколко километра оттук или един господ знае къде. Трябва да се обадим на бреговата охрана, да го чакат.

Робинсън го изгледа ядосано.

— Това виждаш ти — отвърна той хладно. — Интересуваше ме какво вижда този господин.

Уинтър изучаваше пясъка съсредоточено. Видя дрехите на Ървинг, старателно сгънати, както бе казал онзи, сякаш от човек, който се страхува да не остави бъркотия след смъртта си.

— Портфейлът е бил отгоре, така ли?

— Да — кимна Робинсън.

— Нещо друго наоколо?

— Не открихме нищо.

— Писмо?

— Не.

— Огледахте ли дрехите?

— Само така, както са.

Уолтър коленичи край дрехите.

— Може ли? — попита.

Робинсън клекна до него. В ръцете си държеше найлонов плик за веществени доказателства.

— Давай — каза той.

Имаше сламена шапка, с периферия. Саймън Уинтър я вдигна и я обърна наопаки. Видя инициалите Ъ. С., надраскани върху потъмнялата кожена лента. Посочи ги на Робинсън, после я взе и я

мушна в найлоновия плик. След това взе полиестерната риза на цветя. Бяха зелени и сини, с виещи се стъбла. Взе я и внимателно я заопипва, докато не стигна яката. Изведнъж сърцето му се разтуптя, имаше чувството, че му се завива свят.

— Ето — каза той тихо, почти шепнешком.

Робинсън се наведе и докосна тъканта на мястото, което сочеше Уинтър. Взе ризата и я задържа на отслабващата светлина. Примижа към тъканта. Кимна и издиша шумно през зъби.

— Може би — каза той. — Струва ми се, че си прав.

Уинтър се изправи и се вгледа в морето. Всяка вълна сякаш улавяше късче от бързо спускащата се нощ и го захвърляше към брега.

— Това е кръв — заяви Уинтър. — Кръвта на Ървинг Силвър.

— Не е много — отбеляза Уолтър Робинсън бавно. — Може да е и от порязване, докато се е бръснал. — След това се обърна към криминалиста. — Събери всичко много внимателно. — Махна на униформените. — Оградете мястото с лента. Възможно е да става дума за убийство.

Саймън Уинтър остана мълчалив известно време, загледан в океана. Усещаше как бризът към сушата отслабва, за да отстъпи мястото си на задушавачата нощна влага.

— Не е там — промърмори тихо.

— Кой не е там? — попита Уолтър Робинсън.

— Ървинг Силвър. — Уинтър вдигна ръка и посочи към океана. — Трябвало е да изглежда така. Че се е удавил и изчезнал. Погълнат от вълните. Но не е.

— Тогава къде е? — попита младият детектив.

— Някъде другаде. Някъде далече. Може би в блатата.

— Трупът на едно място, дрехите тук?

— Да.

Уолтър Робинсън подсвирна тихо и също се загледа в океана.

— Хитро. Наистина би могло да ни заблуди. — Поколеба се, после добави: — Мисля, че си прав.

Уинтър се обърна и го изглежда.

— Каза, че си щял да ми се обадиш. Защо?

— Защото — отговори Уолтър Робинсън замислено — напоследък взех да се интересувам от история.

ШЕСТНАЙСЕТ

ЮРИДИЧЕСКА ИГРА НА НЕРВИ

Срещу стаята на сестрите в заключеното крило на мемориалната болница „Джаксън“ имаше монетен телефон и Еспи Мартинес спря пред него. Тя набра бързо номера на отдел „Убийства“ в полицията. За трети път този следобед ѝ се налагаше да остави съобщение за Уолтър Робинсън. Окачи слушалката ядосано, с рязко движение на китката, после погледна към коридора, където беше стаята на Лерой Джеферсън.

За момент се зачуди дали е по-близо до истината или щеше изцяло да я загуби от погледа си. После тръгна по коридора, заслушана в лепкавите звуци, които подметките ѝ произвеждаха при стъпването ѝ по лъснатия линолеум на пода. В една от стаите някой плачеше и тя спря, но не видя кой е. Продължи нататък, придружавана от риданията.

Надзирателят пред вратата от армирано стъкло беше възрастен човек. Виждаше го бе няколко пъти в съда. Имаше къса, щръкнала сива коса, а силните мускули на ръцете му бяха изрисувани със заплетени татуировки. Когато приближи, той ѝ махна и ѝ се усмихна криво.

— Здравсти, Майк — поздрави го Еспи. — Това тук трябва да е по-лесно, отколкото да транспортираш престъпници между съда и затвора.

— Е — отвърна той, — само трябва да внимавам да не хвана нещо. Иначе по цял ден чета вестник.

— Някакви добри новини?

— Няма, както винаги.

— Добре ли си?

— О, да.

— Лекото дежурство си казва думата, а?

— Точно така, госпожице Мартинес.

— Олтър тук ли е?

— Беше, допреди две минути. Влезе с доктора.

Тя се наведе, за да се подпише в дневника, когато надзирателят прошепна:

— Мисля, че горкият Лерой днес има проблеми с болките. Цяла сутрин звъни на дежурната сестра. Мисля, че огнестрелната рана и липсата на кокаин си казват думата. Изнервен е, разбирате ли ме, госпожице Мартин?

— Аха — кимна тя.

Надзирателят се усмихна.

— Просто искам да кажа, че днес може да ви се стори малко неуравновесен. Ако го попритиснете, може и да имате късмет, ако разбирате какво имам предвид.

Еспи Мартинес успя да се усмихне, въпреки чувството, че не Лерой Джеферсън, а тя ще бъде притиснатата. Опря показалец към слепоочието си за поздрав. Надзирателите, помисли си, знаят всичко и притежават забележителната способност да долавят всеки вятър, който задуха в правосъдната система.

Когато отвори вратата на болничната стая, чу, че някой повръща.

— Мамка му! — изруга Лерой жално.

Тя си придаде насмешлив, подигравателен вид и влезе. Кракът на Лерой Джеферсън все още беше обездвижен и не му позволяваше да седне в леглото. По челото му бяха избили ситни капчици пот. Избърса устните си с ръка.

— Не се чувстваш добре днес, а, Лерой?

Той се намръщи, после се наведе и се изплю в кошчето край леглото.

— Кучката, която ме простреля — просъска под нос.

— Добре е — обади се Томас Олтър и стана от сгъваемия метален стол. — Нали, докторе?

Младият лекар с бяла престилка, застанал от другата страна на леглото, кимна.

— Дискомфортът е нещо нормално в такива случаи.

— Нормално, мамка му — изруга пак Джеферсън. — Искам още една инжекция.

Лекарят погледна часовника си, после медицинския картон и поклати глава.

— Не. Най-рано след час и половина. Може би два часа — каза го хладно, равнодушно. Мартинес забеляза как по лицето му премина

сянка на отвращение и отчаяние. Понечи пак да се наведе към кошчето край леглото, но успя да се овладее. Оттласна се назад с усилие, сякаш беше уморен.

— Вече нищо не остана в мен — прошепна. При движението му стойката, на която беше окачена инфузионната система, издрънча. Мартинес огледа голата болнична стая. Бели стени. Сива стоманена решетка, мръсен прозорец на прашни ивици, така че слънчевата светлина изглеждаше сивкава. Едно-единствено функционално легло, шкафче. Пластмасова чаша и евтина, пластмасова кана за вода. Мрачно, колкото и затворническата килия, която го очакваше на няколко преки от болницата.

Олтър погледна с раздражение младия лекар, който окачи болничния картон на таблата на леглото.

— Мисля, че можете да му дадете нещо — отбеляза той.

Лекарят вдигна поглед.

— Вие сте адвокат, нали?

— Точно така.

— В такъв случай се занимавайте с шибания закон и не се бъркайте в работата ми — каза той тихо и погледна Еспи Мартинес. — Зет ми е ченге. — Кимна към Лерой Джеферсън. — С него всичко е наред. Кракът го боли силно, още е замаян и се чувства зле. Всеки път, когато помръдне, го боли сякаш някой забива нож в коляното му и го върти, но от това няма да умре. Просто е нещастен, това е. Само че моята работа не е да го правя щастлив, а да го поддържам жив.

Докторът мина покрай нея и излезе.

Лерой Джеферсън бе свил ръцете си в юмруци.

— Заради тебе никога вече няма да ходя нормално.

Еспи Мартинес поклати глава.

— Ще ме разплачеш. Казах ти да спреш. Вместо това, стреля по мен. Върви по дяволите.

Лерой Джеферсън отново се намръщи и понечи да каже нещо, но адвокатът го спря.

— Това не е целта на тази среща.

— Точно така — съгласи се Мартинес. — Целта е да реша дали обвиняемият някъде дълбоко в себе си притежава способността да говори истината, което, в момента, силно ме съмнява.

Олтър махна драматично с ръка, като слаб актьор, и каза:

— Тогава си върви. Изправи го пред съда. Прави каквото искаш, но той няма да ти помага, а имам чувството, че помощта му ще ти е нужна.

Еспи Мартинес се овладя.

— Тестовете с детектора на лъжата са убедителни, но не и категорични...

— Смяташ да вкараш невинен човек в затвора? — прекъсна я Лерой Джеферсън.

Тя не му обърна внимание.

— Ами отпечатъка? Как ще се справиш с него?

Еспи Мартинес поклати глава.

— Това означава, че не неговите ръце са стиснали врата на Софи Милщайн. Има обаче ясни доказателства, че е бил в стаята ѝ и че е откраднал вещи от там. Може да е имал съучастник. Били са двама. Дори и така, пак може да бъде обвинен в предумишлено убийство. — Погледна към Джеферсън. — Наказанието за предумишлено убийство в този щат е електрическият стол.

— Лайна! — изръмжа Джеферсън. — Не съм пречуквал никой и никой не е бил с мен.

Олтър изгледа клиента си ядосано и го скастри:

— Затвори си устата и ме остави да говоря с прокурора. Какво имаш да кажеш?

— Преди да продължа, искам да знам какво разбираш под „помощ“. Дай ми представа за доказателствата на клиента си.

— Не, ако нямаме гаранции.

— Какви гаранции?

— Че ще има споразумение. Че няма да влезе в затвора.

— Забрави.

— Тогава се прецакай сама. Намерете убиеца на старицата без негова помощ.

— Мисля, че ще се справим.

— Разбира се. Желая ви успех. Някаква идея чий може да е отпечатъкът на шията ѝ?

— Не отговарям на такива въпроси.

— Мисля, че вече отговори. — Олтър се усмихна спокойно. Обърна се към Джеферсън и каза: — Само дръж устата си затворена. Да си имаш работа с властите е все едно да чакаш обезболяващата

инжекция. Боли. Чувстваш се гадно. В края на краищата обаче я получаваш и всичко се оправя.

Джеферсън сякаш посивя. Кимна.

— Видях го.

— Кого? — попита Мартинес веднага.

— Казах да си затваряш устата! — изкрещя Олтър.

Лерой Джеферсън се отпусна на възглавницата. По бузата му се стичаше ручейче пот.

— Ще съм ви нужен — каза той. — Няма да намерите никакъв убиец, ако не ви го покажа. Видях го добре. Видях го как уби бабата.

Мартинес стисна зъби.

— Срещу теб има достатъчно улики, за да останеш в затвора „Рейфорд“ хиляда години. Десет хиляди години. Завинаги. Докато изгниеш. Това е истината.

Лерой поклати глава и повтори:

— Ще ви потрябва старият Лерой. Питай детектива, той ще ти каже.

Мартинес се обърна към Олтър. Адвокатът сви рамене.

— Какво бих могъл да кажа, Еспи? Това е положението.

— Така ли? Защо ми е толкова трудно да повярвам на господин Джеферсън? Може би защото толкова е свикнал да лъже, че...

— Ще трябва да му повярваш, Еспи, защото е бил там.

— Да. Заедно с някой от отрепките наркомени, с които се движи. Единствената сделка, на която мога да се съглася, е доживотен затвор. Ще може да спаси окаения си задник, ако даде показания срещу приятелчето, което е убило Софи Милщайн.

— Не ми е никакъв приятел, казах вече! — извика Джеферсън и на лицето му се изписа удоволствие. — Беше бял. Бял, дъртак.

Томас Олтър се усмихна отново.

— Мисля, че вече помогнахме предостатъчно на госпожица Мартинес.

— Искаш да кажеш, че...

— Бил е там. Видял е убиеца. Избягал е. Какво повече искаш да знаеш, Еспи? Ето с това разполага клиентът ми.

— Искаш да кажеш, че този боклук е станал свидетел на убийство и после е ограбил жертвата, преди съседите да се появят? Това ли искаш да кажеш?

Не беше в състояние да скрие изумлението в гласа си.

— Сама прецени. Животът понякога наистина е странен.

За момент останаха мълчаливи.

— Беше ми приятно да те видя, Еспи — каза Томас Олтър след това. — Ще ми се обадиш, нали? Знаеш къде да ме намериш. Сега вече си наясно за какво става дума.

Еспи Мартинес го изгледа втренчено и не отмести поглед, докато самодоволната усмивка не изчезна от лицето му.

— Мислиш, че ще се пазаря с този боклук, след като едва не уби полицаи и едва не уби мен? Мислиш, че ще отърве кожата с тези обвинения?

Олтър седеше на стола си спокойно, вбесяваше я. Сякаш преценяваше едновременно думите ѝ и доколко е ядосана.

— Не мисля каквото и да било, Еспи. Знам само, че господин Джеферсън знае нещо, което искаш да научиш, и че цената на това знание е висока. Цената на просвещението винаги е висока, нали? Както виждаш, мога да бъда и философ.

— Точно така. Цената е висока. Разбра ли? И аз съм шибан философ — изкиска се Лерой Джеферсън, но устата му се изкриви в гримаса, защото болката го прониза.

— По-добре не определяй цената, без да си проучил пазара, Томи — предупреди Мартинес.

— Моля, затвори вратата, когато излизаш — каза Олтър.

Както обикновено, бележката да отиде в кабинета на Ейб Ласър беше написана с червено, за да е ясно колко спешно трябва да го направи. Винаги е така, помисли си тя, независимо дали наистина бърза, или не. Прегледа съобщенията, за да види дали не я е търсил Уолтър Робинсън. Не беше. За момент успя да се дистанцира достатъчно, за да се замисли дали иска да ѝ се обади приятелят или детективът, който работи по случая. Не беше в състояние да даде отговор на този въпрос, но си даваше сметка, че и двете желания жужат в нея като камертони, с различен тон.

Завари Ласър до прозореца, загледан навън, към града.

— Знаеш ли, по време на безредиците, също стоях тук, пред този прозорец. Виждах чак до магазина за автомобилни гуми на Двайсет и

първо авеню. Имах бинокъл, така че различавах дори физиономиите на онези, които го запалиха. Тичаха наоколо, после струпаха някакви боклуци, заляха ги с бензин и драснаха клечката. Бяха като някаква шайка побъркани — посочи с ръка и се засмя. — Беше на четири пресечки оттук, а имах чувството, че го гледам по телевизията.

Обърна се към нея.

— Проклетата работа — продължи. — Бяха като мравки, тичаха насам-натат, суетяха се. Запалиха стария склад и горя почти два дни. А аз в това време бях тук, главният прокурор по криминални дела в областта, гледах цялата гадост през прозореца и не бях в състояние да направя каквото и да било.

Тя кимна. Все някога ще разбере накъде бие, помисли си.

— Все едно че гледаш как става някакво природно бедствие. Само че това не беше природно бедствие, а си бе чисто престъпление. Още по-лошо. Беше целенасочен, разрушителен акт. Не божие, а човешко дело.

Отдалечи се от прозореца.

— Божиите дела оставяме на по-големите от нас, Еспи. Човешките дела обаче са изцяло наша работа. Затова сме тук. — Усмихна се. — Говоря като философ.

— Томи Олтър каза същото само преди час.

Ласър се засмя.

— Така ли? Звучи правдиво.

Отиде зад бюрото си. Беше свалил сакото си и тя забеляза, че ризата му е точно по тялото — явно беше шита по поръчка. Замълча, а той взе копие от доклада за теста с детектора на лъжата.

— Мразя тези шибани неща — добави той и пусна листовите на бюрото си, като че ли бяха заразни. — И така, Еспи, въпросът ми е дали имаш чувството, че стоиш край прозореца и гледаш как се извършва престъпление, без да си в състояние да направиш каквото и да било? Ако този боклук, Лерой Джеферсън, се измъкне, това ще е престъпление, както онзи палеж. Все едно да драснеш клечка кибрит на нещо огнеопасно. Естествено, може да тлее известно време — седмица, месец, половин година. След това обаче ще продължи да прави точно това, което този скапан доклад твърди, че не е направил — ще убие някоя безобидна старлица. Разбираш ли това, Еспи?

— Да, сър.

— Ти видя Джеферсън. Какви според теб са шансовете му да стане пълноценен член на обществото?

Последните думи бяха пропити с неприкрит сарказъм.

— Много малки, сър.

Ейб Ласър се разсмя.

— Малки, наистина. По-скоро несъществуващи.

Седна и се залюля на стола си.

— Може би ще извадим късмет, Еспи. Може би Лерой Джеферсън ще пречука някой друг боклук, като него самия, а не почтен, невинен и боящ се от Бога член на нашето общество, който си плаща данъците. Съмнявам се обаче, защото по всичко личи, че боклукът обича да ограбва старици и съм убеден, че ще се върне към този занаят при първа възможност.

Замълча за момент, после добави:

— Дори и да куца, вследствие на ареста ти. Така че, кажи ми, Еспи, чувстваш ли, че имаш късмет? Съществува ли някакъв испаноезичен таласъм, който влияе върху съдбата на семейство Мартинес, който да насочи щастieto в твоя посока? Или някоя добра фея, която ще махне с вълшебната пръчица и ще изпрати Лерой Джеферсън да пречука някой от неговото тесто, вместо нечия любима баба?

— Не мисля, сър.

Ласър се завъртя на стола си.

— Колко жалко.

Наведе се над бюрото си и побутна листовите от теста.

— Трябва да призная, че шибаният Томи Олтър си знае работата. Сам накара нашия човек да се подложи на теста. Добър ход. Трябва да го запомня, така че, когато Томи дойде тук, за да моли, да мога да му го върна както подобава. Както става между философи.

Завъртя се още веднъж, отпусна се назад, сложи ръце зад тила си.

— Е, какво смяташ да правиш, Еспи? — попита я неочаквано.

— Съжалявам... Какво...

— Да. Какво смяташ да правиш. Случаят е твой. Решението е твое. Аз съм тук само, за да... хм... ти помагам.

Еспи Мартинес почувства, че се изчервява.

— Мислех, че...

— Мислеше, че аз ще поема нещата?

— Да.

Той поклати глава.

— Не. Случаят е изцяло твой. Аз само ще ти дам някои насоки. Като тази, например. Джеферсън да бъде обвинен в двоен опит за убийство. За теб и онзи детектив. Струва ми се, че това няма нищо общо със смъртта на Софи Милщайн.

— Няма.

— От друга страна, обаче, едно истинско убийство, особено жестоко, като това на Софи Милщайн, трябва да има сериозно предимство пред престрелката, дори и да е драматична, като тази с господин Джеферсън.

— Разбирам.

— Наистина ли, Еспи?

Усещаше как в нея се надига самотен гняв и ѝ се струваше, че няма да може да го овладее.

— Виждам, че моят задник е на топа на устата.

Ласър кимна.

— Казано грубо, така е.

Тя пое въздух рязко. Изведнъж ѝ се стори, че в кабинета е много горещо.

— Ако Джеферсън ни посочи убиеца на Софи...

— Тогава ще се превърнеш в знаменитост, а вестникарските заглавия ще го доказват.

— Ако обаче това се окаже глупост, аз сключа сделка с него и го пусна, а той убие още някого...

— Тогава отзивите няма да са толкова хвалебствени.

— Така е. Няма.

Ласър продължаваше да се люлее на стола.

— Би било най-добре, ако Уолтър Робинсън успее да събере доказателства без Джеферсън. Какви са шансовете за това?

— Не знам. Започва от нула. Дори мисля, че няма никакви улики. Бяхме готови да изпратим Джеферсън на електрическия стол, после се появи докладът и всичко отиде по дяволите.

— Полиграфът е гадна машина. След него всичко става сиво и замъглено. Губят се ясните очертания.

— При това положение не знам какво ще открие Уолтър.

— Следата вече е изстинала. Гледала ли си някога статистиката на разкритите престъпления? С всеки изминал ден шансовете за арестуване на престъпника намаляват. — Главният прокурор вдигна ръка и започна плавно да я спуска надолу, сякаш рисуваше кривата на разкриваемостта. — А частичния отпечатък от шията на жертвата?

— Струва ми се, че вече го е проверил в компютъра. Няма резултат. Мисля, че с това започна.

— Значи убиецът на Софи не е престъпник, чиито отпечатъци са взети наскоро. Това е лош знак.

— Очевидно.

Ласър продължи:

— Кофти хлъзгане. Разбира се, обратното важи за Томи Олтър и Лерой Джеферсън. Ако Робинсън успее по някакъв начин, с магия, да се насочи в правилна посока, стойността на показанията на този скапан наркоман бързо ще падне, нали?

— Да.

— Бих искал да видя това — каза Ласър и се наклони назад, сякаш се бе отдал на мечти. Впери за момент поглед в тавана. — Ще ми се да видя добродушната физиономия на Томи Олтър, когато му кажем, че нямаме нужда от Лерой Джеферсън. Това вече би ми доставило удоволствие.

— Джеферсън твърди, че е бил очевидец на убийството.

— Така ли? Ах, как ми се иска всички свидетели на света да бяха светци, девственици или поне скаути. Нещата се усложняват допълнително, нали?

— Защо?

— Трудно ще обясним на семейството на Софи Милщайн и на онези драскачи от „Маями Хералд“, които научат за това и започнат да задават особено неприятни въпроси от типа на този, защо Щатът се е отказал от показанията на *очевидец*, само защото е бил... неприятен? Не мисля, че обяснението би изглеждало добре на вестникарската страница.

— И аз не мисля, сър.

— Ще разберат, Еспи. Знаеш го, нали? Онези от „Хералд“ ще надушат. Тези копелета винаги надушват. — Прокашля се. — Сложна ситуация, Еспи. Много сложна. — Ласър погледна една папка на

бюрото пред себе си. Взе я и я прелисти разсеяно, хаотично. — Ще ми кажеш какво си решила да правиш, нали?

Тя продължаваше да контролира гнева си.

— Да, сър. Веднага, щом взема решението.

— Не се колебай.

— Няма, сър.

— И, Еспи, не забравяй едно, докато си проправяш път през минното поле. Един приоритет...

— Какъв е той, сър?

— Ще открием, ще съдим и ще осъдим убиеца на Софи Милщайн. Дадох това обещание. При това на шибания равин, представи си. Къде ли ми е била главата! Това е лош урок, Еспи. Ако ще обещаващ нещо, което е почти невъзможно, по-добре го обещавай на някой, който е без никакво значение както в този, така и в онзи живот. Така че, колкото и да е тежко, смятам да изпълня обещанието си. — Вдигна поглед от книгата пред себе си и насочи пръст към нея. — Ти ще го изпълниш заради мен.

Еспи Мартинес кимна, но в себе си чувстваше само хлъзгав черен лед.

Ласър се засмя, но звукът не намали напрежението, изпълнило кабинета.

— Горе главата, Еспи — каза той, макар и добре да си даваше сметка, че това не е никак лесно. — Точно затова наказателното право е толкова интригуващо. — Усмихна се. — В него има нещо екзистенциално. Наричам го хазарт на живота. Като че ли летим един срещу друг с бясна скорост в бързи автомобили, за да видим кой първи ще трепне и ще извие волана. Това е игра на нерви. Участниците са по костюми и вратовръзки, в съдебни зали с тежки дървени ламперии, с правила и съдии, с всичките капани и атрибути на модерната цивилизация, но всъщност се занимават с нещо примитивно, първично. Така ли е?

— Какво е то? — попита Еспи с горчивина. Чувстваше се абсолютно самотна.

— Справедливостта — отговори Ласър веднага.

СЕДЕМНАЙСЕТ

НЕЩО НЕ ОТ ПОЗНАТИЯ МУ СВЯТ

Около час след като бе започнал да слуша двамата старци, които му разказваха толкова невероятна история, че дори обръгналия детектив в него се разбунтува, Уолтър Робинсън вдигна ръка и ги спря. Даде си сметка, че му е нужно време, за да размисли, да смели чутото, така че им предложи кафе или нещо безалкохолно.

Фрида Кронер се намръщи.

— Да прием кафе, докато *той* крои плановете си!? — каза тя гневно.

— Мисля, че трябва да продължим — добави бързо равин Рубинщайн.

Робинсън погледна Саймън Уинтър, който бе мълчал почти през цялото време, откакто бяха дошли в отдел „Убийства“. Възрастният детектив поклати глава. Робинсън се вторачи в него и Уинтър разбра, че всъщност търси помощ от него.

— Може би нещо газирано — промени решението си той.

Равинът и Фрида Кронер се обърнаха рязко по посоката на гласа му. Фрида Кронер се намръщи и отвори уста, за да каже нещо, но равинът дипломатично я спря, преди думите ѝ да прозвучат.

— За мен кафе. Със захар и мляко — каза той, а възрастната жена до него кимна неохотно.

— С две лъжички захар — промърмори тя. — За да върнат сладостта в живота ми.

— Добре — кимна Уолтър Робинсън. — Връщам се веднага. Пет минути.

Остави ги седнали в една от стаите за разпити и бързо тръгна по коридора. За момент се почувства ужасно изтощен, облегна се на стената и затвори очи. Искаше да изчисти въображението си, но не беше в състояние да го направи. В продължение на няколко ужасно дълги секунди, опита да си представи какво е да си натъпкан с десетки себеподобни в конски вагон, така че телата наоколо да не ти

позволяват да дишаш. Трудът освобождава, каза си той. Отвори очи и изпъшка, като човек след продължително бягане.

От другия край на коридора се чу плач на млада жена. Зарадва се на възможността да се разсее. Беше протяжен, безутешен, не силен, но отчаян. Знаеше какъв е случаят — двайсет и една годишна майка на три деца, най-голямото от които на пет, ги беше оставила без надзор в малкия си апартамент, за да отиде до магазина на тъгла за пелени и продукти. Беше никарагуанка, дошла в страната само преди няколко месеца, тоест, достатъчно отдавна, за да може мъжът ѝ да изчезне, и достатъчно скоро, за да не успее да се сприятели с някой, който понякога да наглежда децата, а дупката, в която живееше, никога не би се появила в шарените рекламни брошури на Търговската камара, пълни с идилични фотографии на безгрижни, загорели от слънцето красавици по бикини. Прозорците в апартамента били оставени широко отворени, защото климатикът не работел. Докато я нямало, тригодишното ѝ дете се измъкнало от кошчето, където го оставила, и се покатерило по някакъв начин на перваза — или за да почувства някакъв хлад отвън, или защото го интригувала улицата долу. Момченцето загубило равновесие и полетяло с главата надолу, точно когато тя приближавала входа. Паднало на плочите пред входа почти в краката на майка си.

Тогава тя се разпищяла, но откакто я бяха довели в отдел „Убийства“, бе престанала да говори и само от време на време призоваваше *Santa Maria, Madre del Dios*, здраво стиснала зърната на броеницата си.

Уолтър Робинсън въздъхна. Младата жена не разбира, помисли си. Тя не разбира тази смърт, не разбира тази страна, а и без друго едва ли разбира кой знае какво, защото е бедна и необразована, защото е сама, и съвсем определено не разбира защо полицаите са взели двете ѝ други деца и се канят да я обвинят в престъпна небрежност. В края на краищата, тя бе отишла до магазина, за да им купи мляко с малкото останали долари, тъкмо защото ги обича.

Оттласна се от стената и остави плачът на младата емигрантка да се слее с околните шумове, така типични за полицейските участъци, дори и за модерните, с приглушено осветление и килими. Беше тъжно, но тъгата е нещо нормално и той знаеше, че никой човек с униформа или с полицейска значка не позволява тази тъга да се трупа в душата

му, макар и да си даваше сметка, че винаги оставя драскотини някъде в психиката. Тръгна бързо по коридора и отстъпи встрани, когато се отвори вратата на друга стая за разпити и двама колеги изведоха тийнейджър с белезници.

— Хайде, мъжкарче — подкани го единият от полицаите, но тийнейджърът — покрито с акне лице, обградено от сплъстени кичури коса, татуировка, възхваляваща добродетелите на хеви метъл рок група високо на силния мускул на ръката му — вместо да се подчини, връхлетя върху полицаите. Тримата се сборичкаха, загубиха равновесие и паднаха на пода.

Робинсън се спусна към тях. Тийнейджърът започна да рита бясно. Полицаите се претърколиха върху него, с добре отработено движение, и моментално го укротиха. Робинсън спря на няколко крачки от тях. Някак странно му напомняха братя, които се боричкат, докато най-малкият престане да се съпротивлява.

— Имате ли нужда от помощ? — попита Робинсън равнодушно.

— А, не, Уолт, благодаря — отвърна единият полицай. Протегна спокойно ръка, сграбчи шепа дълга, сплъстена коса и блъсна лицето на младежа в пода.

— Скапан задник, ченге! — извика хлапето.

Полицаят го удари още веднъж.

— Гадняр!

Вторият полицай заобиколи, опря коляно в гърба на младежа и изви ръцете му силно назад.

— Това поне си схванал правилно — каза той през зъби, по-скоро с раздражение, отколкото с гняв.

— Сигурни ли сте, че не искате да ви помогна? — попита Робинсън още веднъж.

— Майната ти! — извика хлапето, но желанието му да се съпротивлява бързо се изпаряваше, с всеки следващ удар в пода. — Майната ви и на двамата! — успя да извика между два удара.

— Какво е направил? — попита Робинсън.

— Изгорял от сделка с наркотици. Сделка! Ама че сделка! Мамка му. Кокаин за петдесет долара! Прибрал се вкъщи, взел деветмилиметровия пистолет от нощното шкафче на баща си, намерил другия боклук, който го изментил, и го застрелял. На улицата, посред бял ден, пред гимназията, точно когато учениците излизат. Малко

необичайна извънучилищна дейност, нали? Страхотно шоу. Като в отдел „Борба с порока“, само че без лъскави коли и моторници, модни прически и тузарски дрехи. Кръвта обаче беше навсякъде. Заради петдесет шибани долара, боклук с боклук! — При последното изречение полицаят блъскаше главата на хлапето в пода при всяка дума, в ритъм с чувствата си.

— А и ти не приличаш на Дон Джонсън — отбеляза Уолтър Робинсън.

Полицаят, млад човек, се усмихна.

— Е, опитвам се.

Тийнейджърът престана да се съпротивлява. Двамата полицаи го изправиха и той се озъби.

— Майната ти, ченге! — изръмжа още веднъж. Наклони главата си назад, защото от носа и устата му течеше кръв. — Счупи ми шибания нос! Мамка му!

— Не бяхме ние — отвърна спокойно по-младият полицаи. — Подът беше.

— Майната ти! — изруга хлапето още веднъж, а другият полицаи се засмя.

— Не можеш ли да измислиш нещо оригинално, боклук? — попита по-възрастният след това със сарказъм. — Не смяташ ли, че ни е писнало да слушаме едно и също непрекъснато седмици и месеци наред? Толкова много сме го слушали, че вече не означава нищо за нас. Просто не ни обижда. Защо не измислиш нещо по-умно? Покажи интелигентност. Бъди оригинален, кажи нещо, което наистина ще ни вбеси. Поне това удоволствие ни достави.

— Майната ти — каза хлапето още веднъж.

По-възрастният полицаи се обърна към Уолтър Робинсън.

— Да се чудиш с това младо поколение, нали, Уолт. Май гледат прекалено много телевизия. Това унищожавя ума. Твърде много трещяща музика. Това убива сетивата. Нали, боклук?

— Майната ти — потрети хлапето бавно.

— Видя ли какво имам предвид? — изви ръцете му рязко.

— Ауууу! — изрева тийнейджърът. — Майната ти! Нищо няма да ми направиш! Ще ме изпратят в дома за непълнолетни.

— За предумишлено убийство? Няма начин, боклук — възрази полицаият. Започна да дърпа и блъска хлапето към асансьора, с който

щяха да стигнат до ареста. Щеше да остане там няколко часа, докато подготвят необходимата документация.

Вторият полицай спря пред Робинсън и изтупа прахоляка от борбата от дрехите си.

— Шибаното хлапе може би има право — процеди през зъби. — Простреляният е в кома, но е много вероятно да оцелее, макар че животът му след това няма да е същият. Така или иначе, ще трябва да променим обвиненията на опит за убийство и нападение със смъртоносно оръжие. Какъв свят, а, Уолт? Застрелваш някого заради някакви си петдесет долара в наркотици и съдията ти казва: „Ах, ти, лошо момче, нали няма да правиш повече така...“. Е, поне ще опитаме. Трябва да ги убедим да го третират като възрастен. А е само на шестнайсет. Мамка му.

Без да изчака отговор, забърза след партньора си и хлапето.

Уолтър Робинсън проследи триото с поглед и се замисли. Това го разбирам. Оставено само дете пада през прозореца, тийнейджър, който стреля по човек и очаква да се отърве безнаказано — това беше ежедневието. Тук нямаше нищо необичайно, нищо изключително. Тези неща просто се случваха. Утре щеше да има други престъпления, същите като тези. Погледът му се спря на вратата на стаята за разпити, където двама оцелели старци и един бивш полицай на преклонна възраст го чакаха да се върне с кафета и безалкохолни напитки, за да продължат да му разказват историята си, пълна с омраза и зло, каквито му бе невъзможно да си представи. Даде си сметка, че нито една тяхна дума не му звучеше познато. Осъзнаваше само, че навлизаше в система за смърт, която разстройваше дори него, и се питаше дали, в края на краищата, някъде в миналото на всекиго, не се спотайваше по един Човек сянка.

Изведнъж се попита: „Как можеш да откриеш престъпник, който не прилича на никой друг?“. Добър въпрос, каза си. Не знаеше, че Саймън Уинтър се бе питал съвсем същото преди няколко дни.

Как можеш да откриеш такъв човек?

Трябва да откриеш грешката му. Някъде несъмнено е сгрешил.

Как да откриеш грешката му?

Анализирай го. Разбери го и ще видиш къде е допуснал грешка.

Разбери го? Що за човек трябва да си, за да мразиш толкова силно?

Въздъхна дълбоко. Не знаеше отговора, но подозираше, че старците, които го очакваха, биха могли да му го покажат.

Поклати глава. Мислиш твърде много, каза си. Опита се да се отърси. Забърза към бюрото си. Разбра, че много му се иска да проведе един телефонен разговор.

Еспи Мартинес грабна слушалката още преди края на първото позвъняване.

— Да?

— Еспи?

— Уолтър, опитвам се да се свържа с теб от...

— Знам, съжалявам. Бях на оглед на местопрестъпление, сега онези хора са при мен.

Млъкна. Известно време двамата чакаха.

— Искях да поговоря с теб. Просто да поговорим.

Тя се засмя. В гласа ѝ се прокрадна облекчение.

— Това е чудесно. Просто да поговорим. За теб и мен. За нас. Или, може би, за времето.

— Дяволски горещо е...

— Или за спорт. „Делфините“ ще победят ли в реванша?

Той се засмя.

— Добра идея, но спортът не е който трябва.

— Добре, какво ще кажеш да поговорим за бъдещето?

— За нашето? Или за бъдещето на Лерой Джеферсън?

— Добър въпрос. Шибаният Лерой Джеферсън.

Уолтър Робинсън се усмихна.

— Започваш да говориш като ченге. Може би трябва да го наричаме Ш. Лерой Джеферсън. Или Лерой Ш. Джеферсън, ако искаш да звучи традиционно.

Тя поклати глава.

— Няма друг начин, предполагам. Работата най-напред. Ходих при Олтър и възхитителния му клиент. Симпатията. Самата искреност. Не можеш да не се изпълниш с оптимизъм за бъдещето на света, в който живеем.

— Толкова ли е зле?

— Знаеш ли какво? Ще познаеш ли? Лерой Шибания Джеферсън е очевидец.

— Видял е убийството? Бил е там?

— Да. И веднага след това, като добър гражданин, какъвто иска да бъде, е ограбил Софи Милщайн. Трупът ѝ още е бил топъл.

— Боже мили, що за...

— Няма шега. Проблемът е, че убиецът е...

— Възрастен бял мъж — прекъсна я Робинсън.

— Откъде знаеш?

— Мисля — каза той, — че е най-добре да дойдеш да изслушаш хората, които са при мен.

— Как... Не съм сигурна, че разбирам, но... Добре, идвам веднага.

— Онази нощ, на местопрестъплението, дойде един старец, съсед на Софи. Каза ми, че е била изплашена. От някакъв тип, когото познавала преди петдесет години. Преди петдесет години и в друг свят. Тогава не му обърнах внимание, а трябваше да се вслушам в думите му. Все едно, след пробите с детектора на лъжата, се върнах тук и прегледах бележките си и... По дяволите, изглежда невероятно, но мисля, че е имала причина да се страхува. Мамка му.

— Какво?

— Това не е първото правило, с което трябва да се съобразява един детектив в отдел „Убийства“, а може би трябва да е.

— Кое?

— Да изслушваш всички и да не пренебрегваш нищо, само защото ти се е сторило несъществено, защото може да се окаже, че се заблуждаваш жестоко.

Мартинес почувства странна възбуда.

— Смяташ ли, че си открил улика? Нещо реално? С удоволствие бих казала на Олтър и Джеферсън да вървят по дяволите.

— Не храни излишни надежди, Еспи. Засега са налице само едни изплашени старци и, може би, убиец, за какъвто досега не съм чувал. Никой не е чувал. — Замълча колебливо. Умът му работеше на пълни обороти. След това добави: — Ако Лерой Джеферсън наистина го е видял, това вече е нещо реално.

Еспи Мартинес стана.

— Добре. Идвам при теб.

— Побързай. Старците могат да се уморят.

— А след това...

Уолтър Робинсън се усмихна. Тонът му леко се повиши.

— След това ще можем да поговорим за случая или за каквото искаш, макар че, доколкото си спомням, последния път, когато говорихме за случая, нещата изглеждаха доста оптимистично. Ако искаш, можем да говорим и за времето. Да видим до какво ще ни доведе това.

Мартинес се засмя стеснително. Затвори телефона, напъха някакви книжа в чантата си и излезе забързано от кабинета си. Беше късно и повечето прокурори и секретарки си бяха тръгнали. Спусна се почти тичешком по спрените ескалатори на съдебната палата, покрай празните, тъмнеещи съдебни зали, махна на портиера, който не ѝ обърна никакво внимание, защото беше погълнат от разголените бюстове и гениталии по лъскавите страници на „Пентхаус“, като ученик, който зубри за изпит. Нощният въздух навън беше сгъстен от горещината, наситен със светлини. Нетърпението ѝ потисна обикновеното безпокойство, втурна се към колата си с чувството, че се насочва, ако не към решения, то поне към отговорите на голям брой много съществени въпроси.

Саймън Уинтър мълчеше, докато равинът и Фрида Кронер повтаряха търпеливо разказа си пред младата жена от прокуратурата. Забеляза няколкото разменени погледи между нея и Уолтър Робинсън и му се стори, че помежду им има нещо повече от професионално приятелство, но не се замисли над съмненията си, освен че отбеляза колко красива е Еспи Мартинес — не по-малко от дъщерята на хазяина му — и го обзе лека завист. Продължаваше да мълчи.

Когато стана дума за смъртта на Херман Щайн, старците се обърнаха към него и той си даде сметка, че очакват от него да каже нещо. Направи го:

— Щайн е бил убит.

Уолтър Робинсън поклати глава едва доловимо.

— Убийство в заключен апартамент.

— Написал е името на жена си с правописна грешка.

— Бил е потиснат, напрегнат, объркан... — обади се Еспи Мартинес.

Уинтър вдигна глава към нея. Проучи лицето ѝ с поглед, извивката на веждите, формата на очите. Търсеше признаци на нещо друго, освен младост и липса на опит.

— Да, така е.

— Не смятате ли, че това го е подтикнало да направи грешка?

— В никакъв случай. Не и тази грешка.

Мартинес погледна Робинсън крадешком, но той се бе облегнал на стола си, бе отпуснал брадичка на гърдите си и размишляваше, като гледаше Саймън Уинтър изпод вежди.

— Уолтър? — подкани го тя. — Какво мислиш?

— Мисля, че хората непрекъснато правят грешки — отговори той бавно. — Но не мисля, че Херман Щайн би могъл да напише погрешно името на жена си, освен ако не е искал.

Фрида Кронер удари с ръка по плота на масата. Прозвуча като изстрел.

— Казах ли ви!? Значи повярвахте, господин Млад детектив? Значи започвате да схващате...

— Все още съм тук — отвърна Уолтър Робинсън тихо. — Все още слушам. — Вътрешно обаче умът му бушуваше. Бе го обзело някакво безпокойство. За момент опита да насочи вниманието си към двамата старци, да прикрие подозренията, които го бяха обзели, но това не беше лесно, защото въображението му се пълнеше с необясним, странен ужас. Положи усилие да потисне чувствата си, да го остави настрана, поне за момента. Знаеше, че съвсем скоро ще се върнат отново.

— Знам какво си мислиш — каза Уинтър. — На мен също ми хрумна.

Робинсън се обърна към възрастния детектив и прецени изражението на лицето му. Нямахше съмнение, че старецът е прав. Бе го обзела същата ужасяващ мисъл, в същия момент. Робинсън кимна, сякаш помежду им се бе образувала някаква невидима връзка, сякаш си бяха стиснали ръцете и бяха постигнали споразумение.

— За какво говорите? — попита Еспи Мартинес.

— Ще ти обясня по-късно — отговори Уолтър Робинсън. — Моля ви — кимна на равина и Фрида Кронер. — Продължете.

Равин Рубинщайн обаче вдигна ръка.

— Има нещо ново — отбеляза той. — Нещо различно. — Погледна към Уинтър. — Току-що се случи нещо и искам да знам какво е то.

Всички в стаята замълчаха за момент.

Някъде отвън долетяха викове, достатъчно силни, за да преодолеят звукоизолираните стени, но почти веднага утихнаха. Равинът скръсти ръце на гърдите си, в очакване на отговор. Фрида Кронер видя какво направи и удари по масата още веднъж.

— Господин Уинтър, детектив Робинсън. Какво има? — настоя тя. — Може да съм стара, но не съм дете, за да ме лъжат и да крият от мен нещо, само защото съм това, което съм. Ако има нещо за горката Софи или господин Щайн, а сега и за Ървинг, трябва да го кажете веднага!

— Фрида е напълно права — заяви равинът рязко. — Забелязали сте нещо. Може би малка светлина в Сянката? Надявам се...

Саймън Уинтър поклати глава.

— Не, не е толкова хубаво. — Погледна Уолтър Робинсън, после Еспи Мартинес, която изглеждаше объркана.

— Уолтър, какво, по дяволите, е всичко това? — попита тя. — Може би съм пропуснала нещо?

Робинсън сви рамене и се усмихна, но не му беше никак забавно.

— Нещо съвсем професионално — отвърна той. — Щракване в мозъка. Наблюдение. Саймън Уинтър и аз...

— ... видяхме едно и също нещо по едно и също време — довърши изречението му Уинтър.

— И какво беше то? — попита равинът.

Старият и младият детектив се спогледаха. След това Уинтър се обърна към равина и Фрида Кронер.

— Извинявам се. Трябваше да го забележа от самото начало. Вече не съм толкова наблюдателен, както някога.

Равинът махна нетърпеливо с ръка.

— Господин Уинтър, за какво става дума?

— Херман Щайн умира в заключена стая. Софи умира и полицията веднага започва да търси някакъв наркоман, който уж я е убил. Ървинг Силвър изчезва в океана или поне така изглежда. И ние смятаме, че вие може да сте следващите. Изведнъж на детектив

Робинсън му хрумва... тъкмо затова седи на стола си толкова неспокойно, а може би чувства капки пот по гърба си и стомахът му се свива... изведнъж му хрумва, че може би, само може би, Херман Щайн не е първият. Прав ли съм, Уолтър?

Уолтър Робинсън кимна.

— Прав си — отговори Робинсън тихо.

Еспи Мартинес неволно вдигна ръка към устата си, за да прикрие изненадата, без да си дава сметка, че до същия жест приблягваха десетки холивудски актриси.

Фрида Кронер сякаш рухна.

Равин Рубинщайн се отдръпна назад, доколкото стола му позволяваше, сякаш искаше да се отдалечи максимално от чулото.

— Естественият въпрос — продължи Саймън Уинтър — е, „Защо този човек започна да убива сега?“. Отговорът е, че не е започнал сега. — Уолтър огледа присъстващите и най-накрая очите му се спряха на двамата възрастни. — Смятате ли, че сте последните останали берлинчани, които помнят Човека сянка? Може би има и други, които не познавате. Колко сте били в началото? Двайсет? Сто и дваайсет? Хиляда и дваайсет? А колко са останали живи след избата? След конските вагони? След лагерите? Колко след това са успели да се доберат до тук, по незнайни пътища? Колко души са успели да го зърнат в парка, в Гестапо, в трамвая или в някое скривалище, когато са падали бомбите? Не мислите ли, че през цялото време, откакто е бил изстрелян последния куршум и е бил угасен последния пожар на войната, не е мислил за всичките тези хора, със свито сърце, защото всеки един от тях би могъл да надигне глас и да го изобличи? Как би постъпил, ако е така?

Останалите мълчаха, сякаш не искаха да изрекат гласно отговора. Саймън Уинтър се обърна към Уолтър Робинсън.

— Нали това си мислеше, повече или по-малко?

Робинсън кимна.

— Повече или по-малко. Само дето може да е още по-лошо.

— По-лошо? Защо? — попита Еспи Мартинес.

— Да допуснем за момент, че този човек съществува и че е извършил три убийства. Колко други, освен тях? В какъв период от време? На колко места? Дали е дошъл в Маями миналата година? Или преди дваайсет и пет години? Къде се е подвизавал и колко хора са

загубили живота си? Не знаем нищо, освен че някога, преди петдесет години, е бил в Берлин, по време на войната, но нямаме име, никаква самоличност, отпечатъци от пръсти или други особени белези. Разполагаме единствено със спомените на тези хора. Те обаче си спомнят преди всичко ужаса. Зърнали са някакво лице, за миг, когато са били деца. Как да свържем настоящето с миналото?

Еспи Мартинес пое дълбоко въздух.

— Знам как — отговори тя тихо.

Другите се обърнаха към нея и я изгледаха.

— Господин Лерой Шибания Джеферсън.

Мина доста време, преди Фрида Кронер да отбележи:

— Това име е доста странно.

Еспи Мартинес си даде сметка, че е добавила мръсната дума към името на заподозрения непредпазливо, без да осъзнава как ще прозвучи в ушите на старците, които не използваша такъв речник, за разлика от блюстителите на закона. Побърза да се извини:

— Съжалявам, госпожо Кронер. Лерой Джеферсън е човекът, когото детектив Робинсън първоначално арестува за убийството на Софи Милщайн. Той е бил в апартамента ѝ, или отвън, и е видял как Човекът сянка влиза и извършва убийството.

— Значи — каза равинът замислено, — той може да ни каже как изглежда Човекът сянка? Може да го опише?

— Да, струва ми се.

— Компютърен портрет — обясни Робинсън. — Художник от полицията ще поработи с него и ще стигнат до някакво подобие. Това може да послужи за начало. Може ли да даде и друга информация? Номер на кола, може би?

— Не знам — отвърна Еспи Мартинес. — Още не във всеки случай. Цената на господин Джеферсън е много висока.

— Колко висока? — попита Робинсън.

— Иска да сключи сделка.

— Мамка му — изруга Робинсън тихо.

— Сделка? — учуди се Фрида Кронер. — Той търговец ли е?

— Иска да го пуснем. Да оттеглим обвиненията.

— А, разбирам. Това проблем ли е?

Еспи Мартинес кимна.

— Стреля и рани полицаи.

— Трябва да е ужасен човек, щом е направил подобно нещо — каза Фрида Кронер.

— Така е — съгласи се Еспи Мартинес.

Саймън Уинтър се замисли.

— Ако разполагаме с добра снимка, нещо, което достатъчно прилича на него...

Мартинес се обърна към стария детектив.

— Да? Какво?

— Най-напред това ще помогне много на равина и госпожа Кронер. Ще им помогне да се подготвят. Ще знаят как изглежда, вместо да се надяват да го разпознаят след толкова много време. Когато го видят, ще реагират веднага. Това ще е голям плюс. Така силите на терена ще се изравнят.

— Правилно — каза госпожа Кронер. — Няма да сме толкова уязвими.

— И още нещо. Хрумна ми една идея.

— Мисля, че знам какво имаш предвид — обади се Уолтър Робинсън. — Този човек се страхува само от едно. Страхува се, че може да загуби анонимността си, така ли е?

Саймън Уинтър кимна и се усмихна.

— Като че ли мислим еднакво.

— И — продължи Робинсън, — ако успеем да го заплашим с това, можем да направим и нещо друго.

— Какво? — попита равин Рубинщайн веднага.

— Да заложим капан.

ОСЕМНАЙСЕТ

ИГРА С РАЗДАДЕНИТЕ КАРТИ

Дървесекача живееше в скромен апартамент с три стаи и две бани, в тиха уличка без изход в Маями Север, в квартал, в който почти край всяка къща имаше моторница на теглич и в който се живееше от барбекю на барбекю и от уикенд на уикенд. Беше чисто, поддържано. Наоколо живееха предимно полицаи, пожарникари и общински служители, които се бореха за напредък в кариерата в едноетажни тухлени къщи, с малки басейни отзад. Покривите бяха от плоски червени или бели керемиди, живите плетове бяха подкастрирани, тревата в дворовете бе окосена. Джиповете с двойно предаване, последни модели, с които закарваха моторниците до водата, на пет-шест километра оттам, бяха излъскани до блясък и лъщяха на обедното слънце.

Докато Уолтър Робинсън караше бавно по улицата и търсеше адреса на Дървесекача, от време на време пролайваха кучета.

Прие, че лаят заради цвета на кожата му. В този квартал не живеят никакви чернокожи, помисли си. Само неизбежната за област Дейд смесица от бели и латиноамериканци. Чернокожите представители на средната класа от икономическата сфера на Дървесекача живееха в свои квартали, където нямаше толкова много зеленина, където книгите за началното училище в обществената библиотека бяха по-малко, по улиците имаше малко повече кучешки изпражнения и банките отпускаха заеми малко по-трудно. Тези квартали бяха по-близо до Либърти Сити и Оувъртаун, малко по-близо до бедността. Когато спря пред къщата на Дървесекача, го обзе странно чувство. Спомни си страховете на първите преселници в Новия свят, качили се на корабите въпреки страха, че земята е плоска и че могат да паднат от ръба. Майка му, прилежната учителка, говореше за тези неща по време на вечеря, когато не коригираше търпеливо и настойчиво поведението му на масата. Били са заблудени, мислеше той. Земята е кръгла. Хората, които я населяват, обаче, създават

пропасти, в които е ужасно лесно да паднеш, в които продължават да дебнат страховити чудовища, за да те погълнат.

Когато излезе от колата, го обгърна горещината. Въздухът над бетонната алея към къщата на Дървосекача трептеше под лъчите на слънцето. Видя дървената люлка от едната страна на къщата, пред вратата на гаража бяха разхвърляни няколко големи и малки велосипеди, някои с три колела. Една жена на средна възраст косеше тревата с машина на отсрещната страна на улицата. Беше със срязани дънки и тениска с Мики Маус. Когато излезе от колата, тя спря косачката. Усещаше погледа ѝ, забит в тила му, докато приближаваше входа.

Позвъни. След миг чу забързани стъпки. Вратата се отвори и на прага се появи млада жена. Беше с широки бермуди и горнище на бански костюм. Черната ѝ коса бе опъната назад. В едната си ръка държеше бебе с бутилка за хранене.

— Да?

— Аз съм детектив Робинсън. Може ли да видя съпруга ви?

Тя се поколеба. Не се усмихна.

— Все още го боли — отвърна.

— Налага се да поговоря с него — настоя Робинсън.

— Трябва да си почива — прошепна жената.

Преди да успее да отговори, от вътрешността на къщата прогърмя глас:

— Скъпа, кой е?

Жената на Дървосекача сякаш искаше да затвори вратата, но вместо това я отвори широко и едновременно извика:

— Детектив Робинсън. Искат да говори с теб.

Кимна му и Робинсън влезе. Веднага забеляза, че къщата е много подредена за къща с малки деца. На една етажерка имаше саксии с добре поддържани цветя, по пода нямаше разхвърляни играчки. В антрето видя голямо разпятие. Мина покрай очакваната украса — фотографии на бебета и родители в рамки, плакати, рекламиращи отдавна забравени концерти.

Когато влезе във всекидневната, го впечатли още нещо — над канапето от гарнитурата висеше голяма картина с ярки цветове, примитивния реализъм на хаитянската школа, явно рисувана от човек с незначително образование и огромен талант. Изобразяваше пазар —

ярки, трептящи цветове се редуваха с тъмните лица на търгуващите селяни. Картината беше великолепна, дори поразителна, защото веднага го въведе в малкия си свят, накара го да почувства късче от съдбата на хората върху платното. Вгледа се в нея, изненадан, че я вижда в дома на Дървосекача. Беше попадал на доста такива картини, но в модните галерии в богатите квартали, в Маями Саут и Корал Гейбълс. Те някак странно привличаха заможните — комбинацията от самобитност и специфична изразителност, характерни за изкуството на бедните карибски острови, бяха сякаш предопределени да висят по стените на къщите с изглед към Бискайския залив, струващи милиони долари.

— Има нещо по-различно в нея, нали? — каза Дървосекача тихо. Беше влязъл в стаята незабелязано.

Уолтър Робинсън се обърна.

— Хубава е.

— Не очакваше такова нещо тук, нали?

— Не очаквах — отвърна Робинсън.

— Преди няколко столетия, преди бебетата и ипотеките и всичко останало, жена ми учеше живопис. Купи я при едно пътуване до там. Не мога да разбера защо хората искат да прекарват отпуската си на Хаити. Хората там обедняват с всеки изминал ден. Затова непрекъснато опитват да дойдат тук.

— Онзи ден катер на бреговата охрана пак хвана цяла лодка с емигранти — отбеляза Робинсън.

— Е, това е — поклати глава Дървосекача. — Жена ми я взе и казваше, че един ден ще струва нещо. Знаеш ли? Сега могат да ѝ се вземат десет, дори петнайсет хилядарки. Това е най-добрата инвестиция на семейството ни, нищо че е странно да виси тук. Наложих да я застраховам. Мамка му, предпочитам да си купя моторница, но, все едно, човек свиква с всичко с времето.

— Така е.

— Има някаква ирония във всичко това, нали?

— Защо?

— Ами, онзи нещастник я е нарисувал и е взел няколко долара за нея. Може би колкото за резервоар бензин, или колкото да се наобядва, нещо подобно. Само толкова. Картината му обаче попада тук, в Щатите, без никакви проблеми. Самият той сигурно би дал всичко, за

да я последва, както всички останали бедняци там. И картината струва повече, отколкото той може да спечели когато и да било. Това не е ли ирония?

— Да, така е.

— Дявол да го вземе, тези картини не са принудени да пътуват в някакви лодки, които е значително по-вероятно да потънат на петдесетина километра от брега, отколкото да се доберат до Маями.

Дървосекача се обърна и се намести предпазливо в едно кресло.

— Падаш ли си по изкуството, Уолтър?

— Да, интересувам се.

— Аз никога не съм се интересувал кой знае колко, само че знае ли човек? Жена ми ме мъкнеше по изложби и такива работи. Научих се да държа устата си затворена, да се разхождам наоколо, да пия вносните питиета и да ям ордъврите. Да се съгласявам с всички. Ако главата ти не разбира нищо, така е много по-лесно.

Ръката му все още беше в шината, вдигната под прав ъгъл спрямо тялото, и приличаше на някаква изпосталяла птица със счупено крило.

Промени положението на тялото си и направи болезнена гримаса.

— Още ме боли, мамка му — каза той.

— Какво ти казаха?

— Слава богу, няма да има повече шибани операции. Четири месеца ще съм с този гипс, като марионетка, после шест или осем месеца рехабилитация. След това, ако е рекъл господ, пак на работа. Само че засега не е много ясно. Никой не може да каже със сигурност дали проклетата ръка ще се възстанови напълно.

— Иначе как я караш?

— Жена ми ще се побърка около мен. На децата също взе да им писва. Мамка му, аз самият съм като дете. Не мога да карам колата, не мога да свърша кой знае какво вкъщи... Гледам телевизия. Питам се какво толкова намират хората в тези скапани сапунени сериали...

Уолтър Робинсън не каза нищо и Дървосекача се усмихна.

— Имам чувството, че ще превъртя — добави той, облегна се, пак се намести. — Не мога да си намеря място, ще знаеш. — Продължи още малко да търси удобно положение за тялото си, после го погледна въпросително. — Е, Уолтър, не си дошъл чак дотук, за да

разбереш как я карам, нали? Нямам нищо против да е така, само че не е. Не сме близки приятели, така че, мисля си, трябва да има нещо друго.

Робинсън кимна. Тогава влезе жената на Дървосекача.

— Бебето заспа — каза тя. — Слава богу. Не вдигайте шум, за да не го събудите. — Погледна Робинсън, сякаш очакваше всеки момент да запее или затанцува.

— Има проблем с Лерой Джеферсън. Просто исках да го чуеш от мен, вместо от някой друг.

— Проблем? — попита жената.

— Какъв проблем? — прогърмя гърленият глас на Дървосекача.

— Доказа се, че Джеферсън не е убил онази старица и обвиненията бяха оттеглени. Въпросът е в това, че той може да осигури важна информация за убийството, вероятно и за още две други убийства. Много съществена информация.

— Накъде биеш?

— Може би ще има сделка с него.

— Мамка му! Каква сделка? Ще ти кажа каква сделка трябва да получи този кучи син! Искане ми се да завра пистолета в задника му и да натисна спусъка. Ето това е сделка, достойна за копеле като него.

— Ще събудиш бебето — предупреди го жена му тихо.

Дървосекача се втренчи в нея. Отвори уста, но се овладя, преди да каже каквото и да било. Очите му се присвиха.

— Кажи ми за какво става дума — настоя още веднъж.

— Става дума за това, че могат да го пуснат в замяна срещу помощта му.

Дървосекача въздъхна рязко и Робинсън си даде сметка, че движението му причинява болка. Полицаят се озъби като зло куче и между устните му се процеди гневно ръмжене.

— Значи ще се измъкне, след като стреля по мен?

— Опитваме се да го притиснем. Първо ще опитаме да му пробутаме по-малка присъда, за да полежи в затвора поне малко. — Робинсън млъкна, защото видя гневния поглед на Дървосекача. — Знаеш как стават тези неща. Ясни са ти приоритетите, знаеш как става.

— Да, мамка му! Само че и през ум не ми е минавало, че тъкмо мен ще прецакат. — Издиша бавно. — Не мисля, че идеята ми харесва. Никак не ми харесва. И не мисля, че в отдела ще се зарадват. Ченгетата

общо взето не обичат да стрелят по колегите им, нали, Уолтър? Не смятам, че ще изпаднат във възторг, когато кучият син се измъкне, благодарение на шибаната прокуратура.

— Но ще помогне да разкрием убиец. Да махнем от улицата един наистина гаден тип.

— Аха. За да го смени друг — отвърна Дървосекача.

Уолтър Робинсън се чувстваше неловко. По принцип това беше самата истина.

— Съжалявам — каза той. — Просто исках да го чуеш от мен.

— Да, добре, безкрайно съм ти благодарен. — Дървосекача извърна лице за момент, после рязко се обърна и впери поглед в Робинсън. — Това твоя идея ли е, Уолтър? Ти ли го измисли?

Робинсън не отговори веднага. Спомни си равина и Фрида Кронер, после си представи зловещия тип, който ги дебне, и го побиха ледени тръпки. След това си спомни Еспи Мартинес и реши, че не иска гневът на Дървосекача да се излее върху нея. Стисна зъби и каза:

— Да. Моя е.

— Трябва да изчистиш неразкритите дела, нали? Може пък и да се изкачиш малко по-нагоре, а? Ще ти дадат препоръки, може да те повишат! Ще подобриш статистиката на отдела с още някое разкрито убийство. Или пък шибаните вестници ще пишат за теб. Новата, черна звезда на небосклона, нали?

Робинсън опита да пропусне покрай ушите си намека за расата му.

— Не. Идеята е да предотвратим друго убийство. За това всъщност става дума.

— Разбира се — каза Дървосекача иронично. — Естествено. И пет пари не даваш, че ще те повишат.

— Грещиш.

— Разбира се. Трябвах ми девет години в униформа, преди да ме преместят във „Въоръжени грабежи и кражби на коли“. След това още три години там. Какво ще кажеш, Уолтър? Ти обаче попадна направо в отдел „Убийства“. Голям ход, нали? Хората като теб не си губят времето с глупости. А аз може и да не се върна повече на работа. Много благодаря.

Двамата мълчаха. Дървосекача сякаш премисляше нещо.

— Направи това, което трябва — каза след малко той. — Това е положението. Направи каквото е нужно.

Уолтър Робинсън стана.

— Добре. Благодаря ти.

— Аз също ще направя каквото трябва — добави Дървосекача.

Робинсън го погледна.

— Какво искаш да кажеш?

— Нищо. Абсолютно нищо. А сега си върви.

— Какво искаш да кажеш? — настоя Робинсън.

— Казах ти. Нищо. Вратата е там.

Робинсън искаше да попита още нещо, но нямаше начин. Излезе от всекидневната и тръгна към изхода. Когато отвори пътната врата, жената на Дървосекача застана зад него.

— Детективе? — повика го тя тихо.

Той се обърна.

— Да?

— Онзи арест беше ваш и той се съгласи да помогне. Беше ваш план. И едва не го убиха. Може да остане сакат за цял живот, благодарение на вас. Сега искате да пуснете боклука, който стреля, на свобода. Надявам се да горите в ада, детективе. — Подчерта думата „детектив“, но в гневните ѝ очи Робинсън видя, че има предвид друга дума. Зачуди се защо не използва нея.

— Махайте се от дома ми — добави жената.

Стори му се, че в края на изречението ѝ увисна едно „ч“, сякаш в последния момент се бе сдържала да не го нарече „чернилка“. След това му мина през ума, че може и да греши. Може би просто беше ядосана, но нямаше никакво намерение да го обижда. Може би не бе обърнала внимание, че живее в свят, в който страхът от чернокожите и расовата сегрегация бяха не по-малко, отколкото във всяка плантация преди Гражданската война. Може би, но се съмняваше. Помисли си, че това е нещо много характерно за Маями — хората мислят „чернилка“, но никога не го казват гласно. Изведнъж го обзе силно желание да се махне, да се отдалечи, да се върне към работата си. Кимна и излезе от помещението, охлаждащо от централна климатична инсталация, навън, в безмилостния пек. Имаше чувството, че в безупречно чистия дом е открил кал. Чу как вратата трясва зад гърба му, после чу плача на събуденото бебе.

Еспи Мартинес беше бясна от доволството, което Томи Олтър не бе в състояние да прикрие.

— Знаех си, че ще се вразумиш, Еспи — каза той.

— Не, Томи, не е това. Става дума за обстоятелства, а не за разум.

Двамата седяха на една крайна маса в кафенето в съдебната палата. Пред тях стояха недокоснати чаши горещо кафе. Наоколо седяха други прокурори и адвокати, но не заедно — тези, които бяха заедно, или се караха, или се пазаряха, както Еспи Мартинес и Томи Олтър в момента. Другите от време на време хвърляха по някой и друг поглед към тях, но си даваха сметка какво става и умишлено не сядяха на масите край тях.

— Все едно ми е как ще го наречеш. Какво е предложението ти?

— Томи, той трябва да излежи някаква присъда. Не може да простреля полицаи и да се измъкне съвсем безнаказано.

— Защо да не може? Полицаяте са отишли да го арестуват за нещо, което не е направил. Разбиват вратата му, размахват оръжия. Извадил е късмет, че не са го застреляли още в началото. Извадил е късмет и че *ти* не го застреля за нещо, което не е направил. Струва ми се, че е редно да му се извините.

— Станал е свидетел на убийство, а след това е ограбил жертвата. Някак си, не мисля, че едно извинение би било уместно.

— Както и да е. Нашата позиция е никакъв затвор. Ако искаш, нека му дадат изпитателен срок. Предяви по-леки обвинения. За грабеж. Взлом. Но да не влезе в затвора. В никакъв случай, ако ви помогне да заловите убиеца. А може би ще му попречите да убие още веднъж?

Еспи Мартинес пое рязко въздух.

— Какво говориш, Томи? Да убие още веднъж!? Какво ти е казал той? Знаеш ли нещо?

— Май докоснах раната, а, Еспи? Не, не мога да кажа, че знам със сигурност каквото и да било. Просто предполагам, това е. Предполагам, че старицата е била убита поради някаква причина и че същата причина може да се отнася и за други хора. Просто предположение.

Мартинес се поколеба.

Олтър се усмихна.

— Ще получиш това, което искаш, Еспи. Истински, жив свидетел. Сделката може и да не е най-добрата на света, но в същата тази сграда са сключвани и много по-лоши.

— Трябва да ни помогне изцяло. Пълни показания. Описание. Ще работи с художник, за да направят портрет. Ще прави всичко, което поиска от него Уолтър Робинсън, а след това, когато го повикаме, ще се яви да свидетелства и в съда. Ще свидетелства както трябва. Разбираш ли? Ако не се яви или прояви неговорчивост, ако излъже и ни заблуди, ако изчезне без причина, ако обърка и най-малкото нещо, заминава. Заминава за дълго, Томи, ясно ли е?

— Това е приемливо. Стискаме ли си ръцете?

— Не желая да стисна ръката ти, Томи.

Той се засмя.

— Не мислех, че е чак така. Успокой се, Еспи. Той ще ти помогне да вкараш вашия човек на топло. Помисли си какъв герой ще станеш след това. Мисли си за това, когато застанеш пред съдията. Ще се постарая делото ни да се разгледа сутринта. Могат да доведат Джеферсън рано. Току-що го освидетелстваха за инвалиден стол.

Еспи Мартинес кимна.

— Искам да мине в нормалния график, с колкото може по-малко шум. Съвсем кратък разговор и после тръгва с детектива.

Олтър се усмихна и стана.

— Разбира се. Звучи резонно.

— Трябва да запазим коректността на разследването.

— Каква чудесна фраза. Разбира се.

— Томи, не ме ядосвай повече, отколкото съм ядосана.

— Защо ми е да го правя? — попита той, но не изчака отговора. Обърна се и тръгна към изхода.

Мартинес го видя как свива юмрук и доволно замахва във въздуха. Опита се да мисли за двамата старци, да убеди сама себе си, че това, което прави, е равносилно на лекарство — щеше да запази живота им.

Един дългнест тийнейджър беше малко по-бърз и скачаше малко по-високо от останалите, така че когато вземеше топката, почти винаги вкарваше кош. От мястото си, непосредствено зад телената ограда, Саймън Уинтър следеше как преодолява другите играчи и му се възхищаваше. Някога и аз бях такъв, каза си.

След това, с усмивка, опита да си представи какво би направил, за да спре атаката на хлапето. Разсъждаваше технически, с езика на точността, в обтекаемия контекст на баскетболното игрище и си даде сметка, че отдаването на подобни фантазии е като нуждата на детето от бонбон — нещо не абсолютно необходимо за живота, но пък и нещо, което доставя огромно моментно удоволствие. Наблюдаваше младежа внимателно. Беше висок, почти метър и деветдесет, но въпреки това бе малко по-нисък от него. Първо правило, каза си, не позволявай да пипне топката. Пази го високо, където обича да получава пасовете, после не допускай да приклепне, да се обърне и да тръгне към коша. Принуди го да стои в края на игрището — така ще има по-малко пространство да маневрира. Стой пред него, за да не може да прехвърли топката в дясната си ръка, накарай го да играе с лявата ръка — тя е по-слаба. Не му позволявай да скочи. Така би взел няколко точки, но не много, заключи Уинтър. Подобна игра би го изтощила, скоро би започнал да търси възможност за пас, а когато това стане, значи си свършил работата си.

Уинтър поклати глава и се усмихна. Играта наум винаги водеше до едно — победа.

На корта пред себе си Уинтър видя как хлапето се втурва между двама противникови играчи, как отнема топката и как вкарва кош — леко, елегантно, спасяемо. Знае как да играе, каза си. Силното забиване може и да е ефектно, но истинските играчи ценят движението, което води до коша, не самото вкарване.

— Падаш ли си по баскетбола, Уинтър?

Саймън Уинтър се завъртя на мястото си.

— Някога си падах, детективе.

Уолтър Робинсън седна на пейката до него.

— Аз не. Не обичам да играя баскет. Беше както обикновено. Чернокож, атлетичен, всички очакваха, че ще съм луд по тази игра, само че аз в училище предпочитах футбола. Играех в средата. Бяхме добър отбор. Станахме шампиони на града.

— Било е хубаво.

— Това беше най-хубавият ден в живота ми. На седемнайсет, скоро щях да навърша осемнайсет, излязохме от терена окървавени, замаяни и изтощени, но пък бяхме победили. Оттогава не съм преживявал нищо подобно. Невероятно усещане.

— Биваше ли те?

— Не бях зле. Умеех да играя, макар че не бях достатъчно едър за средната линия. Това е интересна позиция. През повечето време вършиш черната работа на отбора и ако се справиш, друг отнася славата. Все едно, имаше и моменти, когато те изпускат и оставаш сам, а топката лети право към теб. Защитниците също тичат насреща ти и тогава си даваш сметка, че всичко зависи единствено от теб. Ако изпуснеш топката, пак се връщаш в солените мини, за да се трудиш като пчела. Ако я хванеш, можеш да направиш с нея каквото си поискаш, както си поискаш. Обичах тези моменти.

— В спорта има поезия — отбеляза Уинтър и се усмихна.

— И символика — добави Робинсън.

— Как ме намери тук?

— Съседите ти, семейство Кадош, ми казаха, че обичаш привечер да идваш тук, за да гледаш как играят хлапетата.

— Не знаех, че са толкова наблюдателни.

Робинсън се засмя, а Уинтър сви рамене и добави:

— Разбира се. Така е. Урок номер едно: съседите винаги знаят повече, отколкото показват, че знаят. Това е то. Разбрах как си ме открил. Следващият въпрос е, защо?

— Защото утре сутринта Лерой Джеферсън ще се изправи в съда и още преди обяд ще започне работа по портрета с художника и ще даде показания. След това трябва да решим каква ще е следващата стъпка.

— Стръв в капана.

— Точно така.

— Трябва да сме много предпазливи — отбеляза Саймън Уинтър.

— По принцип е така. Какво точно имаш предвид?

— Позицията ни е много уязвима.

— Продължавай — кимна Уолтър Робинсън.

— Трябва да намерим този човек. Трябва да го намерим сега и нямаме право на провал. Просто друг шанс няма да има.

— Слушам — подкани го Робинсън.

Саймън Уинтър замълча, загледан в играчите на терена пред себе си. Халогенното осветление придаваше жълтеникав оттенък на физиономиите им, сякаш бяха болни, и напрягаха мускулите си, и се потяха в борбата за топката, за да се излекуват от някаква чудновата болест.

— Ако не открием и не спрем Човека сянка, ако само го изплашим, ще изчезне. Може да отиде навсякъде. Да се превърне в каквото си поиска. Ако ни се измъкне, никой не може да каже къде ще отиде. Не знаем нищо за корените му, за миналото му, за това какво е правил след войната. Нямаме представа с какви ресурси разполага. Как можеш да преследваш човек, който няма плът? Смяташ ли, че ще остави дияра, по която да се движим? Съмнявам се. Не и след като е стигнал дотук, след толкова много години. Остава само да се надяваме, че няма да пропилеем шанса, който евентуално ще ни даде Лерой Джеферсън. Трябва да го хванем сега.

— Мислил си за това, както виждам.

Уинтър кимна, после погледна Робинсън.

— Както и ти. Обзалагам се, че тъкмо затова си тук тази вечер.

Робинсън изпъна краката си напред и се отпусна назад.

— Имал си страхотна репутация в полицията.

— Чел си служебното ми досие?

— Разбира се. Исках да знам с кого си имам работа.

— Това са глупости, знаеш го. Разкрил еди-кое си престъпление, арестувал еди-кой си. Получил не знам каква препоръка. Не можеш да разбереш кой съм от тези неща.

— Така е. Кой си ти, всъщност?

Саймън Уинтър не отговори веднага. След малко посочи играчите.

— Виждаш ли онова хлапе, което в момента е с топката?

Робинсън кимна.

— Кое то стреля от двайсет метра, нали?

— Да.

— Е?

— Ако играех аз, нямаше да му позволя да вкара такъв кош.

Робинсън се засмя, после се вгледа в играта — видя бързината и ловкостта му, забеляза колко умело дриблира.

— Какво би направил? Ще му препречиш пътя със сила?

— Не. Просто ще неутрализирам триковете му един по един, а после, когато най-малко очаква, ще го принудя да се върне назад. Ще го изненадам и ще ми даде топката.

Робинсън въздъхна.

— Няма да е лесно.

— Но това е единственият начин.

— Прав си. Значи мислиш, че трябва да го направим по същия начин?

— Да. Капанът трябва да има невидима защита. Някаква тънка линия. Човекът сянка трябва да мисли, че ще получи нещо. Поредния успех. Всъщност обаче ще прави това, което ние искаме от него. Така, че да го хванем. Ето това трябва да направим.

Двамата замълчаха за момент.

— Двамата старци, равинът и Фрида Кронер...

— Не се безпокой за тях. Те ще направят каквото трябва, когато му дойде времето.

— Оставих патрулни коли пред жилищата им. Ще ги наблюдават по двацет и четири часа на денонощие.

— Не. Трябва да ги махнеш. Не бива да го правим по-предпазлив, отколкото вече е.

— Да, но ако...

— Те разбират опасността. Те са стръвта и си дават сметка за това.

— Не ми харесва.

— Иначе какво би могъл да направиш?

Уолтър Робинсън се замисли.

— Никак не ми харесва — повтори той.

Уинтър се засмя.

— Виждаш ли? Ето това е моето преимущество пред теб. Аз не работя за никого. Не получавам заплата от общината на Маями. Няма за какво друго да мисля, освен за успеха. Не ме интересува какво ще пишат по вестниците и какво ще кажат началниците ми. Когато казах, че трябва да заложим капан, имах предвид точно това. Капанът иска стръв. Стръвта трябва да е свежа и привлекателна, освен това винаги съществува рискът да бъде изядена. Може би пружините на капана няма да щракнат точно когато трябва, може би плячката ще се окаже

прекалено бърза и ще успее да се измъкне, след като лапне стръвта. Препоръката ми към теб, Уолтър, е да играете тази игра много предпазливо. Ти и приятелката ти, госпожица Мартинес, не бива да казвате на никого, така че ако нещо се обърка, да можете да обвините мен.

— Не бих го направил.

— Разбира се, че би го направил. И в това няма да има нищо лошо. Аз съм само едно смахнато бивше ченге и изобщо не ми пука. Мамка му, дори по този начин животът ми ще стане по-интересен.

— Все едно, не бих го направил.

— Защо? Аз съм стар. Знаеш ли какво? Вече не ме е страх от нищо. Разбираш ли? От нищо. Освен, може би, от мисълта, че може и да не хванем този кучи син.

Саймън Уинтър се усмихна и изръкопляска на поредния хубав изстрел в коша.

— Мисля, че ти остават още доста хубави години.

Старецът се засмя.

— Да, за годините съм съгласен, но не бих ги нарекъл „хубави“.

— Добре. Ще махна патрулните коли. После какво?

— После ще го накараме да направи ход. — В гласа на Уинтър се появи хлад.

— Как си представяш, че ще стане това?

— Обикновено, ако имаш физиономията на заподозрения, ще я разпространиш навсякъде. По телевизията, във вестниците, където ти хрумне. След това ще чакаш някой да ти се обади.

— Това е стандартната процедура.

— С нашия човек обаче няма да свърши работа, нали?

— Не — отговори Робинсън. — Ако направим такава глупост, ще го накараме да се скрие още по-дълбоко.

— Разбира се, ако го подплашим и избяга, има шанс да спасим живота на Фрида Кронер и равин Рубинщайн.

— Но вечно ще се озъртат и ще се страхуват, че ще се появи пак.

— Така е, но все пак ще са живи.

— Така. Ще са живи.

Двамата останаха мълчаливи за момент. Въздухът наоколо беше наситен със звуците на играта — викове, тупкането на топката, дрънченето на оградата, когато се удареше в нея.

— Значи не искаме да подходим стандартно — каза Робинсън. — Тогава какво ще направим?

Уинтър се усмихна.

— Хрумна ми нещо. Той няма да знае, че имаме негов портрет и че го чакаме. Ще направим нещо много хитро. Ще му предложим нещо. Ще направим достатъчно, за да го накараме да предприеме нужните действия веднага, може би преди да се е подготвил достатъчно добре.

— Разбирам идеята. А по-конкретно?

— Някоя вечер по време на службите, местните равини ще споменат, например, сянката, която се е спуснала над обществото. В Центъра за жертвите от Холокоста ще разлепим обяви с молба всички, които имат данни за Берлин по време на войната, да се свържат с равин Рубинщайн. Същата обява може да се разпространи и по време на редовните срещи на евреите. Достатъчно, за да го обземат старите притеснения и да реши да действа, без да се изплаши и избяга.

Робинсън кимна.

— Струва ми се рисковано — отбеляза той.

— Някога ловил ли си риба в плитчините край Кий Бискейн? Там рибата е много плашлива, бяга от всеки шум, очаква опасността. Същевременно обаче е и гладна, а скаридите и раците там са истински деликатес. Водата е сивкавосиня, блести със стотици цветове, променя се с всеки полъх на вятъра, а рибата отгоре прилича на невидима промяна в цвета. Някой някога ги беше нарекъл „призраци“. Можеш да гледаш във водата с часове и тогава, изведнъж, забелязваш леката промяна в оттенъка, която означава, че виждаш риба. Тогава хвърляш въдицата и, ако пуснеш стръвта съвсем леко, малко пред неясната сянка, ще хванеш рибата.

— Чувал съм за това — кимна Уолтър Робинсън.

— Трябва да се научиш да ловиш риба, Уолтър — каза Саймън Уинтър. — Това ще ти помогне, както някога помогна на мен.

Робинсън се засмя, въпреки че вътрешно се чувстваше неспокоен.

— Ще ме научиш ли, когато приключим с това?

— За мен ще е удоволствие.

Робинсън се поколеба, после попита:

— Това сега, като риболова ли ще бъде?

Възрастният детектив се усмихна.
— Точно.

ДЕВЕТНАЙСЕТ

ПРЕДУПРЕЖДЕНИЕТО НА ХЕРУВИМА

Играта свърши и Уолтър Робинсън настоя да закара Саймън Уинтър до дома му. Минаха през нощния свят на центъра на Маями с необозначената кола на Уолтър Робинсън. Младият детектив почти не сваляше поглед от малкия компютър, монтиран в средата на таблото, и най-накрая каза с кисела усмивка:

— Това ме кара да се чувствам стар.

Вдигна глава и очите му отразиха светлината от уличните лампи.

— Кое? — попита Саймън Уинтър.

— Погледни. Виждаш ли какво става?

Погледът на Робинсън спря върху белите лимузини и черните луксозни коли, паркирани хаотично пред някакъв нощен клуб. Над заведението се издигаше огромна светеца палма, колкото двуетажна сграда. На тротоара отпред стояха хора, предимно млади, под трийсет, устремени нагоре в кариерата, бели или латиноамериканци. Току-що бяха завършили колеж, с бакалавърски или магистърски степени, и търсеха развлечения по пътя към първия голям удар. Виждаха се и по-възрастни екземпляри, които се мъчеха да изглеждат млади. Имаше и неколцина от една друга категория, уникална за Маями — предимно млади мъже, които искаха да приличат на *narcotrafficista*: шарени ризи, разкопчани до кръста, златна верижка на врата, костюм от фин лен... Сякаш така можеха да прикрият реалността на живота си на чиновници или счетоводители. Всичко това напомняше някакъв маскарад, в който всички опитваха да приличат на екзотични, богати и безсърдечни наемни убийци на Колумбийската мафия, което, естествено, помагаше на малцината истински бандити, облечени по същия начин, да се слоят с пейзажа. Повечето жени бяха предпочели високи тънки токчета и коси, напомнящи конска грива. Носеха лъскави материи и коприни, шарени като неоновата реклама над главите им. Когато Саймън Уинтър и Уолтър Робинсън минаха покрай тях, колата

се разлюля от мощни, наситени с басы звуци на рокендрол с испански акцент.

— Какво виждаш, старче? — попита Робинсън шеговито.

Саймън Уинтър долови шегата и отговори с престорен старчески глас, изпълнен с раздражение:

— Виждам промяна, млади момко. На отсрещната страна на улицата е деликатесното заведение „Бродуей“. Някога там правеха най-вкусната пилешка супа в Маями Бийч. Вероятно продължават. До него са хранителните стоки, откъдето старците като мен си купуват пресни плодове и меса, които не са стояли замразени във фризера цял месец. Място, където, ако не ти достигат парите, са готови да изчакат малко, докато получиш следващия чек от пенсионното. — Саймън Уинтър замълча за момент, после продължи с нормалния си глас: — След година-две вече няма да са тук, нали? Виждаш, че този нощен клуб прави пари, а това означава конкуренция. Магазините на отсрещната страна изведнъж стават по-скъпи, защото, знаеш го, новите пари в нашето общество винаги са били по-ценени от старите.

Робинсън кимна. Погледът му се плъзна по тълпата пред нощния клуб. Видя как някакъв бияч избутва настрани разгорещен клиент, склонен към скандали, мъж с бял костюм, който струваше значително повече от седмичната заплата на детектив от полицията. Уинтър също забеляза скандала.

— Твърде много кокаин. Проблемът с кокаина е, че те кара да правиш невероятно глупави неща и да си мислиш, че си адски умен, като ги правиш.

Уинтър се засмя. Продължиха нататък и тълпата пред нощното заведение остана само в страничното огледало. Саймън Уинтър посочи една пряка и каза на Робинсън да свие.

— Не сме насам — подхвърли младият детектив, след като завъртя волана.

— Просто искам да видя нещо — обясни Уинтър.

След малко свиха още веднъж, така че подкараха покрай океана.

— Винаги ми е харесвало това — отбеляза Уинтър. — Колкото повече остарявам, толкова повече ми харесва.

— Кое? — Робинсън се опитваше едновременно да шофира и да гледа огромната черна повърхност на водата.

— Колкото и хотели, ресторанти и къщи да издигнем по брега, океанът винаги е един и същ. Не можем да го променим. Не можем да го пресушим или асфалтираме. Ето това ми харесва. Обичаш ли океана, детективе?

— Когато бях малък, го ненавиждах. Сега вече го обичам.

— Това е добре.

Робинсън кимна и пак зави. След няколко минути стигнаха до „Съншайн Армс“ и спряха пред входа. Уинтър сложи ръка на дръжката на вратата и се поколеба.

— Мислиш ли за хората, които преследваш? — попита той.

— Понякога. По-често обаче за мен са по-скоро обект, отколкото личност. Те са кулминацията на определен брой факти или поредица наблюдения. За мен са заключения, а не хора.

— Когато работех, престъпниците влизаха под кожата ми. Преставаша да са дело еди-кой си номер и се превръщаха в нещо съвсем различно. Имаше и няколко, които заемаха специално място.

— Не можеш да ги забравиш?

— Никога.

— Не мисля, че съм имал подобен случай.

— Колко неразкрити престъпления имаш?

— Не мога да ги изброя. Трупат се много бързо. А разкриваемостта ми е по-висока от средната за отдела.

Саймън Уинтър поклати глава.

— По мое време всяко убийство се смяташе за особено.

— Вече не е така.

— Какво мислиш за Човека сянка?

— Все още ми е трудно да се ориентирам. Не мога да го почувствам. Все пак мога да кажа, че ме кара да се страхувам повече, отколкото когато и да било друг път. Предполагам, че ме разбираш. Обикновено си създаваш доста точна представа с какъв човек си имаш работа, независимо че никога не си го виждал. Психологически портрети, описания, всичко попада в една обща картина. Няма изненади. Този изглежда малко различен. — Замълча, после се поправи: — Много различен.

— Защо го търсим?

— Защото мислим, че е извършил две, три, а може би и повече убийства.

— Сериен убиец?

— Не точно. Със сигурност не отговаря на нито един профил на ФБР, който съм виждал. Но е извършил няколко убийства. Това малка причина ли е?

— Не е малка, но не е истинската.

— Ще ми обясниш ли?

— Това не е истинската причина. Ти си тук, защото това е работата ти. Да защитаваш и служиш. Аз съм тук, защото той уби съседката ми и това ме кара да се чувствам длъжен, а също и защото би могъл да убие онези двама души, които дори не бих могъл да смятам за свои приятели, пред които, въпреки това, поех ангажимент. Това обаче също не е истинската причина. Не мисля, че ти или аз, или хубавата ти приятелка от прокуратурата изобщо някога ще сме в състояние да схванем истинската причина. Равинът я знае, знае я и Фрида Кронер. Ние виждаме един труп, може би два или двайсет и казваме: „Има убиец, който трябва да бъде спрян“. Те обаче виждат Човека сянка и стотици, хиляди, милиони, обречени на смърт. Виждат братята и сестрите си, майките и бащите си, лелите и чичовците си, племенничките, племенниците, приятелите, познатите си, всички останали. Смяташ ли, че е възможно смъртта на тези хора да престане да е само статистика за нас? За онези хора обаче това не е статистика.

Саймън Уинтър отвори вратата, слезе от колата и се наведе към Уолтър Робинсън.

— Не бива да се позволява на старци като мен да разсъждават за такива неща, а? Само мътим водата.

Робинсън кимна замислено.

— Смятам — каза той съсредоточено, — че първо трябва да хванем този човек, а после да вземем предвид какво е направил. — Замълча за момент и добави: — Всичко, което е направил.

— Да — кимна Саймън Уинтър. — Трябва да го хванем.

Изправи се и затвори вратата. Когато колата потегли, махна на Уолтър Робинсън и изчака на тротоара, докато светлините не се скриха зад завоя и не остана сам. Въздухът беше наситен с аромати, сякаш тропическата нощ някак си бе забъркана от меласа и кленов сироп. Това беше измамно чувство — топлината караше хората да забравят опасностите, които дебнеха след залез-слънце. Започна да води мислен разговор с анонимния престъпник: „По тъмно ли си извършил най-

доброто си долно дело? Тогава ли си истински опасен? Хората нощем са уязвими. Тогава ли ги убиваш? В нощите, като тази?“.

Да, помисли си.

Саймън Уинтър се вслуша в далечните шумове от улицата и звуците от сградата — телевизори, музика, спорещи гласове. Даде си сметка, че не чува детски плач. Не и в тази част на града. Всички тук сме старци, каза си, такива са и звуците, които произвеждаме.

Уинтър тръгна към апартамента си, след малко спря и се вгледа в празния фонтан и танцуващото херувимче в средата.

— Е — каза гласно, — каква мелодия си ми приготвил тази вечер? Нещо весело, предполагам? Нещо, което да ме разведри?

Херувимът продължаваше да свири беззвучно.

— Добре тогава — попита Саймън Уинтър рязко, — какво видя тази вечер? Нещо различно? Нещо необикновено?

Втренчи се в статуята, в мъртвите очи на херувимчето, сякаш очакваше отговор. Остана така няколко секунди, после рязко се обърна и огледа двора. Апартаментът на покойната Софи беше тъмен, прозорците над него, на семейство Кадош, светеха със синкавото сияние на телевизора. Докато гледаше, единственият осветен прозорец на стария Финкъл угасна. Обърна се и се вгледа в прозорците на своя апартамент. Тъмнината вътре приличаше на втечнена. Движеше се като океана, който се бе отклонил от пътя си, за да види. Погледът му бавно се плъзна по двора, описа пълен кръг, огледа сенките и силуетите, всяко ъгълче, всяко кътче.

Няма нищо там, каза си.

Полудяваш ли?

Ти си уморен и стар, трябва да отидеш да си легнеш.

Направи крачка напред и спря.

Ноц като тази, повтори мислено.

Дишането му се учести.

Но той не ме познава, повтаряше си Саймън Уинтър. Не знае дори, че съществувам, няма представа, че го търся. Мисли, че враговете му са оцелелите от ужаса немощни старци, с избледнели, смътни спомени за него, които може и да не са оцелели през десетилетията. Това са враговете му. Не ти. Той не знае за теб.

Или?

В този момент осъзна, че несъзнателно е вдигнал дясната си ръка към мястото, където някога, в продължение на толкова много години носеше раменния кобур.

Там няма нищо, нищо не те заплашва и се държиш като глупак, каза си. После се поправи: предпазливостта никога не е глупост. Можеш да изпаднеш в неловко положение, ако се довериш на инстинктите си, но само толкова, а другият вариант е много по-лош.

Направи няколко крачки напред, пак спря и се ядоса на шума, който вдигаха обувките му по настилката. Като барабан, помисли си. По-тихо. Стъпи боязливо на тревата край алеята и продължи към сградата.

Спря пред входната врата, ръката му увисна на няколко сантиметра от дръжката. Отдръпна я, бавно.

Ако отвориш, ще те чуе, каза си. Ще разпознае звука и ще се приготви.

Ще очаква да влезеш във вестибюла, да затършуваш из джобовете си за ключовете, после да се прибереш у дома като всеки уморен старец, забързан към леглото, за да се отпусне за няколко часа в неспокоен сън. Ще очаква да отвориш шумно, после да нахълташ направо, без да се безпокоиш от каквото и да било.

Саймън Уинтър се отдръпна от пътната врата и застана в една сянка.

Облегна се на стената на сградата и се послуша, но не чу нищо необичайно, освен нормалните нощни звуци, които очакваше да чуе. Опита да различи нещо извън обичайното, което да му каже нещо друго, извън чувството за страх, промъкващо се в тялото му като заразна болест.

Добре, каза си. Къде би могъл да бъде?

Във вестибюла? Не. Лампата там е запалена, а той не познава навигациите на другите наематели. Тук, за разлика от къщата на Херман Щайн, нямаше къде да се скрие.

Тогава вътре?

Да, вътре.

Как?

Очевидно. Вратата към верандата. Също както при Софи — лоша ключалка, която би се отворила с най-обикновена отвертка.

След като веднъж е влязъл, къде?

Саймън Уинтър затършува в паметта си из малкия апартамент, сякаш умуваше над карта. Не в кухнята. Уличната лампа се отразява в белия линолеум и е много светло. Не и в банята — тясна е и няма достатъчно пространство за маневри. Всекидневната или спалнята. Едно от двете. Продължи да разсъждава. Не в спалнята, каза си след малко. Ще очаква да запаля лампата веднага щом вляза, а в спалнята няма къде да се скрие, освен в малкия, претъпкан с ненужни боклуци гардероб. Оставаше всекидневната. Там изненадата би била най-голяма.

Уинтър тръгна тихо покрай сградата, за да отиде отзад. Чу лай на малко куче от друг апартамент, малко по-нататък. Заобиколи ъгъла забързано. Сега не може да ме чуе, помисли си. Промъкна се покрай оградата, като избягваше слабата светлина от отсрещната сграда и се насочи към малката веранда зад апартамента си. Нещо издрънча в кофата за боклук, до задната улица. Котка, помисли си. Или плъх.

Докато приближаваше, продължаваше да води въображаемия разговор: „С какво си въоръжен? Пистолет? Може би. Нещо малко и ефективно. Двайсет и втори или двайсет и пети калибър, любимото оръжие на убийците. Въпреки това обаче, шумът, който вдига, няма да ти хареса. Колкото и да е тих, веднага ще привлече вниманието, защото хората в Маями са се научили да различават изстрелите и никой не би се заблудил, че е ауспух на кола, например. Не и в Южна Флорида. Може би носиш оръжието само за демонстрация? За сплашване? Но не би го използвал, нали? Предпочиташ да действаш с голи ръце, както постъпи със Софи. Това ти харесва, нали? Да си близо, когато умират. Обичаш звуците на отиващия си живот, миризмите на смъртта. Харесва ти чувството, което изпитваш, когато отнемаш последния дъх. Не е било същото, когато си ги гледал натъпкани в конските вагони, въобще не е било толкова приятно, колкото това, но пък тогава си бил по-млад и вероятно едва си започвал да разбираш брака, който си сключил със смъртта. Тогава все още си експериментирал с това, което ти харесва, нали?“

Той спря.

Твърде едър съм, помисли си. Ако си тръгнал да ме преследваш, значи си наясно, че не съм дребен като Софи, или съсухрен, изнервен и изпълнен със страх като Херман Щайн и Ървинг Силвър. Не знаеш нищо за мен и това ще те накара да си предпазлив, да действаш бързо

и ефикасно, при първа възможност, нали? Интересувате защо те преследвам. Искаш да научиш от мен още много неща, но трябва да избираш между информацията и премахването на заплахата и ще предпочетеш по-лесния вариант, нали?

Нож.

Саймън Уинтър кимна.

Вероятно действа с нож. Това е достатъчно тихо. Няма да му допада кръвта, няма да му допада борбата, защото е наясно, че всяка секунда, докато сме заедно и търси с острието сърцето ми, вероятността да остави изобличаващи следи ще нараства. Все пак ще приеме този риск, само и само да ликвидира заплахата, която чувства.

Уинтър усети как пулсът му се ускори, после пак се забави. Обзе го спокойствие.

Значи ще бъде нож. Ще действа без колебание.

Продължи напред, към верандата.

Но няма да очакваш, че ще вляза оттам, откъдето и ти, нали? Ще ме чакаш във всекидневната, близо до вратата. Отваря се надясно, така че вляво има голямо невидимо пространство, което остава в сянка от вратата. Забелязал си го, нали? Забелязал си го още с влизането си и си застанал там, защото смяташ, че ще вляза вътре, право в ръцете ти, съвсем неподготвен, че няма да те видя, докато не затворя вратата и докато не забиеш ножа в слънчевия ми сплит, както са те учили едно време, нали? Мислиш си, че ще стане така. Това си разбрал от онези мъже с черни униформи, преди толкова много години. Смърт с един-единствен удар, придърпваш жертвата леко към теб, за да я извадиш от равновесие и да се притисне към ножа със собствената си тежест.

Беше само на крачка от плъзгащата се стъклена врата и приклезна.

Пистолетът е в чекмеджето на нощното шкафче. Дали го е намерил? Стари глупако, укори се той. Да оставиш оръжието си там, където всеки крадец би погледнал най-напред. Дали го е направил? Или просто те очаква?

Саймън Уинтър си даде сметка, че би могъл да рискува.

Плъзгащата се врата щеше да вдигне шум, но можеше да прекоси кухнята светкавично и да се спусне веднага към оръжието. Би могъл да използва поне този малък елемент на изненада. След това се поправи — освен ако не те е наблюдавал и не е видял колебанието ти в двора.

Тогава?

Не искаше да мисли за това. Протегна ръка бавно и докосна дръжката. Всичко това е безумно, обади се някакъв вътрешен глас. Тук няма никой.

Вратата помръдна. Той я дръпна внимателно и я плъзна съвсем малко, колкото да освободи ключалката, която леко издрънча. Веднага си даде сметка, че ключалката е счупена, след това рязко я отвори. После моментално се втурна през кухнята, към нощното шкафче и пистолета, който се надяваше да е там.

Откъм всекидневната — тъмно петно вляво от него — се разнесе трясък, тревожен звук, на който не обърна внимание. Продължи напред, намери нощното шкафче, напипа чекмеджето и го отвори рязко. Чу как пистолетът издрънча в дървената стена. Протегна ръка припряно, напипа оръжието, стисна познатата форма. Когато се обърна, се подхлъзна, извъртя се към тъмнината, която го преследваше, седна на пода и насочи пистолета, готов за стрелба, наострил уши, за да чуе някакъв звук.

Беше тихо.

Чуваше само дишането си — учестено и напрегнато.

В припряността си бе съборил нощната лампа. Изпъна крак и я придърпа към себе си, после я запали.

Стаята се изпълни със светлина.

Изправи се бавно на крака и вдигна лампата, като моряк, който вдига сигнален фенер по време на буря. Видя собствената си сянка да се плъзга по стените, да се отдалечава от него, към всекидневната. Остави лампата на шкафчето и предпазливо пристъпи напред, като пипнешком намираще електрическите ключове и палеше осветлението. От всекидневната се процеждаше сноп светлина. Продължи напред, с насочен пистолет, с издърпан ударник. Направи още крачка, готов да му извика да замръзне на място, да вдигне ръце. Някогашните навици се връщаха.

Оказа се, че командата няма да е нужна. Издиша бавно и се вгледа във вратата към вестибюла. Беше откряната. Направи няколко крачки, готов да преследва мъжа в тъмнината, но се отказа. Даде си сметка, че вече е късно.

Въздъхна.

Значи, помисли си, бил си точно където си мислех.

Поклати глава. Не допусках, че си толкова умен. Или че си толкова бърз. Чул си шума отзад и вместо да рискуваш, предпочете да се измъкнеш, да се спасиш.

Това беше впечатляващо. Малцина умееха да действат с такова животинско чувство за самосъхранение, да се измъкват при първия неочакван звук. Обикновено хората бяха далеч по-непохватни и колебливи.

Но не и Човекът сянка.

Значи, мислеше си, сега вече си далеч, бягаш. И си доста обезпокоен, защото си даваш сметка, че не съм като Софи и останалите. Малко по-близо съм до теб, нали? Може би тази вечер няма да спиш заради всичко това, но, от друга страна, следващия път ще си много по-внимателен. Много вероятно е и да решиш, че следващата жертва трябва да е по-безпомощна. Така или иначе, сега си разтревожен, за първи път от... колко години? Истински разтревожен, защото си разбрал, че знам нещо за теб, а това те плаши повече от всичко останало, нали? Нищо, пак ще се успокоиш, защото знаеш, че не знам името ти, не знам и как изглеждаш. Анонимността ти е запазена, а това ще ти позволи отново да заспиш, с чувството, че си в безопасност, че нищо не те заплашва. Не знаеш обаче, че съвсем скоро ще ти отнема и това.

Саймън Уинтър кимна, почти триумфално. Започвам да те опознавам, помисли си. Удовлетворението му обаче беше кратко, защото веднага си даде сметка, че сега Човекът сянка също знаеше за него самия не по-малко.

Когато Уолтър Робинсън се върна в кабинета си, го очакваха няколко съобщения. Прегледа ги бързо. Няколко бяха във връзка с други случаи, които разследваше. Едното беше от някой си Марк Галин, от „Маями Хералд“. Не познаваше този журналист, макар и смътно да си спомняше, че е чел негови материали. Беше късно, и знаеше, че ще се обади само на Еспи Мартинес.

Когато вдигна телефона, гласът ѝ звучеше съсипан от умора.

— Еспи? — каза той. — Спеше ли?

— Не — излъга тя. — Е, малко. Къде си?

— В кабинета си. Извинявай, не трябваше да те будя.

— Всичко е наред. — Тя се протегна в леглото, като котка, която става от сън. — Опитах се да се свържа с теб преди известно време. Къде беше?

— Навън. Опознавах Саймън Уинтър. Интересен тип.

— Умен ли е?

— И още как: Трябва да видиш служебното му досие. Само препоръки и награди. Струва ми се, че измислихме нещо. А ти?

— Утре сутринта Джеферсън ще получи сделката си. Ще стане максимално бързо, за да не се налага да гледам дълго как Томи Олтър се тупа по рамото, задето най-накрая е намерил клиент, който си струва да остане жив, вместо да получи смъртна присъда. Веднага след това ще е на твое разположение. Там ли ще се срещнем?

Робинсън се поколеба.

— Мммм... Да, разбира се.

Тя седна на леглото.

— Какво има?

Той се усмихна.

— Нищо. Адреналинът ми все още е висок. Човек свиква с работата до късно и започва да забравя, че останалите искат да спят. Може би в следващия живот трябва да бъда вампир или върколак, който вие срещу луната. Нещо, което дебне в тъмнината. Ще се видим утре сутринта.

— Имаше един филм за вампири...

— Има много... Все едно, лягай да спиш. Ще се видим в съда.

— Не — възрази Еспи Мартинес тихо. — Искаше да кажеш още нещо.

Уолтър Робинсън се поколеба пак, после сви рамене. Помисли си, че е по-лесно да паднеш в пропастта, ако скочиш.

— Добре — каза той. — Знам, че е късно, но се надявах да те закарам. Имам предвид утре сутринта.

Млъкна смутено. След това добави бързо:

— Слушай, забрави. Ще се видим утре. Или през почивните дни. Все ще съумея да сдържа либидото си дотогава. Късно е. Лягай да спиш.

Еспи Мартинес държеше слушалката с едната си ръка, а с другата започна да търси четката си за коса в нощното шкафче.

— Не можеш да дойдеш тук — заговори тя. Представи си как родителите ѝ се вслушват в шумовете от другата страна на тънката стена. — Не ме питай защо. Сложно е и няма нищо общо с това какви сме в действителност, а с това как изглеждаме.

— Не разбирам.

— Нищо — каза Еспи. — Аз ще дойда при теб.

Той се поколеба, на границата между разума и желанието.

— Може би не бива. Утре сутринта трябва да си отпочинала. Да си отгоре.

Еспи се засмя.

— Долавям неприлична двусмислица.

Той се поправи.

— Знаеш какво имам предвид. Поне, какво съм си мислел, че имам предвид.

— Уолтър. — Тя започна да реше косата си с четката. — Искам да ти кажа нещо.

— Слушам те.

— Спазваме ужасно много правила и правилници. Такава е работата ни — да налагаме спазването на законите. Полицай и прокурор. В моето семейство има ужасно много очаквания, които са съвсем същите като правилата. Прилежната дъщеря, която замества убития син... — Въздъхна и продължи: — Така че, донякъде, ти, такъв, какъвто си, и аз, такава каквато съм, сме извън приетото и нормалното. Когато искам да дойда при теб и да бъда с теб, мисля, че това е хубаво, и то може би точно защото не е разумно и правилно. Разумното е да се наспим както трябва. Е, не искам да съм разумна. Поне не през цялото време. Не тази вечер. Може би искам нещо различно. — Млъкна и след миг прошепна: — Боже! — Подсвирна бавно. — Каква реч, а? Трябва да си пестя силите за съдията. Успях ли да ти обясня какво мисля?

Искаше му се да възкликне: „Повече, отколкото бих могъл да се надявам“. Но вместо това каза:

— Ще те чакам. Моля те, побързай.

И тя не се бави никак.

ДВАЙСЕТ ОСВОБОДЕНИЯТ

Еспи Мартинес остави Уолтър Робинсън заспал, в леглото. Цяла нощ се бе мятал неспокойно, извика някакво име, което ѝ бе непознато, заспа дълбок, непробуден сън едва призори. Измъкна се тихо от леглото, облече се почти безшумно в сивкавата утринна светлина, после взе обувките си в ръка и се обу чак в антрето. Оставяше го като крадец, ограбил страстта му, и това я караше да се чувства доволна, непредсказуема и донякъде тайнствена — доставяше ѝ удоволствие.

Когато стигна до съдебната палата обаче, вече бе забравила всякакво задоволство и се бе подготвила психически да бъде твърда, което, подозираше, щеше да ѝ е нужно по време на заседанието. Паркира колата си и бързо тръгна към входа, чаткайки решително с токчетата си по асфалта, като човек, който не само знае къде отива, но и не би търпял никакви отклонения от набелязаната цел. Кимаше на колегите и познатите, които срещаше, но не забавяше крачка. Не гореше от желание да се заеме с работата си за деня, но вътрешно беше готова да я свърши.

Качи се с асансьора на четвъртия етаж, сред тълпа от хора, които чакаха пред вратите на осемте съдебни зали, намиращи се там. От време на време вратите се отваряха, показваше се по някой съдебен служител и извикваше имена с изнервен глас. Тук-там се виждаха групи хора, заобиколили адвокати — обвиняеми и семействата им, с напрегнати, разтревожени лица, униформени полицаи, цивилни полицаи, които скучаеха, пиеха кафета от пластмасови чашки, очакваха реда си. Във фойето имаше море от хора, събрани във връзка с различни дела, изпълнени със страх, съмнения, отвратени, гневни — хаос от емоции. Чуваха се смях и плач, нередко от представители на противникови лагери. Колегите ѝ от прокуратурата оприличаваха тези редовни заседания от съдебния график с подкарване на говеда. Налице бяха дори и ниските, подобни на мучене резове. Чуваха се поне половин дузина различни езици — испански, френски от Хаити,

завален английски от Ямайка, немски. Проправи си път през тълпата, докато стигна до нужната съдебна зала, поколеба се за миг, преди да влезе и чу глас:

— Ето я! Ето я! Казах ви, че трябва да си намерим места.

Обърна се и видя възрастна жена, застанала между двама белокози мъже. Мъжете бяха облечени като типични пенсионери от Маями — бермуди, карираны ризи, кръгли платнени шапки, с малка периферия. Жената беше с рокля на цветя и сако на райета. Единият от мъжете размахваше бастун.

Лешояди, помисли си Еспи Мартинес веднага. Усмихна се. Всички съдебни зали привличаха известен брой възрастни хора, които следяха заседанията със страстта на любителите на сапунени сериали. Познаваха служителите на съда и затвора, имаха мнения за всяко дело, анализираха работата на прокурорите и адвокатите, критикуваха решенията на съдебните заседатели, радваха се шумно, когато престъпниците получаваха заслужената присъда. В повечето случаи бяха безобидни, ако не се броят острите забележки, които понякога отправяха. Доста често задрямваха по време на по-продължителните заседания, а понякога и захъркваха и се налагаше съдебният пристав да ги буди ядосано. Някои посещаваха съдебната палата от години, така че се срещаха с някои от обвиняемите по няколко пъти. Както подсказваше прозвището им, те идваха рано сутринта, дебнеха отстрани и изчезваха вечер. Еспи Мартинес винаги се бе стремяла да поддържа приятелски отношения с тях. Към тези, които познаваше, се обръщаше на малки имена и беше доста популярна, за разлика от помладите и по-неопитни колеги, които непрекъснато им отправяха груби забележки.

— Здравей, Еспи — поздрави жената. — Днес е голям ден, нали?

— Какво? — попита тя глуповато.

— Ами за делото ти пишеше във вестника — обясни жената. — На страницата за местните новини. Затова се е събрала тази тълпа.

— Ето го — обади се единият от мъжете и започна да прелиства изпомачкан вестник, „Хералд“. — Виждаш ли?

Подаде ѝ вестника и погледът ѝ се спря върху заглавието, отпечатано в средата на страницата: ОБВИНЯЕМ, ОПРАВДАН ПО ОБВИНЕНИЯ ЗА УБИЙСТВО. ПОСТИГНАТО СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА ПРЕСТЪПНИК, СТРЕЛЯЛ ПО ПОЛИЦАИ.

— По дяволите! — изруга тя ядосано.

— Има ли проблем, скъпа? — попита възрастната жена.

Еспи поклати глава, но проблем имаше.

— Мога ли да го задържа? — попита тя.

Мъжът кимна и докосна с пръст малката периферия на шапката си.

— Трябва да влизаме — настоя другият старец. — Ще заемат всички хубави места.

— Истина ли е това, скъпа? — попита възрастната жена. — Във вестника пише, че ще ви помогне за друг случай и затова се споразумявате с него. Вярно ли е? Ужасно мразя, когато тези кошмарни хора се измъкват безнаказано. Ще ми се да гние в затвора, Еспи, мила. Дори и да ви помогне, пак ми се ще да отиде в затвора, защото не е стока, нали? Това е лош човек, знам си аз. Сигурна ли си, че трябва да го направиш?

Еспи Мартинес не отговори. Вместо това прегледа набързо статията. Нямаше много подробности, освен най-важното, че Лерой Джеферсън вече не е обвиняем за убийството на Софи Милщайн и че тази сутрин трябва да се яви в съда. Не беше изрично посочено, че ще помага при разследването на това убийство, но намекът беше ясен. Бе цитирано предсказуемото изявление на Ейб Ласър, че предпочитал свидетелите да са светци, но понеже не било така, трябвало да се работи с тези, които са на разположение. Еспи веднага се досети, че това е „нощен цитат“ — така Ейб Ласър наричаше репликите, които подхвърляше на репортерите, когато го безпокояха у дома късно вечер.

Намръщи се. Материалът не беше много обстоен, но бе достатъчен, за да привлече вниманието, а тя искаше всичко да мине тихо.

— По дяволите! — изруга пак. — Проклет да си, Олтър! Не можеш да държиш устата си затворена! — Погледна тримата възрастни и ги попита: — Видяхте ли репортери от „Хералд“? Някакви телевизионни екипи?

Тримата кимнаха едновременно.

— Вече са вътре — каза жената.

— Хайде — дръпна я единият от мъжете за ръкава. — Няма да си намерим места. Претъпкано е, а искам да седя.

Тримата лешояди заподтичваха през коридора и я оставиха сама, с вестника в ръка. Стисна го с всичка сила, сякаш по този начин можеше да уталожить обзелия я гняв. След това рязко се обърна и последва старците в съдебната зала.

В ъгъла се виждаше една-единствена телевизионна камера. Операторът я видя и проследи движението ѝ по централната пътека с обектива, като снайперист, решен на всяка цена да улучи жертвата си. Залата беше доста тъмна, като старите, подобни на църкви съдебни зали с дървени ламперии, кафяви дъбови пейки и прегради, и ултрамодерно разсеяно осветление, като в театрален салон, което се срещаше все по-често. В резултат се получаваше просторна зала, с висок сводест таван, с блудкаво, не съвсем бяло осветление, нито като за аудитория, нито като за нормално помещение. Сякаш нарочно беше направена така, че седящите вътре да се чувстват неудобно — да напрегат очи, за да виждат както трябва и да се навеждат напред, за да чуват какво се говори, защото акустиката беше кошмарна. При всеки обществен проект във Флорида, Еспи си даваше сметка за това, бе много по-разумно да дадеш парите за неизбежния подкуп на хора, които биха могли да свършат работата както трябва, вместо да плащаш на огромен брой некадърни предприемачи, независимо от това с колко от общинските съветници поддържат близки отношения.

Видя Томи Олтър, седнал зад масата на защитата, заедно с още двама обществени защитници. Приблужи се зад него и се наведе над главата му.

— Кучи син — прошепна. — Не бяхме говорили, че това ще се превърне в проклет карнавал.

Той се обърна към нея.

— Добро утро и на теб, Еспи.

— Обеща ми — каза тя с горчивина. — Не трябваше да се шуми за всичко това, преди да свършим с Джеферсън. Почти съм решила да се откажа от споразумението и да възобновя обвиненията, копеле такова! Скъпоценният ти клиент може да почака и зад решетките, какво ще кажеш? Шест месеца в областния арест, докато дойде ред за делото му. Искаш ли да го направя?

Олтър я изгледа съсредоточено.

— Както обикновено, правиш прибързано заключение, което не е вярно.

— Кое не е вярно?

— Не съм се обаждал в шибания „Хералд“, Еспи. Когато те ме потърсиха, отказах да разговарям с тях.

— Тогава кой го е направил? Кой знаеше за това?

Томи Олтър се усмихна.

— Имам едно предположение. Става дума за човек от вашите.

— Уолтър? Не говори глупости, той никога не би...

— Не — прекъсна я Олтър. — Нямах предвид Уолтър Робинсън. Какво би казала за нашия общ приятел Дървосекача? Във вестника го споменават и пишат, че никак не е доволен от това развитие на нещата. Може би той се е обадил. Не смяташ ли, че му е все едно дали ще прецака работата ти или не, след като са му дали възможност да изкаже безценното си мнение?

Тя го погледна, все още стиснала вестника в ръка.

Усмивката на Олтър се превърна в смях.

— Не смяташ ли, че това е правдоподобно предположение?

Еспи се изправи и кимна.

— Добре. Ще го направим. Но никакви коментари за пресата след това. Ясно ли е, Томи? Щом като досега си държал голямата си уста затворена, ще помълчиш още малко, става ли?

Репликата ѝ го подразни и усмивката изчезна от лицето му. Понечи да ѝ отговори със същия тон, но се овладя.

— Хайде чисто и просто да приключваме — отвърна той.

Зад нея се разнесе гласът на служителя:

— Всички да станат!

Без да каже и дума повече, Еспи Мартинес отиде зад масата на обвинението. Съдията — дребен, жилав човек с маймунско теме и горна устна, която сякаш хирургически беше изкривена в саркастична усмивка — влетя в залата и се насочи към мястото си като забързан император. След като седна, се втренчи в телевизионната камера с леко повдигната вежда, после огледа препълнената зала. Повдигната вежда се превърна в гримаса на раздражение. Повика с жест пристава, прошепна му нещо, след което махна на Олтър и Мартинес да отидат при него, с жест, с който човек би могъл да повика зле обученото си кутре, което е изцапало персийския му килим.

Двамата чинно се приближиха.

— Така — започна съдията. — Днес графикът ми е много натоварен и искам да приключим максимално бързо. Днес следобед имам друго заседание. Доколкото разбирам, имаме споразумение?

Мартинес кимна.

— Да, Ваша Светлост. Споразумение, при условие че обвиняемият ще окаже съдействие на следователите. Не се очакваше, че ще се вдигне толкова шум, но...

— Разбирам, госпожице Мартинес. Не желаете в бележниците на местните борци за свобода на информацията да попаднат прекалено много подробности за текущото ви разследване, прав ли съм?

— Напълно.

— Добре. В такъв случай, ако не възразявате, господин Олтър, ще сведем обясненията по споразумението само до онова, което трябва да влезе в протокола. Ще произнеса стандартна реч за това, че ако не сътрудничи, ще го изпратя в „Рейфорд“ или в ада, след това ще продължа да си гледам работата, а вие ще изнесете цирка във в коридора, за да можете да заблуждавате и мамите пресата извън обсега на моя слух.

— Съгласни сме, Ваша Светлост — кимна Олтър.

— Ще отложa решението по споразумението, докато не получа от вас подробно описание на сътрудничеството, което е оказал господин Джеферсън. Това ще е мечът, госпожице Мартинес, който ще държите над главата му. От друга страна, доколкото разбирам, в замяна за помощта му ще трябва да получи гаранция, че ще отърве затвора, прав ли съм, господин Олтър?

— Такава е уговорката.

Съдията въздъхна.

— Надявам се да си заслужава, госпожице Мартинес.

Съдията се облегна на високия си стол, а съдебният пристав извика напевно:

— Щатът срещу Лерой Джеферсън.

Еспи Мартинес се обърна, за да отиде на мястото си и видя как вкарват Джеферсън с инвалидна количка през една странична врата. Намръщи ѝ се и кимна сърдечно на Олтър.

— Постигнато е споразумение, нали? — попита съдията силно.

— Да, Ваша Светлост — отговори Еспи Мартинес. — Тъй като господин Джеферсън се съгласи да ни окаже значителна помощ по

няколко несвързани с неговите обвинения случая и защото нашата институция събра информация, показваща, че той не е отговорен за убийството, в което първоначално беше обвинен, постигнахме споразумение.

— Съгласен ли сте, господин Олтър?

— Да, Ваша Светлост.

— Добре. Госпожице Мартинес, моля прочетете обвинителния акт.

Прочете го бързо — нападение, грабеж, оказване на съпротива при арест и още няколко незначителни нарушения, които трябваше да послужат за пълнеж, без да променят същността на споразумението. Идеята беше да го накарат да каже „виновен“ достатъчно на брой пъти, за да прикрият истинския смисъл на споразумението. Вгледа се в пръстите на стенографа, които летяха по клавиатурата на записващата машина. Свърши и съдията кимна към Лерой Джеферсън. Олтър избута количката на клиента си към средата на съдебната зала.

— Господин Джеферсън, моля кажете името и адреса си, за протокола.

— Лерой Джеферсън, Кинг Апартаментс, номер тринайсет.

— Откога живеете там?

— Две години.

— Господин Джеферсън, в момента намирате ли се под въздействието на някакви наркотични вещества?

— Само хапчетата, които ми дават за болката в крака.

— Какво е образованието ви?

— Гимназия.

— Колко години успяхте да завършите?

— Имам диплома.

— Наистина? Страдате ли от някакъв умствен недъг или заболяване, което би ви попречило да разберете споразумението, което е постигнал адвокатът ви с представителите на щата?

— Какво?

— Болен ли сте, господин Джеферсън? Луд ли сте? Разбирате ли споразумението?

— И преди съм имал такива работи. Знам какво е.

— Добре. Разбирате ли, че ако не спазите поетите от вас задължения по това споразумение, мога да го анулирам и да ви осъдя

на повече от сто години затвор? Не искам да се съмнявате, че съм готов да го направя.

— Ще им помогна колкото мога.

— Добре. Разбирате ли обаче, че за да можете да се възползвате от условията на споразумението, трябва да изпълните вашата част от тях удовлетворително за другата страна?

— Ще е удовлетворително. Обещавам.

— Добре. Признавате се за виновен, защото сте виновен, нали, господин Джеферсън?

— Да. Само без онова, което казаха, че съм направил, когато дойдоха да ме приберат. Нямам нищо общо с убийството на...

— Разбирам.

— Трябва да ги съдя, задето стрелях по мен.

— Разговаряйте с адвоката си, господин Джеферсън. Лично аз смятам, че имате късмет да стоите сега тук.

— Не стоя, Ваша Светлост.

Съдията се усмихна. Оцени иронията.

— Така е. Добре, господин Джеферсън. Когато секретарят чете обвиненията, ще произнасяте думата „виновен“. Госпожице Мартинес, предполагам, че вече имате план за работата си с господин Джеферсън?

— Да, Ваша Светлост.

— Ще можете да го вземете от ареста, когато намерите за добре. Започнете да четете обвиненията. А на вас, господин Джеферсън, ще кажа още нещо...

— Какво?

— Не правете така, че да ви видя пак. Не се проваляйте. Тук ви се предлага много добра възможност, така че не я пропилявайте. Алтернативата е да прекарате много дълго време на много неприятно място и мога да ви изпратя там по-бързо, отколкото ще ви е нужно, за да ме напсувате. Разбирате ли това, господин Джеферсън?

Той кимна.

— Добре. Тогава да чуем признанията ви.

Секретарят започна да чете, а Лерой Джеферсън — да се признава за виновен. Еспи Мартинес погледна назад, към препълнената зала. Погледът ѝ се спря на тримата възрастни. Бяха заобиколени от други пенсионери, които гледаха нея или Лерой

Джеферсън и попиваха всяка казана дума. След това огледа другите обвиняеми, свидетели, полицаи и адвокати, заели всеки свободен сантиметър покрай стената и всички възможни места, които чакаха да свърши тяхното дело, за да започнат техните. Мина ѝ през ума, че съдебната система е като морето — нейната малка вълничка се бе разбила в пясъка и сега се връщаше забързано назад, към океана, докато следващата вълничка набираше сили, за да се хвърли към брега. Чу последното „виновен“, обърна се напред и видя как избутваха инвалидния стол на Джеферсън от залата. Събра нещата си и ги напъха в куфарчето. Видя, че камерата пак я следи. Чувстваше се странно — сякаш и други очи, не само обективът, я следяха. Не обърна внимание.

Уолтър Робинсън и Еспи Мартинес седяха отпред в служебната му кола, а Лерой Джеферсън и Томи Олтър — отзад. Обедното слънце изпълваше купето, блестеше в металните повърхности. Климатикът работеше на пълни обороти, за да се справи с горещината. От двете им страни се простираше заливът и отразяваше слънчевите лъчи. Робинсън погледна в огледалото и видя, че Джеферсън се върти нервно на мястото си — нямаше достатъчно пространство, за да протегне напред крака си, който все още беше омотан с дебели превръзки. Бяха сгънали инвалидния му стол и го бяха сложили в багажника.

Уолтър Робинсън знаеше, че след малко в дясната лента на моста „Джулия Татъл“ има солидна дупка на пътя и насочи колата право към нея. Дясната гума хлътна в дупката и Лерой Джеферсън направи болезнена гримаса.

— Ей, Лерой — каза Робинсън весело, — кой автобус минаваше по моста към Либърти Сити?

— Г-75 — отговори Джеферсън.

— Точно така. Онази вечер се вози с него, нали? След като видя как умря Софи Милщайн. С откраднатите неща от апартамента ѝ. Какво си мислеше, Лерой? Какво си мислеше за това, което видя?

— Не отговаряй — намеси се веднага Томи Олтър.

— Ще трябва да отговори. Това е сделката.

Олтър се поколеба.

— Добре — кимна. — Отговори.

— Не мислех нищо — каза Джеферсън.

— Не ми харесва, съветнико. Ще се наложи, струва ми се, да обясниш на клиента си, че трябва да бъде открит. Обстоен. Описателен. Истински поет, майстор на словото, когато стане дума за Софи Милщайн и всичко, което е видял онази вечер. Кажеш му го, Томи. Не ми се иска да направя обратен завой и да го закарам още веднъж при съдията.

— Ще ти каже всичко, което искаш, когато стигнем.

Детективът кимна. Еспи Мартинес мълчеше.

— Добре. Мисля, че мога да почакам още няколко минути. Е, как се чувстваш на свобода, Лерой? Имаш ли някакви планове за тази вечер? Малко празненство, може би? Няма ли да поканиш приятелите си?

— Нямам приятели. Няма да има никакво празненство.

— Стига, Лерой. Малко хора са толкова хлъзгави, че с приказки да се измъкнат след стрелба по полицаи. Ще се прочуеш в квартала. Хората ще те гледат с уважение. Не се съмнявам, че ще има какво празненство.

Иронията на Робинсън беше повече от явна. Джеферсън само сви рамене.

— Стига, Лерой! Дори и малък купон? Може би ще поканиш приятелите си от „Протегната ръка“?

— Казах ти, не са ми приятели.

— Добре тогава. Защо не си направиш купон сам? Какво ще кажеш?

— Какви ги дрънкаш?

— Знам, че си скрил някъде нещо за черни дни. Толкова добре, че не успяхме да го намерим, когато претърсихме апартамента ти. Може би зад някоя разкована дъска или извадена тухла в стената. Все пак е там, нали? И те чака да се върнеш. Търпеливо, като истински приятел. На кого са му притрябвали приятели, след като си има лулата, нали, Лерой? Нали затова толкова много натискаше да излезеш навън? За да запалиш пак лулата, да се надрусаш както трябва. И болката наистина ще изчезне, без майтап.

— Ти си смахнат.

— Може би. Имай го предвид, Лерой. Може би съм малко смахнат.

Уолтър Робинсън рязко изви волана вдясно, върху неравния банкет, и зад колата се вдигна облак от камъчета и прахоляк. Четиримата пътници заподскачаха на седалките. Мартинес стисна устни и се улови за дръжката на вратата, а Робинсън върна колата върху настилката, като се промуши между две други коли. Шофьорът отзад натисна клаксона ядосано.

— Стига, Уолтър, какво се опитваш да докажеш? — попита Олтър. — Защо не караш нормално?

Робинсън не отговори. Лерой Джеферсън просто го ядосваше — може би защото се измъкваше безнаказано след всичко, което бе направил, може би заради самодоволната му усмивка. Знам откъде идва тази усмивка, помисли си Уолтър Робинсън. Лерой Джеферсън също е бил готов да убие Софи Милщайн. И заради всички обири, които знаеха, че е направил, но не можеха да докажат. Беше готов да прилага повече насилие, да затъва все по-дълбоко. Обирите ставаха въоръжени грабежи, после убийства. Не се съмняваше, че би я убил. Не се бе наложило, защото някой друг го бе изпреварил и сякаш това му се струваше невероятно смешно — най-смешното нещо, което бе виждал. Уолтър Робинсън стисна зъби и продължи към полицейския участък на Маями Бийч.

Седнаха в една от стаите за разпити. Започнаха, без да бързат, спираха се на подробностите, обсъждаха всичко случило се в нощта, когато бе умряла Софи Милщайн. Идеята на Уолтър Робинсън беше проста — искаше паметта на Джеферсън да работи на пълни обороти, като същевременно го накара да се успокои и го изтощи. Надяваше се, въпреки присъствието на Томи Олтър, който следеше отговорите на клиента си, да успее да вмъкне някой въпрос, чрез който да свърже Лерой Джеферсън с всички неразкрити обири, предшестващи смъртта на Софи Милщайн. Или поне да се добере до нещо, което по-късно да му позволи да открие нужните улики, за да може да предяви обвинения. Би било хубаво, мислеше си, някоя чудесна сутрин да отидем в къщата на Лерой Джеферсън със съвсем нова заповед за арест, за престъпления, които не влизат в обхвата на това споразумение. В резултат на всичко това, водеше разпита бавно и педантично, така че всички присъстващи да се отегчат. Разпитваше го

за времето, за пътуването с автобуса. Накара Джеферсън да опише облеклото, с което е бил, принуди го да си спомни откъде е купил обувките си и защо е избрал тази фирма, откъде се е взел прякорът му и как за първи път е взел кокаин, наред с десетки други въпроси, които нямаха почти нищо общо с онова, което наистина го интересуваше.

Това продължи няколко часа, докато специалистът с фоторобота търпеливо чакаше реда си в ъгъла. Беше стар служител и разбираше какво става. Не се обаждаше. От време на време Томи Олтър ги прекъсваше нетърпеливо, защото виждаше как денят си отива, отмерван единствено от часовника, монтиран високо на стената. След време адвокатът не издържа, стана и каза, че ще отиде да си вземе кафе и вестник. Попита ги дали и те не искат нещо.

— Искам нещо за ядене — каза Джеферсън.

Уолтър Робинсън извади портфейла си и каза:

— Томи, защо не вземеш на клиента си сандвич и нещо за пиене от магазина отсреща? Може би няма да е зле, ако всички хапнем по един сандвич. Госпожице Мартинес, защо не отидете с него, за да му помогнете?

Еспи Мартинес понечи да възрази, но реши, че има причина да иска от нея да придружи адвоката. Най-вероятно очакваше да го забави максимално. Кимна.

— В това време ти ще продължаваш със същия материал, нали?

— Да. Ще изясним всички обстоятелства внимателно.

— Добре. Ще се върнем след малко. Лерой, не отговаряй на никакви въпроси, които те притесняват.

— Няма проблем.

Олтър излезе, Еспи Мартинес тръгна след него. Секунда след това Уолтър Робинсън започна да задава по-конкретни въпроси.

— Кажи ми, Лерой, винаги ли използваш автобуса, когато правиш обир?

Джеферсън се бе отпуснал на стола си, играеше си разсеяно с пакет цигари и явно се чувстваше доста уверен в себе си и леко отегчен. Сви рамене.

— Нямам кола.

— И всеки път с една и съща линия ли?

— Отвеждаше ме там, където исках да стигна.

— Не се ли притесняваше, че някой от шофьорите може да те разпознае?

— Не. Сменят ги често. Ходех в различни дни от седмицата и винаги гледах на отиване да съм с вечерната смяна, а на връщане с нощната.

— Умно.

— Не съм тъп като някои наркомани.

— А защо в един и същи квартал всеки път?

— Защото там има старци. Стари къщи. Стари ключалки. Почти никой там няма оръжие, за да ме изненада. И аз никога не съм носил оръжие.

Уолтър Робинсън кимна.

— Да, това е разумно. Каж ми как избра апартамента на Софи Милщайн?

— Много лесно. Забелязах го при една друга обиколка. Задната уличка е тъмна, вратата към верандата се отваря лесно, само я изваждаш от релсите и въобще не се занимаваш с ключалката. Влизаш и толкова.

— Добре. А сега ми разкажи какво стана онази нощ.

— Не беше много късно. Може би към полунощ. Бях отзад и се криех зад кофите за боклук. Беше тихо и приятно. Никъде не светеше, освен на горния етаж, а там гледаха телевизия и то много силно, така че нямаше да чуят, ако вдигнех някакъв шум.

— А знаеше ли, че тя ще си е у дома?

Джеферсън поклати глава.

— Беше съвсем тъмно, бях сигурен, че я няма.

Робинсън кимна. Разбира се, че си бил сигурен. И още как. Но не възрази гласно. Просто отбеляза мислено лъжата и продължи нататък:

— Значи си бил отзад. Колко време стоя там?

— Може би половин час. Малко повече. Когато правя такива неща, никога не бързам. Има много, които направо влизат. Не съм от тях. Аз внимавам. Не искам да ме пипнат.

— Какво стана после?

— Ау! Онзи ми изкара акъла! Тъкмо се готвех да се промъкна напред и да си свърша работата и нещо отстрани помръдна. Замръзнах на място. Бях приклепнал, защото внимавах. Онзи беше съвсем близо, може би на десетина крачки и също наблюдаваше. Стоеше толкова

тихо, че не чувах даже дишането му. Помислих си, няма начин да не ме е видял, но не беше, защото гледаше апартамента много внимателно и сигурно не е очаквал още някой да прави същото. Там, дето бях, беше много тъмно, никаква светлина, и се бях скрил добре.

— Значи не си видял кога е дошъл?

— Не. Движеше се като призрак. Като шибан дух, толкова тихо. Не го знам колко е висял там. Може да е било две минути, може да е било и час. Най-малко колкото мен.

— Разкажи ми какво точно видя.

— Ами... онзи се промъкна до верандата на старицата. Беше ловък, казвам ти. Не издаде звук. Не беше като някои дъртаци, да се суети и да се спъва. Като го гледах, си казах, че и друг път го е правил. Отвори шибаната врата толкова бързо, като че ли изобщо не беше заключена. Чу се само като счупи ключалката, много тихо, после веднага влезе.

— Какво направи ти?

— Какво... първо ми мина през ум да се пръждосвам. Да опитам някъде другаде, защото старецът ще изчисти апартамента и за мен няма да остане нищо. Беше професионалист, личеше си и нямаше на какво да се надявам. Само че ми стана и любопитно. Дося ми се да видя какво ще вземе.

— Да, разбирам.

— Някак, като че ли ми се искаше да остана, за да се науча на нещо. — Джеферсън се засмя. — Научих се и още как.

— Какво направи?

— Прекосих двора и стигнах до вратата. Нищо не се виждаше, така че влязох съвсем тихо. В кухнята.

— Защото искаше да научиш нещо?

— Точно така.

А не защото ти е минало през ум, че можеш да цапнеш стария по главата, след като свърши тежката работа, помисли си Робинсън. Бил си готов да го цапардосаш веднага. Имал си късмет, че не си опитал, защото онзи щеше да ти види сметката толкова бързо, че да не разбереш, че умираш.

— Продължавай, слушам те — каза гласно.

— Чух ги. В спалнята се вдигна шум. Не беше кой знае какво, но разбрах какво става. Дъртакът я убиваше. Не че се сбиха или нещо

такова. Стана много бързо и онзи явно и сега си знаеше работата. Чух я как изпищя, ама не беше никак силно и толкова. След това чух и котката. Измяука. Мушнах се по-нататък в коридора, за да се скрия. Викам си, човече, оня я убива, пръждосвай се оттука, ама преди да помръдна дъртият се появи, съвсем близо. После се измъкна, много бързо и безшумно, както беше влязъл.

— Ти какво направи?

— Веднага отидох в спалнята и видях старицата оплетена в чаршафите. Беше тъмно, само светлината от уличната лампа, но все пак видях кутийката с бижутата, така че взех едно-друго.

— Бързаше ли?

— Как иначе? Искях да се пръждосам колкото може по бързо. Само че онзи дъртак ме беше улеснил и понеже заради това въобще бях отишъл там, исках да... как се казва... да се възползвам от ситуацията. Сигурно обаче съм вдигнал много шум с чекмеджетата и другите работи, защото чух горе да се отваря врата, после стъпки и някой почука. Тогава си казах, че е време да се чупя и грабнах още няколко работи. Не трябваше да съм толкова лаком, това е. Ако бях тръгнал веднага, още щом се почука, никой нямаше да ме види. Когато обаче искаш да изкараш малко пари, понякога не мислиш както трябва.

— Огърлицата ли?

— Да. Видях я, като си тръгнах. Диаманти. Блестяха и в тъмното. Реших, че ще изкарам нещо от тях, така че веднага грабнах огърлицата от врата.

Това обясняваше драскотината.

— Какво стана после? — попита Уолтър Робинсън.

— Шибаният старец ме видя като бягах. И добре ме видя. Развика се. Това, другото го знаеш.

— Да се върнем на човека, когото си видял да извършва престъплението...

— Беше страховит. Тръпки ме побиха от него. Не искам да го виждам повече. Влезе вътре и удуши старицата, без да му мигне окото. Представа нямам защо. Дори не открадна каквото и да било. Страшен тип.

Уолтър Робинсън се замисли. Джеферсън се раздвижи на стола си — наклони се напред, опря ръце на масата, в гласа му се появи нервно, електрическо напрежение, докато описваше убийството.

Самоувереността му се бе изпарила, на лицето му се бе изписал страх, удивление.

— Когато се замислих за това по-късно, след като си взех парите от Реджи и бях глътнал малко дим, пак ме побиха тръпки. Онзи беше само убиец, нищо повече.

Уолтър Робинсън си даде сметка, че в света на психопати, в който живееше Лерой Джеферсън, едно убийство, извършено, без от него да има видима печалба, буди тревоги. Вероятно имаше десетки убийства, за които Лерой никога нямаше да си спомни. Това обаче го бе обезпокоило.

— Не искам да попадна на този тип нощем — пошегува се Лерой Джеферсън и пак се облегна назад. — Съветвам те и ти да не го правиш, детективе. Той е студенокръвен изпечен убиец.

— Чу ли го да казва нещо?

— Не. Нищо. Движеше се абсолютно безшумно.

— Добре. Ще го познаеш ли, ако го видиш?

— Разбира се. Разгледах го много добре. По-добре, отколкото онзи дъртак видя мен, докато бягах. Не действаше бързо, разбираш ли? Нарочно. Не бързаше, за да изпипа нещата както трябва. Затова успях да го видя. И отвън, и вътре, когато мина покрай мен, в апартамента. Добре че той не ме видя. Предполагам, че не е очаквал по петите му да се появи чернокож.

Уолтър Робинсън кимна. По петите му беше друг чернокож, но не го знаеше. Детективът махна на портретния специалист и онзи се протегна като куче, събудено от сън край камината. Приблужи се.

— Вече е изцяло твой — каза Робинсън.

— Добре. Лерой, ще работим много бавно. Искам да си представиш човека, когото си видял, а аз ще ти показвам поредица различни лицеви елементи, докато не съставим портрета на този тип.

Джеферсън махна с ръка.

— Нямам нищо против.

Техникът извади няколко прозрачни плаки и изображения, които се наставяха върху тях.

— Да започнем с брадичката — каза той. — Ще ти покажа няколко форми, ти се съсредоточи върху това, което си спомняш, и ми кажи, когато ти покажа която трябва.

— Детективе — попита Джеферсън, — ако спипаш този тип, ще му търсиш смъртна присъда, нали? Както на мен?

— Абсолютно.

Лерой Джеферсън кимна и сбърчи замислено нос. Вгледа се в изображенията.

— И през ум не ми е минавало, че ще помагам на ченгетата да заковат някого — отбеляза той. — Този тип обаче беше убиец. Няма никакво съмнение.

Посочи една от брадичките пред него на масата.

— Да започнем от тази.

Уолтър Робинсън се раздвижи на стола си и продължи да наблюдава бавния процес, който трябваше да даде лице на Човека сянка.

Томи Олтър си тръгна след още няколко часа, след като накара Робинсън да обещае, че ще закара Джеферсън до дома му, при това без произшествия. Портретистът работеше педантично и категорично отказа да бърза. Обичаше работата си и ѝ се наслаждаваше като художник.

Беше късно, когато най-накрая Уолтър Робинсън и Еспи Мартинес успяха да разменят няколко думи насаме в коридора.

— Уморих се — каза тя.

— Защо не си отидеш у дома?

Тя се усмихна.

— Домът ми означава две неща — отегчение и нерви. Отегчение, защото живея сама и нищо там не ме кара да се чувствам така, както бих искала. Нерви, защото веднага щом затворя пътната врата, родителите ми ще започнат да звънят по телефона от тяхната половина на къщата. Майка ми ще поиска да научи какво съм правила и с кого съм го правила, и ще ми зададе десетки въпроси, на които не искам да отговарям. — Поклати глава. — Твърде уморена съм, за да се занимавам с такива неща сега. Когато съм с теб... Не знам, това е приключение. Нещо много далече от всичко, което някога съм правила. Винаги съм правила онова, което се е очаквало от мен. Сега правя нещо друго и ми харесва. Много ми харесва. — Тя протегна ръка и докосна пръстите му. — Лошо ли е това?

— Не знам — отвърна той. — Не знам съм сигурност какво мисля и дали изобщо мисля нещо.

— Пак обърках нещата — усмихна се тя. — Съжалявам. Не може ли да говорим някой друг път, когато не сме толкова уморени?

— Да — кимна той. — Така е по-мъдро.

— Искам да се получи нещо от всичко това — каза тя.

— И аз.

Еспи замълча за момент, после каза:

— Не искам да се прибирам у дома тази вечер.

Той кимна. Беше смутен, но желанието му бе по-силно от всякакви съмнения. Даде си сметка, че е така, осъзна слабостта си, после реши, че всичко това е глупаво, защото прекаленото мислене за която и да било връзка неминуемо я обричаше, а с Еспи оставаха да му се случат още много неща, които искаше да се случат. Без да каже дума, бръкна в джоба си и извади връзката си с ключове.

— Налага се да бъда шофьор на Лерой Джеферсън. Отиди у дома и ме чакай, става ли?

— Искаш ли да дойда с теб?

— Не — усмихна ѝ се. — Така ще имам възможност да притисна този боклук, без да се чувствам виновен, че нарушавам споразумението му с щата Флорида.

— Добре — съгласи се тя. — Само внимавай да не прекалиш, защото може да реши да избяга.

— Никъде няма да избяга, благодарение на пистолета, който носиш в чантата си.

— Все още го нося — отбеляза тя. Поколеба се. — Утре?

— Утре започваме с плана на Саймън Уинтър. Ще отидем при него и другите старци, за да им покажем портрета.

В този момент се отвори вратата на стаята за разпити и излезе портретистът. В ръцете си държеше лист и се взираше в него съсредоточено. Видя, че го гледат и каза:

— Джеферсън не беше сигурен за очите. Мисля, че не е успял да го види отпред, а само в профил и полупрофил. Не е видял очите му, което, предполагам, е добре за него. Какво ще кажете?

Уолтър Робинсън взе рисунката и я задържа пред себе си, така че и двамата да я виждат. Видяха висок, широкоплещест възрастен човек, който изглеждаше значително по-млад за годините си. Брадичката му

беше солидна, като на боксьор, кожата му беше изпъната. Имаше високи скули и широко чело и на рисунката изглеждаше като човек, който се взира в далечината. Косата му беше бяла, късо подстригана, като на войник, гъста.

— Това е добре — отбеляза Уолтър Робинсън.

— Уолтър, и ти би могъл да го направиш — каза портретистът, който знаеше за хобито му.

— Значи това е Човекът сянка — поклати глава Еспи Мартинес.

— Очите не са както трябва — повтори портретистът. — Просто не успя да ги опише.

Очите на рисунката бяха безжизнени, празни.

— Да — съгласи се Робинсън. — Това не са очи на убиец.

Очи като бръснари, помисли си. Погледна рисунката още веднъж и се зачуди какво ли биха казали равинът и Фрида Кронер, когато я видят.

Комплексът, където живееше Лерой Джеферсън, изглеждаше съвсем същия, като вечерта, когато бяха отишли там, за да го арестуват. Приблужи колата към бордюра и спря, след като под гумите изхрущяха някакви счупени стъкла. Нощта беше наситена с далечни звуци, сред които се открояваше сирена на противопожарна кола, която виеше тревожно в центъра на града.

— Хубаво е у дома, а? — каза Робинсън.

Джеферсън кимна.

— Не е кой знае какво, нали?

— Не мога да кажа, че е.

— Може би сега ще си намеря нещо друго. Това място ми носи лош късмет.

— В какъв смисъл, Лерой?

— Ами да те гепят си е лош късмет — отговори Лерой, ухилен.
— Дори и да намериш начин да се отървеш.

Робинсън излезе от колата, извади инвалидния стол от багажника и го приближи до отворената задна врата, така че Лерой да може да се прехвърли в него. Той го направи доста пъргаво, което накара Робинсън да мисли, че болката е намалела донякъде. Или пък гореше от нетърпение да се добере до това, което го очакваше.

— Искаш ли да ти помогна да се качиш? — попита го.

Джеферсън поклати глава, все още ухилен.

— Не искам съседите ми да разберат, че помагам на полицията. За тях това не е добро дело.

— Не влиза в местната представа за граждански дълг, а?

— Не влиза.

— А как ще се качиш по стълбите?

— Може да са поправили асансьора. Ако не, ще измисля нещо друго. Не е твоя работа и без това.

Джеферсън тласна колелата и се отдалечи на няколко метра по алеята, после обърна стола към детектива.

— Направих каквото искаше, нали?

— Да, засега върви добре.

— Казах ти, че ще спазя уговорката.

— Продължавай в същия дух.

— Нямах достатъчно вяра в човешката природа, детективе. — Джеферсън се засмя. — Не можеш да познаеш даже и като ти помагат. Ако не съм аз, не можеш да пипнеш онзи дъртак.

— Продължавай да сътрудничиш, Лерой, това е всичко. Не ходи никъде. Бъди на разположение. И не се забърквай в никакви каши. Разбираш ли?

— Да.

Джеферсън се засмя и смехът му отекна по улицата. Завъртя инвалидния стол отново напред, измина около метър и пак спря.

— Знаеш ли, разминало ти се е на косъм. Облякъл си костюм и се държиш като ченге, ама истината е, че можеше да си на мое място.

Уолтър Робинсън поклати глава.

— Грещиш.

Но не беше сигурен дали е така. Сигурен бе само, че Еспи Мартинес го чака и че повече от всичко на света му се иска да се махне от Либърти Сити, от Кинг Апартаментс и да се върне в света, в който живееше.

Лерой Джеферсън се изсмя подигравателно още веднъж. Чувстваше се на седмото небе и когато прецени, за първи път, разстоянието между себе си и детектива, реши, че наистина е успял да победи системата.

— Готино е да си свободен — подвикна той. — Ще се видим.

Завъртя колелата на стола нетърпеливо и се отправи към сградата, без да се обръща назад. Уолтър Робинсън, намръщен, но примирен, се качи в колата, затръшна вратата и подкара в нощта.

За негова изненада, асансьорът работеше.

Лерой Джеферсън реши, че това е добър знак. Стоманените врати се затвориха, после двигателят заработи и кабината се заизкачва. Когато стигна до втория етаж, светлината вътре премигна и му се стори, че вратите сякаш не искат да се отворят, но в края на краищата се отвориха и той се изтласка на площадката. Помисли си, че, както винаги, всичко се нареждаше много добре.

Забута инвалидния стол по коридора, към апартамента си, леко задъхан от усилието. Усещаше лепкава пот подмишниците си, от челото му се стичаха вадички, капеха на гърдите му. Дразнеше го. Потеше се заради горещината и заради бутането на инвалидния стол. Не заради истинско, здравословно физическо усилие. Стисна зъби и си каза: „Повече няма да играя баскетбол“. Прокле Еспи Мартинес и изстрела, който му причини толкова болка. Докторите бяха преценили, че ще може да стане от инвалидния стол след около месец и той го искаше, защото, ако не беше в състояние да се движи, не виждаше кой знае какви възможности да се сдобие с някакви приходи.

Знаеше, че известно време няма да има проблеми. Усмихна се. Шибаният детектив беше прав. Наистина бе скрил нещо за черни дни — зад отлепена плочка в банята имаше двеста долара и кокаин на същата стойност, в найлонов плик, мушнат надолу, между тръбите, така че да не се вижда, дори и ако свалиш плочката. Трябваше да мушнеш ръка надолу и да го напипаш. Може би ще си пооправя настроението малко, а останалото ще продам, каза си. Всичко ще е наред, стига да се изправя на крака, дори и да куцам. Ще се оправя. Както винаги.

Вдигна ръка и избърса челото си, все още замислен за скритото съкровище.

Само ще оправя настроението си.

Спря пред вратата на апартамента си. От пропуканата и изкъртена рамка висяха парчета жълта полицейска лента. Самата врата беше сменена, но зле. Протегна ръка и я бутна. Отвори се. Отключено.

— Проклети наркомани! Сигурно са отмъкнали всичко! — каза гласно. Обърна глава назад и изрева: — Гадни скапаняци! Пет пари не дават какво става с вещите на другите!

Вън нямаше кой да го чуе, но от далечен апартамент някой изрева в отговор:

— Върви на майната си!

Някой от другия край на коридора също се обади:

— Затваряй си плювалника.

Лерой Джеферсън изчака малко, за да види дали още някой няма да се обади, но настъпи тишина. Не се виждаше жива душа. Чувстваше се самотен, но това не го безпокоеше чак толкова, защото нямаше намерение да дели съкровището зад плочката в банята с когото и да било.

Спомни си какво бе казал Уолтър Робинсън: „Хубаво е у дома“.

Отвори вратата по-широко и влезе.

Вътре беше горещо, почти непоносимо. Бутна вратата зад себе си, за да се затвори и протегна ръка към електрическия ключ на стената. Пръстите му не успяха да стигнат до стената. Някаква ръка стисна китката му с желязна хватка и я задържа.

— Не. Не мисля, че ни е нужна светлина, господин Джеферсън.

Прониза го страх.

— Кой си ти? — попита задъхано.

Човекът мина зад него, засмя се и отговори:

— Знаете кой съм, нали, господин Джеферсън? — Мъжът направи кратка пауза, после добави: — Кажете ми кой съм, господин Джеферсън.

С тези думи Джеферсън почувства силен тласък, мъжът пусна ръката му, стисна го за косата и наклони главата му назад. Изохка и инстинктивно вдигна ръка, защото почувства острие на нож на шията си.

— Не, господин Джеферсън, свалете ръцете си. Не ме принуждавайте да ви убия, преди да сме поговорили.

Ръцете му увиснаха във въздуха. Спусна ги бавно към колелата на инвалидния стол. Умът му заработи трескаво, въпреки страха. Трябваше да измисли какво да прави. Отвори уста, за да извика за помощ, но се отказа. Никой няма да дойде, каквото и да крещиш, каза си. А дъртакът можеше да му среже гърлото още на първата дума.

Спомни си немощния писък на Софи Милщайн, преди да умре. Потрепери. Усещаше, че губи контрол над червата си, опитваше се да овладее треперенето на ръцете, нервните тикове на клепачите.

— Така е по-добре — каза гласът. — А сега бавно протегнете ръцете зад стола и долепете китките.

— Няма нужда да правиш това, ще ти кажа каквото искаш да знаеш.

— Отлично, господин Джеферсън. Това ме радва. А сега протегнете ръцете си, бавно. Ето какво, господин Джеферсън. Мога да развържа всеки възел, който съм завързал. Доказал го е Александър Велики. Знаете ли кой е Александър Велики? Не? Така си и мислех. Но знаете нещо друго, нали? Че винаги е по-мъдро да угодиш на човек, който държи нож до гърлото ти.

Монотонният глас беше търпелив, без никакво напрежение. Острието на ножа обаче се бе впило в кожата му достатъчно красноречиво. Натискът се увеличи съвсем леко, колкото да се появи тънка ивица кръв. Джеферсън протегна ръце назад, както му бе наредено. Усети как ножът се плъзна по кожата му, към ухото, към тила му, после се отдели. Обзе го желание да скочи и да се бие, но също толкова бързо се отказа. Стой спокойно, каза си. Не можеш да бягаш, не можеш и да се отбраняваш. Онзи завърза ръцете му с лепенка. След това избута инвалидния стол в ъгъла на стаята. Джеферсън чакаше, задъхан като спринтьор, който прави опит да стигне първите.

— Кой си ти бе, човек? Какво искаш? Защо ти е да ме връзваш? Не мога да отида никъде.

— Това е вярно, господин Джеферсън.

— Кой си ти? Какво искаш?

— Не, господин Джеферсън. На този въпрос трябва да отговорите вие. *Кой съм аз?*

— Нямам представа! Смахнат белокож старец, това си ти.

Онзи се засмя.

— Лошо начало, господин Джеферсън. Защо ви е да ме лъжете?

Наведе се и опря ножа в превързаното му коляно. Болката го сряза.

— Ей, мамка му! Какво правиш?! Нищо не знам!

— Кой съм аз, господин Джеферсън?

Отново натисна острието и Лерой Джеферсън стисна зъби.

— Кой съм аз?

— Не знам. Никога не съм те виждал!

— Мразя лъжите. Питам още веднъж. Кой съм аз?

— Не знам! Не знам! За бога, защо правиш това? — Гласът му стана писклив от ужас.

Посетителят въздъхна. Джеферсън усещаше допира на ножа върху крака си, коремните му мускули се стегнаха в очакване на новата болка, но онзи само продължи:

— Днес ви видях, господин Джеферсън. В съда. Признахте се за виновен по един куп фалшиви обвинения. Хранех големи надежди за вас, след като прочетох за арестуването ви. Представете си изненадата ми тази сутрин, когато прочетох във вестника, че са снели от вас обвиненията за убийството на Софи Милщайн. И че възнамерявате да помогнете на полицията за разследването. Разбира се, там не пишеше какво точно възнамеряват да разследват, но аз реших да се застраховам максимално. Отидох в съда и седнах заедно с останалите любопитни в задната част на залата, докато ви доведат. Сторихте ми се притеснен. Бързахте да приключите с всичко онова и не обръщайте внимание на заобикалящата ви действителност. Това не е препоръчително за човек с криминални наклонности, не мислите ли? Винаги е по-умно да установите кой кой е и кое какво е, дори и когато сте в претъпкана съдебна зала. Трябваше поне да огледате лицата на присъстващите, но не го направихте, нали? Вместо това услужливо ми съобщихте адреса си. Е, аз дойдох и реших да ви изчакам тук, защото имам някои въпроси, някои съмнения, изпитвам известна неувереност. Вие сте професионален престъпник. Не смятате ли, че най-добрият подход е винаги да предвиждате най-лошото? Да смятате, че има проблем, а ако се окаже, че няма, да си останете с приятната изненада. Не е ли така, господин Джеферсън?

— Слушай, не знам за какво говориш и...

Преглътна последните си думи, защото острието отново се заби в превръзката, към кожата и мускулите.

— Мамка му! Боли ме! Не знам какви ги дрънкаш. Ти си смахнат, остави ме на мира!

— Кой съм аз, господин Джеферсън?

Лерой Джеферсън не отговори веднага. Болката изкриви лицето му, изопна скулите. Не му беше съвсем ясно какво става. Усещаше

само сухотата в устата си.

— Ти си убиец — каза най-накрая.

Онзи се поколеба и въздъхна.

— Това вече е начало. Ето още един прост въпрос. Кой е Саймън Уинтър?

Лерой Джеферсън се учуди. Облиза потта от горната си устна.

— Не съм чувал това име.

Болката премина като ракета през цялото му тяло, в гърдите му се надигна писък и се устреми към устните, но се превърна в гъргорене, когато онзи нареди:

— Пазете тишина.

Кракът му гореше. Ножът беше срязал превръзката и докосваше плътта му. Лерой Джеферсън опита да се наведе напред, но му пречеха завързаните китки и инвалидния стол.

— За бога! Не прави това. Моля те, не го прави.

— Кой съм аз, господин Джеферсън?

— Стига вече! Всичко друго, само не това!

— Това беше само началото, господин Джеферсън. Ще опитам още веднъж. Кой е Саймън Уинтър и какво знае той за мен?

Лерой Джеферсън отговори веднага, скован от страх, сякаш вече чувстваше как ножът срязва плътта му.

— Не знам, казах ти! Никога не съм чувал това име! — За момент мъжът остана мълчалив, а Лерой Джеферсън започна да се визира в тъмнината, за да види ножа. Долови как онзи се раздвижи до него, как ръката му се спуска към ранения крак и бързо добави: — Това е истината бе, човек! Не знам. Не прави повече това.

— Добре — каза гласът след малко. — Не мислех, че непременно знаете отговора на този въпрос. — Последва още една пауза, след което гласът продължи: — Господин Джеферсън, човек трябва да има търпението на паяк. Да изплете мрежата си и да чака плячката да се заплете. — Поколеба се за миг и добави: — Не е ли така?

— Да, разбира се — отговори Лерой веднага.

В тъмнината се разнесе смях.

— Кой съм аз, господин Джеферсън?

— Стига вече! Не знам и не искам да знам. Дори и да знаех, нямаше да кажа на никой.

— Мислите ли, че съм престъпник като вас, господин Джеферсън?

— Не... да... не знам...

— Мислите ли, че съм паразит, който убива и краде, за да задоволява пристрастеността си към наркотиците? Мислите ли, че съм като вас?

— Не, нямах това предвид.

— Тогава, кой съм аз?

— Не знам! Не знам... — изхълца Лерой Джеферсън умолително, скован от жестоката болка в отново разранения крак.

Чу, че мъжът започна да обикаля наоколо и опита да проследи движението му с глава в тъмнината на всекидневната. След малко гласът попита тихо, с някакво любопитство:

— Кажете ми, ако се наложи да умрете тази вечер, през следващите две секунди, дали светът ще отдели и една секунда, за да забележи, че вече ви няма?

— Човече, стига вече! Ще ти кажа каквото искаш, но не знам за какво говориш. Говориш смахнати работи. Не разбирам. Чисто и просто не разбирам.

— Участвал съм във велики неща, господин Джеферсън. В някои от най-големите моменти, които е преживявал светът. Незабравими моменти. Невероятни времена.

В стаята не остана нищо, освен страх. Лерой Джеферсън виждаше силуета на мъжа, който крачеше напред-назад в тъмнината.

— Кой съм аз, господин Джеферсън?

Лерой поклати глава.

— Моля ти се, стига! Не ме питай това. Не знам кой си!

Онзи отново се изсмя и дрезгавият му смях изпълни задушната стая. Струваше му се, че идва едновременно от няколко места. Лерой Джеферсън завъртя глава, за да открие местоположението му. Пак му се прииска да крещи, но знаеше, че няма да има полза. Потрепери силно и зачака гласът да му зададе следващия въпрос. Беше объркан, страхуваше се. Не разбираше за какво става дума. Досега никой не му беше говорил по този начин. Болката в коляното му пулсираше в синхрон със сърцето и страха, който се блъскаше в гърдите му.

— Добре — каза мъжът, без да престава да се движи. Понякога заставаше зад инвалидния стол, а Лерой Джеферсън въртеше

безпомощно глава. — В такъв случай, да поговорим за споразумението ви с щата Флорида. Що за споразумение е това, господин Джеферсън?

— Трябва да им кажа всичко, което знам, за някои престъпления.

— Добре. Това е полезна информация. Какви престъпления, господин Джеферсън?

— Кражби. Грабежи. Тук стават доста такива работи.

— Добре. Продължавайте.

— Това е. Искат да им разкажа за един куп дребни кражби. Искат и да им изтропам за дилърите на кокаин, това искат от мен.

Гласът пак се премести зад гърба му.

— Това не ми звучи много смислено, господин Джеферсън.

— Казвам ти истината...

Мъжът се засмя.

— Обиждате ме, господин Джеферсън. Обиждате истината.

Изведнъж почувства как ножът се впи в бузата му и поиска да изкрещи. Онзи сякаш предусети това, защото прошепна в ухото му:

— Не викайте. Не крещете. Не правете нищо, с което да ме накарате да сложа край на всичко това.

Лерой Джеферсън преглътна ужаса си и кимна.

След малко мъжът отново заговори:

— Силен човек ли сте, господин Джеферсън? Не забравяйте, че не бива да викаете. Помните, нали?

Джеферсън кимна.

— Добре — каза мъжът и прокара острието на ножа по бузата му, като остави дълбока кървава бразда.

Джеферсън стисна зъби, за да не извика. В ъгълчето на устата му влезе солена кръв.

— Не ме лъжете, господин Джеферсън. Наистина не обичам да ме лъжат.

Гласът му въобще не се променяше. Беше нисък, студен.

Джеферсън си помисли, че би трябвало да каже нещо, но цялото му внимание бе насочено към острието на ножа, което гъделичкаше другата му буза.

— Човек винаги трябва да използва гнева си конструктивно, господин Джеферсън.

Ножът отново се заби и се плъзна, като раздели кожата му. Болката стана още по-силна и за момент му се стори, че ще припадне.

Мъжът въздъхна и застана от едната страна на инвалидния стол. За момент профилът му попадна в лъч слаба светлина и бялата му коса заблестя, сякаш бе заредена с електричество.

— Има голяма разлика между това да си стар и това да си опитен, господин Джеферсън. — Мъжът се наведе над него. — А сега, помислете за ситуацията. Проявих голямо търпение с вас. Не искам да ми дадете нещо, което не сте в състояние да дадете. Искам единствено да отговорите честно на няколко мои въпроса.

— Опитвам се, моля те, опитвам се...

— Не мисля, че опитвате достатъчно усърдно, господин Джеферсън.

— Обещавам, ще направя всичко...

— Кой знае за Der Schattenmann, господин Джеферсън?

— Човече, боже, не съм чувал това име.

— Кой го търси? Полицията ли? Или онази красива млада прокурорка? Старците, които познавам? Кой друг? Как така вие се оказахте замесен във всичко това? Видяхте ли ме онази нощ, господин Джеферсън? Искам да знам и искам да го науча сега. Това не са маловажни въпроси, но вие продължавате да отговаряте уклончиво. С това ме принудихте да оставя два белега на лицето ви. Раните ще зараснат, но белезите ще останат, за да ви напомнят до какви лоши последствия може да доведе упоритостта. Принудихте ме и да разраня коляното ви. Не мислите ли, че бих могъл да го увредя безвъзвратно, господин Джеферсън? Нима ще е трудно да срежа хирургическите конци? Досещате ли се какво бихте почувствали?

— Моля ти се, недей! Опитвам се да помогна!

— Така ли? Не съм впечатлен. Господин Силвър не ме излъга, когато разговарях с него при подобни обстоятелства, макар че и той далеч не беше разговорлив. Все пак той имаше приятели, които желаеше да предпази, така че упоритостта му беше обяснима. Както и смъртта му, господин Джеферсън. Що се отнася до господин Щайн, срещата беше обречена на провал от самото начало, както и срещата със Софи Милщайн. Аз познавах тези хора, господин Джеферсън. Преди десетилетия. Тогавя бях по-млад от вас сега. Те умряха. Винаги са умирали. Тихо и примирено.

— Не разбирам какво говориш. Моля те, остави ме на мира.

— Зададох им същия въпрос, господин Джеферсън. Те знаеха отговора.

— Съжалявам, моля...

— Кой съм аз, господин Джеферсън?

Отново се разхълца. Гърлото му се беше свило от страх и болка. Не отговори.

След малко чу зад гърба си:

— Имам още въпроси. Ето какво, господин Джеферсън, знам, че щатът Флорида не би влязъл в споразумение с вас, след като сте стреляли по полицаи, освен ако не търсят някой, който наистина е от голямо значение за тях. Толкова голямо, че да ги накара да направят нещо, което, сигурен съм, никак не им е било приятно. Имам предвид това, че ви пуснаха. Просто ужасно! Да пуснеш наркоман, който едва не е убил полицаи!? Вероятно е заседнало като буца в гърлото на всеки полицаи и прокурор от града. Това ме кара да мисля, че всъщност не им помагате само да хванат неколцина дребни крадци. Търсят човек, който е много по-важен за тях, нали?

— Моля те бе, човек...

— Много по-важен, прав ли съм?

— Да, както кажеш.

— И този човек, разбира се, съм аз. Винаги съм бил аз, но те не го знаеха. — Мъжът в тъмнината въздъхна. — И така, господин Джеферсън, искам истината. Знаете ли, че никой не е успял да ми откаже, през всичките тези години, през които задавам въпросите си? Не се е случвало, никога, да попитам някого и той да не отговори. Забележително постижение, не мислите ли? И не беше много трудно. Хората са така уязвими! Искат да живеят и когато си в състояние да отнемеш живота им, притежаваш невероятна власт над тях. Така е, господин Джеферсън. Винаги са ми казвали каквото съм искал да знам. В онези години, късно през нощта. Тогава в далечината виеха сирени заради въздушните нападения, по улиците падаха бомби. Град на смъртта. Не беше кой знае колко по-различно от вашия квартал, обаче. Това е доста интересно, не смятате ли? Толкова сме се отдалечили от онова, но всъщност, не чак толкова, нали? Както и да е, господин Джеферсън, хората винаги ми казваха това, което исках да знам. Къде са парите? Къде са бижутата? Къде са роднините им? Приятелите? Съседите? Къде се крият другите? Винаги ми казваха това, което исках

да зная, и бяха умни, господин Джеферсън. По-умни от вас. Образовани. Изобретателни. Успяха обаче да ги хвана натясно, както сега хванах вас. След това ми казваха каквото исках да знам. Ще ми кажете и вие.

За момент хриптящото дишане на Лерой Джеферсън изпълни стаята.

— Замислете се за положението си — продължи гласът. Струваше му се, че го чува от всички посоки, че не е в собствения му апартамент, в квартала, който смяташе за свой и в който беше отраснал и прекарал целия си живот, а някъде в океана, далече от всякакъв бряг. — Вече сте инвалид, а сега добавих и белезите. Какво остава? — Притисна ножа към устните му. — Или, може би, предпочитате да останете сляп? Бих могъл да извадя очите ви. Правил съм го и преди. Искате ли да прекарате остатъка от живота си като недъгав слепец? Що за живот ще бъде това, господин Джеферсън? Особено пък за човек, ако мога да се изразя така, с вашето икономическо и социално положение. Мога да направя това, не се съмнявайте...

Лерой Джеферсън видя силуета на ножа пред лицето си.

— Или може би нещо друго? Нещо важно?

Рязко свали ножа надолу, към чатала му.

— Не е ли удивително по колко много начини може да се осакати един човек? Физически. Психически. Емоционално... — Натискът на ножа се усили и Лерой Джеферсън имаше чувството, че ще повърне.

— ... А някои наранявания постигат и трите едновременно. Така ли е, господин Джеферсън?

Лерой Джеферсън не посмя да отговори. Страхът бе размътил мозъка му като мъгла. Чувстваше се заплетен в нещо като мрежа, която заплашваше да го задуши, независимо колко се дърпа и мъчи да се отскубне. Опита да се застави да мисли логично, но беше трудно, когато гласът на мъжа кълтеше в ушите му, а острието на ножа танцуваше около тялото му. Чувстваше се пленник на водовъртежа от болка и страх. Не знаеше много, но беше сигурен в едно — ако му кажеше, че го е виждал, че е бил там, когато уби Софи Милщайн, ако му кажеше, че е разказал за това на Уолтър Робинсън и Еспи Мартинес и им е помогнал да му съставят портрет, че се е съгласил да даде показания в съда, онзи със сигурност щеше да го убие. След това вероятно щеше да убие детектива и прокурорката, както и всички

останали, които представляваха заплаха за него. Знаеше това. Даваше си сметка с яснота, която бе по-силна от цялата болка, която разкъсваше тялото му. Знаеше го, защото разбираше, че ако самият той бе застанал с нож в ръката над свидетел на негово престъпление, страхът от арест, гневът и страхът със сигурност биха го накарали да направи същото. Тази увереност в малката задушна стая беше също толкова нежелана, колкото и самия посетител.

Почувства, че очите му се напълниха със сълзи, които потекоха надолу и се смесиха с кръвта по лицето му.

— Е, господин Джеферсън, кой съм аз?

Въпросът отекна в съзнанието му — нетърпящ отлагане, ужасяващ. Пое рязко въздух, опита да се овладее. В този момент разбра, че каквото и да каже, щеше да е все едно. Посетителят щеше да го убие. Нямаше какво да каже или направи, за да остане жив. Единственото, което щеше да постигне, ако му кажеше това, което иска, беше удължаване на агонията с още няколко минути. Или няколко секунди.

Мисълта го изпълни с ужас. Напрегна ръце, за да ги измъкне от лепенката, с която бяха вързани, но не успя. В настъпилата тишина усещаше как мъжът се разхожда около него — като случаен хладен полъх в горещ ден. Преглътна. Изсърналото му гърло гореше, сякаш беше лапнал горещ въглен. В този момент, изненадващо, ненадейно, го облада едно съвсем различно чувство.

Лерой Джеферсън внезапно бе обладан от пълно спокойствие.

Няма друг изход, каза си.

Не можеше да се бори. Знаеше, че няма кой да се отзове, ако започне да вика за помощ. Беше наясно, че никаква лъжа, нито истината, могат да го спасят.

Помисли си, че би трябвало да го е страх, но вместо това го обзе примирение, което граничеше с дързост. Даде си сметка, че през живота си не е направил нищо стойностно, нищо добро или дори честно и че сега, пред лицето на смъртта, му бе тъжно, че никой няма да разбере, че най-последно е постъпил така. Би се зарадвал, ако някой като Уолтър Робинсън или Еспи Мартинес би могъл да види промяната, да оценят факта, че ги е защитил и че може би дори е спасил живота им. Надяваше се, когато го намерят да разберат, че е умрял заради нещо, което никога дотогава не е бил.

— *Кой съм аз*, господин Джеферсън.

Вече знаеше отговора на този въпрос — *смърт*.

Беше решил, че по никакъв начин няма да даде на този човек и ножа му удовлетворението, което искаше. Вместо това отговори решително, превъзмогнал зловещия, сковаващ страх:

— Старче, не знам за онези, другите хора. Може и да са ти казвали каквото си искал да знаеш. Може и да не са. Това си е тяхна работа. Знаем обаче едно — няма да ти кажа абсолютно нищо.

След това примирено се остави на безмилостната агония, която го очакваше.

ДВАЙСЕТ И ЕДНО ОМРАЗА

Саймън Уинтър се замисли. Можех да го пипна. В следващата секунда обаче осъзна: той можеше да ме пипне.

— Пат — прошепна.

Старият детектив седеше отпуснат на един стол, потънал в мисли, сред редовете книги и периодични издания в библиотеката на Маями Бийч. Флуоресцентното осветление и тихото жужене на климатиците осигуряваха на помещението независимост от горещината вън. Беше доста по-шумно, отколкото човек би допуснал за една читалня. По покрития с линолеум под тропаха крака. Един старец похъркваше с разтворен в скута си вестник. Една възрастна жена опитваше да обясни нещо на друга и гласовете им от време на време раздираха тишината, за да преодолеят загубата на слух, от която страдаха и двете. В читалнята цареше някакво оживление, което би подразнило всеки истински читател. Тя обаче изпълняваше двойна функция — освен място за получаване на информация, беше и хладно, добре осветено място, където по-възрастните хора можеха да прекарат няколко спокойни часа.

Това, даде си сметка Саймън Уинтър, повече или по-малко беше причината и за собственото му присъствие там. Първо, сега-засега смяташе да мълчи за надвисналата над него заплаха. Второ, трябваше да работи по-добре и по-бързо.

Беше се заобиколил с материали за Холокоста, каквито, съвсем разбираемо, в тази библиотека имаше много. Чувстваше се объркан. Не бе в състояние да се отърве от мисълта, че някъде в миналото съществува информация, която ще отвори вратата към настоящето. Просто не знаеше как да открие това късче от историята. Книгите около него, пръснати върху малката маса и струпани в краката му, съдържаха много материали за нацистите. Можеше да научи какво са правила, как са го правили, къде са го правили и на кого са го правили. Струваше му се странно да създадеш, като тях, цял един свят, толкова

всеобхватно посветен на терора, че той се бе превърнал в ежедневие, в рутина. Питаше се дали тъкмо това не е най-голямото им зло. Тези мисли обаче не му помагаша в издирването на Човека сянка, не му казваха нищо за това, което чувстваше, че му е необходимо — някаква светлина, която да проникне в психиката на този човек. Никоя от книгите не му помагаше за това. Някои от тях, наистина, правеха опит да проникнат в личността на хората в черни униформи. Имаше политически обяснения защо хората са се вливали в нацистката партия, как са решавали да вземат участие в акциите на SS, как е станало така, че да оправдават убийствата и геноцида. Тези политически обяснения допълваха психологическите портрети, но никое от тях не се доближаваше до душата на Човека сянка, защото, както бяха казали Фрида Кронер и равин Рубинщайн, той не беше нацист. Би трябвало да е тяхна жертва. Въпреки всичко, някак си бе успял да обърне положението и да се измъкне от събития, оставили дълбок белег в живота на всички, свързани с тях. Той беше нещо съвършено различно, уникален състезател в играта на злото.

Саймън Уинтър затвори още една дебела историческа книга и звукът отекна в читалнята.

След като не разбирам този човек, дори малко, значи ще се промъкне край мен още веднъж, мислеше си. Той никога не е допускар една и съща грешка два пъти.

Отпусна се още повече на стола, опря глава на дланите си. Представи си себе си, застанал пред апартамента, край херувимчето, предната нощ, и се зачуди кое му бе подсказало, че нещо не е наред.

Късмет? Инстинкт? Шестото чувство на пенсионирания детектив?

Въздъхна.

Нямаше никакъв звук. Никакви стъпки или учестено дишане.

Не беше видял запалена лампа, която би трябвало да е изгасена. Бе видял откренатата врата, едва след като бе разбрал, че Човекът сянка е бил вътре.

Нощта беше като всяка друга. Тъмнината задържахше горещината. Градът живееше с пулса си както всяка друга вечер.

Единственото по-различно бе това, че го чакаше мъж с нож в ръката и че ако някакво смътно усещане за опасност и ужас не го бе предупредило да внимава, сега нямаше да преследва Човека сянка.

Зачуди се откъде се бе взело това усещане. Не знаеше, но беше наясно, че втори път няма да има щастието да се измъкне безнаказано, както предната вечер.

Можеше да си мъртъв, Саймън Уинтър, каза си.

Вдигна рязко глава и огледа читалнята, пълна с възрастни хора, които четяха книги, вестници, списания. Някои просто седяха, потънали в спомени за отдавна отминали времена. Очите му изведнъж се разшириха — по тялото му премина вълна страх.

Тук ли си?

Аз ли преследвам теб, или ти мен?

Овладя импулсивното си желание да стане и да избяга навън и се застави да огледа лицата на присъстващите. Мъжът с шапка, който четеше „Хералд“. Съсухреният старец, който сякаш изучаваше тавана. Другият мъж, който беше с бели чорапи и черни официални обувки под късите панталонки, и мина бавно покрай него, с два криминални романа подмишница.

Уинтър се надигна и се загледа след него, в хората на другите маси, частично скрити зад купчини книги. След това отново погледна напред. Наложил си да се владее.

Усмихна се.

Как си разбрал за мен?

Знаеше отговора на този въпрос — Ървинг Силвър.

Но... Какво ти е казал той?

Достатъчно, за да решиш да ме убиеш.

Какво обаче наистина знаеш за мен? Не си бил в апартамента достатъчно дълго, нали? Не открих никакви признаци, че си опитвал да разбереш кой съм всъщност. Не беше тършувано в чекмеджетата. Дрехите бяха недокоснати. Не бе намерил пистолета и все още не знаеш, че го имам, че ще го използвам и че някога, преди много време, умеех да го използвам майсторски, както и че сега старият приятел също няма да ми изневери. Не, ти чисто и просто искаше да ме убиеш, защото си решил, че те застрашавам, а за теб това е по-лесно от всичко останало.

Саймън Уинтър кимна. Нагъл кучи син.

Но не беше толкова лесно, колкото мислеше, че ще бъде, а сега вероятно си доста обезпокоен, а това е нещо, от което мога да се възползвам. Вероятно искаш и да научиш повече за мен, така ли е? Е,

това може да се окаже по-трудно, отколкото смяташ. Поне засега си на тъмно. Може би не чак колкото мен, но все пак се движиш пипнешком и това може да те накара да поемеш риск, какъвто нормално не би поел.

Уинтър се почувства изпълнен с гняв.

Тя бяха лесни жертви, нали? Млади и изплашени, някога, или стари и изплашени, сега, но винаги отчаяни и объркани, а ти никога не си бил отчаян и объркан, нали? Винаги си владеел положението. Когато обаче уби Софи Милщайн, допусна грешка, защото и през ум не ти беше минало, че съседът ѝ ще се изправи срещу теб. Изобщо не си мислил, че някъде там, в големия свят, има някой, който може да реши, че трябва да те открие на всяка цена — както ти смяташ, че трябва да останеш скрит. И не ти е минавало през ум, че този, който ще те търси, ще е от един непознат за тебе свят. Аз също знам много за смъртта, може би не по-малко от теб, аз също съм стар и не ми остава кой знае колко много време, че да ме е грижа, а това ме прави непредсказуем и опасен за теб, а досега ти не си имал работа с опасни хора, нали?

Уинтър протегна ръка и взе химикалка и голям бележник с жълти листове. Започна да записва.

Какво знам? — попита се. И си отговори: повече, отколкото си мисля.

Знам, че си стар, но може би изглеждаш по-млад. Знам, че си силен, защото годините са се отнесли добре с теб.

Защо убиваш?

За да не те открият.

Уинтър се замисли. Това не е всичко, нали? Има и нещо друго, освен желанието да не те хванат.

Усмихна се. Това ти харесва, нали? Харесва ти мисълта, че могат да те познаят. Когато Софи Милщайн те е познала в магазина на Линкълн Роуд, не си потреперил от страх. Не. Тръпката е била тръпка на удоволствие, защото пак те е обзела ловната страст, защото ловът ти харесва.

Ужасна мисъл се появи в главата му и за момент химикалката потрепери над жълтия лист. Може би Софи Милщайн не те е видяла случайно. Може да си я дебнал от известно време. Също и другите. Колко са били?

Стисна зъби. Всичко изглеждаше едно, после се появяваха нови и нови варианти. Придържай се към това, което можеш да проумееш — укори сам себе си.

Добре. Продължаваше да се промъква през лабиринта от противоречия, какъвто беше Човекът сянка. Добре, какво друго ти е известно? Знаем, че не се страхува от полицията, защото дойде при мен без никаква особена подготовка. Просто щеше да ми види сметката, после щеше да остави на детектив Робинсън да разчисти останките. Значи, не мисли, че могат да го арестуват. Защо?

Отговорът се появи веднага, съвсем ясен.

Защото не е обикновен престъпник.

Ако днес науча името ти, какво ще ми каже то? Че никога не си бил арестуван. Никога не са снемали отпечатъците от пръстите ти. Никога не си попадал в никакъв масив с информация за престъпници. Не си укривал данъци. Не си просрочвал изплащане на заем, не си закъснявал с връщането на кола под наем. Не са те спирани за шофиране в нетрезво състояние. Даже не са те глобявали за превишена скорост. Водил си спокоен, незабележим живот. Примерен живот. С едно изключение — убивал си хора.

Саймън Уингър въздъхна замислено. Поклати глава. Това те кара да се чувстваш сигурен. Наясно си, че полицаите действат рутинно, по утъпкани пътища. Спомни си известната реплика на Клод Рейнс от „Казабланка“: „Приберете обичайните заподозрени“. Само че ти никога не си попадал в този кръг, нали? Защото не си като тези, които сме се учили да търсим. Лерой Джеферсън е типичен и затова детектив Робинсън така лесно го хвана. Ти обаче не си долнопробен наркоман, нали?

Остави бележника върху подлакътника на стола и се зачуди дали Робинсън е успял да подготви портрета. Изведнъж го обзе желание да види мъжа, до когото бе толкова близо в продължение на няколко секунди, в тъмния си апартамент. Започвам да те разбирам, прошепна сам на себе си. И колкото повече те разбирам, толкова повече сянката, в която си, се разсейва от светлината.

Огледа събраните около себе си книги и изведнъж му дойде една идея. Търся не където трябва, каза си. Разпитвам не тези, които трябва. Равинът, Фрида Кронер, Естер от Центъра за жертвите от Холокоста, всичките тези историци... Не трябва да разпитвам тях. Те познават

единствено страха, който предизвиква Човекът сянка. Трябва да намера някой от онези, които са спомогнали той да се появи.

Саймън Уинтър взе една книга от купчината пред себе си — „Енциклопедия на Третия райх“. Прелисти я бързо и намери чертеж на структурата. Записа набързо няколко числа и наименования, после пое дъх.

Изглежда невероятно, каза си. Но съм виждал и по-невероятни работи. Ти не би очаквал подобно нещо, нали?

Събра нещата си и стана. Пред библиотеката имаше телефонни автомати и той повтори номерата за Естер Вайс и историците, с които бе разговарял. За миг видя отражението си в стъклото на вратата и забеляза, че устните му се движат, докато водеше задочния си разговор. Това го развесели. Старците често си говорят сами, защото няма кой да ги слуша. Това е част от безвредната лудост, която идва с годините. Понякога разговарят с отсъстващи деца или отдавна загубени приятели, с изчезнали братя и сестри. Понякога разговарят и с Бог. Или с духове. Аз, каза си с усмивка, разговарям с един невидим убиец.

Уолтър Робинсън беше изнервен.

Портретът на Човека сянка го гледаше втренчено от бюрото му. Беше нарисован с лека усмивка на лицето, едва забележима, подигравателна, която ужасно дразнеше детектива. Не самият портрет, а тъкмо усмивката, защото говореше за анонимност и неуловимост.

Бе започнал с няколко рутинни действия, като тези, които правят детективите навсякъде по света, и обикновено постигат успех. Засега обаче усилията му не бяха дали плод. Беше изпратил, по факс, отпечатъка от гърлото на Софи Милщайн в лабораторията на ФБР, в Мериленд, за да провери дали компютърът там няма да открие съответствие. Бракът между компютрите и дактилоскопията не се бе осъществил лесно. Години наред съответствията бяха откривани единствено от човешкото око.

Разбира се, това налагаше детективът, търсещ съответствието, да знае кой е заподозреният, така че техникът от лабораторията да сравни взетите от местопрестъплението отпечатъци с правилно снети образци. Едва през последните години бе разработена технология, позволяваща

в машината да се подаде неизвестен отпечатък и тя да търси съответствие сред милиони други. Компютърът в област Дейд — по-слаба версия на компютъра на ФБР — не бе успял да се справи. Робинсън не се надяваше, че резултатите от Бюрото ще са различни. Освен това, предвид огромната база данни в центъра, за проверката щеше да е нужна седмица, а той не знаеше дали разполага с толкова време.

Бе прекарал няколко досадни часа пред компютърния екран и бе търсил документи, които да му подсказат нещо за Човека сянка. На думата „сянка“ откри две съответствия, но в единия случай ставаше дума за прякор на млад латиноамериканец, наемен убиец, под трийсет години, за когото се смяташе, че е станал жертва на обикновен скандал за наркотици, а в другия — за изнасилвач от района на Пенсакола, чието прозвище беше дадено от местния вестник. Бе опитал и различни други варианти, но без успех. Дори бе проявил съобразителността да провери в данъчните регистри, под немското *Schattenmann*, но със същия резултат. После бе опитал в националната компютърна база данни за престъпността с думи като „Холокост“ и „евреи“, но едното не бе дало резултат, а другото бе извикало на екрана дълъг списък на различни поругавания на синагоги и гробища, вписани и в раздела „престъпления на омраза“. Думата „Берлин“ също не бе дала резултат. „Аушвиц“ и „Гестапо“ — също. Всъщност, не се бе надявал да успее по този начин, но всеки път, когато на екрана се появеше „не са открити съответствия“, раздразнението му се увеличаваше. Беше проверил и в неразкритите случаи в полицията на Маями Бийч, с надеждата да открие някаква следа от Човека сянка в по-далечното минало, но и тук не бе открил каквото и да било. Наистина, имаше немалко евреи, жертви на убийства, и сред тях несъмнено имаше и оцелели от Холокоста, но дали са били в Берлин по онова време и как точно са оцелели не бе записано никъде. За да провери всички нерешени случаи отпреди пет, десет или дваайсет години щяха да са нужни дни. Докато прехвърляше папките, си мислеше, че несъмнено сред тях може и да има няколко, които са дело на Човека сянка. Спомни си как бе залавял жертвите си през войната, в Германия, и осъзна, че тук, сега, тези стари дела завинаги ще останат неразгадани.

Мисълта го накара да изругае гласно.

Уолтър Робинсън стана и се заразхожда между бюрата в отдел „Убийства“, като пленена котка, с надеждата, че движението ще го наведе на някаква полезна мисъл, подсказваща печеливш електронен ход — всеки детектив помни случаи, при които някаква дребна подробност най-накрая насочва вниманието в правилна посока. За момент спря пред прозорците и се загледа навън, към напечения от обедното слънце град. После се върна при бюрото си, взе портрета, вдигна го пред себе си и продължи да се разхожда.

Чу глас и се сепна:

— Това ли е нашият човек?

Беше Саймън Уинтър. Робинсън кимна, приближи забързано възрастния детектив и му подаде рисунката. Уинтър я пое и се вгледа продължително в чертите на лицето, сякаш искаше да ги запамети.

— Приятно ми е да се запознаем, кучи сине!

Значи ти си този, който се опита да ме убие, помисли си.

— А сега — каза Робинсън, сякаш нямаше нищо по-лесно от това, — остава само към физиономията да добавим и име.

— Име...

— Тогава ще пипна това копеле. Можеш да ми вярваш. Трябва ми само име. Следващата спирка ще е областният затвор. Кратък престой по неравния път към килията на смъртниците.

Уинтър кимна.

— Уолтър — погледна го той, — търсил ли си някога човек, извършил много убийства?

— И да, и не — отговори детективът. — Веднъж спипах търговец на наркотици, който бе пречукал петима или шестима конкуренти. Веднъж, заедно с колегите, хванахме изнасилвач, който действаше в крайбрежните квартали. Смятахме, че е извършил и няколко убийства, но не доказахме нищо. Все едно... Дадох му по-голяма присъда, отколкото би могъл да излежи. Ти обаче искаш да знаеш дали съм участвал в разследване на сериен убиец от ранга на Тед Бънди или Бостънския удушвач и отговорът е не. Не съм. А ти?

Възрастният детектив се усмихна.

— Веднъж един започна да прави пред мен самопризнания... Седеше срещу мен, пушеше цигари и пиеше кока-кола. Беше по времето, когато се продаваше в малките бутилки, които се изпиваха на две глътки. Беше горещо, само един вентилатор работеше в ъгъла.

Имах чувството, че всеки път, когато донеса на онзи тип нова кока-кола, той признаваше ново убийство. Предимно малки момчета. Обичаше малките момчета. Беше недалеч от блатата, там, където се приближават до залива. Бедняшки район. Онзи беше отрепка. Татуировки, избеляла бейзболна шапка, едва можеше да чете и пише. Призори стигна седемнайсет или осемнайсет признати убийства и когато слънцето изгря, го изведохме навън, за да ни разведе по местата. Беше като някакъв кошмарен туристически тур. Не можех да не мисля за последните минути на децата с онова копеле. Първо бяхме с джип, после колата не можеше да продължи и се качихме на една от блатните моторници, с голям самолетен двигател отгоре, който ревеше страховито. Опитваше да ни покаже къде е скрил трупове, но след толкова много дъжд и слънце всичко там изглеждаше еднакво, а и денят не беше от най-светлите, така че не открихме кой знае какво. Накрая го обвинихме само в едно убийство, единственото, което успяхме да докажем. Изпратиха го на електрическия стол, а той не преставаше да повтаря, че има и още. Много. След това, винаги когато някой ловец или рибар се натъкнеше на кости в онзи район, си мислех, че може да е работа на нашия тип, но нямаше как да се докаже.

Саймън Уинтър поклати глава замислено.

— Не можах да се отърва от тази мисъл с години. Още не мога да се отърва. Майките, бащите, братята, сестрите, които не чуха отговор от мен... А това е едно от най-важните неща в работата на полица — истината. Когато можеш да я съобщиш, трябва да го направиш, защото за хората е много по-лесно да живеят с нея, колкото и зловеща да е, отколкото с неизвестността. По дяволите това блато! Може да скрие всичко.

Уолтър Робинсън кимна.

— Сега имаме хеликоптери и инфрачервени камери, които долавят топлината на процесите в разлагащата се плът.

Уинтър въздъхна.

— Науката е хубаво нещо.

— И?

— Спомням си, че докато слушах онзи тип, се питах докога ще продължава. Той не спираше и май така и не довърши. Имах чувството, че потъвам в кладенец... Тъмно и влажно, не можеш да се

измъкнеш, а ако се измъкнеш, ще си спомняш само кошмара. Мисля, че нашият човек доста напомня това.

Робинсън изпъшка.

— Напоследък не мога да спя добре, дори и със...

— ... приятна компания? — довърши Саймън Уинтър вместо него.

— Да. Дори и с компания. Очевидно е, нали?

Уинтър се засмя.

— Някога и аз бях детектив.

Робинсън сви рамене.

— Онази нощ пак сънувах кошмари.

— Какви?

— Каквито може да се очаква. Някой се дави, а ти не можеш да направиш нищо, за да му помогнеш. Такива неща.

— Знаеш ли кое ме плашеше най-много?

— Кое?

— Че някъде там имаше и други като онзи, който беше убил седемнайсет, осемнайсет, а може би и повече деца и че не само нямаше да ги хванем, но и щяха да продължават да правят тези гадости, щяха да стават още по-гадни и жестоки и така до самия край. Най-много се вбесявах, че имаше такива хора, които умираха спокойно, в леглата си, без нито веднъж да са били заплашени или изложени на опасност, след като цял живот са били стопроцентово олицетворение на злото. Сега и аз съм стар и се безпокоя, защото може да няма рай и ад, а това ще означава, че тези изроди ще изпаднат в забвение, без нито за миг някой да ги е държал отговорни за деянията им. Ето това са моите кошмари.

Уолтър Робинсън разтри слепоочията си с пръсти.

— Това не ми беше минавало през ума.

— Толкова по-важно е това, с което сме се заели, Уолтър. Ще ни се да мислим, че има някакъв по-висш съд. Надяваме се да има, но може и да няма, а в такъв случай всичко е изцяло в наши ръце. Само в наши.

— Ти си философ, Саймън.

— Разбира се. Всички старци са философи.

— Но си прав. Такива хора има. И не един и двама, а повече, отколкото бихме могли да преброим. Всякакви перверзни типове. Убийци, които...

— Този тип обаче... — Уинтър погледна портрета в ръката си. — Този тип не е сексуален маниак или извратен безумец, с мания за величие. Не е и обикновен сериен убиец. Нещо друго го мотивира.

— Какво според теб?

— Омразата.

— Мрази жертвите си? Но той не ги познава.

— Познава ги добре. Не лично, но знае кои са. Най-важното е, че ненавижда това, което те означават за него. Имат общо минало. Мога да се обзаложа, че тази омраза се корени още по-назад, в миналото. Той иска да ликвидира историята.

— Какво искаш да кажеш?

— Искам да кажа, че никога не е познавал нищо друго, освен гнева.

Робинсън наведе глава към портрета.

— Звучи разумно. Може би тъкмо това ме обърква.

— Защо?

— Мога да разбера перверзията. Мога да разбера желанието да премахнеш конкуренцията. Мога да разбера защо съпруг убива жена си от ревност. Мога да разбера всякакви причини, за да посегнеш на чужд живот, но не и този тип. Поне засега. И това ме безпокои, Саймън.

Възрастният детектив се усмихна.

— Мисля — каза той, — че съм те подценявал. — Почеса се по темето и добави: — Значи, ако това го мотивира, не смяташ ли, че трябва да открием източника?

— Източника на омразата му?

— Точно така.

Уинтър свали от гърба си малката раничка, в която носеше няколко книги и бележника си и заради която бе решил, че прилича на застарял студент. Подаде на Уолтър Робинсън един лист. Уолтър го погледна объркано и попита:

— Какво значи това? — После прочете със запъване: — *Geheime Staatspolizei Gbh. 13; Sec. 101.* — Вдигна очи. — На немски е, нали?

— Да — отвърна Уинтър. — Това е военното обозначение на Еврейското бюро за разследвания. Там са работели ловците. Там нашият човек е бил обучен и там е открил призиванието си. Обадих се на няколко места, на няколко историци и в Центъра за жертвите от

Холокоста. Помогнаха ми. Сега трябва да открием някой, в Германия, който притежава списък на хората, работили в тази секция. Може би все още има някой, който помни Човека сянка и дори знае името му. Е, името може вече да не е същото, но все пак е някаква отправна точка.

Робинсън поклати глава.

— Смяташ ли, че е имало списък с убийците, които са работели за тях?

— Да. Не. Може би. Ще ти кажа какво успях да науча. Научих, че през войната германците са документирали всевъзможни безумни неща. Създали са обърнат наопаки свят, в който законът защитава виновните, а престъпниците управляват съда. Понеже всичко е било толкова объркано, организацията се е превърнала в нещо абсолютно задължително. Организацията означава документиране. Малко преди да я убият, Софи ми каза, макар че тогава не обърнах внимание... Щателно са записвали всичко, дори и преди да убият някого. Предполагам, че някъде все още съществува списък на ловците. Може би при някой от капитаните, лейтенантите или сержантите, които са се занимавали с документите. Сега, когато вече няма Източна Германия, там са се появили доста нови документи. Струва си да опитаме.

— А как...

— Досега не си ли правил запитване в чужбина?

— Правил съм. Заради един наркобарон от Колумбия. Свързах се с техния офицер за връзка и...

— Тогава да направим същото. В Германия. Същевременно трябва да се свържем с отдела за специални разследвания в Министерство на правосъдието. Мисля, че те се занимават с разследванията на бивши нацисти и следователно би трябвало да имат някакви контакти с германците.

— Не знам, Саймън. Струва ми се, че би трябвало да насочим усилията си тук.

— Тук търсим сянка. Там някъде вероятно съществува човек, който го познава от кръв и плът.

— Минали са петдесет години.

— Независимо от това. Все още го познава, а това ще е много ценно за нас, когато залагаме капана.

— Откъде си сигурен? Тези хора може вече да са измрели. Или да не искат да говорят.

— Така е, това не е изключено. Ако обаче не опитаме...

— ... няма да разберем. Добре. Съгласен съм.

— Ето какво... ако си репортер, да кажем, от „Хералд“, и някой ти подшушне за Човека сянка, няма ли да потърсиш информация от Германия?

— Вероятно си прав.

— Е, ние няма да направим нищо по-различно. Разполагаме и с повече ресурси. Накарай госпожица Мартинес да използва влиянието си. Кабинетът на щатския прокурор ще има повече тежест пред германците. Освен това, не забравяй, че в Маями непрекъснато идват немски туристи. Може би ще помогнат с готовност. — Саймън Уинтър се усмихна. — И когато нашата сянка се хване в капана, трябва да я осветим с такава силна светлина, че да не може да се измъкне по никакъв начин.

Уолтър Робинсън сви рамене. Струваше му се, че нищо няма да излезе. След миг, почти веднага, си помисли: „Е, а защо не?“.

ДВАЙСЕТ И ДВЕ ОЧАКВАНОТО ПОЗВЪНЯВАНЕ

Еспи Мартинес се зае с телефоните методично, упорито, без да е напълно сигурна, че ще успее, но и без да е сигурна, че няма да успее.

Както бяха предложили Уолтър Робинсън и Саймън Уинтър, бе започнала с Отдела за специални разследвания в Министерство на правосъдието във Вашингтон, но бе установила, че това название е, меко казано, преувеличение — оказа се, че този отдел е най-малкото звено там и дори не работи през цялото време. По-скоро това беше официално наименование, което влизаше в употреба само в редките случаи, когато се водеха съдебни дела срещу заподозрени нацисти. Някога отделът е действал нормално, но вече не беше така — с течение на времето отмираще, както измираха и хората, които би трябвало да преследва заради някогашни престъпления. В момента се водеха само две разследвания — срещу някакъв месар от Милуоки, за когото се твърдеше, че някога е бил надзирател в концентрационния лагер Треблинка и срещу свещеник от манастир в Минесота, за когото имаше подозрения, че е участвал във взвод за разстрели на SS в Полша. И двата случая бяха прехвърлени, за справка, към Службата по имиграцията и натурализацията, където, доколкото Еспи Мартинес можеше да прецени, щяха да „отлежават“, докато не бъдат решени по най-удобния за бюрократите начин — със смъртта на възрастните заподозрени.

Държавният департамент бе помогнал малко повече — след няколко прехвърляния от отдел в отдел, най-накрая й бяха дали телефонния номер на офицера за свръзка с полицията, в американското посолство, в Бон.

Бе проявила упорство и най-накрая, късно вечерта, се бе свързала с някакъв псевдовоенен тип, с открит, дружелюбен глас, който освен всичко друго, беше родом от Талахаси и поради това много се зарадва на възможността да поговори с някой от родния си щат. Той й каза, че немските власти няма да откажат, но и няма да

приемат с ентузиазъм молбата ѝ за съдействие, но само ако им даде име.

— Но аз търся нацисти — каза тя.

— Разбирам — отговори служителят. — Властите тук следят много внимателно всички прояви на неонацистите.

— Не ме интересуват неонацистите — възрази Еспи и си помисли, че голямото разстояние и късният час някак си ѝ пречат да се изразява ясно. — Интересуват ме истински нацисти. Оригинални нацисти. От Втората световна война.

— А... — отговори служителят. — Това може да е проблем.

— Защо?

— След края на войната Съюзниците, а по-късно и западногерманските власти, определиха кои да бъдат смятани за военнопръстъпници. Това са преди всичко хората от високите етажи, които са планирали и организирали всичко. Обикновените изпълнители са били оставени на мира.

— Били са оставени да се върнат към заниманията си отпреди войната?

— Да. Повечето. Ако е трябвало да съдят всеки, който е членувал в нацистката партия или ѝ е помагал по един или друг начин, и до днес щеше да има съдебни дела. Разбира се, има и изключения. Служителите от концентрационните лагери, например. Които са участвали в масови екзекуции. От доста време обаче не е имало процеси срещу такива хора. Ако прегледате законите, гласувани от Бундестага във връзка с тези неща, ще видите плетеница от амнистии, помилвания и променени определения за това, кое прръстъпление какво е и какво не е. След това, има всевъзможни ограничения за прилагането на законите. Дори на два пъти гласуват различни закони, с които опитват да дефинират що е убийство по време на война. — Служителят замълча за момент, после добави: — Паметта е странно нещо. Имам чувството, че колкото повече време минава от войната, толкова по-малко искат да си я спомнят хората. Погледнете новите фашисти, които четат „Моята борба“, маршируват по улиците срещу чужденците, бият и дори убиват. Властите са доста разтревожени заради тях.

— Добре, но списъците... архивите... документацията...

— О, да, вероятно съществуват. Някъде има списък с имената, които ви интересуват. Проблемът ще е да бъде открит. Тук има огромен централен архив, но и досега продължават да го систематизират и каталогизират. В момента работата им е нараснала неимоверно, защото са получени тонове нови документи от руснаците и бившата Източна Германия. Ако дойдете тук и проявите достатъчно упорство, вероятно ще намерите някого в този централен архив, който да намери каквото търсите. Ако откриете имената, тогава полицията ще ви съдейства, за да откриете хората, ако все още са живи. Но това ще отнеме много време. Разполагате ли с време?

— Не.

Гласът на служителя стана песимистичен.

— Проблемът е, че това, което търсите, не се смята за работа на полицията. Вече е работа на историците. Светът иска да върви напред. Знаете ли, много голям проблем тук е какво да се казва на децата в училище за онова време. Има голям процент хора, които или не искат да се говори за това, или смятат, че не е било чак толкова лошо. Освен, разбира се, самата капитулация.

Еспи Мартинес въздъхна и се зачуди как е възможно убийствата да отпаднат от дневния ред на полицията и прокурорите и да се превърнат в тема за докторати.

Служителят от посолството, с провлечения си акцент от северна Флорида, се поколеба, сякаш мислеше.

— Вижте... не би трябвало да ви предлагам това, но...

— Кое? — попита Еспи Мартинес рязко и се наклони напред.

— Струва ми се, че трябва да зададете въпросите си на единствените хора, които все още активно издирват нацистки престъпници. Те не се интересуват от решенията на Бундестага и смятат, че престъпленията, извършени тогава, все още са престъпления. Все още има и такива, макар и да са много малко.

— Кой са тези хора?

— Не съм ви давал този номер — отвърна служителят. — Не ви познавам и ще отрека, ако стане дума за това. Политика, нали разбирате? Германците са наши съюзници, нали разбирате? Във всяко отношение. Само че стават много докачливи, щом се споменат бившите нацисти. Не горят от ентузиазъм да помагат, ако мога да се изразя така. Особено, ако помощта им се иска от чужденец. Не обичат

да им се напомня. И не обичат особено онзи старец... Той и неговите хора им напомнят миналото... тяхната тъмна страна.

— Кой е номерът?

— Всъщност, те се занимават само с това. Напомнят на хората. Лично аз смятам, че това е почтено занимание. Хората трябва да помнят престъпленията, да не говорим за най-голямото престъпление в историята.

— За кого говорите?

— Във Виена има една организация, която се нарича Център Симон Вайзентал. Всъщност това е един старец с добра памет и няколко негови предани сътрудници. Има голям шанс тъкмо те да знаят кой е действал през четирийсет и трета в тази секция на Гестапо в Берлин. И, мисля, ще ви помогнат с готовност, след като разберат за какво точно става дума. Ако имате късмет, ще ви дадат няколко имена, а после ми се обадете. Ще помоля приятелите си от тукашната полиция да ми дадат адресите, преди да са станали прекалено подозрителни.

Продиктува ѝ телефонния номер и затвори. Еспи Мартинес се замисли. Защо светът толкова силно искаше да забрави кошмарните си спомени? За момент си припомни убития си брат и си каза, че никога няма да забрави случилото се с него, каквото и да става в живота ѝ. След това се зачуди дали това наистина е мъдро решение... После, понеже не обичаше да се самоанализира толкова много, вдигна телефонната слушалка.

Както винаги при международните разговори, мина доста време, преди да успее да се свърже, а после се наложи да остави съобщение на телефонен секретар. Мина цял час, преди някой да ѝ отговори. Този някой беше млада жена, вероятно на нейната възраст, която говореше английски като образован човек, със специфичен акцент, който Еспи не бе в състояние да определи. Във всеки случай не беше германски. Представи се като Еди Васерман и каза, че работи в центъра. Шефът на центъра бил заминал за Израел, за да получи някаква награда.

— С какво мога да ви помогна, госпожице Мартинес?

— Опитвам се да открия някой, който е работил в определена секция в Берлин, през войната.

— Каква секция? Знаете ли номера ѝ?

— Да. Мисля, че става дума за Секция 101, Geheime Staatspolizei...

— Гестапо. Гестапо е заличило следите си по-добре от всички останали. SS, например. Жестокостта на тези хора може да съперничи единствено с арогантността им. Значи, интересува ви Гестапо, в Берлин, през 1943-а. Интересно. Прокурор от Маями се интересува от берлинското Гестапо преди петдесет години. Необикновено. Знаете ли наименованието на секцията?

— Еврейско бюро за разследвания — отговори Еспи Мартинес.

Младата жена от другата страна на линията не отговори веднага.

— Знам за тази секция — каза тя бавно. — Ловците.

— Да.

— Прокурор от Маями, Флорида, в Съединените щати, се обажда един ден... как се казва... като гръм от ясно небе? И се интересува от ловците. Интригуващо, госпожице Мартинес. Какво точно искате да знаете?

— Търся информация за едно лице, наричано Човека сянка...

— Der Schattenmann е мъртъв, госпожице Мартинес.

Линията отново утихна.

— Защо смятате така?

— Защото преди време заловиха една жена, на име Кублер, известна като Русият призрак, която се е занимавала със същото, с което и Der Schattenmann. Питали са я какво е станало с останалите ловци и е казала, че всички са били откарани на изток с последните ешелони. Знаете ли какво означава това, госпожице Мартинес? Сигурна смърт.

— Значи знаете за тази секция.

— Да. Голяма част от информацията е от делото срещу Кублер, но и тя е достъпна едва отскоро, защото Кублер е била арестувана и съдена в Източна Германия. Научихме много имена, които дотогава не знаехме. Получихме и някои документи по частен път. Архивите на Гестапо обаче са непълни. Защо ви интересува този човек, който, както по всичко личи, отдавна не е между живите? Нали не сте журналист или историк?

— Защото смятам, че все още е жив.

— Der Schattenmann жив? Имате ли доказателства?

— Имам убийства, госпожице Васерман. Няколко души решиха, че са го видели тук, после бяха убити.

— Хора!? Кой би могъл да го разпознае?

— Шепа оцелели.

Еспи Мартинес чу как младата жена поема рязко въздух. След малко заговори отново:

— Трябва да науча повече. Ще ви помогна с всичко, което мога, но трябва да знаем повече. Ако този човек все още е жив, трябва да бъде заловен и наказан. Това е важно, госпожице Мартинес. Много важно.

— Нужни са ми имена. Ако успеем да разберем кой е бил той някога, може би ще открием кой е сега.

— Да, да — отвърна Васерман. — Ще се заема още сега. Ще ви се обадя веднага, щом открива нещо. Имена.

Линията прекъсна и Еспи Мартинес си помисли, че все пак има някакъв напредък. Изкуши се да позвъни на Уолтър Робинсън, за да му разкаже какво е станало, после размисли и реши да не го прави преди да е постигнала нещо реално. Вместо това, започна да крачи нетърпеливо из малкия си кабинет и да мисли за другите си дела, занемарени или напълно забравени напоследък. Това я изнерви допълнително, така че бутна папките настрана, седна на стола си и се загледа втренчено в телефона. Търпението ѝ беше към края си. Жената от Австрия позвъни най-накрая, малко след един.

— Госпожица Мартинес?

— Госпожица Васерман?

— Добрах се до няколко имена, но най-напред трябва да ми обещаете нещо.

— Какво?

— Ако това е истина, ако успеете да намерите Човека сянка, ако той е жив, ще ни дадете цялата информация за него. Не само кой е в момента, но и как е успял да се измъкне през 1944-а и как се е добрал до Съединените щати. Всички подробности, госпожице Мартинес. Интересуват ни всички подробности. — Замълча за момент, после добави: — Изпратил е мнозина на смърт, госпожице Мартинес. Убедени сме, също така, че сам е убил няколко души. Все още има много хора, които искат Човекът сянка да получи справедливо наказание.

— Точно това искам да постигна, госпожице Васерман — каза Еспи Мартинес.

— Възможно е критериите ни за справедливост да се различават.

— Ще ви предоставя цялата информация, с която разполагам, стига да не изложа на риск разследването при нас. Вие говорите за убийства, извършени преди петдесет години. Аз говоря за убийства, извършени тук и сега.

— Разбирам. — Васерман отново замълча замислено, после продължи: — Когато човек се приближи до някой от тези хора... от SS, от персонала на лагерите... изпитва едно особено усещане... Те са безчувствени същества, вероятно защото са живели с тези огромни лъжи толкова дълго... Повечето не вярват, че са извършили нещо лошо... — След още една пауза, жената завърши: — За толкова кратко време успях да открия само пет имена. Ще продължа да търся. Двама са били с чин майор, което означава, че през четирийсет и трета са били между трийсет и четирийсетгодишни. Вероятността сега да са живи е много малка. Другите двама са били сержанти, а третият капитан. Те вероятно са били по-млади, но пък и ролята им е била ограничена. Желая ви успех. Не вярвам да ви помогнат, дори и да знаят нещо, но... Нищо не се знае.

Еспи Мартинес записа имената. Вгледа се в тях, докато бавно отпиваше кафе, докато чакаше в Германия да започне новия ден. Когато там стана осем сутринта, набра номера на служителя от посолството в Бон. За нейна изненада, завари го на работното му място.

— Успяхте ли, госпожице Мартинес?

— Може би. Бяхте прав. Онези хора се отзоваха с готовност.

— Добре. Така и предполагам.

— Добрах се до няколко имена. Можете ли да ги проверите по някакъв начин? Данъчни декларации, шофьорски книжки... Всички те трябва да са възрастни...

— Нека видя какво мога да направя. Чакайте ме край телефона. Ще кажа на полицията, че тези имена са се появили във връзка с разследване за убийство в Щатите. Ще кажа, че издирваме някакви родственици или нещо подобно. Няма да се зарадват, но ще видим.

Еспи Мартинес се отпусна на стола си и се загледа в дългата стрелка на стенния часовник, която отмерваше секундите. Постепенно

изтощението потисна мислите ѝ, тя разтри слепоочията си и отпусна глава на бюрото.

Събуди я телефонът. Стресната, Еспи рязко протегна ръка към апарата и едва не падна от стола. Погледна часовника и видя, че приближава пет. Беше замаяна, когато чу гласа на служителя от Бон.

— Госпожица Мартинес?

— Да.

— Явно този тип ви трябва много, след като не спите по това време. Как е времето във Флорида?

Тя се отърси от сънливостта, доколкото успя.

— Доколкото мога да кажа, тук, в сградата на прокуратурата, винаги е двайсет и пет градуса. Не съм излизала вън от няколко часа.

— Всичко това ми липсва. Тук няма палми, няма я и добрата стара лепкава горещина на Флорида. Човек няма представа колко хубава е, докато не попадне в студена страна като Германия.

— Вероятно.

— Е, да ви кажа до какво успях да се добера. Само две от петте имена, според мен, заслужават внимание, като вземем предвид възрастта и местоположението. Това са двамата, които смятате, че са били сержанти. Едното е Фридман, което се среща често, както Смит у нас. Списъкът е огромен. Другото, Вилмшмит, е по-рядко, но пак има двайсетина души в цялата страна. Мога да ви изпратя по факса и двата списъка.

— Добре — каза тя уморено. — Би било чудесно. Ще започна с...

— Ще ви ги изпратя — прекъсна я той, — но едно от имената ми направи впечатление, така да се каже, и може би ще е разумно да започнете с него.

Еспи Мартинес наостри слух.

— Защо?

— Защото възрастта отговаря, защото човекът живее в едно берлинско предградие и защото по документи е бивш полицаи. От 1940 година. Нали помните какво ви казах за обикновените изпълнители на заповеди?

— Разбира се.

— Трябва да си давате сметка как е изглеждала Германия непосредствено след войната. Смърт и развалини. Нищо друго.

Помните ли уроците по история? Въздушната операция за снабдяване на Западен Берлин с храни? Все едно. Някой е трябвало да поддържа реда и Съюзниците по принцип са предпочитали хора с опит, така че не е било трудно, дори за бивши служители на Гестапо, да попаднат в следвоенната полиция. Разбира се, това са само предположения, но на ваше място бих започнал точно от този човек. Досега имате невероятен късмет, защо не го опитате още веднъж?

Еспи Мартинес записа телефонния номер на човека и продиктува факса на прокуратурата. Вгледа се в цифрите и напрегна сили още веднъж, за да се отърси от умората. Защо не, каза си? Струва си да опитам.

Набра номера, без да е сигурна какво ще каже.

Отговориха едва на петото или шестото позвъняване.

— Ало?

— Здравейте, търся господин Клаус Вилмшмит. Мога ли да говоря с него?

— Was ist das? Nich sprechen englisch. Eine minuten...

Линията утихна, после чу колеблив, по-млад глас.

— Ало? Кой се обажда, моля?

— Говорите ли английски?

— Да. Кой е, моля?

— Името ми е Еспи Мартинес. Аз съм прокурор в прокуратурата на област Дейд, в Маями, Флорида. В момента разследвам убийство, тук, при нас, и зная, че господин Клаус Вилмшмит може да ни даде важни сведения във връзка с делото.

— Това е домът му. Аз съм негова дъщеря. Само че... Какво убийство? В Америка? Той никога не е ходил там.

Еспи Мартинес чу, че някой попита нещо на немски. Дъщерята на Вилмшмит му каза да мълчи.

— Интересуват ме някои подробности отпреди петдесет години. Става дума за секция 101 на Гестапо, през войната. Там ли е работел баща ви?

Не последва отговор.

— Госпожице Вилмшмит?

Тишина.

— Госпожице Вилмшмит?

Размениха се няколко бурни реплики на немски, после дъщерята заговори отново:

— Тези времена са минало. Няма да позволя подобно нещо. — Гласът ѝ трепереше.

Еспи Мартинес заговори веднага:

— Опитвам се да открия един човек, който е работел в тази секция и който по всяка вероятност е извършил убийства и сега. Важно е. Баща ви може би знае нещо, което...

— Той няма да разговаря за онова време. То е минало, госпожице... не чух името ви.

— Мартинес.

— Госпожице Мартинес. Той е възрастен, онова време отдавна е само история, водил е достоен живот. Беше полицай и почтен човек. Няма да допусна да си спомни миналото. Той не е добре, госпожице Мартинес и заслужава да изживее остатъка от живота си спокойно. Няма да ви помогна. В никакъв случай.

— Госпожице Вилмшмит, моля ви, само един въпрос. Просто го попитайте, още сега, дали е познавал човек на име Der Schattenmann. Ако отговори „не“, значи...

— Няма да го направя. Не е добре, казах ви. Заслужава покой.

— Госпожице Вилмшмит...

Преди да довърши молбата си, отново чу дрезгавия мъжки глас, който попита нещо на немски. После се разкашля. Младата жена му отговори нещо ядосано, после пак мина на английски:

— Какво име споменахте, госпожице Мартинес?

— Der Schattenmann.

Жената повтори името. Последва тишина. След малко от другата страна пак заговориха на немски. След още малко младата германка се обади отново. В гласа ѝ се долавяше странно колебание — сякаш не беше сигурна за нещо, което можеше да се окаже ужасяващо.

— Госпожице Мартинес?

— Да?

Дъщерята на бившия полицай едва удържаше риданията си.

— Баща ми каза, че ще говори с вас, ако дойдете тук, за да види лицето ви.

— Значи знае?

— Изненадана съм. Никога не е разговарял за онова време, най-малкото с... — млъкна, въздъхна дълбоко, после добави: — Ще дойдете ли тук? Той не може да пътува. Твърде болен е за това. Но ще разговаря с вас.

Жената млъкна отново, после пак размени няколко реплики на немски.

— Това е най-необикновеното нещо. — Гласът по телефона трепереше.

— Кое? — попита Еспи Мартинес.

— Каза, че е чакал това обаждане цели петдесет години.

ДВАЙСЕТ И ТРИ МЪЖЪТ, КОЙТО ПРЕПОДАВАШЕ СМЪРТ

Уолтър Робинсън стоеше на няколко крачки от телата на мъжа и жената. Бяха възрастни, един до друг на леглото, в скъпия, добре поддържан апартамент, с изглед към океана. Мъжът беше с официален костюм, а жената — с донякъде старомодна, бяла копринена вечерна рокля. Имаха вид на хора, които са се върнали от посрещане на Нова година. Гримът на жената беше положен много старателно, диамантените ѝ обеци проблясваха всеки път, когато полицейският фотограф правеше снимка. Мустаците на мъжа бяха пригладени, косата му бе сресана. В горното джобче на сакото му имаше алена кърпа, която му придаваше дързък вид дори в смъртта.

На нощното шкафче, до две наполовина пълни чаши за шампанско, имаше празен флакон от сънотворно. В сребърния съд, пълен с вода от разтопения лед, самотно стоеше зелена бутилка.

На Уолтър му се искаше да открият предсмъртно писмо, но такова нямаше. Все пак, двамата се бяха погрижили за важните си документи — застрахователните полици, завещанията си, ипотеката, банковите сметки — които бяха подредени старателно на масата в трапезарията. На балкона забеляза маса със саксии. Излезе и докосна пръстта в тях — беше влажна. Пое дълбоко задушния въздух. Скоро щеше да се зазори. Погледна към морето. Тъмнината наоколо започваше да се разрежда.

Върна се отново вътре и отиде при детектива, който водеше разследването.

— Дори са полели цветята си — каза му.

— Май наистина са се погрижили за всичко — отвърна колегата му. — Видях и купчина писма за роднините, както и списък с инструкции за погребалния дом.

— Някаква идея защо са го направили?

Детективът кимна.

— Най-отгоре.

Подаде на Уолтър голям книжен плик. Вътре имаше медицински документи, както и писмо от някаква клиника, прикачено за брошура със заглавие: „Да разберем болестта на Алцхаймер“.

— Разбрали са я, предполагам — добави детективът. — Едва ли им е било трудно да разберат какво ги чака. По-добре да приключат сега, отколкото да се борят с болестта.

Робинсън поклати глава.

— Не бих се съгласил — каза той. — Не бих се отказал даже и от миг живот, колкото и гаден да е.

— Какво пък толкова има в този живот? — попита другият.

Робинсън се канеше да отговори, когато пейджърът на колана му изписука. Отиде до телефона в кухнята, за да се обади.

— Детективе, имате две съобщения. Дойдоха почти едновременно — каза му операторката от централата. Говореше с рязък, делови глас.

— Да?

— Трябва да се обадите на прокурор Мартинес в кабинета ѝ. Другото е от сержант Лайънъл Андерсън, от полицията. Исква спешно да говори с вас.

— Андерсън?

— Даде ми адреса си. Кинг Апартаментс. Каза, че знаете къде е. Имали сте проблем с някакъв свидетел.

— Проблем ли?

— Това каза. Не обясни за какво точно става дума.

Робинсън прекъсна линията и веднага позвъни на Еспи Мартинес. Когато тя вдигна слушалката, той се пошегува:

— Нямахте ли някаква поговорка, че работата никога не свършва, но пък може да довърши нас?

Еспи се усмихна в умората си.

— Нямам намерение да го допусна.

— Нещо ново?

— Да, струва ми се.

Уолтър повдигна вежди и попита изненадано:

— Наистина ли? Какво? До какво се добра?

— До един мъж, който е познавал Човека сянка някога, през войната.

— Къде е?

— В Берлин. Той е стар и болен, и има дъщеря, която не иска да го безпокоят заради миналото. Желаете да говори само лично.

— Заминавай — каза Уолтър импулсивно. — Тръгвай веднага.

Еспи Мартинес въздъхна.

— И аз реших така.

— Отиди и поговори с този човек. Каквото и да научим...

— Направих резервация. Ти можеш ли да дойдеш?

— Би било чудесно, но няма как. Шефовете ми никога не биха одобрили подобно нещо, защото би могло да се окаже гонене на вятъра.

— Ти така ли смяташ?

— Не. Нищо в този случай не е такова, каквото изглежда. Отиди и поговори с този старец. Можеш ли да тръгнеш още днес?

— Следобед има полет през Лондон. Ще спя в самолета.

— Поговори с него. Може би ще ти даде някакво име, така че само да трябва да го потърся в телефонния указател и да му уредя хубава заповед за арест, след което отново да се върнем в рамките на нормалния работен ден.

— Едва ли ще е толкова лесно. Какво смяташ да правиш, докато скитам из Европа?

— След малко ще отида да видя главния ни свидетел. Получих съобщение, че имало някакъв проблем с Джеферсън.

— Шибаният Джеферсън. Какъв проблем?

— Все още не знам. Може би е недоволен, защото цената на кокаина се е повишила, докато е бил в ареста и иска да ме подведе под отговорност за това. Тръгвам веднага. Съобщи ми кога ще се върнеш и ще те посрещна. Горя от нетърпение да науча какво ще ти каже онзи... Какъв е бил? Нацист?

— Нацист. Полицай.

Уолтър Робинсън се усмихна.

— Дявол да го вземе! Всички боклуци, които арестуваме, и адвокатите им, твърдят, че ние сме точно това. Ще е интересно да видиш някой, който наистина е бил такъв.

Светлината на новия ден сякаш го гонеше по магистралата, докато шофираше към Либърти Сити и Кинг Апартаментс. Нормалната

умора от съприкосновението с незабележимата смърт през нощта, го караше да се чувства като упоен — със забавени реакции и притъпена мисъл. Беше му трудно да се съсредоточи. Искаше му се да изпрати Еспи на летището, но си даваше сметка, че е невъзможно. И изпитваше някакъв смътен, неопределен страх, щом се замислеше за Фрида Кронер и равин Рубинщайн. Само отчасти се бе съобразил с предложението на Саймън Уинтър да ги остави без полицейска защита. Беше наредил на двама цивилни полицаи, с необозначени коли, да наблюдават жилищата им. Не знаеше със сигурност дали Човекът сянка ги дебне, но подозираше, че е така — упорито, незабележимо. Независимо от всичко, имаше усещането, че напредва — имаше портрет и свидетел, както и частичен отпечатък от пръст. Достатъчно, за да се яви в съда. Оставаше единствено името и смяташе, че и то ще се появи достатъчно скоро, след като приложат идеята на Саймън Уинтър.

Ако не беше напълно уверен в успеха, поне смяташе, че са на прав път. Разтри слепоочията си, прозя се няколко пъти и продължи бавно по Двайсет и второ авеню, към дома на Лерой Джеферсън.

Първо видя спрелите отпред полицейски коли. Цялата му умора се изпари само за миг. След това видя микробуса на криминалозите и сякаш го хвана ток. Спря колата край бордюра и си проправи път през малката група любопитни, насъбрали се в ранната сутрин. На слабата светлина лицата им изглеждаха бледи, неугледни. Кимна на униформените полицаи, които удържаха тълпата, и тръгна към сградата. Мина покрай разнебитения асансьор и предпочете външната стълба.

Пред вратата на апартамента на Лерой Джеферсън завари Хуан Родригес, Лайънъл Андерсън и още няколко униформени. Един цивилен техник свалеше отпечатъци от вратата, още няколко оглеждаха терасата отвън.

Сержант Андерсън го видя първи и кимна безпомощно към вратата на апартамента.

— Къде е Джеферсън? — попита Уолтър Робинсън рязко.

— Вътре — отговори сержантът. — Това, което е останало от него.

Хуан Родригес влезе, за да му направи място да мине.

— Внимавай къде стъпваш, Уолт. Навсякъде има кръв.

Светлината откъм отворената врата се отразяваше в метала на инвалидния стол. Усещаше се топла миризма на кръв, сякаш стаята бе нажежена от тропическа жегата и смърт. Робинсън приближи до трупа бавно. Наложил си да се съсредоточи, да огледа всичко, да отдели и запомни всички подробности в стаята. Очите на Джеферсън бяха отворени. Беше наблюдавал собствената си смърт. Ръцете му бяха привързани за стола с лепенка, на устата му също имаше парче, за да мълчи. Около ръбовете на сребрилата лента се виждаха пръски съсирена кръв. Под стола също имаше алена локва. Превръзката на коляното му беше разкъсана и окървавена — беше ясно, че преди да умре, е разбрал какво е истинската болка.

Уолтър Робинсън изпита странна смесица от гняв и тъга. Искаше му се да улови Джеферсън за раменете, да го раздрусва с ругатни и да го върне към живота. Вместо това само изруга тихо. Увереността, която изпитваше по пътя за насам, започваше да се изпарява.

Проблесна фотосветкавица, после патологоанатомът се наведе внимателно към трупа и огледа дългия ален прорез отпред, на гърлото.

— От това ли е умрял? — попита го Робинсън.

— Може би. Може би не. Трудно е да се каже в момента.

— От какво друго може да е?

— Мисля, че се е удавил.

— Удавил се е? Как така?

— Ако срежеш гърлото на някого по определен начин и леко дръпнеш главата му назад, кръвта се спуска по дихателните пътища и запълва белите дробове. Не е приятна смърт. Отнема няколко минути. Жертвата остава в съзнание. Засега обаче не мога да кажа със сигурност дали се е случило това. Виждам го само как е накълцан, сякаш някой се е упражнявал да реже месо. Множество малки рани, които не могат да те убият.

— Като късните реклами по телевизията за разни ножове. Храс, прас, ако искаш пържоли, ако искаш кубчета.

Двама други полицаи се засмяха и продължиха да оглеждат стаята.

— Беше твой свидетел, нали? — попита патологоанатомът.

— Да.

— Е, поне досега. За какво беше? Наркотици? Не съм виждал подобно нещо от края на седемдесетте, когато колумбийците и

кубинците спореха чий е пазарът на кокаин. Обичаха ножовете. Особено електрическите резачки за месо. Тъща ти би могла да ти подари такава за Коледа. И ги използваша един на друг, което едва ли би й хрумнало на тъща ти.

— Не беше за наркотици. Убийство.

— Наистина ли? Бих се заклеял, че е станало заради наркотици. Ако целта е била само да млъкне, не биха го изтезавали така. Щяха само да го застрелят и толкова.

— Това не е обикновено убийство.

— Не знам. Във всеки случай, направено е от човек, който несъмнено обича тези неща.

Преди Уолтър да отговори, при тях дойде друг полицаи и подхвърли:

— Уолт, знаеш ли, че намерихме кокаин? Съвсем малко. Беше пръснат наоколо. Този тип е прецакал доста хора в бранша. Може и да ти е помагал за нещо, но същевременно е имал и доста врагове в реалния свят. От тези, които не биха се двоумили и секунда, преди да го накълцат на парчета. Сигурен ли си, че този, срещу когото Лерой ти е помагал, е знаел как да се добере дотук, за да го подреди така?

— Нямам представа. Според мен, не е знаел нищо за Лерой.

— Вестниците писаха за Лерой. Може би е научил от там?

— Пак не виждам как. Мамка му!

— Този, когото търсиш... черен ли е? От Маями?

— Не. Бял. Възрастен.

Единият от другите полицаи в стаята го чу и поклати глава учудено.

— Мислиш, че възрастен бял човек е дошъл в тази джунгла през нощта, за да направи това нещо? Струва ми се прекалено — каза той.

— Не искам да развалям празника ти, Уолт, обаче... бял, възрастен човек... в този квартал... по мръзнало...

— Да, точно така.

— Добре, може би. Може би веднъж на милион години и да се случи. Може твоят старец да е дошъл дотук, без да го пречукат. Не казвам, че е напълно изключено. Обзалагам се обаче, че трябва да огледаш дистрибуторите на кокаин от квартала. Мисля, че е тяхно дело.

— Намерихте ли някакви свидетели? — попита Уолтър Робинсън. — Някой в сградата да е видял или чул нещо?

Детективът се усмихна.

— В Кинг Апартаментс? Някой да е видял нещо и след това да ни каже? Глупости! А и след онова, което се случи с Лерой, кой би решил да се разприказва? Защо? За да обяснява защо е дрънкал пред ченгетата на смахнатия тип, който е направил това?

Робинсън поклати глава. Нямаше смисъл.

Отдалечи се от мрачната гледка в ъгъла и се облегна на стената. Беше напълно, абсолютно сигурен, че Човекът сянка някак си е открил пътя до тук, че е причакал Джеферсън и че всяка рязка по тялото му е като някакъв екзотичен подпис, който само той би могъл да разчете. Разбираше много добре убедеността на останалите колеги, че е невъзможно възрастен бял човек от Маями да дойде в този квартал, за да убие някакъв си пропаднал наркоман, на когото му се иска да стане търговец на наркотици, но беше убеден, че е станало точно така. Освен това му беше ясно, че който и да убие Лерой Джеферсън, много вероятно ще се отърве безнаказано — никой не се интересуваше от Лерой, жив или мъртъв.

Въздъхна.

Лерой Джеферсън е мъртъв и толкова, каза си. Детективите, които поемат разследването, ще притиснат няколко информатори, ще насъскат бандите една срещу друга и ще видят дали няма да се появи някое име. Но в действителност няма да дават и пет пари. Може би ще положат малко повече усилия, защото Лерой беше свидетел, но въпреки това знаеха за какво става дума. Когато си решил да играеш на ръба, трябва да си готов да получиш това, което ти е отредено, и никой на света не би могъл да каже, че Лерой Джеферсън, шибаният Лерой Джеферсън, не бе получил точно това, което си е търсел. Единствената особеност бе, че го бе получил малко по-бавно и по-болезнено от обикновено. Статистически погледнато, един куршум в някоя затънтена уличка би било по-нормален край. Лерой Джеферсън наистина беше боклук, но с ужас си спомни колко близо бе самият той. Можеше ли да съм аз? — попита се. Ако бях направил погрешна стъпка, ако бях взел лошо решение, можеше и аз да приключа така и толкова — няма костюм, няма служебна значка, няма любовница, няма бъдеще.

Колкото и да се отдалечиш от това, каза си, то винаги ще е с теб, като кошмар. Нещо много по-близко, отколкото усещането, което бе изпитал при вида на двамата възрастни, спокойно изпънати на леглото си. Опита се да си представи себе си и Еспи Мартинес, остарели, на леглото, да поглъщат шампанско и приспивателни.

Уолтър Робинсън въздъхна дълбоко и продължително.

Изведнъж го полазиха тръпки, сякаш някакъв леден полъх бе обгърнал единствено него, от всички присъстващи. Погледна отворените очи на Лерой Джеферсън и се зачуди: „Тук ли те е чакал, когато те оставих с колата?“.

Знаеше отговора.

Спомни си, че бе предложил на Лерой да се качи с него до апартамента му. Представи си как посяга към пистолета си, докато Човекът сянка протяга ръце към него самия. Щеше ли да се справи с него?

Едва ли.

Дали би посмял да убие полицай?

И този път отговорът беше „да“. Не смяташе, че Човекът сянка дава пет пари за възгледите на обикновения криминален контингент, според които да убиеш полицай беше много по-лошо от това да убиеш официален свидетел, наркоман.

Би убил всеки, когото възприема като заплаха.

Робинсън потрепери, после се огледа, за да види дали някой от колегите му е забелязал. Погледът му срещна за миг очите на сержант Андерсън и едрият полицай кимна с разбиране. Робинсън пое дълбоко въздух, патоанатомът отново се наведе над трупа. Един от детективите го забеляза и попита:

— Нещо интересно ли видя, докторе?

Патоанатомът беше дребен човек с деликатни черти и плешиво теме, което блестеше от пот. Имаше навика, докато оглежда труповете, да си подсвирква, което много забавляваше детективите.

— Тъкмо гледах лепенката на устата му — отговори той. — Странно.

— Кое е толкова странно? — попита детективът.

Всички останали спряха работата си и погледнаха към него.

— Тази кръв, тук и тук. Ако убиецът е сложил лепенката на устата му, за да не вика, и след това е прерязал гърлото му, около

устата му нямаше да има кръв. Щеше да се стече надолу, заради гравитацията. Течностите текат надолу, нали?

— Какво е станало според теб? — попита Уолтър Робинсън.

— Нещо друго е предизвикало този кръвоизлив.

— Може би го е ударил по устата, преди да сложи лепенката.

— Може би. Само че няма други външни белези за такова нещо.

Само следи от нож.

Патоанатомът си заподсвирква някаква едва различима мелодия от бродуейски мюзикъл, после протегна ръка и улови края на лепенката.

— Не мога да чакам повече — каза той тихо. — От дете съм така. Винаги съм искал веднага да видя какво има в пакетите за Коледа или рождения ми ден. — Дръпна рязко лепенката.

Останалите погледнаха натам. За момент гърбът на патоанатома закри гледката от Робинсън.

— По дяволите! — изруга медикът и направи крачка назад. — Изглежда на нашия човек не му е харесал начина, по който жертвата е разговаряла.

Уолтър Робинсън видя, че патоанатомът държи в ръка езика на Лерой Джеферсън. Беше отрязан.

Когато се настани в самолета от Лондон за Берлин, Еспи Мартинес бе обзета от противоречиви усещания — изтощение от недоспиването и полета, прилив на сили, заради мисълта, че може би пътуването ще доведе до резултат. Мечтите ѝ бяха изпълнени с успехи — представяше си заглавията във вестниците, похвалите на колегите. Представяше си как успехът я свързва с Уолтър Робинсън и как общият им триумф принуждава старомодните ѝ, възрастни родители да го приемат, защото дори и предразсъдъците трябва да отстъпят пред аплодисментите на множеството.

Не смяташе Човека сянка за нещо повече от инструмент за напредване в кариерата. Можеше да се съсредоточи единствено върху стремежите си в любовта и професията си, докато слушаше реактивните двигатели на самолета, който се носеше в тъмното европейско небе. Не си спомняше, че е на хиляди километри от дома, че я очаква работа по конкретен случай. Целта на пътуването не ѝ се

струваше странна или необикновена — просто трябваше да разпита поредния свидетел, който би могъл да й каже името, от което тя и Уолтър се нуждаеха.

Най-накрая осъзна колко е късно и се зае да уточни въпросите, които щеше да зададе на стареца, при когото отиваше. Не си даваше сметка, че всъщност навлиза в историята на един кошмар. Саймън Уинтър би го разбрал, както Фрида Кронер и равинът. Уолтър Робинсън може би щеше да се замисли за това, но докато самолетът приближаваше берлинското летище, той се бореше с гаденето си в стерилната зала за аутопсии на патологоанатома на област Дейд, наблюдаваше как медикът документира внимателно всяка от многобройните рани по тялото на Лерой Джеферсън и си мислеше, че повече няма право да подценява този, когото искаше да арестува.

Еспи Мартинес обмени малко пари на едно гише в терминала и взе такси до хотел „Хилтън“. Помоли на рецепцията да я събудят в осем, което беше час преди уговорената среща със служителя от американското посолство.

Преди да си легне, погледна през прозореца на хотелската си стая. Видя модерен град, нощем. Не се чувстваше чак толкова далече от дома.

Тимъти Шулц, служителят от посолството, я чакаше във фоайето на хотела. Беше едър, прехвърлил петдесетте, с ниско подстригана, като на военен, коса и приятен южняшки говор. Когато тя излезе от асансьора, той стана от издутото кресло и тръгна към нея с протегнатата ръка.

— Здравейте, госпожице Мартинес! Ужасно приятно е да срещнеш човек от великия щат Флорида, дори и от другия му край.

— Радвам се да се запозная с вас, господин Шулц. Искам да ви благодаря за съдействието.

— Не е кой знае какво. Освен това, през повечето време се занимавам със запитвания на ФБР за терористи, крадци на скъпи бижута и всевъзможни други мошеници, така че вашето искане поне ми беше интересно, за разлика от останалото. Не бих го пропуснал за нищо на света.

— Дъщерята ми каза, че може да превежда, но...

— Аз бих могъл да ѝ помагам.

Еспи Мартинес кимна и понечи да каже нещо, но Шулц не ѝ даде тази възможност.

— Знам, знам. Знам какво си мислят всички. Как така едно момче от Пенсакола е попаднало тук, а и няма вид на човек, който знае и дума от тукашния език. Нали, госпожице Мартинес?

— Да, мина ми подобна мисъл.

— Не е много сложно. Дядо ми и баба ми са емигрирали от Германия, а аз съм отрасъл в дома им, защото баща ми ни изостави, когато бях много малък. Това е всичко.

Тръгнаха през фоайето.

— Искате ли да ви разведа из града, госпожице Мартинес? Или бързате да се видите с онзи старец, преди дъщеря му да го е разубедила да говори с вас?

— Господин Шулц, не съм тук, за да разглеждам забележителности.

Той кимна и сви рамене.

— Така да бъде.

Подкараха през града и въпреки мълчаливите опити на Еспи Мартинес да се съсредоточи, Шулц не преставаше да ѝ показва забележителностите на града и да ѝ говори за тях. Паркове, сгради, мястото, където някога е била стената, някаква река. Тя разглеждаше разсеяно, когато поредното, което Шулц ѝ каза, я накара да си спомни нещо. Минаха по Иранишещрасе, където някога се е намирало Еврейското бюро за разследвания. На мястото на сградата имаше модерен бизнес комплекс. Шулц обясни, че Берлин, подобно на много други европейски градове, имал повече животи от прословутата котка. След векове строителство бил станал стар и достолепен, а през войната се превърнал в руини. През петдесетте години след това бил възстановяван и застрояван наново, но за това попречило разделението между Запада и Изтока. В резултат се получила невероятна смесица от архитектурни стилове и епохи. Засмя се и ѝ каза да си представи Маями след петдесет години.

Възрастният нацист живееше в жилищен район в покрайнините на града. Кварталът ѝ се видя малко странен, сякаш с целенасочено търсен провинциален вид, като някакво лошо изпълнение на американска концепция. Къщите бяха еднакви — бяла мазилка, с

тъмни покриви, подредени градинки с храсти, спокойни улици. Беше толкова подредено, че Еспи се чувстваше некомфортно.

Шулц го забеляза и каза:

— Не бива да забравяте, госпожице Мартинес, че немците обичат нещата да са строени и да са в стойка „мирно“. Всяко на мястото му. — Спря пред една от къщите. — Пристигнахме. Ще бъде интересно.

Бяха на няколко крачки пред пътната врата, когато тя се отвори леко и Еспи видя поразително красива жена, която застана колебливо на прага.

— Госпожица Вилмшмит?

Жената кимна. В продължение на един неловък момент не отваряше вратата, сякаш още не беше сигурна дали трябва да позволи всичко това да се случи, но после рязко отвори и им кимна да влязат. Беше висока, на трийсет и няколко години, с тънка талия, като на фотомодел, с червеникавокафява коса, тук-там със сиви кичури, които ѝ придаваха още по-елегантен вид. На специална верижка около врата ѝ висяха модни очила, над скъпа копринена блуза. Облеклото ѝ издаваше отношението ѝ към живота — кафява пола, черни чорапи, черно сако. Въпреки че беше стилна, с нещо напомняше стара мома, библиотекарка — държеше се хладно, сдържано, гневно. Когато Еспи Мартинес и служителят от посолството влязоха, тя заяви:

— Съжалявам, че сте тук, госпожице Мартинес. Бих искала това да не се случва.

— Извинете, че ви се натрапвам така — отговори Еспи. — Помощта на баща ви ще бъде от голямо значение за...

— Той е болен. Не зная как се казва на английски. Не може да диша. Заради пушенето. Не знам как се нарича.

— Емфизема?

— Може би. Не бива да се вълнува. Разбирате ли?

— Да, естествено. Ще бъда максимално кратка.

— Би било добре. Днес следобед трябва да съм в банката. Работя там.

— Ще бъда кратка.

Дъщерята кимна, макар че явно не ѝ се вярваше. В същия момент някъде отвътре се чу вик на немски:

— Maria! Bring sie herein!

Жената се поколеба.

— Вече е твърде възбуден — каза тя.

— Bring sie herein!

Мария Вилмшмит посочи неохотно по посока на гласа. Еспи Мартинес чу пристъп на суха кашлица, после тръгна по тясното коридорче на малкото двустайно жилище.

Старият нацист лежеше по пижама и черен домашен халат на единично легло с дървена рамка, в задушна, претъпкана с вещи стая. Един-единствен прозорец, с бели пердета, пропускаше вътре малко сива дневна светлина. На стените нямаше картини. В единия ъгъл се виждаше очукано кафяво бюро, до леглото имаше шкафче, с кана за вода, отрупано с лекарства. До леглото беше оставена висока бутилка кислород и зелена маска за дишане. Телевизорът в другия ъгъл работеше без звук. Старецът гледаше повторения на американски програми. На пода бяха нахвърляни купчина списания и книги с меки корици.

— Господин Вилмшмит, аз съм Еспи Мартинес...

Видя синкавия отенък на носа му и червенината по бузите му, причинени от гладните за кислород кръвоносни съдове. Махна ѝ да влезе в стаята и дробовете му просвириха шумно. Имаше големи ръце, с дълги, аристократични пръсти, с пожълтели нокти. Еспи прецени, че навремето е бил едър силен мъж, но вече не беше така — болестта го бе лишила от въздух и бе смалила тялото му, така че сега по костите му висяха торбички отпусната кожа, сякаш нещо бе изсмукало плътта му отвътре.

— Maria, bring Stuhle für die Gäste! — прокашля се той. Донеси столове за гостите.

Дъщеря му се подчини, а Еспи си помисли, че този човек не бе свикнал да моли. Бе свикнал да заповядва. След малко Мария се върна с три сгъваеми метални стола, които подреди около леглото.

Еспи Мартинес седна, кимна на дъщерята за превод и заговори:

— Господин Вилмшмит, разследвам няколко убийства, извършени от човек, който преди години, тук, в Берлин, е бил известен като Човека сянка. Не знаем с каква самоличност живее в момента, така че търсим някой, който го е познавал и който може да ни разкаже за него.

Дъщерята преведе.

Старецът кимна.

— Значи продължава да убива и днес — каза той.

— Да — отвърна Еспи Мартинес, след като изслуша превода.

— Не съм изненадан. Er hat sein Handwek gut gelernt. Научил е занаята си добре.

— Кой го е обучавал?

Старецът се усмихна и заяви:

— Аз.

Последва кратка пауза, после Мария Вилмшмит заговори бързо на баща си на немски:

— Не трябва да говориш за това! Das bring nicht Gutes! Нищо добро няма да се получи! Правил си това, което ти е било нареждано, нищо повече! Правел си, каквото са правели и всички други, не си бил по-различен, защо трябва да помагаш на тези хора? Нищо добро няма да се получи! — завърши тя умолително.

Еспи Мартинес погледна към Тимъти Шулц, но той слушаше съсредоточено отговора на стареца:

— Смяташ ли, че това, което съм правил, не означава нищо, само защото ми е било заповядвано да го правя?

Дъщеря му поклати глава, но не каза нищо.

Той се обърна към Еспи Мартинес.

— Дъщеря ми се срамува от миналото и заради това се страхува. Безпокои се какво ще си помислят съседите. Безпокои се какво ще си помислят работодателите ѝ, в банката. Аз не разполагам с толкова много време, че да се безпокоя за каквото и да било. Правили сме каквото сме правили. Светът трепереше от страх, затова се изправи срещу нас. Бяхме победени, но идеите останаха живи, нали? Добри или лоши, все още ги има, ще отречете ли? Вие, американците, би трябвало да го разбирате по-добре от всички други. Вие, госпожице Мартинес, разбирате ли?

— Да — кимна тя, след като изслуша превода.

— Nichts verstehen sie! Не разбирате нищо! — изсумтя старецът и изпадна в продължителен пристъп на кашлица. — Не можете да разберете — продължи, след като кашлицата премина и лицето му се изкриви в озъбена усмивка. — Аз бях полицаи! Не аз създавах законите. Аз само ги прилагах. Когато ги променяха, прилагах променените закони. Това беше работата ми.

Еспи Мартинес не отговори, но си даде сметка, че старецът вече си противоречеше.

Той се разкашля пак и посегна към кислородната маска. Разнесе се съскащ звук и той пое няколко дълбоки глътки въздух. После погледна Еспи Мартинес над маската.

— Значи Човекът сянка все още е жив и все още носи смърт. Знаех си. И без да ми го кажете, бях сигурен, че е така. От години. Аз го видях последен от нашата група, но още тогава си дадох сметка, че няма да умре. Вие ли ще го убиете, госпожице Мартинес?

— Не. Аз искам да го арестуваме и да го съдим според законите на...

Старецът заклати глава.

— За него няма закони, госпожице Мартинес! За мен има, за вас има... За него няма. Кажете ми пак, вие ли ще го убиете?

— Не. Ще го убие щатът.

Старецът се разсмя хрипливо.

— Така беше и при нас.

— Не е едно и също.

— Разбира се, че не е — изсумтя той подигравателно.

Еспи Мартинес го изгледа съсредоточено.

— Обещахте да ми помогнете — каза тя след кратка пауза.

— Не. Обещах да ви разкажа за Човека сянка. През цялото това време съм очаквал да дойде някой и да ме попита за него. Бях сигурен, че ще се случи преди да умра. Нямах представа кой ще дойде. Мислех, че може да са някакви евреи, от онези, които все още търсят нацисти. Или някой полицаи, какъвто бях аз. Или журналист, студент, учен... някой, който изучава онези велики времена на злото. Някой, който иска да научи нещо повече за смъртта. Очаквах това всеки ден. Когато звънеше телефонът, казвах си — това е. Когато се чукаше на вратата, казвах си, ето, най-накрая ме намериха и идват, за да научат. Минаха много години, госпожице Мартинес, но въпреки това бях сигурен, че някой ще дойде.

— Защо?

— Защото хората като Човека сянка не могат да съществуват в тишина.

— Вие ли го обучавате?

Клаус Вилмшмит се вторачи в нея, после бавно се протегна към нощното шкафче, отвори чекмеджето и извади дълъг кинжал, с черна дръжка, чийто край беше украсен с човешки череп. Прокара пръст по острието.

— Това се използваше в церемониите, госпожице Мартинес. Ножовете на убийците бяха остри от двете страни, с по-широки дръжки, за да могат да се завъртят по-лесно. — Продължаваше да я гледа втренчено. — Знаете ли по колко начина може да се убие човек с нож, госпожице Мартинес? Знаете ли, че има разлика, когато го правиш отзад... — прокара ножа бавно, от дясно наляво пред себе си — ... и когато го правиш отпред? — Изведнъж рязко вдигна ножа нагоре и яростно го завъртя.

Еспи Мартинес мълчеше.

Той се засмя.

— Така няма ли да сте по-добър полицай, госпожице Мартинес?

— Как?

— Като знаете повече за смъртта. Колкото повече знаете, толкова по-лесно ще я разгадавате. Не е ли така? Поне за мен беше. И за много други като мен. Предполагам, че и вие познавате хора като мен, госпожице Мартинес. Работата е в това, че невинаги е приятно да го признаеш.

Клаус Вилмшмит пак се засмя.

— Сигурно ме смятате за ужасен старец. — Дъщеря му се поколеба, преди да преведе, той изсумтя и направи жест с кинжала. — Може би е така. Все пак, ще ви разкажа една история за Човека сянка, а след това вие направете с нея каквото желаете.

— Може би ще е по-добре, ако ви задавам въпроси и... — заговори Еспи Мартинес, но погледът на стареца я накара да млъкне.

Дъщеря му каза нещо забързано на немски, после също млъкна.

— Ще разкажа историята — изсумтя Клаус Вилмшмит, взе кислородната маска отново, залепи я за лицето си и започна да диша дълбоко.

— Преместиха ме в секция 101 през четирийсет и първа. Току-що ме бяха повишили в чин сержант. Сержант! Никак не беше лошо за син на възглицар, чиято жена трябваше да пере чуждо пране, за да помага в изхранването на семейството. Дъщеря ми не познава тези

хора, родителите ми, защото загинаха в бомбардировките през четирийсет и втора.

Старецът млъкна и се втренчи в дъщеря си.

— Ти знаеш какво е коприна. Коприна и мерцедеси. Заради международната банка. Познаваш парите. При нас нямаше такива неща. Отраснах беден и ще умра беден.

Мария Вилмшмит не преведе последното. Преведе го Шулц, тихо, едва чуто. Еспи Мартинес видя как лицето на Мария се изкривява болезнено. Разбра, че е станала свидетел на някаква отдавна стаявана болка, между баща и дъщеря.

— На теб ти е все едно. Тогава и на мен ми е все едно. — Пак се обърна към Еспи Мартинес. — Тогава ешелоните пътуваха всеки ден. Всеки ден имаше хайки.

— Хайки?

— За евреи. Понякога и по два пъти на ден. Ешелони на изток. Към лагерите. — Усмихна се. — Тези влакове винаги се движеха по разписание.

Еспи Мартинес полагаше усилия да запази спокойствие.

— А Човека сянка?

Клаус Вилмшмит извърна лице към прозореца, само за миг.

— Не виждам нищо — каза той горчиво. — Лежа тук и пред очите ми е само ъгълът на съседната къща и малко небе. Няма светлина. — Последното изговори много бързо, после пак посегна към кислородната маска и я сложи на лицето си.

След малко се обърна към Еспи Мартинес.

— Човекът сянка беше към кабинета на майора. Повикаха ме там... — Старецът се изпъна в леглото, сякаш за да демонстрира стойка „мирно“. — Майорът знаеше нещо. Че е различен. Аз видях единствено момчето, седнало в единия ъгъл. Беше с работнически дрехи. Тежки ботуши. Вълнен панталон, палто. Шапката беше нахлупена ниско над лицето му, така че да го прикрива. Майорът ми каза: „Този евреин ще ни помага. Ще лови други евреи и ще ни ги предава“. И аз козирувах. Това, дотук, не беше нещо неочаквано. Това, което последва обаче, беше необикновено, защото майорът се обърна към еврейчето и му каза: „Вилем, ти си евреин, нали?“ — като че ли се шегуваше. А хлапето, беше деветнайсет или дваайсетгодишно, направи физиономия като звяр от зоопарка. Ярост и безсилие. След миг

отговори: „Да, хер майор, аз съм евреин!“. Майорът се разсмя, обърна се към мен и ми каза: „Вилем не е чист евреин, сержант. Само малка част от кръвта му е еврейска. Каква, Вилем?“ и хлапето отговори: „Баба ми, проклета да е“.

Старецът погледна Еспи Мартинес.

— Вие сте човек на закона, нали?

— Да. Аз съм юрист и прокурор...

— Вие нямате закони като нашите. Като законите за расата. — Засмя се. — Горкото хлапе. Баба му била половин еврейка, отказала се от вярата си, когато се омъжила преди Първата световна война. Умряла, преди той да се роди. Каква ирония, нали, госпожице Мартинес? Тази жена, която не бе виждал никога, бе оставила във вените му кръв, заради която той трябваше да умре. Не е ли смешно? Не виждате ли ръката на самия Дявол, който направляваше Човека сянка?

Замълча, сякаш очакваше отговор, но Еспи Мартинес мълчеше, така че той продължи:

— После майорът ми каза: „Вилем може да е много полезно момче. Ще открива евреите. Ще прави и други неща. За мен. Нали, Вилем?“. Момчето отговори: „Да, хер майор“. Не знам защо, но ми се струва, че майорът познаваше момчето отпреди, че вече бе работил с него. Не попитах, защото майорът започна със заповедите си за мен. Трябвало да обуча това момче. Следене, наблюдение, оръжия, техники за откриване, дори малко работа с шифри. Също и фалшификации, в което много го биваше. Момчето трябваше да стане истински гестаповец. Евреин! И така, започнах да го обучавам и, знаете ли, госпожице Мартинес... Никой учител не е имал такъв ученик.

— Защо?

— Защото винаги си даваше сметка, че могат да го качат на следващия транспорт. И защото мразеше дълбоко и изцяло.

— А защо майорът...

— Защото беше умен мъж. Брилянтен! До ден-днешен му се възхищавам! Знаеше, че е негова работа да залавя евреите. Даваше си сметка обаче, че за тази цел ще е полезно, ако винаги има подръка някой като Човека сянка, готов да действа, способен да се справи с всички задачи, които му се поставят. Искаш да откраднеш документ? Да убиеш съперник? Нямахше по-добър за всичко това от Човека сянка.

Защото, госпожице Мартинес, той вече беше мъртъв. Както всички евреи. И си даваше сметка, че дължи живота си единствено на своите извънредни способности.

Старецът се усмихна.

— Двата бяхме убийци, госпожице Мартинес. Учител и ученик. Той и аз. Но той ме превъзхождаше с много. — Клаус Вилмшмит прокара ръка по челото си. — Аз изпитвах чувство за вина. Той не. Беше нашият съвършен убиец и... знаете ли какво?

— Какво?

— Наистина обичаше това, което прави. Наред с цялата омраза, обичаше да носи смърт. Особено на хората, виновни за собствената му кръв.

— Какво стана с него?

Клаус Вилмшмит кимна.

— Беше умен. Крадеше. Диаманти, злато, бижута... Крадеше от хората, които предаваше. След това ги изпращаше на смърт. Ясно съзнаваше, че собственото му съществуване зависи от способността му да лови евреи и да изпълнява специалните задачи на майора. През четирийсет и трета и четирийсет и четвърта не останаха много евреи за хващане и тогава собственият му живот вече висеше на косъм. Затова взе предпазни мерки.

— Какви?

— Направи нужното, за да оцелее, госпожице Мартинес. Както всички нас. Вече никой не вярваше. Трудно би могъл да вярваш, когато чуваш руската артилерия. Ние обаче знаехме дълго преди това. Глупаво е да вярваш на лъжите, в чието създаване си участвал.

— Какво направи Човекът сянка?

— С него имахме споразумение. Взаимноизгодно. Трябваше да получа половината от всичко, което е откраднал. Също и документи. Беше отличен фалшификатор, госпожице Мартинес. Естествено, аз можех да доставя нужните печати и бланки. За да изчезнем, когато се наложи. За да станем други. Аз трябваше да съм от Вермахта. Войник, ранен на Западния фронт. Достоен човек. Войник, който е изпълнявал заповеди и иска да се прибере у дома в мир. Не от Гестапо. Така и стана, когато всичко свърши. Предадох се на англичаните.

— А Вилем?

— Неговата задача беше по-сложна. И той беше по-умен от мен. Той търсеше човек. Всеки ден търсеше човека, в който да се превърне.

— Как...

— Нова самоличност. На евреин, какъвто беше той. Разбира се, със същото образование, възраст, с подобен вид, ако щете. Когато намери този човек, не го изпрати с ешелоните, макар че това бе записано в документите. Не. Уби го лично. И запази самоличността му за себе си. Започна да гладува...

— Да гладува?

— Да. За да стане като него. Татуира на ръката си номер, като онези, които слагаха в лагерите. След това, един ден, просто изчезна. Избра деня много умно.

Старецът пак се засмя и смехът го накара да се разкашля.

— Изборът беше умен, защото в този ден майорът, неговият покровител, беше пиян и спеше, а когато дойдоха бомбардировачите, не успяха да го събудят, за да отиде в скривалището. Когато се събуди, душата му вече пътуваше към ада.

Клаус Вилмшмит пак се задави в смеха си, вдигна кислородната маска и се усмихна на Еспи Мартинес.

— Добър план. Подозирам, че е зашил ценностите в палтото си. Вероятно е тръгнал на запад, към Съюзниците. Като мен. Никой не искаше да го разпитват руснаците. Американците, като вас, и англичаните, обаче, искаха да са справедливи. Ако попаднеш при тях, измършавял от глад и с татуиран номер на ръката, ако им кажеш, че си избягал от лагер, няма ли да те приемат с отворени обятия? Най-малкото, биха повярвали.

Еспи Мартинес мълчеше. Усещаше гърлото си стегнато и сухо, имаше чувството, че стаята е изпълнена с някаква друга болест, не тази, която разяждаше гърдите на стария нацист. Усещаше нещо лепкаво и гъсто, като че ли за да схване историята, която ѝ разказваше, ѝ беше нужен бръснач, а нямаше.

— Значи така е избягал? — попита най-накрая.

— Сигурен съм, че е избягал. Аз избягах горе-долу по същия начин.

Еспи се замисли.

— Значи сега изглежда така?

Тя бръкна рязко в кожената си чанта и извади портрета, който бе направен с помощта на Лерой Джеферсън. Подаде го на стареца, който го взе и го задържа поред очите си. След секунда избухна в неудържим, дрезгав смях. Разклати портрета пред очите си и възкликна:

— Колко се радвам, че те виждам, стари приятелю! — Обърна се към Еспи Мартинес и добави: — Променил се е по-малко, отколкото очаквах.

Тя кимна.

— Разказахте ми за миналото. Сега ми кажете как да го открия. Днес. Веднага.

Клаус Вилмшмит се отпусна на леглото си и я изглежда продължително. Махна към флаконите с лекарства и кислородната маска, после посочи себе си.

— Аз умирам, госпожице Мартинес. Изпитвам болка и мога да преброя вдишванията, които ми остават.

Дъщеря му преведе и изхлипа едва чуто.

— Има ли рай, госпожице Мартинес?

— Не знам.

— Може би има. Може би няма. Някога бях част от ужасни неща, госпожице Мартинес. Неща, които никога няма да разберете. Нощем чувам писъци. В тази малка стая, госпожице Мартинес, ме спхождат призраци. Те са тук, с мен. С всеки изминал ден стават повече. Те ме викат и съвсем скоро ще посегна към кислородната маска, за да поема дъх, но няма да се получи. Ще се задуша и ще умра. Това ме чака. — Замълча, за да се овладее. — Питам се, мога ли да умра с това, което знам за този човек? Кажете ми, госпожице Мартинес, ще намеря ли покой сега, след като разказах за него и за нещата, които е правил?

— Не знам — отвърна Еспи, макар и да знаеше.

Старецът сякаш се смяляваше пред очите ѝ, кожата му ставаше по-тъмна, сякаш се бе спуснала мъглива нощ и го бе обгърнала с пелена. Дишането му беше неравно, хрипливо.

— Искате да намерите Човека сянка? Не мога да го направя.

— Но...

— Но знам името на този, в когото се превърна.

— Кажете ми го — настоя тя веднага, защото искаше да го чуе, преди старецът да се разкашля отново.

Той се усмихна и лицето му заприлича на черепа на дръжката на кинжала.

— Да — кимна той. — Ще ви кажа името. Мога да ви кажа и още нещо.

— Какво?

Клаус Вилмшмит, умирацият старец, прошепна в отговор:

— Ich weiss was für eine Nummer der Schattenmann auf seinem Arm hat...

Дъщеря му се поколеба за момент, пое рязко дъх, после преведе:

— Знам номера, който Човекът сянка татуира на ръката си.

ДВАЙСЕТ И ЧЕТИРИ ИСТОРИКЪТ

Саймън Уинтър и Уолтър Робинсън, застанали недалеч един от друг, наблюдаваха равина и Фрида Кронер, които разглеждаха портрета на Човека сянка. Двамата бяха смълчани, съсредоточени, като учени, които искат да разгадаят някакви древни йероглифи. След малко двамата рязко се отдръпнаха назад. Фрида Кронер доби безумно, отчаяно изражение.

— Това е той — отсече тя. — Единствено брадичката не е същата. Трябва да бъде много по-силна.

— Веждите ми се струват други. Трябва да са по-сбърчени, по-гневни — добави равинът сковано. — Така, и очите му биха изглеждали по... кажи го, Фрида. Помниш ли очите му?

— Да — кимна тя. — Присвити, като на зло куче.

— А останалото? — попита Робинсън.

— Останалото е човека, когото видяхме преди петдесет години — отвърна Фрида Кронер твърдо, категорично и се обърна към равина: — По-стар е. Вече не е млад. Като нас.

— Да, това е Човекът сянка — съгласи се равин Рубинщайн, протегна ръка и я сложи върху нейната. После се обърна към Робинсън: — Ще го позная веднага.

— Аз също — добави Фрида Кронер и въздъхна. — И, мисля, че горките Софи и Ървинг също биха го познали. Досега говорехме различни неща... че е висок или нисък, слаб или пълен, рус или чернокос, но това е защото човек си спомня твърде много неща и спомените започват да се преплитат. Сега обаче, когато видях това, съм напълно сигурна, че е той.

Фрида Кронер потрепери, но продължи да говори твърдо, решително.

— Значи, детективе... и вие също, господин Уинтър... смятате, че е някъде наблизо — тя посочи към прозореца, навън — и дебне нас, както е дебнал останалите?

Саймън Уинтър кимна.

Фрида Кронер се усмихна леко, сякаш се забавляваше.

— Значи ще ми е трудно да заспя. Спомням си, че и преди беше така.

Уолтър Робинсън наблюдаваше възрастните хора и едва се владееше.

— Промених решението си — каза той накрая. — Рискът е твърде голям. Този човек е професионален убиец. Нещо повече. Той е психопат. Мисля, че е най-добре вие двамата да отидете на гости при свои близки и да ме оставите да го търся въз основа на информацията, с която вече разполагам. Така ще сте в безопасност, а аз няма да се безпокоя за сигурността ви. Ще ви изведем незабелязано от града и ще го заловим, ако опита да предприеме нещо в този апартамент или вашия, госпожо Кронер. Важното е, че няма да има нова смърт.

Равинът повдигна изненадано вежди. Уолтър Робинсън понечи да каже нещо, но се въздържа. Фрида Кронер изсумтя.

— Не — продължи Робинсън, като вдигна ръка, за да я накара да мълчи. — Мисля, че най-важното сега е вашата безопасност.

Равинът изглежда младия детектив и каза:

— Детектив Робинсън, струва ми се, че не ни казвате всичко, което знаете. Да се махнем от тук? Сега? Защо изведнъж започнахте да настоявате толкова?

— Просто искам да сте в безопасност, това е всичко.

Равинът поклати глава.

— Това не е всичко — отсече той.

Фрида Кронер наблюдаваше Робинсън много внимателно, докато го слушаше. Изведнъж се усмихна.

— Знам — каза тя като дете, което е сигурно, че ще познае в коя ръка е скрит бонбонът. — Знам защо детективът казва всичко това.

Робинсън се обърна към нея.

— Госпожо Кронер, чисто и просто искам да...

Тя поклати глава, сякаш за да се отърси от усмивката и да я замени с леденостудено изражение.

— Видели сте нещо, нали така? Видели сте нещо ново и не искате да ни кажете за него, защото не искате да ни плашите. Като че ли може да има нещо по-ужасно от това, което вече сме преживели. Виждала съм повече смърт от вас, детективе, и повече отколкото бихте

видели, ако ще да живеете още петстотин години. Все още не ни разбирате, нали?

Уолтър Робинсън не знаеше как да отговори.

— Мисля — намеси се равинът тихо, — че това ме плаши повече от всичко друго.

Фрида Кронер кимна.

— Гледате ни и виждате двама старци, защото сте млад. Значи пълен с предразсъдъците на младостта. — Тя вдигна ръка нагоре, защото Робинсън отвори уста, за да възрази. — Не ме прекъсвайте, детективе.

Той млъкна.

— Така — продължи тя решително. — Сега ни кажете. Какво сте видели?

Робинсън сви рамене. В този момент му мина през ума, че както е глупаво да се подценява Човека сянка, така е глупаво да се подценяват и двамата възрастни хора, които сега седяха пред него.

— Нямам истинско доказателство... — започна той.

— И следва едно „но“, нали, детективе? — прекъсна го равинът, с лека насмешлива усмивка. — Винаги има едно „но“.

— Да. Нали си спомняте онзи, който видя Човека сянка в апартамента на Софи Милщайн?

— Наркоманът? — попита Фрида Кронер. — Господин Джеферсън?

— Рано тази сутрин е бил намерен убит в апартамента си, в Либърти Сити.

— Убит? Как?

— Завързан за инвалидния стол и изтезаван с нож.

Фрида Кронер и равинът замълчаха, докато асимилират чутото.

— Полицайте смятат, че може да е станал жертва на наркопласъорите от района. В тази част на града отмъщенията са често явление и понякога са жестоки. Също така, има сведения, че доста от хората, способни на убийство, са имали неразчистени сметки с него.

— Но вие не мислите, че причината са те? — обади се равинът.

— Не мисля. Според мен, всички ние знаем кой го е направил.

— Господин Джеферсън е бил... — заговори Фрида Кронер, но Робинсън я прекъсна.

— Джеферсън е умрял от мъчителна смърт, госпожо Кронер. Мъчително и бавно, с повече болка, отколкото дори той заслужава. Бил е изтезаван, защото някой е искал да научи това, което е знаел. След това е бил обезобразен. Не искам да излагам вас или равина на същата опасност. Погледнете и от моето положение. Ако се случи нещо непредвидено и този човек се добере до някой от вас, с кариерата ми е свършено. Аз самият никога не бих си го простил. Така че... Не. Искам двамата да сте въвн от всякаква опасност.

Саймън Уинтър се сепна от вестта за смъртта на Джеферсън, но скри изненадата си. Наблюдаваше Уолтър Робинсън внимателно и видя, че е искрено потресен. Затова заговори тихо, угрижено:

— Каза, че Джеферсън е бил обезобразен. Как?

— Предпочитам да не навлизам в подробности, Саймън.

— Бил е изтезаван поради някаква причина, бил е обезобразен поради някаква причина. Мисля, че този човек не върши нищо просто така, следователно всичко, което прави, би трябвало да ни подсказва какъв ще бъде следващият му ход. Така че, питам пак, как е бил обезобразен?

Робинсън се поколеба за момент, доловил хладината в гласа на възрастния мъж.

— Езикът му беше отрязан.

Фрида Кронер изпъшка и закри устата си с длан. Равинът поклати глава.

— Ужасно! — каза той.

Саймън Уинтър присви очи и се замисли.

— Проклет да съм — каза той след малко. — Не бях очаквал подобно нещо от отрепка като Джеферсън. В никакъв случай.

— Какво?

— Джеферсън не е казал на Човека сянка онова, което онзи е искал да научи.

— А именно?

— Какво знаят властите. Какви усилия полагате, за да го заловите. Какви доказателства има за съществуването му. Мога да изброя още две дузини въпроси, които биха накарали Човека сянка да излезе от дома си посред нощ. — Уинтър се поколеба, поклати глава. — Освен това, става ясно и че Джеферсън не му е казал за портрета, с който разполагаме. Засега всичко е в наша полза.

Уолтър Робинсън се замисли за момент, после кимна.

— Може би си прав. Горкият Лерой. — Поколеба се още миг, после добави: — Разбира се, всичко това може да означава и че Човекът сянка го е наказал, защото е проговорил пред нас. По този начин го е показал.

— Организираната престъпност си има своите конвенции — каза Саймън Уинтър тихо. — Тя прави нещата така, че да бъде изпратено послание до когото трябва. Не смятам, че Човекът сянка действа по същия начин. В убийствата си той се стреми да избягва рутината. Този път, струва ми се, е бил ядосан. Ядосан, а може би е дал воля и на расизма си, до известна степен. За него Лерой Джеферсън е бил само неприятно препятствие. Мисля, че сега трябва да действваме бързо. Той не губи време. Не трябва да губим време и ние.

Уолтър Робинсън се замисли над чутото и кимна.

— Мисля, че си прав, Саймън. Това е още една причина госпожа Кронер и равинът да заминат от Маями още днес. Сега. Веднага.

Саймън Уинтър го погледна неразбиращо и Робинсън избухна:

— Дявол да го вземе! Те двамата са свързващото звено, нали? С какво разполагаме, ако ги няма тях? Херман Щайн отново ще се превърне в самоубиец, завинаги, Софи Милщайн ще попадне в списъка на неразкритите случаи, поредната бройка в шибаната статистика, а Ървинг Силвър ще остане завинаги там, където е. Ще се води безследно изчезнал, вероятен удавник. Колко други има в тези категории, давате ли си сметка? Единствените хора, които могат да променят нещата, са тези двама души тук. Без тях въобще не можем да попаднем в съдебна зала!

Уинтър не отговори веднага.

— Знам — каза той след малко. Понечи да добави още нещо, но Фрида Кронер го прекъсна. Беше леко пребледняла и трескаво клатеше глава.

— Няма да отида никъде — заяви тя.

Робинсън се обърна към нея.

— Моля ви, госпожо Кронер. Зная, че намеренията ви са достойни за уважение, но сега моментът не е подходящ за това. Убеден съм, че сте изложени на сериозна опасност и знам, че показанията ви ще са от основна важност в евентуален процес срещу убиеца. Моля ви, позволете ми да ви помогна...

— Можете да помогнете само по един начин, детективе. Намерете Човека сянка.

— Госпожо Кронер...

— Не! — отсече тя ядосано. — Не! Не! *Не!* Вече говорихме за заминаване и решихме не. — Тя скочи на крака. — Аз няма да се крия! Няма да бягам! Ако дойде при мен и съм сама, ще се боря сама. Може да ме убие, но ще се боря така, че да не ме забрави скоро. Веднъж се опитах да се скрия от този човек и това ми струва цялото ми семейство! Няма да го направя пак. Разбирате ли ме, детективе?

Фрида Кронер пое дълбоко дъх.

— Вярно е, че съм изплашена. И стара. И не съм силна, както някога. Само че не съм чак толкова стара и немощна и глупава, че да не мога да направя своя избор, а моят избор е да стоя тук!

Обърна се към равина.

— Рави, това го казвам аз, упоритата старица. Ти трябва да вземеш свое решение...

— Моето решение е същото — прекъсна я той. Протегна ръка и улови нейната. — Скъпа приятелко, след като ни заплашва опасност, трябва да я посрещнем заедно. Ще си вземеш каквото ти трябва в една чанта и ще дойдеш тук, в стаята за гости за седмица-две, докато всичко това свърши. Каквото и да стане, ще бъдем заедно.

Обърна се към Уолтър Робинсън.

— Заради този човек загубихме много. Семействата си, а сега и приятелите си. Останахме само ние двамата. Не зная дали заедно ще бъдем по-силни от него, но съм убеден, че трябва да опитаме. Благодаря, детективе, за загрижеността ви за нашата безопасност, но ще останем тук.

Робинсън отвори уста, за да каже нещо, но Саймън Уинтър го изпревари:

— Послушай ги, Уолтър — прошепна той.

Робинсън го изгледа гневно за миг, но после гневът се размина, защото се даде сметка за предимствата, които щеше да им осигури присъствието на двамата възрастни.

— Добре — каза той. — Но ще ви осигуря защита. При вас ще дежури полицаи денонощно.

Взе портрета.

— Време е това нещо да даде някакви плодове.

Планът беше прост. Тази вечер, по време на службата в двайсетина различни храмове и синагоги, трябваше да бъде прочетено кратко съобщение:

Съществуват подозрения, че едно лице, с прозвището „Човекът сянка“, за което се твърди, че е извършило множество престъпления срещу нашите хора в Берлин през черните времена, отново се е появило сред нас тук, в Маями. Приканваме всеки, който разполага с някаква информация за това лице, да се свърже с равин Хаим Рубинщайн или детектив Уолтър Робинсън от полицията на Маями Бийч.

Не се споменаваше нищо за убийствата. Саймън Уинтър смяташе, че текстът и така е твърде конкретен и че съществува опасност да накара заподозрения да напусне района, но Уолтър Робинсън бе настоял да остане в този вид, с надеждата да се случи точно това — така щеше да има достатъчно време да го издирва другаде, като същевременно двамата старци щяха да са в безопасност. Освен това не смяташе, че Човекът сянка ще чуе посланието лично. Не смяташе, че отделя време за религиозни церемонии. Бе убеден, че ще чуе съобщението от втора ръка — ще дочуе някой разговор в асансьора или в някое фоайе, в ресторант или пред будката за вестници. Може би тъкмо опитът да открие източника на съобщението щеше да го накара да направи грешен ход, да го застави да действа прибързано, без да мисли, без да се подготви. Този път, Робинсън беше сигурен, щеше да го чака където трябва.

Най-важното според двамата обаче бе това, че онзи нямаше да знае, че анонимността му е компрометирана. Оставаше единствено да открият името.

Уинтър беше предложил да добавят още един елемент към плана и Робинсън бе решил, че идеята е добра. Двамата трябваше да покажат портрета на председателите на жилищни асоциации, включително и

тази, в която бе членувал Херман Щайн. Не беше изключено някой да ги насочи във вярната посока.

Уолтър Робинсън се отби за малко в кабинета си, преди да продължат, и видя, че се е обаждала Еспи Мартинес. Съобщаваше му кога пристига и бе добавила тайнствено: „Известен успех“.

Уолтър Робинсън не си позволи да гадае какво би могло да означава това, а само го каза на Саймън Уинтър, когато двамата се отправиха на север, към кварталите с високи жилищни блокове.

— Името — отбеляза Саймън Уинтър в отговор. — Открила е името.

— Едва ли го използва — поклати глава Робинсън.

— Може би не, но така поне ще можеш да започнеш от нещо, да проследиш какво е правил до изчезването си. Архивът на имиграционните власти, на данъчните власти, на организациите, оказвали помощ на новодошлите след войната. За известно време ще се превърнеш в историк. Предполагам, че е дошъл в Щатите с това име, а после го е сменил. Може да откриеш нещо и в социалните осигуровки. Кой знае?

— Звучи като ужасно много работа.

— А хората си мислят, че да си детектив е ужасно интересно, нали?

Робинсън се засмя. Беше оставил двамата възрастни в апартамента на равина, да правят чай на униформения полицай, когото бе повикал, за да ги охранява. Бе го инструктирал съвсем просто — да не пуска никого, освен ако не го води лично той или не представи полицейска значка. На вътрешната страна на вратата, до шпионката, бе залепил копие от портрета на Човека сянка. Смяташе, че този тип апартаменти имат малко преимущества и едно от тях беше това, че са като пещери — с един-единствен вход. Това донякъде го успокояваше.

— Все пак — продължи Саймън Уинтър, — не мисля, че ще откриеш този тип по конвенционалните методи. Не би го допуснал. Мисля, че той трябва да те открие първи. Нашата задача е да го засечем.

— Това е от баскетбола, нали?

— Да. Когато си защита, а срещу теб е добър играч, трябва да опиташ да отгатнеш накъде ще се насочи и да тръгнеш натам първи. —

Уинтър замълча за момент, после добави: — Досега нашият човек не е попадал на подобна неприятност.

— Поне, доколкото ни е известно — отбеляза Робинсън.

Навлязоха в каньоните от бетон на Маями Бийч, където неугледните небостъргачи сякаш се състезаваха с облаците и искаха да закрийт слънцето. Както във всеки друг град, сградите създаваха впечатление за еднаквост. Кула след кула от еднакви апартаменти, хора, живеещи във вертикални кошери, които ги лишаваша от собствената им идентичност и ги превръщаха в анонимни мравки.

Най-напред посетиха сградата, където бе живял Херман Щайн. Председателят на жилищната асоциация — едър, плешив човек — погледна портрета и поклати отрицателно глава. Каза им, че в асоциацията членуват повече от хиляда души, живеещи в стотици апартаменти, и че портретът, доколкото той е в състояние да прецени, не прилича на никой от тях. Това не изненада Саймън Уинтър. Не го изненада и фактът, че следващите двама председатели на жилищни асоциации, които посетиха, също не бяха виждали това лице.

— Щайн твърди, че го е видял на събрание — каза Робинсън, след неколкочасово безплодно обикаляне. — Знаеш ли какво можем да направим? Ще вземем списъците на живущите във всяка сграда, ще отделим мъжете, които живеят сами, и ще тръгнем от апартамент на апартамент, докато не попаднем сами на това копеле. Все някъде ще го открием.

— Да — кимна Уинтър. — Аз също мисля, че трябва да фигурира някъде. Може и да успеем.

Тонът му ясно показваше, че според него няма да успеят.

Робинсън погледна часовника си. Не искаше да закъснее за посрещането на Еспи Мартинес. Щеше да кацне късно следобед, а слънцето вече започваше да хвърля червеникави отблясъци на небето. В сенките на небостъргачите вече се спотайваха първите вечерни сенки.

— Отивам на летището — реши Робинсън. — Искаш ли да те оставя някъде?

Саймън Уинтър изведнъж си спомни нещо. Кимна и каза на Робинсън адреса. След това сгъна едно копие на портрета и го мушна в

джоба си.

Уолтър Робинсън спря край бордюра.

— Нещо ще се случи съвсем скоро — отбеляза той. — Ще прочетат съобщението тази вечер. — Погледна часовника си пак и добави: — Всеки момент. През следващите няколко дни нещо би трябвало да се раздвижи. Ще видим и какво е открила Еспи.

— Обади ми се, когато научиш нещо ново. От тук се прибирам у дома.

— Какво е това „тук“?

— Изстрел в тъмното — отговори Саймън и направи крачка назад, към колата. — Много вероятно е да не заваря никого, защото вече е късно.

Уолтър Робинсън го погледна. В небето се носеше самолет, твърде високо, за да се чуват двигателите му, и се насочваше към летището.

— Колко тъмно е „тъмното“? — попита.

Саймън бе започнал да се отдалечава, но когато чу въпроса, се обърна и махна пренебрежително с ръка, сякаш за да покаже, че не си струва един детектив да губи времето си за подобно нещо. Робинсън разбра жеста, разбра какво би трябвало да събуди той у него и се пребори с желанието си да подкара колата и да тръгне към летището, което в момента беше най-силното му желание. Вместо това изключи двигателя и изскочи на тротоара. Саймън Уинтър чакаше на няколко крачки, усмихнат.

— Какво, не ми ли вярваш?

— Не — отвърна Робинсън и застана до него. — Какво има в тази сграда? — поинтересува се веднага след това.

— Тук е Центъра за жертвите на Холокоста — отговори Уинтър. — По-важното е, че от всички места, на които ходих, откакто всичко това започна, само тук миналото се среща с настоящето. Ако изключим няколкото мъртъвци, разбира се.

Бутна вратата и влезе в сградата, следван от по-младия детектив.

Секретарката събираше нещата си, когато влязоха, и се намръщи нетърпеливо, но Робинсън показа служебната си значка и това реши въпроса. След няколко секунди влязоха в кабинета на Естер Вайс. Младата жена беше край бюрото си и също се готвеше да си тръгва. Поздрави ги дружелюбно и енергично.

— Господин Уинтър, постигнахте ли някакъв успех? Все още ли смятате, че този човек е тук?

Уинтър представи Уолтър Робинсън и Естер Вайс попита:

— И полицията ли вече смята, че Човекът сянка е тук?

Робинсън отговори кратко:

— Да.

Директорката на центъра потрепери видимо, остави чантата си на бюрото и седна на мястото си.

— Това е ужасно. И през ум не ми е минавало, че подобно нещо е възможно. Този човек трябва да бъде заловен, за да получи заслуженото. Има съдилища в Израел и Германия, които...

— Повече ме интересуват съдилищата в този град — прекъсна я Робинсън.

Естер Вайс кимна.

— Разбира се. Трябва да получи каквото заслужава. — Понечи да добави още нещо, но Саймън Уинтър не й даде възможност.

Вече беше водил този разговор с нея, а едно от преимуществата на напредналата възраст, според него, беше убедеността, че няма смисъл да се минава по два пъти по един и същи път. Следвайки инстинкта си, той бръкна във вътрешния си джоб и извади портрета на Човека сянка. Подаде го на Естер Вайс, без да каже дума. Тя протегна ръка и изпъна листа на бюрото пред себе си. Вгледа се съсредоточено в рисунката, както всички останали преди нея, но когато вдигна очи, десният ѝ клепач леко трепереше, а гласът ѝ бе развъълнуван:

— Но аз познавам този човек — каза тя бавно, объркано. Отдръпна се от рисунката, сякаш беше наелектризирана. — Най-малкото, виждала съм го веднъж или два пъти... няколко пъти...

Еспи Мартинес се изненада, че Уолтър Робинсън не я чака. Чувстваше се разконцентрирана, заради дългото пътуване и разликата във времето. Не беше сигурна дали е уморена, или превъзбудена. Отиде до един телефон и се обади в кабинета му, но разбра, че не се е отбивал там от доста време.

Зачуди се дали да не се прибере направо у дома, защото мисълта за душ, чисти дрехи и, може би, кратък сън, я привличаше силно. В същото време обаче имаше чувството, че е забравена, което я

изненадваше — на лист, в чантата ѝ, бяха записани едно име и един номер, които може би бяха онова, което бе нужно, за да открият човека, когото търсеха.

Огледа още веднъж залата на терминала, но не видя Уолтър Робинсън. Каза си, че не бива да се ядосва, че има и по-важни неща от това да те посрещат на летището и че може би не е получил съобщението ѝ. Или времето на пристигането ѝ не се бе записало ясно на лентата. След като измисли достатъчно оправдания, които я накараха за момент да забрави умората, Еспи Мартинес се отправи към изхода.

Спря едно такси, обгърната от отровната смес газове от ауспусите на автомобилите и лепкавата сладникава вечерна горещина, и се качи на задната седалка. Даде домашния си адрес и се отпусна в топлия тропически въздух. Преди обаче таксито да стигне до изхода на летището, тя се наведе напред и забързано, на испански, каза на шофьора да кара към апартамента на равина, в Маями Бийч.

Саймън Уинтър улови Естер Вайс за ръката. Стовари свободната си длан върху портрета.

— Кой? — попита той. — Кой е този човек?

Уолтър Робинсън скочи на крака и заговори с дрезгав, нетърпелив глас:

— Къде сте виждали този човек? Кажете ни къде!

Естер Вайс ги гледаше като обезумяла.

— Това той ли е!? — попита с писклив фалцет.

— Да — отговори Робинсън. — Къде го видяхте?

Естер Вайс отвори леко уста от изумление, а Саймън Уинтър видя как в очите ѝ се появява страх. Пусна ръката ѝ и тя се отпусна на стола си с широко отворени очи, втренчени в дамата мъже.

— Тук — отговори тя бавно. — Видях го тук.

Уинтър понечи да каже нещо, но Уолтър го изпревари. Думите му бяха премерени, бавни, говореше с човек, който оценява късмета си.

— Къде, кога, кажете ми веднага всичко, което знаете. Не пропускайте нищо. И най-малката подробност. Всичко би могло да ни е от полза.

— Това е Човекът сянка? — попита жената още веднъж.

— Да — отвърна Саймън Уинтър.

— Но този човек е историк — каза тя. — С безупречни препоръки.

— Мисля, че не е така — възрази Уинтър тихо. — Или, най-малкото, е и двете. Във всеки случай, това е мъжът, когото търсим.

— Започнете от самото начало — подкани я Робинсън. — Името. Адресът. Откъде го познавате.

— Изследва записите — каза тя. — Позволяваме на учените да изучават записите неофициално. Историци и социолози...

— Да, знаем това — прекъсна я Саймън Уинтър нетърпеливо. — Кажете ни за този човек. Кой е той?

— Името му е записано в документацията — отговори Естер Вайс и се закашля. — Записано е. Имаме и адреса. И биография, струва ми се. Пазим всичко това в архив, с ограничен достъп. Господин Уинтър, нали ви дадох няколко имена преди време, помните ли?

— Да, помня. Той беше ли в списъка?

— Не зная — отвърна младата жена. — Дадох ви списъка. Просто не помня.

Уолтър Робинсън се намеси:

— Сега обаче можете да намерите документите, нали? Можете да извадите списъка на учените и да ни кажете кой е той. В какво са тези документи? В компютър? В папки? Госпожице Вайс, моля ви...

— Не мога да повярвам!

— Госпожице Вайс, моля ви!

Тя се поколеба, после се примири.

— Да... Разбира се. Веднага.

Естер Вайс се изправи бавно и отиде до черен шкаф за папки, поставен в ъгъла на кабинета ѝ. Отвори най-горното чекмедже и започна да търси в него. След малко промърмори:

— Повече от сто души са получили разрешение да изследват записите ни.

— Има ли някаква процедура за получаване на тези разрешения — попита Саймън Уинтър, докато тя продължаваше да търси. — Проверява ли някой що за хора са кандидатите?

— И да, и не — отговори младата жена. — Ако документите изглеждат в ред, тогава одобрението е формалност. Кандидатът трябва да обяви защо иска достъп до архива и как смята да използва резултатите от изследванията си. Освен това трябва да подпише договор за неразгласяване. Следим строго спомените, с които разполагаме, да не се комерсиализират. Най-много обаче се стремим да избягваме ревизионистите.

— Кой? — попита Робинсън.

— Хората, които отричат, че е имало Холокост.

— Това някакви безумци ли са? — попита той. — Как може на някой да му мине през...

Естер Вайс вдигна очи. В ръката си държеше малка папка.

— Има много хора, които желаят да отрекат най-жестокото престъпление в историята на човечеството. Те твърдят, че газовите камери са били устройства за премахване на въшките или че в пещите са били печени хлябове, а не са горени трупове. Има хора, които смятат Хитлер за светец и твърдят, че всички спомени за ужасите, които е причинил, са конспирации. — Естер Вайс въздъхна. — Нормалните хора биха нарекли това лудост. Само че не е толкова просто. Предполагам, че разбирате това, детективе?

Не разбираше, но не го каза гласно.

Естер Вайс сложи длан на челото си за момент, сякаш искаше да скрие очите си от нещо, което не желаше да види. След това подаде папката на Саймън Уинтър.

— Това е мъжът, който прилича на рисунката ви — поясни тя.

Възрастният детектив отвори папката и извади отвътре купчинка листове. Първите няколко бяха формуляри, с които се изискваха записи. Най-долу имаше писмо, биография и подписан договор.

Най-отгоре беше написано името: Давид Исааксон. Отдолу имаше адрес, в Маями Бийч.

— Какво си спомняте за този човек? — попита Робинсън.

— Не помня колко пъти е идвал. Беше тих и неразговорлив. Странеше от хората. Разговаряла съм с него само веднъж, първия път. Каза ми, че също е бивш концлагерист и го помолих да ни предостави запис със спомените си. Съгласи се, но каза, че преди това трябвало да завърши мемоарите си. Върху това работел. Мемоари. Каза, че щели да

ги издадат частно. След смъртта му. Каза още, че го правел заради семейството си, за да се знае, че е съществувало.

Естер Вайс се поколеба, после добави:

— Идеята му ми се стори възхитителна.

— Имате ли някакъв дневник, от който да личи колко пъти е идвал?

— Ако съберем персонала, може и да уточним колко пъти. Когато обаче някой получи достъп при нас, повече не го безпокоим с формалности.

— Как е получил разрешение?

— Вижте второто писмо.

Уинтър и Робинсън погледнаха надолу, към писмото, защитено за корицата на папката. Беше от центъра на организацията, в Лос Анджелис, и бе подписано от заместник-директора. В него се искаше на господин Исааксон да бъдат предоставени всички прерогативи на учен, тъй като той се е занимавал с подобна дейност и в Лос Анджелис.

— Обадохте ли се? Проверихте ли?

— Не — отговори Естер Вайс колебливо. — Подписано е от заместник-директора.

Уолтър Робинсън кимна.

— Не се безпокойте — каза той бавно. — Все едно е.

Саймън Уинтър вдигна очи.

— Всичко останало от биографията му... защитените научни степени от Нюйоркския университет, от Чикаго, публикациите... проверихте ли ги?

— Защо? — попита Естер Вайс. — Защо? Беше ясно, че не е ревизионист. Дори ми показва татуировката на ръката си!

Уинтър поклати глава. Видя, че жената е пребледняла, че е сериозно изплашена.

— Не знаех — продължи тя. — Как бих могла да предположа?

Уинтър не отговори. Можеше да мисли единствено за Човека сянка. Учтив. Мълчалив. По никакъв начин не привлича вниманието към себе си. Преглежда записите и търси тези, които биха могли да го познаят.

Отново на лов, мислеше възрастният детектив.

Уолтър Робинсън мислеше почти същото. Той обаче отговори на въпроса на Естер Вайс.

— Не сте можели да предвидите. — Замисли се за миг, после добави твърдо: — Не се безпокойте. Това ще свърши съвсем скоро.

Погледна адреса, после се спусна към телефона. Набра полицейския участък, каза кой е и нареди да го свържат веднага с началника на ротата със специално предназначение.

ДВАЙСЕТ И ПЕТ ТАТУИРОВКАТА

Саймън Уинтър и Уолтър Робинсън бяха подценили ефекта, който съобщението щеше да има върху общността на оцелелите. Докато вечерта се превръщаше в нощ, телефоните в Маями звъняха непрекъснато. Във фоайетата и по терасите на малкото хотели и общежития, които все още не бяха превзети от младите и все още приютяваха възрастни хора, седяха групички, чието обичайно време за лягане отдавна бе минало, и шумно обсъждаха това, което бяха чули. В ресторанта на Улфи, недалеч от търговския център на Линкълн Роуд, се водеше спор, в който скоро започнаха да прехвърчат остри, хапливи реплики. Това накара няколко младежи и туристи от чужбина да обърнат глави, учудени от факта, че обикновено кротките и миролюбиви старци този път далеч не бяха такива. Един външен човек би видял гнева по лицата им, но при по-внимателно вглеждане, би видял и още нещо — страх. Дълбок, черен страх, събуден от старите, отдавна стаявани спомени. Макар че малцина от тях бяха чували за Човека сянка, всички бяха преживели своя ужас — в Гестапо, SS, или чисто и просто бяха направили това, което им бяха заповядали и доброволно се бяха предали на машината на злото.

Мисълта, че едно от буталата на тази машина все още живее сред тях, будеше тревога, граничеща с ужас, съживяваше някогашни кошмари, които оставаха незабелязани и непознати за младите жители на Маями Бийч, тръгнаха към нощните заведения и дискотеките.

Еспи Мартинес също стана свидетел на тревожната възбуда, предизвикана от съобщението. Седеше във всекидневната на равина и слушаше как той и Фрида Кронер отговарят на десетки телефонни обаждания. Скоро си даде сметка, че хората не искаха и не съобщаваха факти, а просто търсеха опора. Равинът се справяше чудесно, с успокояващия си тих глас, със способността си да изслушва спомените, които се стелеха край него като листенца на умиращи цветя.

— Не, Силвия, само този човек е... — чу го да казва.

— Да, властите го издирват. Ще го намерим, непременно...

— Съгласен съм... Ужасно е. Кой би го допуснал?

След това се обърна към нея, сякаш за да каже нещо, но телефонът иззвъня отново. Равинът вдигна слушалката, усмихна се тъжно и заговори:

— Разбира се, господин Филдинг. Разбира се, че ви помня. Да, разбирам. Значи и вие сте чули? Знаете ли нещо? Не? Да, разбирам. Естествено, естествено...

Продължи да разговаря по телефона, а Еспи Мартинес се обърна към униформения полицаи, който четеше спортните страници на днешния вестник. Отвори уста, за да му каже нещо, после се отказа и отиде до френския прозорец, който водеше към терасата, и се загледа навън. Светлините на града багреха хоризонта в сребристо. Питаше се къде ли е Уолтър Робинсън. Искаше й се да е с него.

Той и Саймън Уинтър бяха в стаята за инструктажи в полицейския участък, където обсъждаха предстоящия арест с капитана на групата за специални операции и екипа му от девет души.

— Влизате моментално. Не искам да дадете на този тип и секунда. Ще оковете и ръцете и краката му, веднага щом го хванете...

— Няма проблем — отговори капитанът и махна пренебрежително. Струваше му се доста странно да се ангажират командоси за арестуването на някакъв си старец. — Имаш ли заповед за арест?

— Разбира се — отговори Робинсън и се поколеба. — Последният път имах проблеми — добави след миг.

— Чух за това — каза капитанът. — Но си следвал процедурата. Такива неща се случват.

Беше опитен полицаи, чието военно обучение си казваше думата всеки миг от деня му и вероятно нощем го караше да хърка в маршов ритъм. Широкоплещест и ниско подстриган, той беше от хората, за които дисциплината е добродетел, по-съществена от интелигентността. Преди време бе станал треньор на училищния футболен отбор на малкия си син, но го бяха принудили да напусне, защото твърде много държеше на победите на всяка цена.

— Този, който ще арестувате, е въоръжен и много опасен.

— Всички, които арестуваме, са такива — отговори капитанът спокойно. — Автоматични оръжия?

— Не, мисля, че няма такива.

— Добре. Вероятност да се предаде без съпротива?

— Не мога да преценя.

— Вероятност да избяга?

— По-вероятно е да се изпари — обади се Саймън Уинтър съвсем тихо, но все пак така, че капитанът да го чуе.

— Това ще ми е за първи път, старче — отвърна капитанът добродушно.

— В този случай има много неща, които стават за първи път — поклати глава Уинтър.

Капитанът стана от стола, а с него и хората му.

— Е, тръгваме когато кажете.

Уолтър Робинсън кимна. Отиде до телефона на стената и набра номера на Еспи Мартинес за десети път, но отново чу гласа на телефонния секретар. След това набра номера на равина. Опитваше да се свърже с него за четвърти път, но номерът му даваше заето. Имаше право да се обади в телефонната централа и да поиска да го свържат, но не искаше да го прави. Просто искаше да съобщи на Рубинщайн, че имат напредък в разследването, защото смяташе, че дори и без дълги обяснения, това ще поуспокои двамата възрастни. Саймън Уинтър беше на същото мнение.

Изненада се, защото този път телефонът беше свободен и почти веднага чу гласа на равина.

— Да, равин Рубинщайн е. Кой се обажда, моля?

— Детектив Робинсън.

— А... детективе... Обявата даде някакъв резултат. Телефонът ще се счупи от звънене.

— Опитвах се да се свържа с вас. Някаква информация?

— Не. Обаждат се само разстроени хора, което е разбираемо. Въпреки всичко, аз съм оптимист. Все някой трябва да знае нещо и, както изглежда, ще се обаждат до сутринта.

— Ние със Саймън Уинтър също открихме нещо... не, не ме прекъсвайте... Сега не искам да навлизам в подробности, но мисля, че

имаме напредък. Просто ни изчакайте. Как е госпожа Кронер? Полицаят там ли е?

— Да.

— Бъдете нащрек.

— Разбира се. Казахте, че сте открили нещо. Това е добра новина. Какво е то?

— Наистина предпочитам да говорим по-късно, защото още не съм сигурен.

Равинът се поколеба.

— Добре — каза той след малко. — Искате ли да говорите с госпожица Мартинес? Тя е тук.

Стомахът на Уолтър Робинсън подскочи.

— Да — каза той веднага. След миг чу гласа ѝ.

— Уолтър?

— Еспи, опитвах се да се свържа с теб. Съжалявам, че не те посрещнах, но открихме нещо. Имаме име и адрес...

— Там ли отиваш сега?

— Да. Стой там. Ще ти се обадя, когато приключим.

Еспи Мартинес се изпълни с вълнение. Искаше да отиде с екипа, но си даде сметка, че Уолтър не я бе поканил.

— Искам да дойда с вас.

— Еспи, последния път едва не те застреляха. Този път няма да го допусна.

Тя понечи да възрази, но се отказа.

— Какво стана в Германия?

— Научих някои неща — отговори тя. — Невероятно. Просто нямах представа. Учим история в училище, после в колежа, но всъщност нямаме представа за какво става дума. Човек трябва да го види с очите си. Този тип, Човекът сянка, е бил старателно обучен в Гестапо. В какво ли не. Следене, фалшификации, ликвидиране, каквото искаш. Опасен е, Уолтър, бъдете много внимателни.

Уолтър Робинсън си спомни Лерой Джеферсън в инвалидния стол и си помисли: „Повече от опасен“. Спомни си, че Еспи не знае какво се е случило и се замисли дали да ѝ каже, но реши да не го прави. Видя, че командосите са почти готови с екипировката си и разбра, че трябва да тръгват.

— Обучавали са го?

— Да. Той е експерт, Уолтър. Онези са били най-добрите, а човекът, с когото разговарях, твърди, че нашият е бил най-добър от добрите. Бъдете много внимателни!

— Разбира се.

Канеше се да затвори, но тя заговори отново, съвсем тихо:

— Има и още нещо, Уолтър. Може да е от полза.

— Какво?

— На ръката си е татуирал номер от концентрационен лагер. Това му е помогнало да се измъкне, когато корабът е започнал да потъва и плъховете са се разбягали. Взех номера. Може да е променил самоличността си хиляда пъти, но не мисля, че е сменил номера. Ако го хванете...

— Кажете ми номера.

— А26510 — отговори Еспи.

Уолтър Робинсън го записа.

На една пресечка от адреса, където живееше онзи, който твърдеше, че пише мемоарите си, капитанът на специалната група слезе от микробуса с хората си и се качи в колата на Робинсън, на задната седалка, пъргаво, доколкото му позволяваше екипировката.

— Така — каза той. — Нека сега минем покрай мястото.

Уолтър Робинсън включи на скорост мълчаливо и колата потегли бавно по малката странична уличка в скромния квартал. В тази част на Маями Бийч, около Четирийсет и първа улица, има странна смесица от къщи. Някои, предимно край брега, струват милиони. Други са елегантни, просторни, на два етажа и с керемидени покриви, много търсени от младите специалисти, които започват кариерата си в града. Сред тях обаче, по уличките с доста надупчен асфалт и не така впечатляващи палми, са пръснати по-обикновени жилища, ниски, неугледни, със стари щори на прозорците, потискащо еднакви. Брокерите на недвижими имоти често ги наричат „къщи за начинаещи“, което означава, че могат да си ги позволят съвсем млади семейства, които нямат финансова подкрепа от родители, или пък старци, които все желаят да живеят в Маями, а високата престъпност не ги е прогонила във високите блокове. Много от тях брокерите наричат, евфемистично, „специалитет на майстора“, защото след

години горещини и палецо слънце просто всичко в тях плаче за ремонт. Нерядко подобни къщи, стари като обитателите си и страдащи от не по-малко болести на времето, са засенчени от някоя голяма, комфортна и добре поддържана къща на лекар, адвокат или преуспяващ бизнесмен, сякаш за да напомня за миналото.

Адресът, който Уолтър Робинсън държеше в ръката си, беше на една от тези къщи.

Той спря колата край бордюра на отсрещната страна на улицата. Къщата беше на около десет метра по-навътре от тротоара, пред пътната врата имаше два неугледни храста, сякаш застанали на пост.

— Прозорци с решетки — отбеляза Саймън Уинтър.

През повечето време беше мълчал и бе мислил за този, когото щяха да арестуват.

— Вероятно и отзад е така — каза капитанът. — На вратата има солидни резета. Вероятно има врата отзад или отстрани, но предполагам, че е отстрани, където са онези кофи за боклук. Това е. Две стаи, две бани, няма централна климатична инсталация, а само климатици на прозорците, които бръмчат достатъчно силно, за да заглушат шума, който ще вдигнем. Виждаш ли следи от животно?

— Чакай малко...

Тримата замръзнаха по местата си, защото видяха една фигура да минава край прозореца. Висок мъж. След миг мина и по-нисък силует. След още малко в стаята се появиха отблясъци от телевизор.

— Има жена! — възкликна Саймън. — Дявол да го вземе!

— Искате ли да приберем и нея? — попита капитанът.

— Да — отговори Робинсън. — Може да му е помагала.

— Може и да не знае нищо — обади се Саймън Уинтър.

— Ще разберем това в участъка.

Капитанът огледа къщата още веднъж, после кимна на Уолтър Робинсън да подкара колата. Потеглиха, но не запалиха фаровете, докато не се отдалечиха на половин пресечка.

— Няма проблем — заяви капитанът и се облегна на седалката. — Двама отзад, двама отстрани, останалите влизат отпред. Няма да разбере какво му се е случило.

— Доскоро и аз мислех, че ако го намеря, няма да има проблеми — каза Уолтър Робинсън.

— А сега?

— Сега не знам.

— Какво стана с онзи, който ти създаваше главоболия? — попита капитанът.

— Натъкна се на типа в тази къща.

Саймън Уинтър слушаше с половин ухо, докато капитанът инструктиреше хората си за разположението на къщата и плана за влизане. Даде си сметка, че Уолтър Робинсън му е позволил да присъства на ареста в знак на уважение и че би трябвало да стои настрана от мястото на истинските действия. Част от него искаше самият той да нахълта първи през вратата, но, от друга страна, разбираше, че това е гласът на егото му. Изпитваше странна смесица от емоции — възбуда, защото човекът, който бе владял мислите му толкова време, е така близо, но също така и известно разочарование, защото след като белезниците щракнеха около китките на Човека сянка, той щеше да стане излишен. Помисли си, че би трябвало да се радва, защото всъщност неговите усилия бяха осигурили връзката между портрета и конкретния човек, с име и адрес, и, неизбежно, щеше да привлече вниманието на вестниците и телевизията. Това обаче щеше да отmine и имаше тревожното чувство, че няколко седмици след ареста на Човека сянка, ще се върне точно там, където беше, когато Софи Милщайн бе почукала на вратата му, с изпълнени с ужас очи.

Спомни си го с горчивина — седнал на канапето, лапнал цевта на пистолета, с пръст на спусъка.

Протегна машинално ръка под лявата си мишница, където сега беше старият кобур, с пистолета, скрит под тънкото яке, което го караше да се поти и го изнервяше. Надяваше се да не са забелязали. Не мислеше, че Уолтър е видял, че е въоръжен. Все едно му беше. Тежестта под мишницата му вдъхваше увереност, като ръкостискане на стар приятел.

Командосите започнаха да проверяват оръжията си и Саймън погледна нагоре, към нощното небе. Опита да си представи какво ще прави през следващите дни. Погледна младия детектив и го измери с очи. За момент се изпълни със завист. Искаше му се всичко това да се повтори още веднъж. Всеки миг. Всяко отчаяние. Всяка болка.

Помисли си, че не би се отказал от нищо преживяно и прехапа устна — съвсем скоро пак щеше да е свършен, отново ненужен никому, сам.

— Саймън? Готов ли си? Ще пипнем ли този тип най-накрая?

Обърна се към Робинсън и видя в очите му ентузиазъм.

— И още как...

— Добре — каза Уолтър и улови стария детектив за рамото — жест, който донякъде изразяваше възбуда, но също така и симпатия. — Може би утре ще можем да отидем за риба. Или в другиден. Обеща, нали си спомняш?

— С удоволствие — отвърна Саймън тихо.

Робинсън подкара колата към целта.

— Това нещо буди ли спомени? — попита той.

— На моята възраст — отвърна Саймън Уинтър, — всичко буди спомени. Човек гледа повече назад, отколкото напред.

— Не и ти... Е, хайде да приключваме с този тип. Да му щракнем белезниците и да му вдъхнем малко страх от Бога. Да му покажем, че не е чак толкова умен, в края на краищата.

— С удоволствие — отвърна Саймън, макар и да не беше сигурен дали не лъже.

Прикриха се зад тухлената стена, която ограждаше съседната къща. Капитанът огледа мястото за последен път, сложи на ухото си слушалката на радиостанцията и с едно движение на ръката изпрати хората си напред. Командосите хукнаха напред, приведени, за да заемат позиции. Черните им униформи се сливаха с тъмнината. Робинсън, застанал непосредствено зад капитана, чакаше като спринтьор преди състезание, с напрегнати мускули, готов да полети.

Капитанът изчака да му докладват, че са заели позиции отзад и отстрани на къщата, съобщи на хората си, че отпред няма нищо необичайно, и даде командата.

Предната група хукна към пътната врата. Уолтър Робинсън вдигна ръка, за да задържи Саймън Уинтър за момент, после двамата също хукнаха напред, почти веднага след бързите черни силуети. Земята сякаш изчезна под краката им. Робинсън престана да усеща краката си. За момент имаше чувството, че лети, както някога, напред

по футболното игрище, в атака, без да чува рева на публиката. След миг обаче това отмина и цялото му внимание се насочи към пътната врата, където командосите готвеха тарана за разбиване.

— Полиция! Никой да не мърда! — изкрещя капитанът.

Черният стоманен таран се залюля, чу се силен трясък и се разлетяха трески.

Саймън Уинтър беше на крачка след Уолтър Робинсън. Дишаше учестено, движеше се бързо.

Откъм къщата се разнесе пронизителен писък, чу се трясък на счупено стъкло, което заглуши командите на капитана. Командосите връхлетяха през разбитата врата и изчезнаха във вътрешността на къщата.

Робинсън полетя само на крачка след тях, с изваден пистолет. Чуха се гласове, викове.

— Лягай на пода! Долу! — чу Саймън Уинтър гласа му след миг. — Ръцете на тила!

Жената продължаваше да пици изплашено.

Уинтър влезе в къщата и видя капитана и един от хората му, наведени над едър мъж, проснат на пода на скромната къща. Робинсън бе опрял пистолет в тила му и крещеше нещо. Двама други командоси държаха дребна възрастна жена, чиято бяла коса се бе измъкнала от фибите и сега се спускаше в безпорядък около лицето ѝ. Плачеше жално.

— Какво сме направили? Какво?

Робинсън щракна белезниците около китките на проснатия и се надигна.

— Край — каза капитанът доволно и вдигна глава към Робинсън. — Казах ти. Проста работа. Значи това е закоравелият стар убиец, когото търсиш?

В ъгъла гърмеше телевизорът и капитанът кимна на един от хората си да го изключи.

Уолтър Робинсън изправи проснатия в седнало положение и заговори бързо:

— Давид Исааксон, арестуван си за убийство.

Най-после Саймън Уинтър видя лицето му.

— Какво съм направил? — попита мъжът.

— Човекът сянка! — Робинсън почти изплю думите и го изправи на крака. Доближи се до ухото му и добави: — Заминаваш. Ще те видя на електрическия стол.

Бутна го на близкото кресло.

Саймън Уинтър пристъпи напред и се вгледа в лицето на арестувания.

— Боже мой! — изпъшка бавно, едва чуто и улови Робинсън за ръкава.

Младият детектив се обърна рязко, недоволен, че някой го спира, после видя очите на Саймън Уинтър и се поколеба.

— Какво? — попита ядосано.

Уинтър почувства как устата му пресъхва. Думите му разсякоха моментната тишина като бръснач.

— Уолтър, погледни го, за бога!

— Какво?

— Погледни лицето му. Портрета. Изобщо не прилича на муцуната от портрета.

Уолтър Робинсън отново се обърна към арестувания и се вгледа в лицето му.

— Не — каза бавно след малко. — Грещиш, Саймън. Телосложението е същото, косата...

— Погледни го! Това не е човекът, когото разпозна Естер Вайс.

Уолтър Робинсън, който понякога се гордееше със способността си да остава спокоен при всякакви обстоятелства, изведнъж почувства, че го обзема страх — нежелан, мъчителен, почти неподлежащ на контрол. Очите му се разшириха, сякаш се опитваше да схване разликата между рисунката и мъжа пред себе си.

— Кой си ти? — попита.

— Давид Исааксон — отговори онзи със запъване. — Какво съм направил?

— Откъде си?

Мъжът го изгледа объркано и Саймън Уинтър реши да се намеси.

— От колко време си тук?

— В Маями съм от двайсет години.

— А преди това?

— Бях в Ню Йорк. Кожар.

— А преди това?

— Емигрирах от Полша, преди много години, когато бях още малък.

Жена му най-накрая успя да се отскубне от командосите и се хвърли към съпруга си.

— Давид?! Какво става? Каж ми? — запищя тя и се залепи за него. Обърна се към полицаите и изкрещя в истерия: — Нацисти! Гестаповци!

Стаята утихна за момент и се чуваха само хлипанията на жената.

— Бил ли си в концлагер? — попита Саймън Уинтър рязко.

Мъжът кимна.

— За какво е всичко това?

Робинсън направи крачка напред и грабна ръката му. Вдигна я и леко я завърта. Вдигна ръкава. Веднага след това бръкна в джоба си и извади листчето, на което бе написал номера, който му бе дала Еспи Мартинес. Приблужи го до синята татуировка върху сбръчканата кожа на мъжа и веднага видя, че номерата са различни.

— Боже! — изпъшка той бавно.

— Гестаповци — извика жената пак.

Саймън Уинтър също видя номерата и се обърна назад, към разбитата врата и тъмнината, която сякаш им се подиграваше.

Близко си, каза си. Много близо. Но къде?

ДВАЙСЕТ И ШЕСТ ЧАЙНИКЪТ

Човекът сянка стоеше мълчаливо в тъмното пространство в края на улицата, до самата граница на светлото петно, което хвърляше на тротоара неоновия надпис на аптеката. Погледна нагоре, към шестия етаж, където беше апартаментът на равина.

Тази част от него, която обикновено го предупреждаваше да бъде предпазлив, му подсказваше, че е глупаво да стои на това място, макар и добре прикрит от тъмнината. Понякога имаше чувството, че този вътрешен глас е като някакъв ангел, който го пази, кацнал на рамото му. Този път гласът беше пронизващ, настоятелен, и го подтикваше да се махне веднага, още този миг.

Да събере нещата си. Да отседне в хотел на летището. Да напусне града с първия сутрешен полет.

Поклати глава.

Имам несвършена работа, възрази сам на себе си. Чака ме тук, в тази сграда.

Каква работа!? Пази се! Този живот се изчерпи, както и другите преди това. Годините, прекарани в Маями, бяха приятни и ползотворни, но вече свършиха. Винаги си знаел, че това време ще дойде, не се е случило нищо неочаквано. Твърде много хора те търсят под дърво и камък. Хората говорят за Човека сянка, като че ли го познават от години. Време е да се махнеш и отново да станеш някой друг.

Отдръпна се още по-назад, в тъмнината, опря гръб на някаква сива стена.

В Лос Анджелис ще е добре, каза си. Там го очакваше апартамент, банкова сметка, нова самоличност. Чикаго също беше приемливо място. Имаше готовност и там да заживее нов живот. В Лос Анджелис ще трябва да купи кола. Там всички шофират. В Чикаго това няма да е нужно. В Лос Анджелис щеше да е пенсиониран бизнесмен. В Чикаго вече го познаваха като пенсиониран инвеститор. Замисли се

над двете възможности, неспособен да вземе решение. Всъщност, каза си, няма разлика. Веднага, след като приемеше едната или другата самоличност, щеше да започне да изгражда нова, за да има винаги повече от една възможност. Може би във Финикс или Тусон, каза си. Някъде, където е топло. Не му харесваше зимата в Чикаго. Трябваше да проучи нещата още малко. Не знаеше дали в тези два града има компактна еврейска общност, в която да се включи. Има ли оцелели там? — питаше се.

Някъде в нощта засвири алармена инсталация на автомобил. Заслуша се в пискливия звук, който замлъкна също така внезапно, както бе и започнал.

Изведнъж го обзе гняв.

Тук се чувствах добре, помисли си. През цялото това време се чувствах както трябва. Този град ми харесва. Замисли се за враговете си. Веднага реши, че полицаят и прокурорката не са опасни, дори махна едва забележимо с ръка. Никога не се бе страхувал от полицията. Беше убеден, че ченгетата са твърде консервативни и лишени от въображение, за да го хванат. Търсеха доказателства и улики и не успяваха да разберат, че той беше по-скоро идея. Макар че сега, може би, бяха по-близо до него от когато и да било след 1994-а, пак им оставаше твърде много, за да го заловят. Предпазливостта обаче отново се обади — до този момент полицията никога не бе подозирала, че съществува. Мисълта го накара да се замисли, докато не си припомни, че тъкмо поради тази причина бе полагал толкова много усилия, за да има на разположение най-малко две различни самоличности. Фактът, че толкова рядко му се бе налагало да бърза, доказваше колко добре е планирал всичко. Сега, каза си, положението не е по-различно.

После си спомни стария детектив, съседа, и се поколеба. Този човек го безпокоеше преди всичко с това, че не можеше да си обясни защо се намесва, тъй като не беше нито служител на закона, нито жертва. Човекът сянка извика в представите си Саймън Уинтър и започна бързо да го преценява. Струваше му се упорит и интелигентен. Със забележителни инстинкти. Само че тази вечер не беше тук, а на следващия ден щеше да е твърде късно да направи каквото и да било. Може и да е опасен, мислеше си, но все още е една крачка назад. И с

какво, всъщност, разполага? Ум и известен опит. Достатъчно ли е това, за да ме хване? Не.

Въпреки всичко, трябваше да го убиеш онази нощ, в апартамента му. Извади късмет.

Този път няма да има късмет.

Човекът сянка пое дълбоко въздух и си представи двамата старци на шестия етаж.

Те са истинската опасност, каза си. Винаги са били. Винаги ще бъдат.

Спомените разпалиха искрата на гнева му.

Те са виновни за всичко. От самото начало.

Те са единствените, които помнят.

Те са единствените, които могат да ме познаят.

Пристъпи от крак на крак, после се овладя, макар че гневът все още не бе стихнал. Колко още остават? Само тези двамата? Колко други има? Колко още могат да си спомнят Човека сянка?

Може би никой.

Позволи си да се усмихне.

Може би тези двамата са последните, които някога са виждали Човека сянка? Бе прекарал много време в архивите, сред документи и видеозаписи, беше чел книги, бе се вглеждал в лица. Години наред. Убийствен труд. Неизбежно е, каза си. Просто няма как един ден да не стигна до края. До последните евреи от Берлин. Може би тъкмо те бяха там, горе, на шестия етаж?

Мисълта го изпълни с познато, приятно желание.

Въпреки че предпазливостта го призоваваше да се махне, да приеме нова самоличност, да изчезне, разговорът, който беше подслушал по-рано тази вечер в асансьора на сградата, в която живееше, когато бе научил, че искат сведения за него в храмовете, го убеждаваше, че тези двама старци няма да се откажат и рано или късно пак ще стигнат до него.

Усмихна се.

С удоволствие ще ги ликвидирам, помисли си. Може би това ще е ново начало за мен.

Човекът сянка се овладя. Направи компромис с предпазливостта си — ще напусна града до обяд, утре. Ще приключа с това, после няма да се колебая. Ще замина.

Каза си, че всъщност няма за какво толкова да се тревожи.

Подготвил съм всичко добре. Няма нищо прибързано. Три пъти съм влизал в тази сграда, огледал съм всичко — сутерена, покрива, стълбите. Огледах електрическата инсталация и таблото с шалтерите и бушоните. Прегледах архитектурните чертежи, съхранявани на микрофилм в общината, познавам разположението на стаите в апартаментите. Имам план и той ще свърши работа.

Както винаги.

Спомни си една случка, преди много години. Изплува в паметта му бавно, като сън, който избледнява в първите мигове на събуждането. Семейство, таванско помещение, в което знаеше, че се крият. Две малки деца, които плачеха, когато идваха бомбардировачите. Майка, баща, баба и дядо, братовчед, натъпкани в две малки стаички. Опита се да си спомни имената им, но не успя. Спомни си обаче как се молеха за живота си. И колко много бяха платили, за да ги остави. След това умряха, както всички останали. Бяха като плъхове, каза си, скрити в дупките си. Но той знаеше как да ги извади оттам, на открито.

Вдигна очи към сградата.

Правил съм го много пъти.

Наведе се и вдигна малката чанта, оставена до краката му, в която имаше няколко важни неща. Вдигна я и пак се загледа нагоре.

Judenfrei, помисли си. Това бе обещал някога на света фюрерът. Това обещание бе дал и сам на себе си. Може би сега, най-последно, ще се освободя от евреите?

Спомни си стария равин и старицата.

Изражението му стана ледено, решително. Трябваше да изпълни дълга си. Направи крачка напред и внимателно огледа пустата уличка. Няколко пресечки по-нататък се виждаха автомобили, но нямаше нищо обезпокоително. Внимателно, само в сенките, се отправи към целта си.

Те не знаят, помисли си. Никога не са знаели. И вече са мъртъвци.

Саймън Уинтър наблюдаваше мълчаливо как Уолтър Робинсън опитва да се справи с бъркотията, предизвикана с ареста на Давид Исааксон. Възрастният мъж и жена му седяха на едно канапе в ъгъла

на общото помещение на отдел „Убийства“ и ту се мръщеа, ту заплашваха да повикат адвокатата си — макар че бе ясно, че нямат адвокат, особено адвокат, готов да се надигне заради тях посред нощ — и от време на време, неохотно, даваха по хапка информация. Започнаха да отговарят по-охотно, едва когато Робинсън ги увери, че полицията ще плати поправката на разбитата им врата и всички счупени вещи у дома им. Словесната престрелка между тях и Уолтър Робинсън продължи известно време, през което Саймън Уинтър се изнервяше все повече и повече.

Уолтър Робинсън приключи с възрастната двойка късно през нощта и едва тогава отиде при Саймън Уинтър. Един униформен полицай, неестествено любезен и услужлив, помогна на двамата старци да се изправят на крака и ги придружи навън, към служебната кола, която щеше да ги закара у дома им.

— Е, какво става? — подкани го Уинтър.

— Стават лайна — отговори Робинсън и се стовари тежко на стола до него. — Не си ли уморен, Саймън? Не ти ли се иска да се прибереш у дома и да си легнеш, а тази каша да изчезне, докато спиш?

— Не мисля, че ще изчезне сама — отвърна Саймън.

— Няма — кимна Уолтър и се усмихна, сякаш се присмиваше на самия себе си. — Дявол да го вземе, тази вечер сътворих купчина боклук, който ще разчиствам поне месец.

— Месец, в три екземпляра — каза Саймън.

Младият детектив се разсмя.

— Не знаеш колко си прав. Ако ти покажа колко формуляра трябва да попълня... След това ще размотават задника ми из кабинетите на всички началници, на които им се иска да подъвчат някого. А не са никак малко. После при адвокатите на отдела... И те трябва да получат своето...

— Планирал го е внимателно — отбеляза Саймън тихо. — Предвидил е, че някой може да направи връзката и вместо фалшиво име и адрес, е използвал реално съществуващ човек. Можел е да избира между това, да използва фиктивно име, което би могло да привлече нечие внимание, и объркването, което би се получило в ситуация като тази. Избрал е по-добрия вариант, струва ми се. Какво ще кажеш? Може би е видял Исааксон на някое събрание? Или на видеокасета? А може би в синагогата или на плажа? В някой ресторант

или в магазина за хранителни продукти? Спрял се е на него, без горкия старец изобщо да подозира каква роля трябва да изиграе.

— Прав си. Може би все пак Исааксон ще успее да си припомни нещо по-съществено утре, когато се успокои. Тази вечер обаче това няма да стане. — Уолтър Робинсън въздъхна дълбоко. — Човекът сянка явно много добре знае как действат бюрократичните институции като полицията. Дали е бил истинско ченге някога?

— Не забравяй кой го е обучавал. Съществувала ли е някога по-кошмарна бюрокрация от тази в нацистка Германия?

— Може би да. Нашата, в Маями — отвърна Робинсън с горчивина и бутна някакви листове на бюрото до себе си. — Е, не е чак така. Все пак, виждам какво искаш да ми кажеш. Копелето е умно, нали?

— Да. И знаеш ли, цялата тази подготовка ми подсказва още нещо.

Робинсън кимна. Не изчака, за да чуе отговора, а го даде сам.

— Че Човекът сянка си е оставил отворена врата за измъкване и след като веднъж мине през нея...

— Ще изчезне безвъзвратно.

— Да. Това ми мина през ума и на мен. — Робинсън се облегна назад. — Обадох се по телефона... Искях да проверя нещо. Докато Исааксон и жена му се гневяха тук, аз се обадох в Лос Анджелис, на директора на тамошния център за жертвите от Холокоста. Нали си спомняш писмото, което ни показа Естер Вайс, подписано от заместник-директора?

— Няма такъв човек, нали?

— Няма. Но бланката е истинска.

— Не е трудно да се сдобиеш с бланка. Пишеш им писмо, в което искаш нещо, каквото и да е, и те ти отговарят. Толкова. Нищо по-просто от това.

— Така е.

— Тогава — попита Саймън Уинтър бавно, — какво ще правим?

Робинсън се замисли.

— Може би равинът и госпожа Кронер ще научат нещо. Може би той ще опита да се добере до тях. Не знам. Телефонът се е нажежил от звънене тази вечер. Може би обявата ни ще свърши и някаква полезна

работа, в края на краищата, освен че изплаши всички. Ако не... не сме съвсем в началото на пистата, но и не знам точно къде сме.

Уинтър кимна, после вдигна ръка и улови шепа въздух.

— Беше близо, много близо, а след това... нищо — каза той. — Мисля, че трябва да замахнем по-бързо.

— Първо трябва да разберем срещу кого замахваме — поклати глава Робинсън.

Облегна се назад и се залюля на въртящия се стол.

— Добре, Саймън. Утре двамата с теб отново ще започнем с портрета. — Усмихна се. — Вместо да отидем за риба. Струва ми се, че това е най-сериозният ни шанс. Какво ще кажеш?

— Обикалянето никога не вреди на разследването — съгласи се Саймън, макар и да не беше убеден, че има сили и време за подобно нещо.

— Сега трябва да се прибереш у дома. Ще те закарам. И недей да носиш този пистолет утре, става ли? Сигурен съм, че имаш разрешително за него, но също така съм сигурен, че нямаш разрешително да носиш скрито оръжие.

Саймън Уинтър се усмихна и стана. Мисълта да поспи не беше непривлекателна, а и там, в светлото помещение на отдел „Убийства“, умората постепенно премахваше всяко чувство, че няма достатъчно време.

Робинсън се надигна от стола си с огромно усилие и каза:

— Да си вървим, преди да е изгряло слънцето.

Двамата се спуснаха до партерния етаж с асансьора, потънали в собствените си мисли. Излязоха навън, на улицата, и влажната топлина ги обгърна като покров, като че ли някъде наблизо бе вилняла буря, а на тях им се бе разминало. Качиха се в колата на Робинсън, на крачка от пълното изтощение. Уолтър запали двигателя и го форсира два пъти, като че ли по този начин щеше да съживи и себе си. В този момент от радиостанцията се чу гласа на полицейската диспечерка и Робинсън се наведе напред, готов да спре пронизителния, дразнещ звук. Саймън Уинтър улови ръката му.

Робинсън го изглежда учудено. Очите на Саймън се бяха разширили. В същия момент собственото му тяло се наелектризира, за част от секундата забрави всякаква умора.

— Това беше адресът на равина, по дяволите! — извика рязко Саймън Уинтър, почти останал без дъх. — Тя току-що изпрати пожарната на адреса на равина! Чух я!

Робинсън включи на скорост и настъпи педала.

— Кой е там? — питаше трескаво Саймън Уинтър, сякаш не беше в състояние да си спомни.

Уолтър Робинсън не отговори. Той знаеше. Двама възрастни, един млад, вероятно неопитен полицаи, и Еспи Мартинес.

И още един човек.

Еспи Мартинес бе заспала на канапето във всекидневната малко след като равинът и госпожа Кронер се прибраха в стаите си. Полицаят, оставен, за да ги охранява, бе отишъл в кухнята, където отпиваше кафе, опитваше се да чете един роман, препоръчан му от домакиня, и, полузаспал, броеше минутите до идването на следващия, който щеше да се заеме с това досадно занимание, почти като пазене на малки деца, отегчило го още на петата минута след пристигането му.

Когато противопожарната алармена система на блока разцепи тишината, той скочи стреснато и изруга от изненада.

Еспи Мартинес също стана. Страхът прониза стомаха ѝ, тя заопипва наоколо, за да намери ключа за лампата в непознатата стая.

В стаята за гости, Фрида Кронер бе сънувала неприятен сън, граничещ с кошмар — намираше се на място, което не познаваше и което ставаше все по-малко и по-малко около нея. Всеки път, когато се насочеше към изхода, вратата се преместваше на друго място. Звънецът на алармената инсталация прекъсна съня и тя се събуди с викове, на немски:

— Въздушна тревога! Въздушна тревога!

Минаха няколко секунди, преди да си спомни къде е и коя година е.

Равинът също се събуди внезапно, разтреперан, сякаш от студ. Облече веднага домашния си халат и излезе от стаята.

Четиримата се събраха във всекидневната, обзети от страх, изненадани.

Първи заговори младият полицай. Гласът му беше почти фалцет, забързан, сякаш опитваше да догони ударите на сърцето му.

— Стойте спокойно — каза той. — Без паника. — Интонацията му обаче подсказваше точно обратното. — Стойте заедно и ще излезем навън...

Еспи Мартинес тръгна към изхода, но Фрида Кронер я улови за ръката и я спря.

— Не! — извика възрастната жена. — В никакъв случай! Това е той! Той е тук!

Останалите се обърнаха към нея.

— Това е проклетата противопожарна аларма — възрази полицаят. — Облечете се и да се махаме от тук.

Фрида Кронер тропна с крак.

— Това е той! Напада ни!

Полицаят я изгледа, сякаш беше луда.

— Това е пожар, дявол да го вземе! Може би не ни остава много време.

— Фрида е права — намеси се равинът. Гласът му беше неравен, но зареден със спокойствие. — Това е той. Тук е. — Обърна се към Еспи Мартинес и добави: — Не излизайте, госпожице Мартинес.

Полицаят се вгледа в старците. Опитваше се да говори разумно и спокойно, но не му се отдаваше.

— Слушайте... дявол да го вземе... тези стари сгради горят като факли. Тази тук може да лумне за секунди. Виждам съм го с очите си. Виждам съм как изгарят живи хора, защото не са излезли навреме. Трябва да се махнем от тук и то веднага. На кой етаж сме?

Равинът го изгледа учудено.

— На шестия.

— В Маями няма толкова висока противопожарна стълба, не знаете ли? Трябва да слезем долу. Веднага.

Звъненето продължаваше и изпълваше въздуха наоколо с настойчивост. Чуваха гласове, долитащи през стените и входната врата, приглушени стъпки на площадката отпред. Ослушаха се. Чува няколко панически крясъци.

— Виждате ли? По дяволите! — изруга младият полицай. — Всички други излизат. Хайде, да тръгваме. Когато тази стара сграда пламне...

Фрида Кронер седна на канапето.

— Това е капан. Той е заложил този капан. — Скръсти ръце на гърдите си. Беше развълнувана, но все пак успя да довърши: — Всеки момент ще дойде при нас.

Равинът седна до нея.

— Фрида е права. Ако отворим вратата, всички ще умрем.

— Ако останем тук, ще се изпечем — възрази полицаят и погледна двамата старци, сякаш бяха изгубили ума си.

— Не — настоя Фрида Кронер. — Аз ще остана тук.

— И аз — обади се равинът. — Така навремето излови толкова много от нас. Този път няма да го допусна.

— Не знаете какво правите! — възкликна полицаят. — Слушайте — добави умолително. — Аз съм с вас. Дори ако онзи смахнат изрод е някъде там, няма да предприеме нищо. Хайде, да тръгваме!

— Не — отсече Фрида Кронер.

Полицаят повдигна очи отчаяно, сякаш молеше Господа да даде разум на побърканите старци.

— Ще умрем! — извика той. — Госпожице Мартинес, помогнете ми!

Еспи Мартинес гледаше старците, без да каже дума.

— Добре — каза полицаят след малко, след като разбра, че няма да постигне своето. — Нека направим така. Аз ще изляза и ще проверя какво става. След това ще се върна и ще ви изведа, щом се уверя, че всичко е наред. Ако мога, ще доведа и пожарникар, разбирате ли ме? Съгласни ли сте? Чакайте ме тук и ще се върна с помощ. Госпожице Мартинес, поне вие елате с мен навън. Хайде, да тръгваме.

Тръгна към вратата, Еспи Мартинес направи крачка след него, но спря.

— Не, ще остана тук, с равина и Фрида.

Полицаят се обърна.

— Не полудявайте и вие!

— Не — отвърна тя. — Оставам.

Младият полицаи се поколеба за момент, после отвори вратата и изчезна в тъмния коридор към стълбището.

Колата на Робинсън летеше към апартамента на равина с пълна скорост, със сирени, с проблясваща сигнална лампа на покрива. Двата мълчаха. Саймън Уинтър стискаше дръжката на вратата несъзнателно, така че пръстите му бяха побелели. Градът летеше покрай тях като филм на бърза скорост.

Уолтър Робинсън шофираше с усещане за смърт в сърцето си.

Двигателят ръмжеше на пълни обороти, гумите свиреха, двата бяха залепени за седалките от скоростта. Робинсън предчувстваше неприятности. Изведнъж всичко, което имаше значение за него, се оказа застрашено от Човека сянка — любовта му, кариерата, бъдещето. Мисълта за това го изпълваше с отчаяна ярост. Продължаваше да натиска педала и имаше чувството, че от скоростта не може да диша.

Колата поднесе за миг и Саймън Уинтър най-последно отвори уста.

— Бързо! — извика той.

— Не може повече — отвърна Уолтър през зъби. Някаква червена спортна кола натисна спирачки пред тях и той изруга и натисна оглушително клаксона.

— Още две пресечки! По-бързо! — извика Саймън Уинтър.

След миг сградата се появи пред очите им. Уолтър видя отблясъците от полицейските и противопожарните коли, след няколко секунди натисна рязко спирачки, колата поднесе странично и спря.

Двата изскочиха навън. Робинсън спря за миг край колата и се вгледа в тълпата от хора по халати, пижами и хавлии, които се въртяха пред сградата. Пожарникарите вече окачваха маркучите за противопожарните кранове, проверяваха оборудването си.

— Еспи! — извика Уолтър няколко пъти и се обърна към Саймън Уинтър. — Не е тук. Ще се кача горе!

— Върви — отговори Саймън и махна на младия детектив да побърза.

В главата му вече бе дошла нова мисъл, леденостудена, която не допускаше размекване или чувства. Не последва Робинсън, който се втурна към вратата, без да обръща внимание на виковете на пожарникарите. Вместо това, застана в страничната уличка, на самия ъгъл, и се прикри в една сянка, почти на същото място, където малко преди това бе стоял Човекът сянка. Разбира се, Саймън не знаеше това. Избра място, от което можеше да вижда всичко — пожарникарите, полицаите, проблясващите светлини. Погледът му обаче бе прикован

към тълпата обитатели на блока, прогонени от домовете си по домашно облекло, изнервени, изплашени, разтревожени.

Алармата продължаваше да звъни по коридорите. Еспи Мартинес се обърна към старците. Фрида Кронер се изправи и каза:

— Трябва да сме готови.

Преди да направи каквото и да било обаче, светлината в апартамента внезапно изгасна и останаха на тъмно.

Тримата изпъшкаха изненадано.

— Стойте спокойно — обади се равинът. — Къде си, Фрида?

— Тук съм — отговори тя. — Тук, до теб.

— Госпожице Мартинес?

— Ето ме. Каква гадост! Къде са бушоните?

— Чакайте — прекъсна я равинът. — Ето какво ще направим. Той е човек на тъмнината. Знаем го. Ще бъде тук всеки момент. Фрида?

— Готова съм.

Тримата стояха в средата на стаята и се заслушаха, за да чуят нещо друго, освен звъненето на алармената инсталация. След малко доловиха далечен вой на сирени, който приближаваше. И още нещо — лютив миризма, която започваше да изпълва въздуха около тях, подобно на страха, който изпитваха.

— Дим! — извика Еспи Мартинес.

— Стойте спокойно — каза равинът.

— Спокойна съм — обади се Фрида, — обаче трябва да се подготвим.

Гласът ѝ заглъхна и Еспи разбра, че е отишла в кухнята. Започна да отваря и затваря чекмеджета, след малко се върна. В същото време равинът отиде до някакъв шкаф, отвори го, взе нещо и пак го затвори.

— Така — каза той. — А сега да изчакаме да се върне полицаят.

Миризмата на дим ставаше по-наситена, макар и все още да не беше нетърпима.

— Търпение — добави равинът.

— Сила — добави Фрида Кронер.

Еспи Мартинес имаше чувството, че тъмнината я обгръща като мъгла в гробище. Каза си, че трябва да запази спокойствие, но

усещаше как страхът витае в ума ѝ и търси опора, за да пусне корените си. Чувахе учестеното си дишане, сякаш въздухът не беше достатъчно, за да запълни дробовете ѝ. Чувстваше се като удавник, който размахва ръце и крака, за да се добере до повърхността. В този момент не знаеше от какво се страхува най-много — от нощта, от огъня, който дебнеше някъде в сградата, или от мъжа, който, според двамата възрастни, скоро щеше да се появи при тях. Всичко това се сля във въображението ѝ, заедно с извечните човешки страхове и тя продължаваше да стои неподвижно в тъмнината, с чувството, че е попаднала в някаква кошмарна центрофуга.

Прокашля се и се задави.

След това чу нещо — близо, но не съвсем. Настойчиво чукане.

— Какво беше това? — попита с треперещ глас.

— Не знам — отговори равинът. — Тихо!

Чукането се повтори и отекна в притихналата стая. След това чуха силен, настойчив глас:

— Пожарна на Маями Бийч. Има ли някой вътре?

Чукането продължаваше. Чувахе се и гласът. Еспи Мартинес реши, че това е пожарникар, който проверява дали в апартаментите не е останал някой.

— Това е пожарникар — каза тя гласно. — Той ще ни изведе. Търси останали по апартаментите хора.

И преди някой от двамата възрастни да реагира, тя се втурна към вратата, като се препъваше в мебелите по пътя, и я отвори рязко.

— Не! Не отваряй! — извикаха зад гърба ѝ равинът и Фрида Кронер едновременно.

Не ги чу.

— Тук! Тук! — извика силно. — Имаме нужда от помощ!

— Кой е? — попита мъжки глас недалеч и тя видя тъмен силует, който приближаваше.

— Тук съм — извика тя пак. — С мен са равинът и...

Удари я по челюстта, после юмрукът се плъзна по рамото ѝ и я завъртя, почти в несвяст. Еспи залитна назад, към апартамента с писък. Не загуби съзнание, макар и да почувства, че е много близо до това, после изведнъж осъзна, че е паднала на пода и над нея се е навел някой. Лъч светлина прорязва стаята и Еспи видя, че равинът държи в ръката си фенерче. Видя също, че фигурата, надвесила се над нея,

държи нож. Замахна. Точно в този момент лъчът на фенерчето го заслепи и сякаш го разконцентрира — ножът мина на сантиметри от лицето ѝ.

Човекът сянка се изправи леко и вдигна ръка, за да закрие очите си от светлината, струяща от ръката на равина, и не видя Фрида Кронер, която се бе приближила и размахваше странен черен предмет. Той се стовари върху ръката му над лакътя с тъп метален звук и той изкрещя от непознатата болка.

Старицата се разкрещя на родния си език:

— Nein! Nein! Nicht dieses Mai! Не и този път! — И продължи да размахва оръжието си и да го удря където свари.

Светлината в ръката на равина се раздвижи, защото той също се спусна от другата страна на Човека сянка, възседнал младата жена. В ръката си държеше голям ритуален свещник, който просвистя във въздуха и се стовари върху рамото на нападателя. Равинът извика от усилието, фенерчето падна на пода и Еспи Мартинес видя как старецът се готви за втори удар, като бейзболист с бухалка. Опита да се надигне, но обувката на Човека сянка прелетя над гърдите ѝ и я блъсна отново на пода. В първия момент имаше чувството, че я е наръгал с ножа.

Мина ѝ през ума, че я е ранил, после осъзна, че не е. Опита да се надигне отново, напрегна слух, за да чуе нещо повече от гърлените викове на Фрида Кронер, и най-накрая, като насън, чу гласа на равина:

— Отиде си!

Тогава осъзна, че това е истина.

Имаше чувството, че светът изведнъж е притихнал, въпреки че звънецът на алармената инсталация още не беше замлъкнал и че отвън се чуваха сирени.

Обърна се в тъмнината към Фрида Кронер, която ѝ говореше на немски:

— Hören sie mich? Sind sie verletzt? Haben sie Schmerzen? Добре ли си? Ранена ли си? Боли ли те?

Странно, струваше ѝ се, че разбира всяка дума.

— Не, добре съм, госпожо Кронер. Всичко е наред. С какво го ударихте?

Изведнъж възрастната жена се засмя.

— С железния чайник на равина.

Равинът ги освети с фенерчето. Еспи Мартинес си помисли, че сигурно и тримата са ужасно пребледнели — съприкосновението със смъртта вероятно бе оставило следата си. Фрида Кронер обаче тържествуваше.

— Избяга! Страхливец! — След това млъкна и добави тихо: — Предполагам, че досега никой не се е съпротивлявал...

Равинът се съвзе първи.

— Трябва да го хванем! Веднага! Това е шансът ни!

Еспи Мартинес кимна. Протегна ръка и взе фенерчето от равина.

— Точно така. Следвайте ме.

Тримата тръгнаха към стълбите.

Уолтър Робинсън, обзет от непознат страх, тичаше нагоре по бетонните стъпала на аварийното стълбище и полагаше усилия да не се спъне в почти пълната тъмнина. Чуваше дишането си — хриптящо, учестено, накъсано от далечния вой на сирените и продължаващото дрънчене на алармения звънец.

Не видя трупа, докато не се спъна в него.

Загуби равновесие, полетя напред и падна на ръце, върху стъпалата. Извика изненадано, после се отърси от стъписването и се овладя. Протегна ръка надолу, обзет от нещо повече от ужас, че ще напипа старческата кожа на Фрида Кронер или равина, или, още по-лошо, тялото на Еспи. Фигурата беше едра и в началото това го обърка. После напипа полицейска значка. Отдръпна ръката си бързо и си даде сметка, че по пръстите му има кръв.

Тогава извика с цяло гърло:

— Еспи! Идвам! Чакайте! — Каквото и да е, само да отвлече вниманието на онзи, за когото беше сигурен, че е вече там, да го накара да се поколебае.

Все още не виждаше нищо, а звуците бяха удавени от тътена на страха. Стисна парапета и отново хукна нагоре, към шестия етаж.

— Еспи! — извика пак.

След това видя лъч светлина, чу и отговора:

— Уолтър?

— Еспи! — извика отново и ги видя. Бяха тримата.

— Добре ли сте? — попита.

— Да, да — извика Еспи. — Той е някъде тук.

Уолтър Робинсън разтвори ръце и прегърна Еспи Мартинес.

— Уолтър, боже мой! Той беше тук! Беше тук и се опита да ме убие! Госпожа Кронер и равинът ме спасиха. След това той избяга. Избяга, когато тя го удари. Но все още е някъде тук.

Робинсън се отдръпна от нея и погледна двамата възрастни.

— Добре ли сте? — попита.

— Трябва да го намерим — отговори равинът. Детективът извади пистолета си. — Някъде тук е, в тъмното — добави възрастният мъж.

Фрида Кронер поклати глава.

— Не... Мисля, че е избягал. Може би по другото стълбище, в отсрещния край на сградата. Бързо! Да вървим.

Четиримата тръгнаха надолу по стълбата. Еспи се бе вкопчила в Уолтър Робинсън, двамата старци пристъпваха предпазливо, заради възрастта си, но решително, подтиквани от необходимостта. Робинсън взе фенерчето и ги поведе, като спря за момент на третия етаж, за да огледа трупа на полицаия. Фрида Кронер изохка, когато видя кървавата рана на гърлото му, но каза само:

— Бързо! Трябва да не му позволим да избяга!

Саймън Уинтър продължаваше да стои в тъмното и да наблюдава суматохата пред входа на сградата. Когато човек лови риба в плитките води, трябва да се вглежда в повърхността, да умее да долавя и най-малкото движение, най-малката вълничка, различна от породените от теченията и вятъра, защото тя издава близостта на рибата. Нещо подобно търсеше и старият детектив в тълпата отпред. Мислеше си: „Само един човек е тук, не защото противопожарната аларма го е вдигнала посред нощ от леглото. Само един човек е тук, за да убива“.

Очите му продължиха да се взират в тълпата, търсеха това едва забележимо движение срещу течението.

Видя го и мускулите му се изопнаха. Обзе го мрачна възбуда.

Видя едър мъж, облечен в обикновени, тъмни дрехи. Беше леко прегърбен, когато излезе от входа и един пожарникар го насочи към групата хора на улицата.

Саймън Уинтър направи няколко крачки успоредно с него.

Видя го да изчезва сред тълпата, да си пробива път към задната ѝ част. Останалите гледаха напред, към домовете си, търсеха с очи дим и пламъци, не виждаха такива и нетърпеливо очакваха знак, че могат да се прибират по домовете си. Прегърбеният мъж обаче нямаше подобни грижи.

Вместо това продължаваше да си пробива път, с приведена глава, за да не се вижда лицето му, към прикритието на тъмната уличка зад хората.

Саймън Уинтър тръгна с неговото темпо.

Не виждаше лицето или очите му, но знаеше. Озърна се и потърси с поглед Уолтър Робинсън или друг полицай, който би могъл да му помогне. Нямаше никой. Даде си сметка, че е излязъл от тъмното и го осветява витрината на някакъв магазин. Направи още една крачка напред. Мъжът се озърна предпазливо и го видя.

И двамата замръзнаха на местата си. Разпознаха се.

Тогава изведнъж се чу нещо, което заглуши сирените и шума на противопожарните коли. Глас. Не беше писък, а предупреждение, на немски.

— Der Schattenmann! Der Schattenmann! Er ist hier! Er ist hier!

Уинтър се обърна рязко, само за момент, и видя Фрида Кронер, застанала на улицата, пред входа. Равинът също беше там и също извика:

— Човекът сянка е сред нас! Хванете го!

Размаха ръце като обезумял.

Саймън Уинтър видя Еспи Мартинес и Уолтър Робинсън, вкопчени един в друг, на няколко крачки зад възрастната двойка. Робинсън бе извадил пистолета си и оглеждаше тълпата. Уинтър го чу да дава нареждания на пожарникарите и на няколкото изненадани униформени полицаи, които се бяха появили на мястото. След това се обърна към тълпата и видя, че Човекът сянка вече бягаше. Успя да зърне само силуета му, миг преди да изчезне в тъмна малка уличка, която водеше към брега. Събралите се хора изведнъж се разшумяха, заговориха оживено, по лицата им се изписа изумление. Помисли си, че трябва да извика Уолтър Робинсън, но изведнъж осъзна, че няма време.

Вместо това се втурна напред, докато в ушите му продължаваха да отекват виковете:

— Той е тук! Той е тук!

ДВАЙСЕТ И СЕДЕМ СУТРИН

Саймън Уинтър тичаше с бързина, на каквата не допускаше, че е способен. Улиците наоколо бяха заплетен лабиринт от паркирани коли, храсталаци, кофи за боклук и градски отпадъци. Носеше се напред, изпълнен с енергия, като много по-млад човек — упорито, в равномерно темпо, като в маратон. Пред себе си виждаше силуета на убиеца, който се стремеше да се прикрива в сенките и да избягва уличните лампи.

Имаше почти цяла пресечка преднина, но когато излезе на крайбрежната улица, Саймън Уинтър вече бе скъсил разстоянието с една трета. Чуваше пляскането на маратонките си по тротоара. Беше призори и улиците бяха пуссти.

Младите хора, които ги изпълваха привечер, бяха изчезнали — влюбени или отчаяни — и бяха оставили нощните заведения празни и тъмни. Обичайното боботене на музиката се бе изпарило в нощта. Нямаше ги бързите коли и екстравагантните им собственици, които позираха с тях. Не се чуваха завалени от алкохола гласове или кикот. Тротоарите не бяха пълни с търсеци приключения хора. Беше мъртвило, времето, когато дори младите са уморени, малко преди нощта да отстъпи и светлика на зората да започне да опипва хоризонта, за да настъпи новия ден.

Дори пожарникарите и полицейските коли му се струваха много далечен спомен. Сирените им се чуваха много далеч, като нещо, долетяло от детството.

Беше напълно сам, ако не се брои призрака пред него, който прекоси крайбрежния булевард и остави зад себе си мъждукащите светлини на пустеещите заведения.

Уинтър пое дълбоко въздух и се вслуша в прибоя. Беше вляво от него. Вълните продължаваха вечния си тътен.

Мина покрай последните заведения и продължи покрай високите блокове, които скриваха океана откъм улицата. Усещаше болка в

корема, но не ѝ обръщаше внимание, заслушан в ритъма на стъпките си, впил очи в мъжа отпред, който бягаше все така бързо.

Ще го гоня, докато падне, каза си Саймън.

Ще го гоня, докато се изтощи напълно.

Тогава ще го хвана, защото съм по-силен от него.

Прехапа долната си устна и издиша шумно.

И други болки опитаха да се промъкнат в съзнанието му — мазол на стъпалото, тъпа болка в крака — но не им обръщаше внимание. После започна да преговаря с тях — ако не се схванеш сега, прасец, ще те държа дълго време в топла вода, което ще ти бъде много приятно и ще те възстанови. Обещавам ти, нека спечеля тази гонка и ще ти се отблагодаря десетократно, само не ме изоставяй сега! Струваше му се, че това облекчава болката и дори му позволява да увеличи темпото още повече.

Забеляза, че Човекът сянка вече не се стреми да избягва осветените места, а бяга право напред, като стрела, с единствената цел да се измъкне от преследвача си. Това сякаш окуражи Саймън Уинтър и му вдъхна нови сили — най-после, каза си, и ти изпитваш част от страха, който човек изпитва, когато го гонят. Може би сега поне малко разбираш какво си причинил на толкова много хора. Трудно е, когато искаш да се скриеш, но нямаш време, защото преследвачите са по петите ти, нали?

Може би сега за първи път изпитваш страх. Надявам се да те боли.

Продължи да тича, престана да обръща внимание на света наоколо, виждаше единствено гърба на бягащия убиец, пресечка след пресечка, само напред, към най-южната точка на Маями Бийч.

Беглецът се обърна за миг назад и хукна още по-бързо. Саймън Уинтър разбра какво означава това — канеше се да направи някакъв трик, за да се измъкне. Затова, когато мъжът рязко смени посоката и изчезна в прохода между два блока, не се изненада, а просто напрегна остатъка от силите си, за да не му даде нито секунда в повече, за да не може да се скрие в някой тъмен ъгъл. Човекът сянка бе разбрал, че дистанцията помежду им се скъсява, защото не се поколеба нито миг. Понесе се по прохода между блоковете и ловко се прехвърли през оградата, която го делеше от пясъка на плажа. Уинтър беше подготвен. Оградата бе телена, висока два метра, предназначена да не допуска

хората от плажа да се разхождат по терена на жилищата. Улови се за мрежата, вдигна се на мускули и прехвърли единия си крак, но телта се закачи за плата на панталоните му, той изгуби равновесие и увисна на оградата. За момент му се стори, че лети, после платът се скъса и той полетя надолу, от другата страна, върху твърдия пясък.

Болката беше пронизваща.

Пред очите му причерня, чувстваше се като боксьор, когото са ударили по брадичката — не знаеше дали е прав, или е паднал.

Остана без въздух, за миг му се зави свят и му се пригади. Усещаше пясъчинки в устата си. След миг се надигна на коляно и тръсна глава, за да избистри ума си.

Вгледа се в тъмния плаж. Видя силуета на убиеца — бягаше до самите вълни, по мокрия пясък. Бе загубил преднината си заради падането, така че нямаше никакво време. Направи инвентаризация на тялото си, за да види дали няма нищо счупено и установи, че няма. Изправи се и тръгна неуверено напред. Стисна зъби, пое въздух и отново започна да тича — една крачка, после още една, докато постепенно възстанови предишното темпо, което, както се надяваше, отново щеше да намали разстоянието помежду им. Усещаше струйка кръв по брадичката си, главата го болеше от удара, но продължи да тича въпреки всичко.

Вълните сега се чуваха силно. Бягаше в ритъма на океана.

Нощта сякаш започваше да отстъпва. Изведнъж разбра къде е — това беше мястото, където откриха дрехите на Ървинг Силвър, край малкия пуст парк, откъдето започваше каменният вълнолом и кея, който достигаше далеч навътре в океана.

Той е бил тук и тъмнината не го притеснява, мислеше си Саймън Уинтър. Мисли, че има превъзходство, защото не знае, че и аз съм идвал тук и познавам мястото.

Изкачи се по камъните, до дъсчения кей, който използваша рибарите. Някъде тук си, каза си, пред мен.

Вгледа се в тъмнината. Погледът му опипа големите, обли камъни, от които бе направен вълнолома. Един от тези силуети, каза си, диша, чака ме. От края на дъсчената платформа, която използваша рибарите, каменният вълнолом продължаваше повече от половин километър навътре. Саймън Уинтър спря и бавно извади пистолета си.

После прекрачи края на дъсчената платформа и продължи по камъните. В подножието на вълнолома се плискаха вълните.

Знаеше ли, помисли си, че си стигнал до края на земята?

Кимна сам на себе си. Бягал е към тъмнината. Бягал е там, където няма никаква светлина. Тук съм ловил риба, помисли си след това. Сега също е време за улов.

Даваше си сметка, че би трябвало да изчака на това място, докато не се развидели. Вдигна поглед към хоризонта на изток и му се стори, че започва да сивее. Ако останеше тук още малко, скоро щеше да дойде полицейска кола, скоро светлината щеше да прогони тъмните силуети. Но... сега не можеше да мисли за търпение и бавене. Беше притиснал Човека сянка в ъгъла, трябваше да довърши започнатото. Продължи нататък по мокрите камъни на вълнолома, търсейки с очи силуета на убиеца, някъде напред. Не му давай време да мисли, каза си. Не му давай възможност да си поеме дъх. Не му давай времето, което му е нужно, за да се подготви за теб. Използвай страха му, докато не се е окопитил. Никой досега не го е преследвал така, както ти, тази вечер. Удари го веднага, докато е обзет от неувереност. Макар и да не го изрече наум, подсъзнателно чувстваше, че ако изчака до сутринта, убиецът някак си ще се изпари, ще изчезне.

Сега е нашето време. В този момент.

Бавно продължи напред, към края на вълнолома, като внимаваше да не се подхлъзне на мокрите камъни и да не загуби равновесие. Беше нащрек, напрегнат, полагаше усилия да се владее. Знаеше, че Човекът сянка е спрял някъде там, че го очаква.

Молеше се откъм брега да се появи някаква светлина, фарове на кола или нещо друго, само за миг, колкото да види къде се крие убиецът. Уви. Промърмори някаква ругатня и продължи предпазливо напред, като се стремеше да е сигурен във всяка следваща стъпка. Маратонките, които му бяха служили така добре по време на гонитбата, сега заплашваха да го предадат.

След малко единият му крак се подхлъзна и Саймън Уинтър полетя надолу, но успя да се задържи, преди да падне във водата. Един остър ръб срязва коляното му и болката прониза крака му моментално. Изруга тихо, после се изправи нестабилно и пак впери очи в тъмнината.

В този момент обаче Човекът сянка изскочи от скривалището си между два големи камъка и се втурна към стария детектив с изваден нож. Уинтър се обърна моментално по посока на шума и се приведе, за да посрещне атаката. Имаше чувството, че къс от нощта се е изправила пред лицето му. Опита да насочи пистолета към тялото, но не успя — нещо сграбчи ръката му с желязна хватка, нещо просвистя във въздуха. Разбра, че е ножът, който търсеше плътта му. Вдигна свободната си ръка, за да се защити и усети как острият като бръснач нож срязва дланта му. Сграбчи китката на Човека сянка, още преди да почувства болката, стисна, за да я заглуши.

Разбра, че хлъзгавите камъни, които му бяха изиграли тази лоша шега, са попречили и на Човека сянка. Вместо веднага да нанесе втори, смъртоносен удар, като отровна змия, убиецът се бе подхлъзнал, бе загубил за миг равновесие и ножът не бе попаднал в целта. Държеше китката му, но острието продължаваше да се приближава към тялото му, под чудовищен натиск, разкъса якето му и се заплете в плата като риба в мрежа.

Уинтър залитна назад. Почувства, че пада, олюля се като пияница върху лед, после се стовари по гръб върху камъните. Не изпусна китката с ножа обаче — знаеше, че ако не я удържи, не може да очаква да оцелее. Впи пръсти в плътта още по-яростно и пак опита да насочи оръжието си, но онзи продължаваше да държи ръката му. Схватката продължи още малко, двамата напругаха сили един срещу друг, опитваха се да добият преимущество, което да превърнат в смърт. Уинтър го изрита с коляно и го притисна в един камък, почувства как онзи се поддаде на моментна слабост. После му причерня от болка — зъбите на противника му се впиха в ключицата му. Отскубна се и стовари цялата си тежест върху физиономията му, с рамо. Двамата загубиха равновесие и се затъркаляха надолу, към водата, вкопчени в смъртоносна прегръдка.

За момент потънаха под повърхността, все така вкопчени един в друг. След това изскочиха нагоре, и главите им се показаха над мастиленочерната вода едновременно. Продължиха да се борят. Уинтър чувстваше, че не му достига въздух. Вече нямаше нищо под краката му, никаква опора. Ножът на Човека сянка приближаваше неумолимо ребрата му, стремеше се към сърцето. Пак опита да вдигне пистолета — не го беше изпуснал — но убиецът бе твърде силен.

Цевта беше встрани от целта и нямаше смисъл да натиска спусъка, докато ножът на противника му вече почти докосваше дрехата му.

Двамата отново хлътнаха под водата за момент, а когато пак се показаха на повърхността, Саймън видя, че са се отдалечили значително от вълнолома. В тъмнината за миг зърна очите на Човека сянка и разбра нещо просто и ужасно в същото време. Ситуацията беше патова и имаше само един начин да излезе от нея. Веднага разбра, че трябва да го направи.

Разбра — единственият начин да го убия, е да го оставя да убие мен.

И така, Саймън Уинтър дръпна рязко ръката на Човека сянка и насочи ножа към корема си, под ребрата, малко встрани от стомаха. Надяваше се раната да не е фатална. Болката беше ужасна, мокра, пронизваща.

Движението свари убиеца неподготвен — той загуби равновесие за миг и не успя да се възползва от възможността, която му бе дал Саймън. Не съобрази, че трябваше да вдигне ножа рязко нагоре и да умъртви стария детектив. Докато се колебаеше, Саймън стисна пистолета и с другата си ръка успя да го извие с удвоената сила и да го насочи към гърдите му. Изрева от болка и ярост и натисна спусъка. Водата заглуши гърмежите, но усещаше, че оръжието подскача в ръцете му и знаеше, че куршумите попадат в целта.

Натисна спусъка пет пъти.

Усети как силата на Човека сянка отслабва, как ръцете му се отпускат и се разперват встрани. Саймън Уинтър дишаше тежко. Извади ножа и го пусна в тъмната вода. Успя да зърне изненадата, изписала се в последния миг на лицето на убиеца и го обзе истинска ярост, въпреки болката и слабостта. Сграбчи бялата му коса, дръпна главата му към себе си и натика цевта в отворената му уста.

— Това е заради Софи, проклет да си. И за всички останали!

Забави се достатъчно, за да му даде възможност да схване думите му, после изстреля последния куршум.

Трясъкът отекна във въздуха, после отново се чуваха само вълните.

Уолтър Робинсън прекара служебната кола по чакъления път покрай океана. В лявата си ръка държеше мощен прожектор, чийто лъч прорязваше тъмнината като рапира. Описа дъга по пустия плаж и навътре, към вълните.

— Мислиш ли, че е тук? — попита Еспи Мартинес.

— Да... Не... Не знам — отговори той колебливо. — Заедно са.

Тя не каза нищо, а продължи да се взира в тъмнината. Чакълът хрущеше под гумите на колата и тя изруга шума. Опитваше се да раздели звуците, които долитаха до ушите ѝ — двигателя, приборя, дишането на Уолтър, толкова различно от друг път — да долови нещо необичайно, някакъв шум, който да ѝ подсказва къде е Саймън Уинтър.

Или Човекът сянка, каза си тя.

След като излязоха от сградата, Уолтър беше като обезумял — тичаше насам-натам, разпитваше трескаво, ръкомахаше. Фрида Кронер и равинът вървяха след него и също разпитваха на няколко езика. Хората се стъписваха, гледаха ги боязливо, свиваха рамене. Мина доста време, преди двама възрастни, мъж и жена, да вдигнат разтреперани ръце.

— Видях — каза старицата. — Видях нещо.

— Какво?

— Един мъж. Нямахме нож. Беше висок, с бяла коса.

— Да, да. Къде?

— Побягна — отговори старицата. Вдигна ръка и посочи с кокалест пръст към океана. — Хукна натам, като че ли го гонеше дяволът...

Вече бе загубила представа от колко време търсят Саймън. Бяха минали десет минути, а ѝ се струваше, че са часове. Или половин час, по-дълъг от най-дългия ден. Струваше ѝ се, че всяка изминала минута се смее подигравателно, жестоко.

— Може да е навсякъде. — Изруга под нос. — Дори не сме сигурни, че са тръгнали в тази посока.

— Мисля, че са някъде тук — заяви Уолтър, който продължаваше да оглежда брега и вълните с фенерчето, показал наполовина главата си през прозореца. — Не би избягал на север, защото щеше да попадне в центъра на града. Там е много светло. Не... избягал е насам. Сигурен съм, че е търсил тъмнината.

— А Саймън?

— Саймън го е гонил.

Еспи Мартинес въздъхна.

— Скоро ще съмне — отбеляза тя. — Може би тогава ще ги открием по-лесно.

— Тогава ще е твърде късно — възрази Уолтър. Стисна волана. Искаше му се да настъпи педала, да преследва, да върши нещо реално, вместо да обикаля безцелно.

Еспи видя стиснатите му челюсти, стегнатите мускули на ръката му. Чувстваше се безпомощна, като лекар край леглото на безнадеждно болен пациент. Продължаваше да се ослушва. Далечен вой на сирена. Вълните. Собствената ѝ кръв, пулсираща в ушите.

И тогава, неочаквано, нещо по-различно. Някакво чаткане, като че ли някой е стъпил върху сух клон. Звук, който долетя до слуха ѝ като шепот на любовник.

— Спри колата! — извика тя.

— Какво? Видя ли нещо?

— Чу ли?

— Какво? — попита той трескаво. — Какво да чуя?

Еспи обаче вече бе изскочила навън и затръшна вратата на колата, която дори не беше спряла. Обърна се през рамо и извика:

— Изстрел! Чух изстрел.

Робинсън натисна спирачката и тръгна след нея.

Саймън Уинтър се люлееше на вълните като дете в люлка. Усещаше как кръвта му изтича през раната в корема, как обвива тялото му в топла пелена.

Спомни си равина и Фрида Кронер и каза гласно:

— Сега сте в безопасност. Направих каквото искахте от мен. Софи Милщайн, платих дълга си.

Не чувстваше никаква болка и това го изненадваше. През живота си бе виждал много насилствена смърт и винаги бе смятал, че болката е кошмарна. Той усещаше само лека слабост и това го интригуваше.

Тежестта в дясната му ръка му напомни, че все още стиска празния револвер. Отпусна се назад, сякаш върху легло, и си помисли, че просто би трябвало да отвори пръсти и да го пусне във водата, но не беше в състояние да го направи. Свърши добра работа, каза си.

Направи каквото трябваше и не заслужаваш да те захвърля така... Но дали ще имам сили да те държа повече?

Направи усилие да го прибере в кобура и успя на втория път, след като глътна малко солена вода. Почувства огромно удовлетворение.

Пое дълбоко въздух, притисна кървящата рана с едната си ръка, а с другата опита да заплува.

Помисли си, че би било добре да умре на брега, да усеща под себе си твърдата земя, когато го напуска животът. Пясъчната ивица обаче беше на повече от петдесет метра — невъзможно разстояние, още повече че отливът го теглеше навътре. Отново загреба с ръка, но изведнъж го обзе изтощение и си каза, че малцина разполагат с лукса сами да определят къде ще умрат, че трябва да приеме участието си такава, каквато е. Въпреки всичко продължи да загребва с ръка, да се бори с умората, болката и вълните.

Това го накара да се усмихне.

Винаги съм бил упорит, каза си. Бях упорито дете, станах упорит младеж, а после, след толкова години, станах упорит старец, който се бори докрай, защото борбата е добър начин да умреш.

Риташе с крака и продължаваше да плува въпреки всичко. Пое въздух и видя нещо, което го изненада — лъч светлина от брега прорязва сивкавата нощ и в началото си помисли, че това е смъртта. После разбра, че не е чак толкова романтично. Беше светлина, която търсеше него. Вдигна ръка и я задържа във въздуха, докато лъчът не спря върху нея.

— Ето! — извика Еспи Мартинес. — Боже! Това е той! Саймън!
— И извика на стареца: — Саймън! Ние сме тук! Тук сме!

— Видя ли... — заговори Уолтър Робинсън, но не дочака отговор. — Не... сам е.

Подаде ѝ прожектора и започна да се съблича.

— Следи го с прожектора. Не го изпускай.

Еспи кимна и пристъпи напред, докато водата не обля коленете ѝ.

— Побързай, Уолтър! Помогни му!

Но нямаше нужда да го казва, защото детективът вече се бе хвърлил във вълните. Изчезна за момент от очите ѝ, после се появи и заплува уверено напред.

Държеше прожектора насочен към стареца и едва виждаше главата на Уолтър на фона на тъмната вода. Видя как вдигнатата нагоре ръка на Саймън Уинтър се отпуска и изчезва под повърхността, макар че бялата му коса все още беше отгоре, като пяна от вълните.

— Хайде, Уолтър! Побързай! — извика, макар и да знаеше, че няма да я чуе. — Плувай бързо, Уолтър! — добави шепнешком.

Усещаше как отливът му помага да се отдалечи от брега, но познаваше капризите на океана — това, което сега беше в негова полза, щеше да се обърне срещу него, в решителния момент, когато стигнеше до стария детектив. Плуваше с глава под водата, като я показваше над повърхността само за да диша и да се ориентира. Беше мобилизирал всичките си сили.

След малко му се стори, че лъчът на прожектора е изчезнал и си даде сметка, че вече просветлява. Продължи да плува, веднъж извика:

— Саймън! Идвам!

Това наруши темпото му и той реши да не го прави повече. Продължи мълчаливо, чуваше само вълните и дишането си.

Саймън Уинтър отпуска глава назад, една вълна заля брадичката му и той се разкашля, за да изплюе солената вода. Опитва се да гребе с една ръка, докато с другата притиска раната, но това беше трудно и изведнъж получи усещането, че долу, под водата, има ръце, които леко го теглят към дъното, които го увещават да се отпусне и да се потопи под повърхността. Пак започна да ритва с крака, едва държеше главата си над повърхността. За първи път, откакто се бе впуснал в преследването тази вечер, си помисли, че е стар, че годините са го превърнали в чувал уморени кокали.

Издиша бавно и чу вика на Уолтър Робинсън. Понечи да отговори, но му се струваше, че шумът на океана наоколо е непреодолим и се отказа. Все пак успя да вдигне ръката си още веднъж, след това видя Уолтър.

— Тук съм — успя да прошепне Саймън Уинтър, макар и да му се струваше, че вика.

— Дръж се! — чу гласа на Робинсън.

Все още се държеше. Затвори очи за момент и се почувства като уморено малко дете, което се бори със съня. След миг усети ръката на Робинсън.

— Тук съм, Саймън. Дръж се.

Отвори очи и видя, че Уолтър Робинсън го държи.

— Всичко свърши, Уолтър.

— Спокойно, Саймън. Какво, по дяволите...

— Бихме се. Аз победих — прекъсна го Саймън. — Кажи им. Трябва да са спокойни.

— Ранен ли си?

— Да. Не. — Искаше да каже: „Как би могъл човек като него да ме нарани?“. Но не му стигнаха сили.

— Какво стана с Човека сянка?

— Няма го. Край.

— Добре, Саймън. Отпусни се назад, ще те извадя на брега. Дишай спокойно и се отпусни. Всичко ще бъде наред. В края на краищата, утре ще можем да отидем за риба.

— С удоволствие — отвърна Саймън.

— Всичко ще бъде наред. Ще те спася.

— Аз съм спасен — каза Уолтър.

Старият детектив почувства как силните ръце на Уолтър Робинсън го поддържат над вълните, мощните загребвания, с които го теглеше към брега. Затвори очи и се остави в ръцете му. Сега съм като малко дете в прегръдките на майка си, помисли си.

Саймън Уинтър въздъхна и отвори очи. Погледна на изток и видя червеникавозлатната ивица светлина, която струеше над хоризонта.

— Сутрин е — отбеляза той.

Робинсън не отговори, а продължи да плува срещу отлива. Не знаеше точно кога е умрял старецът, но го разбра веднага след като го изнесе на брега и го остави на пясъка.

Еспи Мартинес дойде, прегърна го и за момент тримата останаха легнали, един до друг.

Слънцето изгря ослепително и настойчиво, сякаш нетърпеливо да започне новия ден. Обливаше плажа с болезнен блясък и безмилостна горещина, която танцуваше на талази над твърдия пясък.

Небето беше кристално синьо и само от време на време се появяваше някое бяло облаче, което се носеше мързеливо нанякъде, като нежелан посетител.

Уолтър Робинсън и Еспи Мартинес седяха един до друг на плажа и дрехите им съхнеха на гърбовете им. Тя бе наметнала на раменете си одеяло и потреперваше, макар и да не беше студено. На пътя зад тях имаше няколко полицейски коли, няколко униформени полицаи задържаха събралата се тълпа любопитни. На петстотин метра навътре в океана напред-назад се движеха един катер на бреговата охрана и две полицейски лодки. На палубата на едната двама водолази проверяваха екипировката.

— Смяташ ли, че ще го намерят? — попита Еспи.

— Не знам — отговори Робинсън. — Отливът беше доста бърз.

Обърна се към патоанатома, с бяла престилка, който помагаше на двама санитарни да приберат трупа на Саймън Уинтър в пластмасов чувал с цип. Зърна за миг белите му маратонки.

След това патоанатомът тръгна по пясъка към тях. Сутрешният ветрец развяваше косата му.

— Старецът не се е удавил — каза той. — В корема има рана от нож. Как я е получил, детективе?

— След трудна нощ — отговори Робинсън.

Патоанатомът изсумтя и се отдалечи.

— Кой е бил той? — попита Еспи Мартинес.

— Човекът сянка ли? — Робинсън поклати глава. — Не знам. Не мисля, че някога ще разберем. В началото е бил някой, но после, вероятно, е променял името и самоличността си твърде често, за да се установи кой е бил първоначално.

Тя кимна.

— Ами сега?

— Сега? Нищо.

Тя се поколеба, после улови лакътя му. Той взе дланта ѝ и я опря на челото си, сякаш за да го охлади. Усмихна се.

— Е, не съвсем нищо — добави.

Санитарите вдигнаха носилката с трупа и тръгнаха с усилие през дълбокия пясък. Краката им затъваха, сякаш старецът изведнъж бе натезжал неимоверно.

— Приятели ли бяхте? — попита Еспи Мартинес.

— От съвсем скоро — отговори Робинсън. — Мислех, че можеше да ме научи на нещо.

— А аз мисля, че го направи.

Продължиха да седят мълчаливо, докато някой не извика от пътя. Обърнаха се едновременно и видяха равина и Фрида Кронер. Един униформен полицаи едва ги удържаше при останалите зяпачи от тълпата. Робинсън му направи знак да ги пусне.

— Всичко свърши — каза им детективът, когато приближиха. — Дължите го на Саймън Уинтър. Повече няма да се страхувате от Човека сянка.

— Горкият господин Уинтър! — въздъхна Фрида Кронер и избърса една сълза. — Ще му благодаря в молитвите си. Ще се моля и за всички останали.

Равинът кимна.

— Човек не може да унищожи всички сенки, детективе — отбеляза той. — Не и когато около нас има толкова много тъмнина. Все пак, премахването и на една-единствена сянка е добро постижение.

След това двамата възрастни се обърнаха и тръгнаха назад, към града и домовете си. Уолтър Робинсън и Еспи Мартинес останаха загледани в тях, докато старците крачеха по пясъка с усилие. После Уолтър улови Еспи за ръката, по същия начин, и я поведе назад.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.